BİR JOHNNY CASH ÖYKÜSÜ: "WALK THE LINE" • ÜMİT BESEN • MURAT KÖSEOĞLU & ZEYNEP ARIKAN

ROLL

112480 **mart** 2006/03 4 YTL

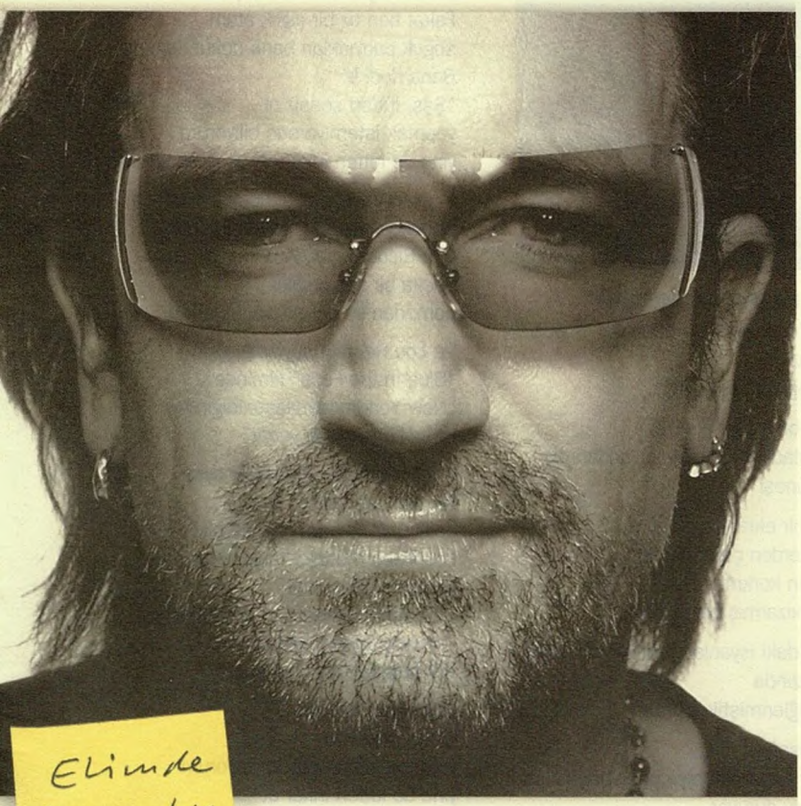

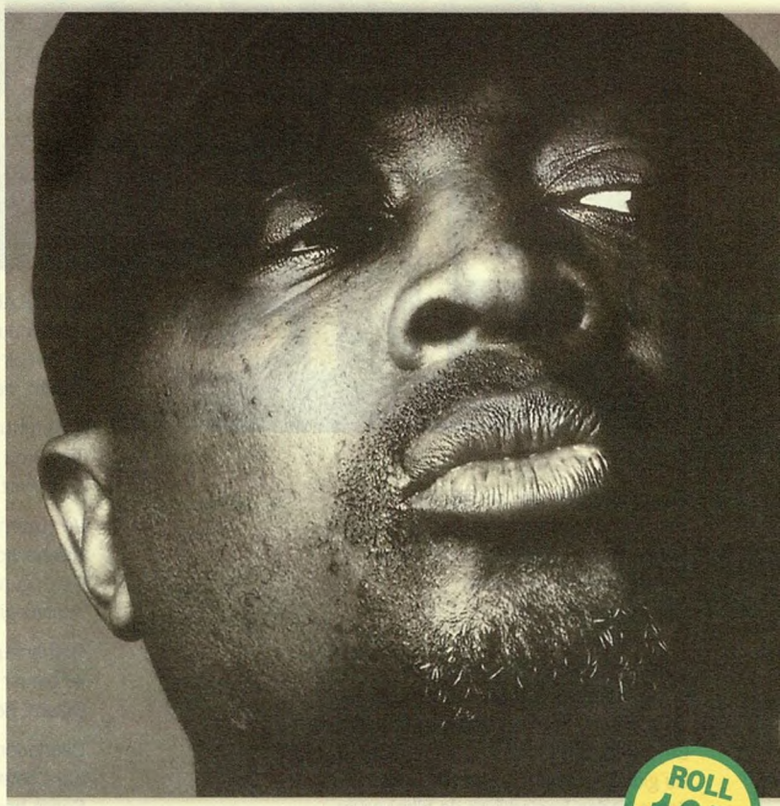

Elimde bir gelig olsaydı

ROLL 105

BONO CHUCK D

Modaya inanmayın — demode olursunuz

FAZIL SAY'LA ROLL OVER MOZART: "RUHUN VÜCUDU YENMESİ" • SIFIR • ART BRUT ARCTIC MONKEYS

Jens Lekman

EVREKA
Kızarmanın pek çok sebebi var
Her birini biliyorum tek tek
Benim yüzümün kızarmasının sebebi
Ne hastalık ne de güneş
Düşünüyorum çünkü
Onu düşünüyorum
Çünkü ne zaman onu düşünsem
hendeğe sürüyorum bodoslama ve
Bir Jonathan Richman şarkısında patlıyorum
Büyüleyici, ama bir o kadar da fiziken tehlikeli
Bu gidişle sonum ne olur bilmiyorum
Zaten neden başladığımı da bilmiyorum
Bütün bildiğim bir çözüme ihtiyacım olduğu
Çünkü ölüyorum. Ölüyorum, yavaşça idam ediliyorum
Evreka, alacağım kendime bir megafon
Dikileceğim sokağın ortasına ve şarkı söyleyeceğim ona
Tastamam ne kadar sevdiğimi söyleyeceğim ona
O vahşi bir okyanus, vahşi bir okyanus gibi
Gösterişcilik yapıyorum biliyorum, ama kendimi koyveriyorum
Vahşi dalgalarını saldığı zaman
"Şey, biraz utangacım ben" lafı az kalır
Her sene bir ya da iki kelime sarfediyorumdur
Bazen de iyi dostlar arasındaysam
Açıyorum fermuarını ağzımın
Ve diyorum ki
Nasıl olur da etkileyebilirim onu
Bilimsel olarak ispatlanmış bir yolu var mı?
Dostlarım da diyor ki
"Jens, sen profesör değilsin,
Sadece onu öpmek için yanıp tutuştuğunu söylemelisin."

Evreka! Alacağım kendime bir megafon
Dikileceğim sokağın ortasına ve şarkı söyleyeceğim ona
Kelimesi kelimesine ne kadar sevdiğimi söyleyeceğim ona
Evreka!

İSYANLARI HATIRLIYOR MUSUN?
Gothenburg'daki isyanları hatırlıyor musun?
İki bin bir yazında
Oğlum, ne eğlenmiştik ama!

Elini tuttum büyük bir gururla
Titriyordu anladım ki şüphe yüzündenmiş
Sıcak yaz güneşi

Ve yüzümü bir ekranda gördüm
Bizi helikopterden çekmişlerdi
Gördüğüm en korkmuş surat
İstakoz gibi kızarmış bir yüzdü

Gothenburg'daki isyanları hatırlıyor musun?
İki bin bir yazında
Oğlum, ne eğlenmiştik ama!

Caddeden aşağıya
Kara çeteler taşlar fırlatıyor polis barikatına
Sonra her şey duruyor
Bir şenlik ateşi yakıyorlar
Birkaç gün öncesinden

Ben de bunu yapmak isterdim
Caddeyi boydan boya yakmayı

Ve yüzümü bir ekranda gördüm
Bizi helikopterden çekmişlerdi
Gördüğüm en korkmuş surat
İstakoz gibi kızarmış bir yüz

Elin elimden sıyrıldı
Gözlerinde sevgi göremiyordum
Ne yapmam gerektiğini biliyordum
Caddeyi yakmak
Ben siyasî bir militan değilim
Ve hatta bir çakmağım bile yok
Ama o ateşi görmek istiyorum
O ateşi görmek istiyorum

Caddeyi boydan boya yak!

Gothenburg'daki isyanları hatırlıyor musun?
İki bin bir yazındaki
Oğlum, ne eğlenmiştik ama!

SOĞUK İSVEÇ KIŞI
Onunla bir kar fırtınasında tanıştım
Dışarıda karları temizliyordum
Bana doğru geliverdi ve dedi ki:
"Hey çocuk, nasıl gidiyor?"
Açık sözlülüğüne hayran oldum
Göstergesiydi iyi olduğumun
ve meydan okumasını kabul ettim
Eve, onun yerine gittik
ve biraz acı biber pişirdik
İçimizi ısıttı
çünkü dışarıda acı bir soğuk vardı
Sessiz olmak zorundaydık
ailesini uyandırmamak için
Fakat ben tiz bir çığlık attım
soğuk parmakları bana dokunduğunda
Bana dedi ki
"Şşş, lütfen sessiz ol
yapmak istemiyorsun biliyorum
yine de lütfen inkâr et" ama benim için

İnsanlar İsveç'i düşündüklerinde
Bence yanlış fikirlere kapılıyorlar
Cliff Richard gibi, ki ona göre İsveç
başka bir şey değildi
pornodan ve bel soğukluğundan

Ve Lou Reed'in söylediği gibi
"Blue In the Face" filminde
"New York'la karşılaştırıldığında
İsveç korkunç bir yerdir"

Hakları var gibi görünüyor oysa
bu kızla tanıştıktan sonra
belki Cliff Richard değilse bile
Lou Reed mutlaka tanışmıştır onunla.
Gözlerindeki şüphe
Onu öpmek istediğimi söylediğimde
Yalnızca ondan hoşlandığım için
Kar fırtınası değil bahane

Bana dedi ki "Şşş,
lütfen sessiz ol
yapmak istemiyorsun biliyorum
yine de lütfen inkâr et"

Çünkü soğuk İsveç kışı
Hemen dışarıda
Ve ben sadece birini istiyorum
Bana gece boyunca sarılacak

İki bin yıl içinde
Burası buzlarla kaplanacak
Ve bizi kazıp çıkartan insanlara
Büyük bir sürpriz olacak

Dikkatle inceledikten sonra
Kalsiyumla beslenmiş kemiklerimizi
İçerimizde saklı bulacaklar
Taştan yapılmış kalplerimizi

Soğuk İsveç kışının şarkısını söylemek
Hemen dışarıdaki
ve ben sadece birisini istiyorum
bana gece boyunca sarılacak

Soğuk İsveç kışı
hemen dışarıda
ve ben sadece birisini istiyorum
bana gece boyunca sarılacak

EĞER BİR YABANCIYA GEREK DUYARSAN (DÜĞÜNÜNDE ŞARKI SÖYLESİN DİYE)
Eğer bir yabancıya gerek duyarsan • Düğününde şarkı söylesin diye • Son dakika seçimiyle • O zaman adamın benim • Her şarkıyı bilirim, sen adını ver yeter • Bacharach'dan ya da David'den • Her aptal aşk şarkısını • Bir şekilde kalbine değen • Her güçlü baladı tarihte • Tırmanmış olan listelerde • Komik buluyorsun • Takıntımı kutsal evlilik kurumuna • Ama öyle büyülüyor ki beni şahit olmak gerçek aşka • Ve ölçülebilir gerçek aşk • Basit zevklerle • Ki onlar bekliyorlar seni • Keşfedesin diye • Sağ kolumu verirdim • Birisinin sevgilisi olmak için • Belki onunla bu gece tanışırım orada • Düğün yemeğinin başında • Yürürüm ona doğru • Tam buketi yakaladığında • Of ne fırtına ama

Türkçesi: İpek Deniz

ROLL
105
mart '06

09 "Walk The Line"

12 Chuck D.

18 M.I.A.

22 Sıfır

26 Fazıl Say

32 Bono

44 M. Köseoğlu - Z. Arıkan

57 Ümit Besen

04 Ajans
16 Halkla ilişkiler
42 ÖSS
46 Gayd
49 Kıraathane
50 Kısa dalga

Art Brut, New Pornographers, Fiona Apple, Broken Social Scene, Richard Ashcroft, Carlos Santana, Isobel Campbell & Mark Lanegan, Arctic Monkeys

52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Nurdan Beşergil, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ [Ebumza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0212 235 98 95] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Şubat 2006 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0.212.251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 10 **sayı** 105 **mart** '06 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazişleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

16 MART'IN 35. YILDÖNÜMÜ

Larry, demli çay, Rodrigo

4 Mart 1971: Başkent, tarihinde görülmedik bir insan avıyla uyandı. 30 bin polis ve asker arabaları durdurup didik didik arıyordu. Aranan, o gün sabaha karşı kaçırılan dört Amerikalı havacıydı. Eylemciler 400 bin dolar fidye ve tüm devrimcilerin salıverilmesini istiyorlardı. Güvenlik güçleri, örgütün karargâhı sayılan ODTÜ'yü kuşattı. Amerikalıları ve onları kaçırdığı sanılan bir genci arıyorlardı. Aradıkları genç, Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nun lideri Deniz Gezmiş'ti.

5 Mart 1971: ODTÜ'deki çatışma tam dokuz saat sürdü. Çatışma bittiğinde üç ölü, 26 yaralı vardı. 200 öğrenci gözaltına alındı. Ancak, ne Deniz Gezmiş, ne Amerikalılar bulunabildi.

Deniz Gezmiş: "Ben Amerikalıların başında bekliyordum. Onlara savaşları, Amerikalıların yaptıklarını filan anlatıyorum. Sinan (Cemgil) onlarla içli dışlı olmamak için elinden geleni yapıyor. 'Sonunda öldürmek gerekir de belki öldüremem' diyor. Suçsuzlar. Üstelik silahları da yok. Cellat pozisyonuna girmişim gibi bir duygu içindeyim. Kendimi bir an onların yerine koyuyorum. Anamı, babamı düşünüyorum. 'Olmaz' diyorum. Üçüncü gün filandı, Larry'nin gizlice karısına mektup yazdığını gördüm. Aldım mektubu, vasiyetiydi. 'Artık görüşemeyeceğiz' filan diyordu. Dayanamadım. 'Göreceksin ulan karını' dedim. Ve öldüremedik. Kolay değil bir insanı öldürmek..."

16 Mart 1971: Beklenen haber 16 Mart sabahı geldi. Deniz Gezmiş Sivas'ın Şarkışla ilçesinde yakalanmıştı. Kayseri valisinin karşısına çıkarıldı.

Abdullah Asım İğneciler (Kayseri valisi): "Bir eşkiyayla karşılaşacağımı tahmin ettim. Ama çok yakışıklı, uzun boylu, fevkalade zarif bir delikanlıyla karşılaştım. Ona, 'Demirel istifa etti, haberiniz var mı?' dedim. 'Var' dedi. 'Hükümetin istifası sizi tatmin etti mi, maksadınız bu muydu?' dedim. 'Bizim hükümetle işimiz yok. Biz yeni bir rejim kuracağız' dedi. Bir katil, bir eşkiya izlenimi vermedi bana. Munis bir görünümü vardı. Yalnız yorgundu. Yanakları, avurtları çökmüştü."

(Deniz Gezmiş kimseyi öldürmemişti. Banka soymak ve Amerikalıları kaçırmaktan aranıyordu. Yakalanınca hemen Ankara'ya getirildi ve önce kameraların önüne, ardından da İçişleri Bakanı'nın huzuruna çıkarıldı.)

Deniz Gezmiş: "İçişleri Bakanı çok keyifliydi. Odası gazetecilerle doluydu. Başımı dik tutmaya, dipdiri görünmeye çalışıyorum. Nasıl bitkinim oysa. Ayaklarımı zor sürüyorum. Bakan gülerek 'geçmiş olsun' dedi. Suratına baktım pis pis, karşılık vermedim. Gazetecilere döndü, 'şu pejmürde adam Halk Kurtuluş Ordusu kahramanıymış' dedi. 'Beğenemedin mi?' dedim. 'Türkiye'de tek bir ordu vardır' dedi. 'Onun için ordu muhtırayı verince hemen istifayı bastınız' dedim. Sinirlendi. 'Götürün bunu' dedi. Sürükleyerek çıkardılar beni odadan."

16 Temmuz 1971: Bütün gözler Deniz Gezmiş ve 22 arkadaşının davasındaydı. Olaylar 24 yaşındaki Gezmiş'i 12 Mart'ın gençlik lideri haline getirmişti. İlk duruşma gergin bir havada başladı. Mahkeme başkanı, ileride AP'den milletvekili olacak Ali Elverdi'ydi. Savcı ise daha sonra DYP milletvekili olacak Baki Tuğ.

Baki Tuğ (Askerî Savcı): "Sanıklar Dışkapı'daki 1 Numaralı Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi'ne getirildiler. Herkes heyecanlıydı. Ama bu genç insanlar sol eller havada 'kahrolsun faşistler' diye salona girdiler."

Halit Çelenk (Deniz Gezmiş'in avukatı): "Orada 'Bağımsız Türkiye' diye bir slogan attılar. Bunun üzerine jandarma ve asker çocukların üzerine saldırdı."

Cemil Gezmiş (Deniz Gezmiş'in babası): "Dipçiği vurdu bir tanesi. Asteğmen. Çocuklardan birinin başı yarıldı. Duruşma başladı. 'Mahkemeye itirazınız var mı?' diye usûlen soruluyor ya, Deniz kalktı, 'kapısında dipçikle kafa yarılan bir mahkemenin adaletine nasıl itimat edelim' dedi."

(Savcı Baki Tuğ, sanıklardan 21'i hakkında 146'ya 1'den, yani anayasal düzeni silah zoruyla yıkmak suçundan idam istiyordu. Gezmiş ve arkadaşları kimseyi öldürmemişlerdi, anayasal düzeni silah zoruyla yıkmak da hukuk açısından çok tartışmalı bir konuydu. Buna rağmen idam istenmesinin nedeni başkaydı: O sabah Genelkurmay Başkanlığı'ndan gelen bir gizli yazı, bu tür eylemlerde 146. maddenin uygulanmasını söylüyordu. Bu "görüş" emir telâkki edildi. Ve üç aylık yargılama sonunda hakim Ali Elverdi kalemini kırdı.)

Cemil Gezmiş: "Dedim 'oğlum dur, daha Meclis'i var. Cumhurbaşkanı var.' 'Baba, onların hiçbirinden hayır çıkmaz. Kendini ona göre hazırla' dedi."

Deniz Gezmiş: "Mitinge gider gibi gideceğim idama. Sevdiğim giysilerimi giyeceğim. Postallarımı, parkamı... Beyaz ölüm gömleği giydirmek isteyecekler, giymeyeceğim. Traş da olmayacağım. Önce bir sigara yakacağım. Sonra demli güzel bir çay. Haa bak, Rodrigo'nun o ünlü gitar konçertosunu dinlemek isterim orada. Sanırım asılacak bir adamın son isteğini geri çevirmezler. Sonra urganı kendim geçireceğim boynuma. Ve dönüp asılmamı seyredenlere, ölen yalnız bedenimdir diyeceğim, düşüncemi öldüremeyeceksiniz, düşüncem yaşayacak..."

("12 Mart, İhtilâlin Pençesinde Demokrasi", M.Ali Birand, Can Dündar, Bülent Çaplı. "Deniz Gezmiş Anlatıyor", Erdal Öz.)

– Boş duran insana selam verilir mi?
– Verilir verilmesine, ama niye vaktini boş geçiriyor diye de lisan-ı münasiple uyarılır. Yoksa dinimizde boş oturana selam verilmez diye bir hüküm yoktur.
(Kanal a'da İstanbul İl Müftü Yardımcısı Yusuf Kavaklı izleyici sorularını yanıtlıyor)

İnsanın ruhuna erişeceksen, deliğinden değil yarasından gireceksin. Yeryuvarda biz ilk bunu öğrendik.
MURAT UYURKULAK, Har

Bir İgnliiz üvnsertsinede ypalın arşaıtramya gröe, kleimleirn hrfalreiin hnagi sndaa yzalıdkılraı ömneli dğeliimş. Öenlmi oaln brinci ve snonucnu hrfain yrenide omlsaımyış. Ardakai hfraliren snsaı kraışk osla da ouknyuorumş. Çnükü kleimlrei hraf hraf dğeil bir btüün oalark oykuorumuşz. Bıakn nsıal da düügzn oudkuunz, iignlç dieğl mi?
(Milliyet'te, Melih Aşık'ın Açık Pencere köşesinden)

Her gezgin gezdiği yeri yaratır. **NİKOS KAZANCAKİS**

ANTONY'yi önümüzdeki günlerde, ekibi Johnsons'dan yoksun olarak, **CURRENT 93**'nin yeni albümünde dört yeni şarkıyla dinleme fırsatı bulacağız. Antony'nin başarısıyla herkes tarafından farkedilir hale gelen melankolik indie folk akımının öncülerinden Current 93 (David Tibet), mayıs ayında çıkacak "Black Ships Ate The Sky" albümüne, ayrıca Marc Almond'u ve Bonnie 'Prince' Billy'yi misafir etmiş.

NOUVELLE VAGUE aynı formülle ikinci albümün hazırlıklarına koyuldu: Post-punk ve new-wave dönemi şarkıları yine bossa nova usulünde yorumlanacak. Fransız prodüktör Marc Collin'in önderliğinde hazırlanan çalışmada Buzzcocks, Suicide, Cramps, New Order, Echo & the Bunnymen, Blondie ve Bauhaus şarkıları yer alacak.

ROGER WATERS, haziran sonunda Danimarka'da düzenlenecek Roskilde Festivali'nde "Dark Side Of The Moon"u baştan sona yorumlayacak.

Kolay yaşamanın en zor yolu: **THE STREETS** (gerçek ismiyle Mike Skinner) nisanda yayınlanacak üçüncü albümüne bu ismi koyacak. "The Hardest Way to Make An Easy Living" için Skinner şunları söylemiş: "İlk albümüm hiç işlenmemiş bir garage albümü gibiydi, ikincisi karanlık, ağır ve sindirimi zordu, bu yenisi biraz daha hızlı, biraz daha parlak ve umarım daha etkileyici oldu."

MOGWAI, yeni stüdyo albümleri "Mr. Beast"i bu ay yayınliyor. Ekip, şu günlerde, Cezayir asıllı Fransız millî futbolcu Zinedine Zidane'ın hikâyesini anlatan "Zidane: A 21st Century Portrait" filmine müzik hazırlamakla meşgul.

Matthew ve Eleanor Friedberger'dan oluşan Amerikalı ikili **FIERY FURNACES**, "Rehearsing My Choir" albümünün üstünden bir sene geçmeden, nisan ayında "Bitter Tea" adında yeni bir uzunçalar yayınlayacak.

Joy Division'ın merhum solisti **IAN CURTIS**'i beyazperdede Sam Riley canlandıracak. Ünlü fotoğrafçı ve klip yönetmeni **ANTON CORBIJN**'in ilk uzun metrajlı sinema denemesi "Control"da Curtis'in sevgilisi Annik Honore'yi oynayacak aktris ise Alexandra Maria Lara. New Order grubu da, küllerinden doğduğu Joy Division'ın şarkılarını film için yeniden yorumlayacak.

İNGİLİZCE GAINSBOURG ŞARKILARI

Sevgilim Serj enişte

Provokatör şarkılarının yanısıra kişiliği ve yaşam biçimiyle de Anglosakson rock müziğini çok etkilemiş (ve zaman zaman ondan etkilenmiş) Fransız müzisyen Serge Gainsbourg'a, ölümünün 15. yılında bir armağan: "Monsieur Gainsbourg Revisited". Alain Bashung'un söz yazarı olarak bilinen Boris Bergman ve Paul Ives tarafından İngilizceye tercüme edilen 14 Gainsbourg şarkısı, birbirinden ilginç ve ünlü şarkıcılar tarafından seslendiriliyor. Mesela "Je t'aime... moi non plus"de ("I Love You, Me Either" adıyla) Cat Power ve Karen Elson (Jack White'ın karısı) düet yapıyor. "Boomerang 2005", Gonzales, Feist ve Dani'nin üçlü ortaklığıyla yorumlanıyor... "I Just Came To Tell You That I'm Going" ("Je suis venu te dire que je m'en vais") Pulp'tan Jarvis Cocker'ı ve Kid Loco'yu, "Requiem For A Jerk" ("Requiem pour un con") ise Brian Molko ve Françoise Hardy'yi bir araya getiriyor. Michael Stipe, Tricky, Marianne Faithfull ve Sly & Robbie, Portishead, Marc Almond, The Rakes, The Kills, Carla Bruni bu güzel albümün diğer yorumcuları. En büyük sürpriz ise albümün açılışında: Hani İngilizler, 1969'da güzeller güzeli bir kızı Serge'in evine gelin göndermişlerdi ya, işte şimdi o kız, son yılların en kıyak Britanyalı topluluklarından biriyle yan yana. "A Song For Sorry Angel"ı Jane Birkin ve Franz Ferdinand söylüyor.

PRETTY GIRLS MAKE GRAVES, 2003 tarihli "The New Romance"ı izleyecek yeni albümünü tamamladı. Prodüktörlüğünü Kanadalı Colin Stewart'ın yaptığı "Elan Vital"daki şarkılarda çift davul, akordeon, saksofon var, gitar yok.

MASSIVE ATTACK'in "best of" albümüyle ilgili ayrıntılar belli oldu: Mart sonlarında çıkacak "Collected", iki ayrı versiyon halinde piyasaya sürülüyor: Standart versiyon, 13 hitin yanısıra, Terry Callier'nin konuk olduğu "Live With Me" isimli yayınlanmamış bir kayıt içerirken, koleksiyonerlere hitap eden versiyonda, bunlara ilaveten yayınlanmamış parçalar, yeni remiksler ve nadir bulunan kayıtlar (örneğin 2D adıyla Damon Albarn'ın katıldığı "Small Time Shoot 'Em Up") yer alacak. Grubun DVD'si ise 15 klipten oluşuyor.

Damon Albarn - Jamie Hewlett ikilisinin sanal grubu **GORILLAZ**'ın geçtiğimiz kasım ayında Manchester'da verdiği konserlerin kayıtları CD ve DVD olarak nisanda yayınlayacak.

RICHARD BUTLER, kendi adını verdiği ilk solo albümünü yakında çıkaracak. Meşhur post-punk grubu **PSYCHEDELIC FURS**'ün şarkıcısı, grup dağıldıktan sonra Love Spit Love'la iki albüm kaydetmiş, ancak hiç tek başına çalışmamıştı. 53 yaşındaki müzisyen, geçen sene hem babasını kaybettiğini, hem de boşandığını, albümün havasını bu iki olayın belirlediğini söylemiş. Butler, bugünlerde kardeşi Tim ve gitarist John Ashton'la Psychedelic Furs'ün 1991 tarihli "World Outside"dan sonraki ilk stüdyo işi için de şarkı yazıyor.

II. Dünya Savaşı esnasında, Fransız direniş hareketine iki önemli şarkıyı, "Chant des Partisans" ve "La Complainte du Partisan"ı armağan eden **ANNA MARLY** 88 yaşında hayata veda etti. Bu şarkılardan ikincisi, Leonard Cohen'in ve Joan Baez'in "The Partisan" adını taşıyan yorumlarıyla '60'lardan sonra Fransızca konuşulmayan ülkelerde de sevilmiş, '90'larda ise 16 Horsepower - Bertrand Cantat düeti olarak tekrar kaydedilmişti. Yunanlı bir anneyle Ekim devriminde öldürülen Rus aristokratı bir babanın çocuğu olan Anna Marly, uzun süredir Alaska'da yaşıyor ve şarkı yazmaya devam ediyordu.

Yeni **FLAMING LIPS** albümü "War With The Mystics" nisanda yayınlanıyor. George W. Bush iktidarına muhalif tutumuyla tanınan grup bu albüm için "Free Radicals", "Pompeii Am Götterdammerung", "My Cosmic Autumn Rebellion", "It Overtakes Me/The Stars Are So Big, I Am So Small... Do I Stand a Chance?" "Mr. Ambulance Driver" gibi şarkılar kaydetmiş.

UNKLE'ın yeni albümünde çalışacak isimler yavaş yavaş belli oluyor. Hayli sert olacağa benzeyen albüme katkıda bulunanlar arasında Queens Of The Stone Age'in Josh Homme'uyla nişanlısı Brody Dalle, Ian Astbury ve Los Angeles'lı rock grubu Autolux var.

MICHAEL STIPE, Katrina Kasırgası kurbanları için Joseph Arthur'un "In The Sun" adlı şarkısını cover'ladı. Şarkının değişik versiyonlarına iTunes sitesinden ulaşılabiliyor. Bunlardan birinde Stipe, Chris Martin'le düet yaparken, diğerlerinde Justin Timberlake ve Black Eyed Peas'den Will.I.Am remiks yapıyor. Stipe'ın solosu ve Arthur'la yaptığı düetler de farklı yorumlardan birkaçı.

Bir ihtimal **SMASHING PUMKINS** birleşiyor. Geçtiğimiz sene gazetelere ilan vererek grubunu geri almak istediğini söyleyen Billy Corgan, davulcu Jimmy Chamberlin'le yeni şarkılar üzerinde çalışıyormuş. James Iha ve D'arcy Wretzky'nin de bir araya gelmeye sıcak baktığı söyleniyor.

Geçtiğimiz seneyi hakaretten illegal madde bulundurmaya bir dizi suçtan mahkeme kapılarında geçiren **COURTNEY LOVE** altı ay süren rehabilitasyon ve ev hapsi dönemini nihayet tamamladı. 2007 martına kadar alkol ve uyuşturucu kullanmamak üzere gözetim altında tutulacak olan müzisyen, bu ay Linda Perry ile stüdyoya girip yeni demolar kaydedecekmiş.

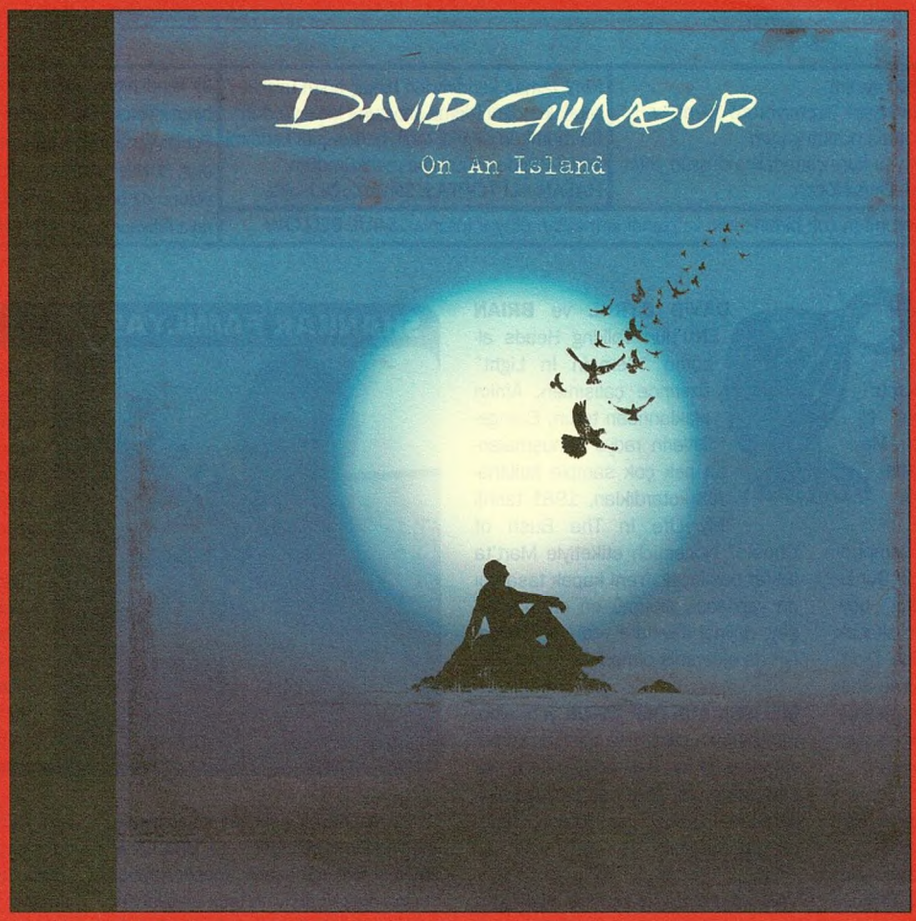

David Gilmour On An Island

YENİ MÜZİK YENİ FİYATA!

Mattafix
Signs Of A Struggle

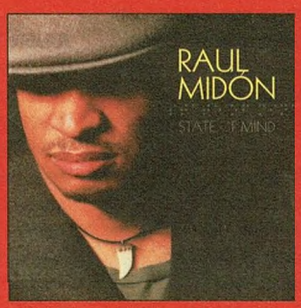

Raul Midon
State Of Mind

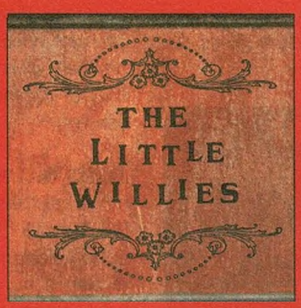

The Little Willies
The Little Willies

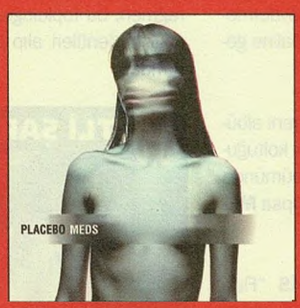

Placebo
Meds

Massive Attack
Collected

Depeche Mode
Playing The Angel

Rolling Stones
A Bigger Bang

Robbie Williams
Intensive Care

Coldplay
X&Y

Korn
See You On The Other Side

Gorillaz
Demon Days

CD
19,90
YTL

www.emikent.com.tr

EMI

Ben küçük bir ozanım
Büyükler gibi taşlara kazımıyorum adımı.
Gölgem, şu anda ocakta yanan
Ve beni ısıtan şu kuru çam dalına düşsün yeter
FERİT EDGÜ, Ders Notları

Kimi zaman kendimden birkaç adım uzaklaşarak kendimi izleme arzusuna kapılıyordum. Bu mümkün değildi tabii, herkes gibi kendimi kendi içimden izlemeye mahkûmdum.
HASAN ALİ TOPTAŞ, Sonsuzluğa Nokta

Radyasyondan çok birbirlerinin kalplerini kırmaktan ölüyor insanlar. **SAUL BELLOW**

Bir kendi havayolunuz, bir de kendi biranız yoksa ülke sayılmazsınız. Bunlar varsa futbol takımınız da olur, nükleer silahlarınız da. Havayolunu da boşverin, en azından biraya ihtiyacınız var. **FRANK ZAPPA**

Bu kış sanki ben
Acının paltosunda
Çiçek açmışım
PELİN ÖZER

18 ülkeyi kapsayan yeni bir Latin Amerika turnesine çıkan **MANU CHAO**, ocak ayında İspanya'da bir de ödül kaptı: Fernando León'un "Princesas" filminde kullanılan yeni şarkısı "Me llaman calle" ile en iyi şarkı dalında Goya ödülüne layık görüldü.

Almanya'da yapılacak futbol şampiyonasının resmî şarkısı "Times Of Our Lives"ı söylemesi için "klasikçi" boyband **IL DIVO** seçildi. Kupa için çıkacak albümde Mariah Carey, Celine Dion, Rod Stewart, Whitney Houston ve Shakira da yer alacak. Almanların meşhur şarkıcısı Herbert Groenemeyer ise aynı albümde millî marşı seslendirecek.

2003'de 100 seyircinin yanarak can verdiği **GREAT WHITE** konserinde, yaşanan facianın sorumlusu olarak, grubun menejerliğini yapan Daniel Biechele belirlendi. Biechele, on yıla kadar hapis cezası alabilir.

THE WALKMEN'in yeni albümü "A Hundred Miles Off" Mayıs'ta yayınlanacak. Grup ayrıca yılın sonunda Harry Nilsson'un 1974 tarihli albümü "Pussy Cats"i baştan sona yeniden kaydetmeyi ve bu maceralarını bir DVD haline getirmeyi de planlıyor.

LINKIN PARK bu yaz çıkacak yeni albümü için Rick Rubin'i prodüktör koltuğuna oturttu. Rubin'le yeni albümünde çalışacak diğer bir grupsa **METALLICA**.

THE BUZZCOCKS "Flat-Pack Philosophy" adını verdikleri sekizinci albümlerini önümüzdeki günlerde yayınlayacak. Albümden çıkacak ilk single "Wish I Never Loved You" grubun internet sitesinden dinlenebiliyor.

AC/DC'nin merhum şarkıcısı **BON SCOTT**'ın Batı Avusturalya'daki Fremantle Mezarlığı'nda bulunan mezarı, ölümünün 15. yılında ülkenin ulusal mirası kapsamına alındı. Fan kulübün katkılarıyla yenilenen mezarı her yıl binlerce hayran ziyaret ediyor.

BRIT ÖDÜLLERİ sahiplerini buldu. En iyi canlı performans, en iyi İngiliz grup ve en iyi İngiliz rock grubu dallarında ipi Kaiser Chiefs göğüslerken, James Blunt en iyi pop şarkıcısı ve İngiliz erkek şarkıcısı ödülünü aldı. Green Day'in "American Idiot"u en iyi uluslararası albüm seçilirken, Coldplay'in "X&Y"si en iyi İngiliz albümü oldu. Paul Weller'a ise müziğe katkılarından dolayı özel bir ödül verildi.

DAVID BYRNE ve **BRIAN ENO**'nun Talking Heads albümü "Remain In Light" üzerinde çalışırken, Afrika plaklarından tutun, Evangelistlerin radyo konuşmalarına pek çok sample kullanarak kotardıkları, 1981 tarihli "My Life In The Bush of Ghosts" Nonesuch etiketiyle Mart'ta tekrar basılacak. Yeni kapak tasarımı da yapılacak albümü en cazip kılan şey, orijinal kayıtlara yedi yeni parçanın da eklenmiş olması.

MELISSA AUF DER MAUR yeni albümü üzerinde çalışmaya başladı. En büyük desteği ise Billy Corgan ile Kanadalı rock grubu Tinker'da birlikte çaldığı Steve Durand ve Jordon Zadorozny'den alıyor.

VAN HALEN da mı kendine televizyon şovundan vokalist seçecek? Amerikan CBS kanalı tarafından yayınlanan, danışmanlığını Jane's Addiction'ın Dave Navarro'sunun yaptığı "Rock Star" programı geçen sezonda INXS'e vokalist bulmuştu. Yeni bölümde, yöneticiler ve grup tarafından yalanlanmasına rağmen, bu topluluğun Van Halen olacağı söylentileri alıp başını gitmiş durumda.

KİLİTLİ ŞARKI

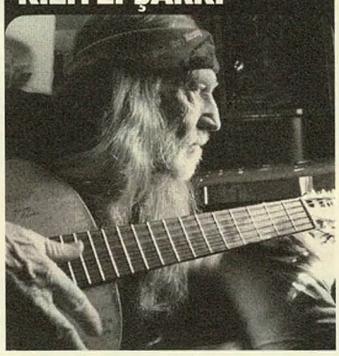

Country müziğin babalarından Willie Nelson geçtiğimiz Sevgililer Günü'nde, Howard Stern'in ünlü radyo programında bir sürpriz yaparak gay kovboyların aşkını konu alan bir şarkı yayınladı. Nelson, "Cowboys Are Secretly, Frequently (Fond of Each Other)" (Kovboylar gizlice, sıkça –birbiriyle hoşlaşır) adını taşıyan şarkıyı 1981'de yazmış, geçen yıl Teksas'taki evinde kaydetmiş. "Yıllardır dolapta bekliyordu, ben sadece kapıyı açıyorum, ortaya çıkması için en doğru zaman" diyen Willie Nelson, ayrıca, iki kovboy arasındaki gay aşkı konu alan ve sekiz dalda Oscar'a aday gösterilen "Brokeback Mountain" filmine Bob Dylan bestesi "He Was A Friend Of Mine" adlı şarkıyla katkıda bulunuyor.

SHANKAR FAMİLYASI

George Harrison'ın deyimiyle "world müziğin büyükbabası!" Hint klasik ve doğaçlama müziğinin üstadı, sitar sihirbazı Ravi Shankar'ın yarım yüzyıla yayılmış kayıtlarından örnekleri bir araya getiren "The Essential Ravi Shankar" albümü "Out of the East" ve "Into the West" başlıklı iki CD'den oluşuyor: Hint müziğine en emin yollardan giriş (ve bir daha çıkamayış) albümü... Ya kızları? Anoushka Shankar "Rise", Norah Jones ise The Little Willies grubuyla aynı adlı albümünü yeni yayınladı.

1991 yılında bir helikopter kazasında ölen reklamcı ve organizatör **BILL GRAHAM**'ın binlerce saatlik konser kayıtlarından oluşan arşivine artık ulaşılabilecek. Johnny Cash, Miles Davis, Santana, Jefferson Airplane, Rolling Stones, U2, Tom Petty, Jimi Hendrix gibi sanatçıların seçilmiş şarkıları internetteki Vault Radio'dan ücretsiz dinlenebiliyor. Keith Moon'un davulların üzerinde yuvarlandığı The Who'nun San Francisco şovu, Sex Pistols'ın son konseri gibi çok özel video kayıtlarını da içeren arşivden çıkacak CD'ler ve DVD'ler üzerinde de ayrıca çalışılıyor.

JAMES TAYLOR yeni albümüne hazırlanıyor. En son 2002 tarihli "October Road"la kulaklarımızın pasını alan şarkı yazarı, şubat başında Los Angeles'daki Recording Academy tarafından "MusiCares Person of the Year" ödülüne de lâyık görüldü. Yapılan törende sanatçıya selam çakanlar arasında Bruce Springsteen, Jackson Browne, Dixie Chicks, Taj Mahal, Paul Simon, Alison Krauss ve aynı törenle Yüzyıl Ödülü'nü (Century Award) alan Randy Newman da vardı.

Vatikan'da konserler organize eden kilise müziği uzmanı Giuseppe Moscati, şirketinin haklarını elinde bulundurduğu Papa John Paul tarafından yazılmış bazı duaları aralarında **MICHAEL JACKSON**'ın da olduğu uluslararası şöhretlere söyletmek için temaslar yapıyor. Jackson'ın hakkındaki çocuk tacizi davalarından aklandığını söyleyen Moscati, sanatçıya çok yakın insanlara ulaştıklarını ve müzisyenin projeye çok olumlu yaklaştığını söylemiş. Vatikan ise olan bitenle hiçbir ilgileri olmadığı açıklamasını yaptı.

Yeni **BEN HARPER** albümü çok yakında çıkıyor. 21 Mart'ta yayınlanacak "Both Sides Of The Gun" iki CD'den oluşuyor ve albüme adını veren şarkı, Katrina kasırgası bağlantısıyla, doğrudan George W. Bush'a giydiriyor. Harper'ın şarkı sözleri sanatçının sitesinden okunabiliyor. Albümün kapanışını yapan şarkı "Happy Everafter In Your Eyes" ise, Harper'ın eşi Laura Dern'e yazdığı bir balad.

JULIEN TEMPLE, 101ers zamanlarından tanıdığı yakın dostu **JOE STRUMMER** hakkında bir belgesel yapacak. Clash üyeleriyle söyleşiler, Clash öncesi ve sonrası gruplar, arşivlerden seçilecek ses/video kayıtlarıyla dört başı mamur bir dökümanter olacak bu anlaşılan. "Strummer'ın dürüstlüğünün onu mükemmel bir film konusu yaptığını" belirten Temple, daha önce de ünlü Sex Pistols belgeselleri "The Great Rock'n'Roll Swindle" ve "The Filth & The Fury"yi çekmişti.

R&B şarkıcısı ve şarkı yazarı **GENE MCFADDEN**, kanser sebebiyle 56 yaşında hayata gözlerini yumdu. McFadden, özellikle, Otis Redding tarafından birlikte keşfedildikleri John Whitehead'le ortak yaptıkları işlerle tanınmıştı.

Geçen sene birleşerek konserler veren **DINASOUR JR.**, yani J. Mascis, Lou Barlow ve Murph, gizli gizli bir araya gelip çalışıyorlarmış. J. Mascis'in evinde toplanıp çoluk çocuk arasında gevşek jam'ler yapan grup üyelerinden Murph'e göre, yeni bir Dinosaur Jr. albümüyle ilgili konuşmak için vakit çok erkenmiş.

Dört CD'de toplanan demolar, canlı ve remiks şarkılar, Radiohead, Morrissey, Neil Young, Jimi Hendrix cover'ları, 15'i hiç yayınlanmamış 81 şarkı ve 19 video klip. Hepsi martta çıkacak "Pirate Radio" başlıklı **THE PRETENDERS** setinde.

06→

Yalandan uzağım diye gururlanma, marifet değil. İnce bir tüldür o, elbet tenine değmektedir. **MURAT UYURKULAK**, Har

Balkonlarınız çok yüksek sizin baş döndürüyor / Dünya pek alçak bir yer olacak yakında öyle görünüyor **BİRHAN KESKİN**

Sevgiliyle arkadaş arasındaki fark bu belki, diyecektim. Sevgilisini görmezse ölür insan, arkadaşını görmese de olur. (...) Ama sevgilisiz ölmez, arkadaşsız ölür insan. **BEHÇET ÇELİK**

Yıldızlı bir gece, ay da vardı / Sen gülümseyince, / Yüreğimde bir balık oynadı **METİN ALTIOK**

İnsana kendi yaşamı bile büyük geliyor kimi zaman; ne yapsa, kimi sevse, kimlerce sevilse, hangi işlerle uğraşsa ve nerelerde gezip dolaşsa, bir türlü dolduramıyor. Her şeye karşın, ele geçirilemeyen derin boşluklar kalıyor önümüzde arkamızda. **HASAN ALİ TOPTAŞ**, Sonsuzluğa Nokta

Yüzümdeki yol

İlk yaprağı baharın

Neşeli bir ses

PELİN ÖZER

THE CULT, 1 Mart'ta yollara düşüyor. Geçen senesini Doors Of The 21st Century ile konserden konsere geçiren Ian Astbury hızını alamamış olacak ki, son iki turnelerinin oldukça kötü geçmesinden sonra "bir daha mı!" dediği The Cult'la tekrar sahne almaya karar vermiş.

PETE DOHERTY'nin cezası belli oldu; 12 ay kamu görevi ve tedavi zorunluluğu. Yargıç rehabilitasyona devam etmemesi durumunda tekrar tutuklanacağını söylemeden de edememiş. İngiltere'de A sınıfı kabul edilen eroin, kokain gibi maddelerle yakalananlar yedi yıla kadar hapis cezası alabiliyorlar. Bu arada, **BABYSHAMBLES**'ın "Down In Albion" albümünün umulanın altında satması (100 bin!) ve çabucak ucuzluk reyonlarına düşmesi üzerine grupta kargaşa hakim: Önce grubu terkettiğini açıklayan gitarist Patrick Walden, kararından caydı ve şubat ayındaki konserlerde arkadaşlarıyla yeniden sahne aldı.

The Decemberists'in davulcusu Rachel Blumberg ile Adam Selzer'in projesi **NORFOLK & WESTERN**, Mark Twain'in "The Gilded Age"inden aldıkları ilhamla yeni bir EP kaydediyor: "A Gilden Age".

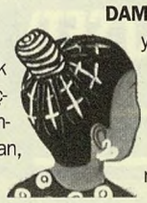

LOU REED kendi çektiği New York fotoğraflarından oluşan bir sergi açtı. "Lou Reed'in New York'u" adındaki sergiyi oluşturan fotoğraflardan, aynı adlı bir de kitap bastı Reed.

SUGARCUBES hayranlarını iki DVD bekliyor. "Live Zabor", 1988-89'da çekilmiş 15 farklı Sugarcubes performansı ve grup röportajlarını içeriyor. "The DVD" ise, üçü bonus, 12 video klibe yer veriyor. Bugünlerde Björk'den ses seda çıkmazken bir diğer Sugarcube, Einar Örn hayli yoğun günler yaşıyor. Grubu **GHOSTIGITAL**'in, Mark E. Smith, İzlandalı süper-star Mugison, postpunk/avangard efsanesi Steve Beresford ve post-rap'çiler Dälek and Sensational'ı misafir ettiği yeni albümü çıktı çıkacak.

BUSTA RHYMES'ın yeni single'ı "Touch It" için çektiği klibin çekimleri sırasında yüzlerce kişinin gözleri önünde vurularak hayatını kaybeden bodyguard Israel Ramirez soruşturmasıyla ilgili olarak hiphop yıldızının da ifadesi alınacak. Cinayet çok yakınında işlenmesine rağmen polise ifade vermekten kaçınan Rhymes'ın davranışları anlaşılmaz bulunuyor ve Ramirez'in Busta Rhymes'ı korumak isterken öldürülmüş olma olasılığı üzerinde duruluyor.

DAMON ALBARN, yakınlarında büyüdüğü Notting Hill semtindeki hayat üzerine bir müzikal yazıyor. Ünlü oyun yazarı Roy Williams'la müzisyenin ortak projesi, 2007 yılında Londra'da sahnelenecek.

80 YAŞINDA İLK ALBÜM

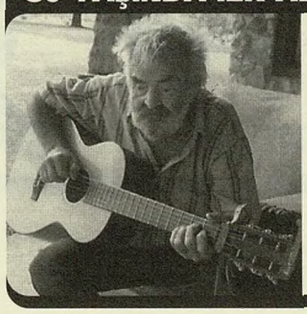

Sanat uzun, hayat kısa. Ama maç 90 dakika. İlk grubunu 14 yaşında kuran, '50'lerde Sam Philips'in kapısını çalıp eli boş dönen 1926 doğumlu Cast King, yılmadı, "debut" albümünü yayınladı. "Saw Mill Man", Mojo dergisine göre, içinde "Johnny Cash hayaleti"nin dönüp durduğu, zekice yazılmış, ham, kederli bir şarkılar demeti. Alabama'da yapılan ev kayıtlarının arkasında koca bir ömür var. Allah uzun ömür versin, ikinci albüm gecikmesin...

CHRIS MARTIN, **NELLY FURTADO** ile bir düet yaptı. Prodüktör Timbaland'in etkisiyle bir araya gelen ikili, ismi "Loose" olması beklenen yeni Furtado albümünün kapanış parçası "All Good Things"i birlikte okudular. Brit Ödülleri sırasında "bizi çok çok uzun süre göremeyeceksiniz" gibisinden sözler sarfeden Chris Martin'in konuşması herkese **COLDPLAY** dağılıyor mu sorusunu sordurmuştu. Rahatlayalım, grubun sözcüsüne göre "böyle bir şey kesinlikle yok".

Hollywood yıldızlarından albüm: "Unexpected Dreams: Songs From The Stars", **JEREMY IRONS**, **SCARLETT JOHANSSON**, **EWAN MCGREGOR** gibi 14 starı bir araya getirecek ve geliriyle Los Angeles Filarmoni Orkestrası'nın eğitim programlarına katkıda bulunacak. Bu iş için Johansson, George ve Ira Gershwin klasiği "Summertime"ı, McGregor Sade'den "The Sweetest Gift"i, Irons ise Bob Dylan'dan "To Make You Feel My Love"ı seslendirecek.

'80'ler Amerikan indie rock'unun saygın grubu Dream Syndicate'in lideri **STEVE WYNN** yeni grubu The Miracle Three'yle yaptığı "Çöl Üçlemesi"nin son albümünü de çıkardı: "Tick... Tick... Tick..." Wynn daha önce dizinin "Here Come The Miracles" (2001) ve "Static Transmission" (2003) albümlerini yayınlamıştı. Şu sıralar grubuyla turne yapan Wynn, "ilk albüm kibirli, kaba ve kasıntıydı" diyor: "İkincisi huysuz, öfkeli. Bu albümün buğdayı başaktan ayırmasını istedim, adamları gençlerden, cüzdanları kalplerden ayırmasını. Çöle geri dönüp New York'un ihtişamlı neonlarıyla savaşmak istedim."

Kara tren: Avangard gitarist **DEREK BAILEY** 25 Aralık'ta 75 yaşında; House Of Freaks grubununun şarkıcı-gitaristi **BRYAN HARVEY** 1 Ocak'ta 49 yaşında; hiphop prodüktörü **JAY DEE** (J Dilla James) 10 Şubat'ta 32 yaşında hayata veda etti.

14 ŞUBAT GEÇTİ, AŞK BAKİ
MARILYN MONROE'DAN ALTIN DERSLER

KUŞ GRİBİNİN PERDE ARKASI
HITCHCOCK'UN KUŞLARI, SEKTÖRÜN TAVUKLARI

ÇAĞLAR KEYDER VE "İSTANBUL'UN SATIŞI"
YÜZDE 5 VE YÜZDE 95

DÜNYA SOSYAL FORUMU
ÜÇ KITA, ALTI EKSEN

ERIC HOBSBAWM ANLATIYOR
KOMÜNİZMİN CAZİBESİ

MASİS KÜRKÇÜGİL'LE CHAVEZ ÜZERİNE
EVET, DEVRİM!

SOLDA YENİ PARTİ ARAYIŞI
DİSK'İN "D"Sİ, SOLUN "S"Sİ

WOODY ALLEN VE "MAÇ SAYISI"
KISIK ATEŞTE DEPRESYON

sayı 58

babylon

www.babylon.com.tr

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

Şehbender Sok. No:3
Asmalımescit, Tünel/Beyoğlu
Tel:(212) 292 73 68

Babylon bir Pozitif Titreşim'dir.
www.pozitif.info

MART 2006

Nokia Nseries "Hear New"

MERCAN DEDE DÖRTLEMESİ

İSTANBUL
01.03 Ça/Wed 02.03 Pe/Thu 21:30
03.03 Cu/Fri 04.03 Ct/Sat 23:00

Garanti Caz Yeşili

ROY AYERS

NEW YORK
10.03 Cu/Fri 11.03 Ct/Sat 23:00

Milllering the nite @ Babylon

!DELADAP

VİYANA
17.03 Cu/Fri 18.03 Ct/Sa 23:00

A'dan Z'ye Roman

SHANTEL (DJ SET)

FRANKFURT
25.03 Ct/Sat 23:00

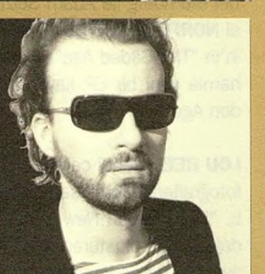

"Songs of Freedom and Love"

THEM SHEPHERDS (LIVE)
MINNA & DR. LUV (DJ SET)

HELSİNKİ
16.03 Pe/Thu 21:30

JACK DANIEL'S MUSIC ROCK COMPETITION
ÖZEL PERFORMANS: maNga

23.03 Pe/Thu 21:30

BABA ZULA & ALEXANDER HACKE

İSTANBUL-BERLİN
24.03 Cu/Fri 23:00

İLKAY AKKAYA

İSTANBUL
07.03 Sa/Tue 21:30

AYNUR

TUNCELİ
21.03 Sa/Tue 21:30

SELEN GÜLÜN
JUST ABOUT JAZZ

İSTANBUL-LONDRA-VİYANA
22.03 Ça/Wed 21:30

SEMA:
EFSANE HANIMLAR

İSTANBUL
08.03 Ça/Wed 21:30

RICKY FORD

İSTANBUL-NEW YORK
14.03 Sa/Tue 21:30

AYHAN SİCİMOĞLU & LATIN ALL STARS

İSTANBUL
15.03 Ça/Wed 21:30

CEM ADRIAN

EDİRNE
30.03 Pe/Thu 21:30

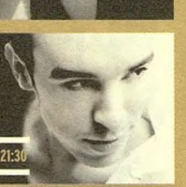

Asmalımescit Gecesi

SELİM SESLER
NAİM DİLMENER

06.03 Pt/Mon 21:30

MIXTAPE "ROCKTRONICA"
by Mabbas & Style-ist

09.03 Pe/Thu 21:30

SİYA SİYABEND

İSTANBUL
28.03 Sa/Tue 21:30

OLDIES BUT GOLDIES

31.03 Cu/Fri 22:00

ARGOS İLETİŞİM HİZMETLERİ · Radikal · yelken basım · RADIO XI-GEN FM 95.9 İSTANBUL · "Açık Radyo." 94.9 · SNEKO · Wall · POINT HOTEL · Ekolay.net

Biletler babylon ve biletix gişelerinde.

SİNEMALARDA BİR **JOHNNY CASH** ÖYKÜSÜ: "WALK THE LINE"

Toparladığı Altın Küre ödüllerinden Oscar ümitlerine uzanan bir zaman diliminde, "Sınırları Aşmak" adıyla gösterime girdi "Walk The Line" Türkiye'de. James Mangold'un filminde, Joaquin Phoenix (Johnny Cash) ve Reese Witherspoon (June Carter) oynuyor. İki başrol oyuncusunun hissiyatına Uncut ve Film Monthly kanalıyla ışık tutuyor, sonra da "Black Cadillac" isimli yeni albümünü yayınlayan Johnny Cash'in öz kızı Rosanna Cash'le görüşen Observer'a bağlanıyoruz.

HABİS KELİMELERİN LEZZETİ

Johnny Cash gibi büyük bir figürü perdede canlandırmak gözünü korkutmadı mı?

Joaquin Phoenix: Rolü aldığımı ilk duyduğumda, içimi bir heyecan kapladı. Sonra kaygılandım, "acaba yapabilir miyim" diye. Korkmuştum, kuşkusuz. Büyük bir iş. Johnny çok saygı gören biriydi, güzel bir adamdı. Aynı zamanda bir ikondu müzik aleminde. Onu hakkaniyetle aksettirmek gerekir. Bir kurgu karakteri canlandırırken, onu ete kemiğe büründürmek size ait olan bir iştir. Ama burada durum farklıydı.

Filmde, Cash'in kayıtlarıyla playback yapmak yerine, şarkıları kendin yorumluyorsun. Daha evvel hiç müzik tecrüben olmuş muydu?

Çocukken biraz şarkı söylerdim. Sokak köşelerinde genellikle. Ama iş filmde şarkı söylemeye gelince, her şey yabancı geldi bana. Johnny'yi taklit etmeye gerek olmadığını farkettim. Kişiliğinin genel havasını yakalamam gerekiyordu.

Ama yine de, onun gibi şarkı söylemeye ve onun gibi gitar çalmaya çalıştın...

Öncelikli olan gitardı. Elime bir gitar aldım ve "nasıl çalışır bu?" diye geçirdim içimden. Enstrümanla kendimi rahat hissedene kadar tek döktüm. Eşten dosttan birkaç akor öğrendim. Televizyon seyrederken gitar çalıyordum, yemek yaparken gitar çalıyordum. Şarkı yazmaya bile çalıştım, sırf hiçten bir şey yaratmanın nasıl bir şey olduğunu anlayabilmek için. Çekimlerden üç ay önce Memphis'e gittim, filmin müzik danışmanı T-Bone Burnett'le takıldım. Sonra ne kadar umutsuz bir vaka olduğumun farkına vardım. Temel country üslûbunu zar zor becerebildim. Ama, nihayetinde, kendi yolumu buldum. Kendi üslûbumla çalmayı öğrendim, işe de yaradı. Şarkı söylemek için de bu fikirden yola çıktım. Deli gibi çalıştım, sonra siktir et dedim, nasılsam öyle olsun.

Cash'te seni en çok çeken ne oldu?

İnsanın karmaşıklığı beni büyülüyor, insan deneyiminin ikili halini onun kadar iyi özetleyen başka biri olduğunu sanmıyorum. Çok karmaşık biriydi. Onda büyüleyici olan şey, kişiliğinin bütün hallerini bağrına basmasıydı. Bir parça şöhret kazanan birçok insan, en cazip olduğunu düşündükleri taraflarını abartma ve bunu sürdürme eğiliminde. Cash, insanların onun hakkında ne düşündüğüyle ya da ondan beklentileriyle kendini tüketmiyordu. Kendini hakikati anlatmak için tüketiyordu.

Cash'te büyüleyici olan şey, kişiliğinin bütün hallerini bağrına basmasıydı. Karanlık ve aydınlık. Birini ya da ötekini dışlamıyordu. Birçok insan bunu beceremiyor.

Bir fazilet adamı mıydı?

Tamamen. Ruhu konuşuyor gibiydi. Aynı zamanda dışarıda durabilen biriydi. Elvis bir dahiydi, çok da karizmatikti, ama gidip oyuncak ayılara şarkı söyleyen biri oldu. Cash'se yolundan hiç ayrılmadı. Pop pazarına yöneldiği bazı anlar oldu, ama hemen hemen her zaman kendi hayatına dair söylüyordu. Buna rağmen, ya da bu yüzden, popüler olmayı başarabildi.

Cash'le tanışabildin mi?

Ölümünden altı ay önce, rol bana önerilmeden bir süre önce, evine davet edildim. Gerçekten çok güzel bir geceydi. Dua ettik, sonra yemek yedik. Sonra Johnny yanıma geldi ve "Gladyatör"deki bazı diyaloglarımı ezberden okudu. "Çarmıha gerildiğinde oğlun bir kız gibi cıyaklıyordu –ve üzerine çöktüklerinde, karın inliyordu bir orospu gibi..." Bu cümleleri söyledi, bütün sadist, habis kelimelerin lezzetini vererek. Johnny buydu işte, iki şey bir arada. Karanlık ve aydınlık. Bütünlüklü bir kişilikti, hallerinden birini ya da ötekini dışlamıyordu. Çok insan bunu beceremiyor.

Seninle "The Yards" filminde çalışan yönetmen James Gray, rol yaparken "içindeki şeytan"la bağlantıya geçtiğini söylemişti. Bu filmde de bu metod başvurdun mu?

Bir metod değil bu benim için, bir umutsuzluk davranışı. Bir karakter üzerinde çalışmaya başlayınca, kalbimi ve ruhumu katarım, bunlar da işe yaramazsa o karakter beni öldürür. Cash söz konusu olduğunda, doğru yapmam gereken pek çok şey vardı. Yürüyüşü, konuşması, gitarı tutuşu... Provalar esnasında, bir noktada, bütün bunları düşünmekten vazgeçtim, her şey doğal bir hale büründü.

Film, Cash'in meşhur Folsom Hapishanesi konserinin yeniden canlandırılmasıyla sona eriyor. Bu konserin filme katkısı ne oldu?

Yönetmen James Mangold'u anmam lâzım. Kendimi tam anlamıyla Johnny gibi hissedebileceğim bir çevre yarattı. Kuvvetli bir sahneydi. Teknik problemler devam ediyordu, bir ara hoparlörlerden biri yanmaya başladı. Herkes deliye dönmüştü. Sonra "Ring Of Fire"ı çalmaya başladık. Tam mânâsıyla ânın içindeydik. Büyülü bir durumdu.

Cash, bir ağabeyini bıçkıhanede bir kazada yitirmişti. Senin ağabeyin de overdose'dan öldü. Film için böyle bir paralellik kurdun mu?

Bu tür bir bağlantı kurulmasını anlıyorum. Ama kafamda böyle bir düşünce yoktu. Johnny Cash'in yedi yaşında ağabeyini yitirmesiyle benim River'ı yitirmem arasında dağlar kadar fark var. Johnny ağabeyinin ölümünü hayatı boyunca beraberinde taşıdı. Benim yaşadığım kayıp farklıydı, durumla yüzleştim ve Johnny'nin hiç yapamadığı şekilde kabullendim. River'ın ölümü üzerine konuşmamaya karar vermiştim; herkes bana yas tutan kardeş rolünü yüklemeye niyetliydi. Adil bir şey değil bu. Sonuç olarak, bu sadece bir film, böyle bir şey için kendi yaşadıklarımı kullanmam. Aktörlük anlamında, önümde engel teşkil eden şeyler bunlar. En iyi oyunlarım, kendimi tamamen unuttuğum zamanlar çıkar. Kendimi oyuncu olarak canlı hissettiğim anlar bunlardır.

Cash'i müzik aleminde nereye yerleştirirsin?

Yukarılarda bir yere. Beatles iPod'umu olduğu gibi doldurdu. Beatles'ın gelmiş geçmiş en iyi grup olması kişisel bir beğeniden öte bir gerçeklik sanıyorum. Amerikan müziği bağlamında bakarsak, Dylan, Elvis ve Cash'in eline kimse su dökemez.

Johnny Cash rolünde Joaquin Phoenix, Folsom hapishanesi konseri sahnesinde

Çeviren: **Merve Erol**

FİLMDEKİ JUNE CARTER: REESE WITHERSPOON

GÜNEYLİ TAKLİDİ YAPMAK ZORDUR

Reese Witherspoon: June Carter Cash'a benzemeye çalışmak mümkün değil, ama elimden gelenin en iyisini ortaya koydum. Joaquin'in işi de zordu. Beş buçuk ayda canımızı dişimize takarak enstrüman çalmayı, albüm kaydetmeyi öğrendik. Nashville'li olduğum için country müziğin başını çeken Carter ailesini iyi biliyordum. Kasabalarda çalınıp söylenen şarkıların çoğunda onların imzası vardır. June Carter Cash bu köklü mirasın temsilcisiydi. June Carter ve Johnny Cash birbirlerine kara sevdalıydı. İkisinin de evvelden evliliklerinin olması, uzun bir dönem birlikte olmalarına engel oldu. Ama nihayetinde muradlarına ermişlerdi.

Şarkı söyleyip rol yapabileceğine ne zaman kani oldun?
Bir kere, şarkı söyleyeceğimi bilmiyordum, kontratta bu yoktu. Çok korkarak başladık işe. Şarkı söyleme faslı autoharp çalmaktan daha kolaydı. Hayatta hiç enstrüman çalmamıştım. Arabada mırıldanırken iyi bir şarkıcı olduğunuzu zannediyorsunuz. Ama dört saat mikrofonlara okumak başka iş.

Filmde June Carter'a sarkıntılık edilen bir bakkal sahnesi var. Müthiş bir zerafet okunuyor orada yüzünde...
Bize şimdi normal gelen şeyleri onun 1950'lerde yapmış olması dikkate değer gerçekten. O zamanlar bir kadının iki kere evlenip boşanması, iki farklı erkekten çocuklarının olması ve ünlü müzisyenlerle dolu bir arabada kendini bir

başına yollara vurması kabul görür şeyler değildi. Kurallara uymak gibi bir kaygısı yoktu –bu onu modern kılıyor. Onun gibi olmanın ne demek olduğunu tahayyül dahi edemiyorum.

Bu bir müzik filmi mi, yoksa büyük aşk hikâyesi mi?
İçi içe geçmiş birkaç hikâye var. Johnny Cash'in mücadelesi ve yoksulluğun, başka zorlukların üstesinden gelişi... Madde bağımlılığı ona çok çelme takmış. Aşk boyutunu unutmayalım: Kendilerini hiçten var eden yoksul oğlan ya da kızın başarı hikâyesi herkesin hoşuna gider. Filmin gerçekçiliğini, yasak düşünceleri ve kusurları barındıran gerçek bir evliliği göstermesini beğeniyorum. Uzun soluklu bir şefkat ilişkisi...

June'la tanışmadınız, ama çocuklarıyla görüştünüz. Annelerine dair vurgulamanızı istedikleri özel bir şey var mıydı?
Göğüslerimin yeteri kadar büyük olmadığını söyledi biri, soluğu kostüm tasarımcısının yanında aldım... Daha çok kişiliğinden bahsettiler. Hümanist, açık fikirli, inanılmaz bir kişilik.

Nashville'de büyüdünüz, kültürüne nüfuz edebildiniz mi?
Kesinlikle. Country müzik tarihini okulda okumuştuk. Kuzey Apalaş dağları folk müziğini, bluegrass'ı, bunların kökenlerini iyi bilirim. Ama daha ziyade, Güneyli olduğum için şanslıyım. Güneyde aile ve cemaat mefhumları, birbirini kollamak önemlidir. Güneyli taklidi yapmak zordur.

Çok sevdiğiniz bir June Carter Cash parçası var mı?
"Long-Legged Guitar Pickin' Man".

10→

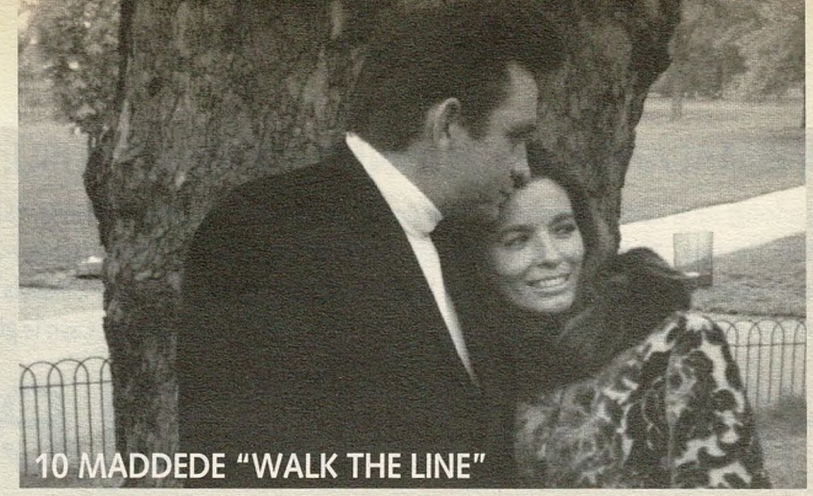

Johnny Cash ve June Carter Cash, '60'ların sonları

10 MADDEDE "WALK THE LINE"

MÜZİKTEKİ ŞEYTAN

❶ "Walk The Line" filmi, Johnny Cash'in hayatının ilk 35 yılına odaklanıyor: Çocukluğu, gençliği, aile ve aşk hayatı, ilk şöhreti, hap bağımlılığı, June Carter'la evliliği ve 1968'de Folsom hapishanesi konserinin kayıtlarından oluşan zirve plağı "At Folsom Prison"... Özellikle, Cash'i sadece Rick Rubin'in prodüktörlüğünde, –1996'ten ölene kadar– yaptığı cover albümleriyle tanıyan genç kuşaklara büyük bir hizmet bu film.

❷ Cash'in karısıyla ve sevgilisi June Carter'la olan ilişkisi filmde çok öne çıkmış, melodramatik öge fazla abartılmış, ama bir Amerikan yapımında o kadarcığına müsaade var doğrusu. Johnny Cash'in en iyi best-of albümü "Love", "God", "Murder" isimlerindeki üçlemedir. Yazdığı ve yorumladığı yüzlerce şarkıda bu üç tema neredeyse eşit ağırlıktadır çünkü. Film "love"a iltimas geçse de, "god"ı ve "murder"ı geçiştirmeme başarısını göstermiş.

❸ Johnny Cash diyor ki: "Atlara, demiryollarına, tarlalara, ahirete, aileye, zor zamanlara, viskiye, kur yapmaya, evliliğe, ihanete, ayrılığa, cinayete, savaşa, hapishaneye, serseriliğe, lanetlenmeye, eve, kurtuluşa, ölüme, gurura, neşeye, dindarlığa, isyana, yurtseverliğe, suça, kararlılığa, trajediye, saldırganlığa, kalp kırıklığına ve aşka dair şarkıları severim. Bir de Anneye, bir de Tanrıya..."

❹ Film, ezelden ebede her insanın içinde varolan "iyilik" ve "kötülük"e, bu ikisi arasındaki dengeye, bu ikisi arasındaki döngüye ve nihayet bu döngünün sanata yansımasına, toplumsal koşulların niteliğini gözardı etmeksizin serinkanlılıkla bakmayı deniyor. Shakespeare'den Dostoyevski'ye (veya Johnny Cash'den Bob Dylan'a) bütün harbi yazarların hedef tahtası bu döngü değil mi zaten? Renaud'nun "Docteur Renaud, Mister Renard" şarkısında dediği gibi: "Kimse tam kıyak değildir, ne de tam hıyar / Herkes yarı melektir, yarı da hırt."

❺ "Walk The Line", üstüne vazife olmamasına rağmen, çaktırmadan bir şarkıyazarlığı dersi veriyor, almak isteyene. Gözlem yapma kabiliyeti ve kelime sevgisi, başka ne? Sun stüdyosunun önündeki zenci ayakkabı boyacısı çocuk ve "Get Rhythm", yatakta perperişan ateşler içinde yanan rock star ve "Ring Of Fire", aşık olduğun kadından yediğin fırça ve "I Walk The Line"... Ya Sun Records'un sahibi Sam Phillips'in, ilk sınavında karşısında soğuk terler döken Cash'e verdiği kışkırtıcı ve can yakıcı öğütlere ne demeli?

❻ Yönetmen James Mangold, Johnny Cash'in müziğindeki ve hayatındaki önemli ayrıntıların ipuçlarını, tıpkı bir Johnny Cash şarkısındaki gibi kısa ve direkt anıştırmalarla filme yerleştirmeyi bilmiş: Bir leitmotive gibi tekrarlanan, "– Ne bu siyahlar içindesin? Cenazeye mi gidiyorsun?" "– Belki de cenazeme gidiyorum" diyaloğu tam isabet... Karısı Viv'le ipleri koparıp June'suz bir hayata katlanamayacağını idrak ettiği sahne ise hem çok anlamlı, hem çokanlamlı: Sabahın 7'sinde, çekiçle güm güm duvara June'la birlikte verdikleri konserin fotoğraflarını asarken, bir yandan sesi sonuna kadar köklemiş, Bob Dylan dinliyor. ('60'larda, Dylan'dan Pete Seeger'a karşı kültür hareketinin önemli simalarını ve çoğunlukla da gençleri davet ettiği "Johnny Cash Show" isimli TV programından bahsedilmemesi, filmin önemli eksikliği.)

❼ Nick Cave diyor ki: "Dokuz yaşımdayken anne-babamla birlikte televizyon seyrediyordum. Johnny Cash Show başladı Avustralya televizyonunda ilk defa. Bu program, rock'n'roll'un yasaklanmış yönünü ilk görüşümdü. Rock müzikteki yasadışılığı ilk fark edişimdi. Diyebilirim ki, bekaretimi bozan Johnny Cash oldu. Kısa pantolonlu bir çocuk olarak o an farkettiğim şey, müziğin içindeki şeytandı. Tüm hayatım boyunca –büyürken, yeniyetmeliğimde, punk dönemimden bugün yaptığım müziğe kadar– Johnny her zaman yanımda oldu."

❽ "Bir tren kadar ritmik, ustura gibi keskin". Filmde, June'un ağzından böyle ifade ediliyor Johnny Cash'in müziği. Film de, bu formüle riayet edebildiği anlarda gerçekten mükemmel. Mesela ne kadar mükemmel? Mark Romanek'in "Hurt" klibi kadar.

❾ Filmin iki başrol oyuncusu –merhum River Phoenix'in kardeşi– Joaquin Phoenix'e ve Reese Witherspoon'a şapka çıkartırız, T-Bone Burnett'in gözetiminde tüm şarkıları da kendileri okuyor üstelik. Gerçi Phoenix, Cash'e oranla fazla yakışıklı ve yeterince bariton değil. Ne gam!.. Cash'in annesi rolünde indie folkçu Shelby Lynne'i görmek de güzel sürpriz oldu.

❿ Orkestra (tren & ustura!) çoktan yola koyulmuş, salonda mavi tektipleri içinde yüzlerce kader mahkûmu, duvarları yırtarcasına, demirleri eğercesine bağırıyor, alkışlıyor, yeri göğü tekmeliyor, Johnny Cash gelsin de, "düştüm mahpus damlarına" türküsünü, "Folsom Prison Blues"u söylesin diye: "Küçükken annem derdi ki / sakın silahlarla oynama / ama bir adam vurdum Reno'da / sırf ölüşünü seyretmek için..." Dünyada hiçbir film bu kadar güzel başlamamıştır.

Derya Bengi

ROSANNE CASH:

ÖLÜMDEN ÖTE KÖY YOK

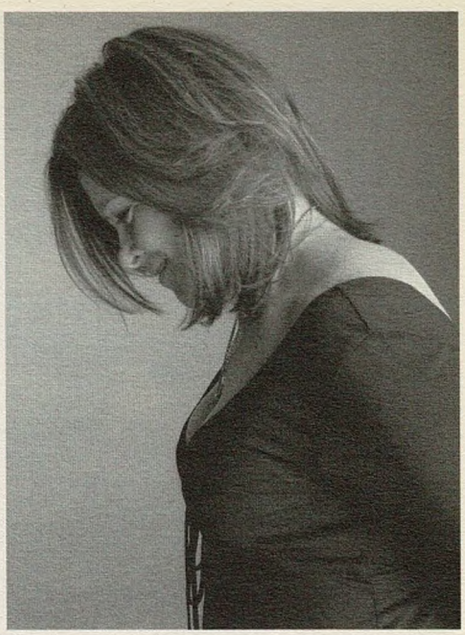

Filmi nasıl buldunuz?
Anestezi yapılmadan dişlerine kanal tedavisi yaptırmaya benziyordu, ıstırap vericiydi. Kardeşim filmin yapımcılarından biriydi, filmi görmem konusunda ısrarcıydı. Ailem tanınmaz hale gelmiş, ama hikâye ve sahneler yine daha bir tanıdıktı. Hepsi vefat etti ya, şimdi tüm bunlar yüreğimi sıkıştırıyor. "Ray" filmine bayılmıştım, ama eminim Ray Charles'ın çocuklarına sorsanız size "eh, gerçekte tam da öyle olmamıştı" diyeceklerdir.
Filmin hiç yapılmamış olmasını ister miydiniz?
Evet dersem acımasızca olur. Hayır dersem de dürüstçe olmaz. Babamla June bunu istemişlerdi ama, annem için tam bir işkenceydi. Boşanmak zorunda kalması, onun gibi bir Katoliğe azap vermişti. En korkunç kâbusu filme çekildi. Film gösterime girmeden üç ay önce ölmüş olmasıyla, ilginç olduğu kadar, ironik de.

Babamın kapısını daha çok çalmadığım için pişmanım. Tevazu sahibi bir kişilikti, kimse için model olmaya çalışmadı. Kimseye zorla sözünü dinletmedi.

Johhny Cash ve June Carter Cash için düzenlenen anma konserine katılmayı reddettiniz...
Niye öyle bir ortama gireyim ki? O mitsel bir figür değil, benim babam. Çocukluğum gerilimliydi. İlkgençliğimde, babamın madde bağımlılığı onu çok hırpaladı, annemle ilişkilerini yıprattı. Neyin ters gittiğini kavrayamıyordum, endişe hakimdi hayatıma. Hayalim yazar olmaktı. Müzisyenliği istemiyordum. Yolda olma fikri, uyuşturucuyla enkaza dönüşen ilişkiler hoşuma gitmiyordu.
Ama uyuşturucudan uzak duramadınız...
Annemin çaktığını zannetmiyorum. Babam da çocukları için gizli gizli endişe duyan bir tipti, karşı gelmezdi. İnsanlara karşı, yaşı kaç olursa olsun büyük saygı gösterirdi ve problemlerimizi kendimizin çözeceğine inanırdı. Ama bir gün işin içine ettim. Üvey kızkardeşimle babamın arabasını kaçırmıştık, zurna gibiydik. Babam ertesi gün hiç ses etmedi. Sonra bizi dondurma yemeye çıkardı ve bir teklifte bulundu: "Ya benimle yola düşer, şarkı söyler, bir sürü para kazanırsınız ve dünyayı görürsünüz ya da evde oturur, zıkkımlanırsınız..." Kızkardeşim babamdan altı hafta sonra öldü. Hiçbir zaman uyuşturucuyu bırakamadı... Carter ailesinden ve Carl Perkins'den gitar öğrendim. Her şovun finalinde sahnede onlara katılıyordum. Üç sene boyunca babamı kulisten izledim. Ne günlerdi be!.. Babamın kapısını daha çok çalmadığım için pişmanım. Olgunlaştıkça da ona akıl fikir danışabilirdim. Bir tek, öncelikle çocuklarıma sahip çıkmam gerektiğini birçok kere tekrar etti.
Kaçırdığı şeyler olduğunu mu düşünüyordu?
Belki. Modern bir adam değildi. Geleneksel ve erkek egemen bir terbiye görmüştü. Tevazu sahibi bir kişilikti, kimse için model olmaya çalışmadı. Kimseye zorla sözünü dinletmedi.
Yeni albümünüz "Black Cadillac" biraz içe dönük bir albüm değil mi sizce de?
Zannetmiyorum. Bu şarkıları terapi olsun diye yazmadım. Diğer yandan, albümü yapmak çok yaradı. Zor anlarımda kendimi bu sayede dik tutabildim.
Albümdeki son parçanın adı niye "0:71"?
Annemin ve babamın 71 yıllık yaşamı için. Umutsuzluğa kapıldığım zamanlarda hep şöyle diyorum: "Ölümden sonrası yalan." Bazen de ruhun ölümsüzlüğüne ve aşkın baki kaldığına inanmak daha çok işime geliyor.

Çeviren: **Şahan Nuhoğlu**

Kültür Çatışmasının Ortasında: Muhabbet Evi

Usta yazar Sadık Yemni'nin son romanı **Muhabbet Evi**, bu kez Amsterdam'da geçiyor. Hollanda'da sinemacı Theo van Gogh'un öldürülmesiyle yükselmeye başlayan yabancı karşıtlığından yola çıkan **Muhabbet Evi**,Avrupa gerçeğine içeriden bakmayı deniyor. Yabancıları içine almakta zorlanan Avrupa ile Avrupalı olmakla olmamak çizgisinde sıkışmış yabancılar arasındaki gerilim, Hıristiyan dünya ile Müslüman yaşam arasındaki yabancılık bu kitabın ana temaları. Ön planda ise her zamanki gibi Sadık Yemni'nin fantastik dünyası ve kahramanları var.

Sadık Yemni'den bir kez daha, somut dünya ile bilinmeyen, elle tutulamayan dünya arasında, gerilimle örülmüş bir roman: **Muhabbet Evi**.

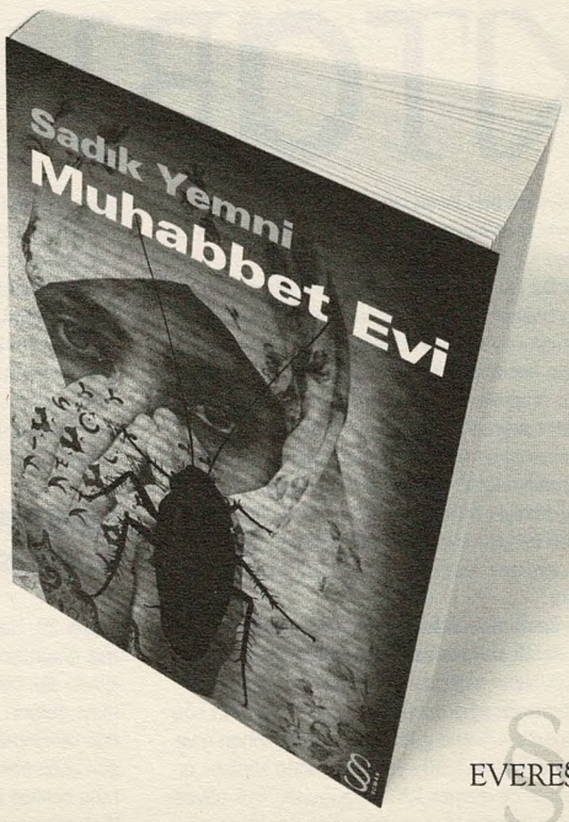

Sadık Yemni

Muhabbet Evi

EVEREST

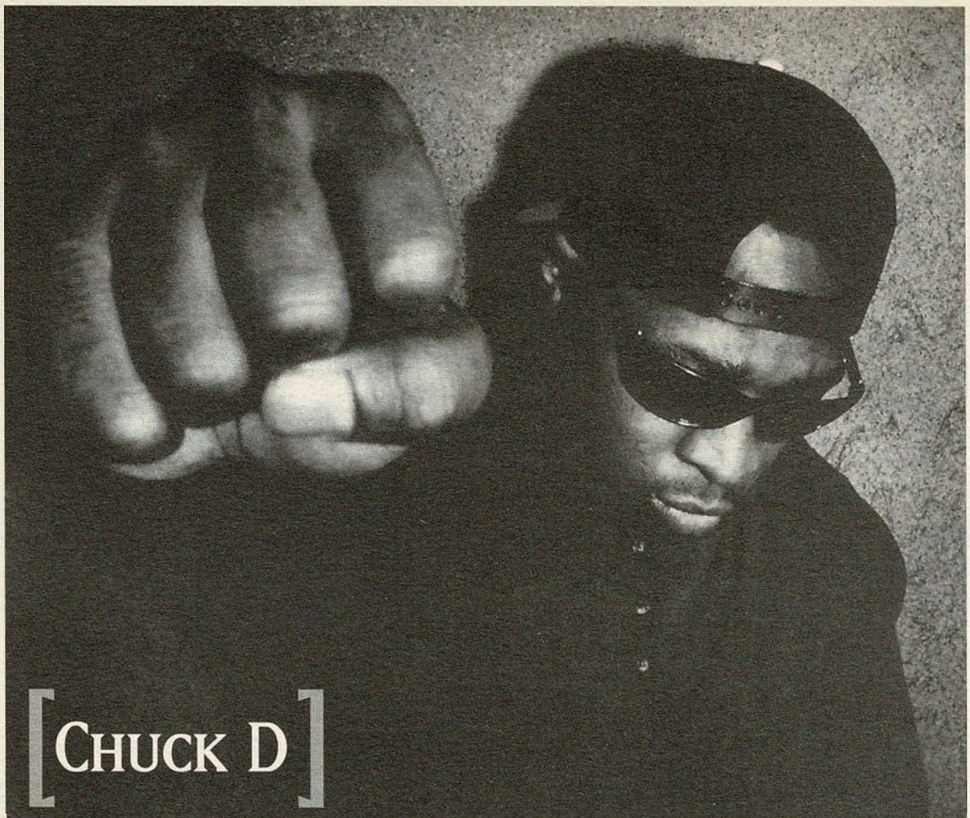

[CHUCK D]

Ne demiş Oscar Wilde: "Modaya uyarsan demode kalırsın." Chuck D de o hesap, "dönen dönsün ben dönmezem yolumdan" dedi, "Don't Believe The Hype"in üzerine neredeyse yirmi yılı devirdi. Hiphop'un dinamosu Public Enemy "Rebirth Of A Nation"la sahnelere dönerken, grubun beyni Chuck D Progressive ve Mojo'ya konuştu...

CHOMSKY KİTABI GİBİ

En başından beri Bush yönetimine ve Irak savaşına aleyhtar oldunuz. Bu aleyhtarlığınızın temel sebebi ne?

Chuck D.: Bu heriflerle tartışırken alfabenin en başından başlamak lâzım. Bir kere, gerçekten Amerikalı olmak ve Amerikan değerlerini temsil edebilmek için kendinizi dünya vatandaşı olarak görmeniz gerekir. Amerikan politikaları bu idealin tam tersi istikamette seyrediyor. Bush yönetimi, ABD'nin dünya uluslarının bir üyesi olmasını değil, bütün dünyanın "Amerikanizm" önünde diz çökmesini hedefliyor. Bu zihniyet Amerika'yı köşeye sıkıştırıyor. Dünyanın bir parçası olmak yerine dünyanın efendisi olmaya çalışmak, bütün uluslarla çelişki ve çatışma yaratıyor.

Bush yönetiminin hiphop'u bir savaş ve işkence silahı olarak kullanmasını nasıl karşılıyorsunuz?

İktidar odakları hiphop kültürünü kendi amaçları doğrultusunda eğip büküyor ve Beyaz Saray'ın sözcülerinden biri haline getirmek istiyor. Hiphop'u ve onu çevreleyen kültürü –yayınları, video klipleri– orduya asker devşirmek için kullanıyorlar. Irak savaşının başlangıcında Vibe dergisi siyah gençlerin silah altına alınması için orduyla işbirliği yapıyordu. Bunu yapmalarının sebebi, "parayı veren düdüğü çalar" zihniyetiydi. Hiphop'un bir savaş silahı olarak kullanılmasının temelinde, orduyla hiphop endüstrisi arasındaki işbirliği yatıyor.

Bu işbirliğini, müzik endüstrisinin hiphop'u metalaştırmasını biraz açar mısınız?

Son günlerde haberleri yakından takip ettiyseniz, McDonalds's'ın, Big Mac kelimesini bir şarkıda geçiren sanatçılara yüklü bir ödeme vaat ettiğini görmüşsünüzdür. MTV ve özellikle Viacom, ergenlik çağını 29, hatta 31 yaşına kadar uzatmayı başarmış görünüyor. Bu, pazarın büyümesi ve müziğin içinde aklı başında ne varsa saf dışı edilmesi anlamına geliyor. 26 yaşındaki "ergenler", ucu kendilerine dokunmadıkça siyasete ilgi duymazlar ki! Ama, gün gelip Irak'ta savaşmak zorunda kaldıklarında hızla politize oluyorlar.

Hiphop'un büyük şirketlerin boyunduruğundan kurtulması mümkün mü sizce?

Ben iyimserliğimi koruyorum. Müzik üretiminin üç düzeyi var: Majörler, indie'ler –bağımsız küçük şirketler– ve benim "intie" dediklerim, yani müziğin internet üzerinden dağıtımını yapanlar. İnternet, büyük şirketlerin hegemonyasından kurtulabilmek için benim etkili olarak kullandığım bir vasıta. Alternatif alanlar, bağımsız medya, uydular; bütün bunlar bağımsız olarak çalışabileceğimiz ve ulaşmak istediğimiz topluluklarla bizi irtibatlandırabilecek imkânlar sunuyor. Anahtar kelime dağıtım ve bunu yeni medyayla yapmak için alternatif yollar bulmak hayatî önem taşıyor.

Sizin internete yönelmeniz nasıl oldu?

Sanatımı şirket stratejistlerinin onayına sunmaktan gına geldi. Müzik dükkânlarına nelerin girip girmeyeceğine karar veren o adamlar. Sanatımın yargıcı ve jürisi olmaları kabul edemeyeceğim bir şey. Bu hakkı kamuoyuna vermeyi tercih ettim.

Public Enemy'yi nasıl tanımlarsınız?

Public Enemy, 1980'lerin ortasında rap müziğinin alâmet-i farikası olarak ortaya çıktı. Müziği ilerletmek ve kendimizi ifade etmek ihtiyacıyla harekete geçtik. O sıralarda, rap müzisyenlerinin yaş ortalamasından biraz daha büyüktük. Ve zaman sağ politikaların gemi azıya almaya başladıkları bir zamandı. Berlin duvarı daha yıkılmamıştı, Nelson Mandela hapisteydi, Margaret Thatcher Britanya'yı yönetiyordu, Beyaz Saray'da Ronald Reagan vardı, serseri mayın gibiydi. Baba Bush da ikinci adamdı, başkan olmaya hazırlanıyordu. Public Enemy böyle bir ortamda ve bütün bunlara karşı bir hareket olarak doğdu.

Esin kaynaklarınız nelerdi?

Gil Scott-Heron gibi şairler ve bizden önceki rapçiler başlıca esin kaynaklarımızdı. Motown, Stax ve Atlantic plaklarını dinleyerek büyüdüm. Yetişkinliğe adım atarken de punk hareketinden çok etkilendim. Özellikle Clash, disko döneminde bir yeraltı kaynağıydı ve bana farklı türleri harmanlayan ve birbirinden çok farklı dinleyici kesimlerini ortak paydada buluşturan çokkültürlü bir sound'un mümkün olduğunu göstererek ufkumu açtı. Punk nasıl disko müziğine bir isyansa, rap de diskoyu adapte eden ve onu daha da berbat bir hale getiren rhythm and blues'a bir isyandı.

Public Enemy nasıl bir siyasal ve kültürel reaksiyonla karşılaştı?

Biz siyah toplumun içinden rap denilen bir müzikle çıkmıştık. Rap de, özetle, siyahların hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları şeyleri yüksek perdeden haykırmalarıydı. Bu haykırış statükoyu rahatsız etti tabii. Ortalık epey sarsıldı. İktidar sahipleri bize ne yapacaklarını bilemediler bir süre. Ama susturulmamızın, öfkemizi haykırmamızın durdurulması gerektiğini biliyorlardı.

KLONLANMIŞ TÜREVLER DENİZİNE DÜŞTÜĞÜNÜZDE NE YAPARDINIZ? KLASİK TERCİH, "ŞANLI GEÇMİŞ"E SIĞINMAK. BEN AKINTIYA KARŞI YÜZDÜM.

Medya derhal Public Enemy'yi, militan siyah ırkçılar olarak damgalamıştı...

Medyanın koyduğu etiketler, yaptığı tartışmalı tanımlar beni ilgilendirmiyor. Beni ilgilendiren, siyahların içinde bulundukları durum ve ihtiyaçlarımız. Biz 1960'lardaki siyasal mücadelenin çocuklarıyız. Referanslarımız Kara Panterler ve İslâm Ümmeti (Nation of Islâm) gibi

kültürel hareketler. Annelerimiz, babalarımız o hareketlerle ilgilenmemizi sağladı ve bu bizim için hem eğitici, hem de esinlendirici oldu. Benim annem ve babam radikal siyasî insanlardı, fakat daha önemlisi, değişim gereğini idrak etmiş genç ebeveynlerdi. Sivil haklar mücadelesine saygı duyuyorlardı, ama onu yeterli görmüyor, daha ileri bir demokrasi, siyahlar için daha çok eşitlik istiyorlardı. Biz o mirası devraldık.

Public Enemy'nin ilk albümü "Yo! Bum Rush The Show" 1987'de çıkmıştı. Ama grubun tarihi 1987 öncesine uzanıyor. Public Enemy tam olarak ne zaman oluştu?

İlk albümün öncesinde dört-beş yıllık bir pişme dönemi var. Ama Public Enemy'nin gerçekten Public Enemy olması ilk albümün sonrasına rastlıyor. Public Enemy kavramını stüdyodaki ekip yaratmıştı. "Bomba Timi" dediğimiz takım: Hank Shocklee, Bill Stephney, Eric "Vietnam" Sadler ve ben. Ama, zincirin bir de "kayıp halka"sı vardı, ki o da "yol"du. Turneye çıkıp konser vermeye başladığımızda Public Enemy oluşmaya başladı. Grup iki ayrı takımdan oluşuyordu, stüdyo ekibi ve sahne ekibi. Bu iki ekip birbirini besliyordu. İkinci albüm, "It Takes A Nation", konserlerin başlı başına bir kimlik oluşturmasının mahsûlüydü.

Dolayısıyla, Public Enemy'nin milâdı 1988 ve "It Takes A Nation Of Millions To Hold Us Back" adlı albüm denebilir... Bugün geriye baktığınızda o albümü nasıl değerlendiriyorsunuz?

"It Takes A Nation" doğru zamanda ve doğru yerde ortaya çıkmış bir albümdü. O tarihte, rap'in, kaydedilmiş rap müziğinin sekiz yıllık bir geçmişi vardı. Genellikle single olarak yayınlanan rap ilk kez ülke ölçeğinde albüm formunda dinleyiciye ulaşmıştı. Def Jam adlı küçük bir radikal plak şirketi tarafından basıldı, Def Jam plaklarının dağıtımını CBS ve Columbia gibi devler yapıyordu. Bu sayede, sistemin içinden bir gedik bulup sesimizi duyurabilmiştik. Müziğimizin eleştirel ve toplumun sesi olmasını istiyorduk. Müziğimizin halkın içinden –üstünden değil– geldiğini herkesin bilmesini arzuluyorduk.

Logonuz, bir dürbünlü tüfeğin hedefindeki siyah adamdı. Kendinizi hedef alınmış gibi mi hissediyordunuz? Fişlendiğinizi mi düşünüyordunuz?

Aksini düşünmek için fazla naif olmak lâzım. Cassius Clay'in Muhammed Ali olduğu dönemi hatırlayın. Muhammed Ali'nin maçlarında Malcolm X, Sam Cooke gibi siyah cemaatin önde gelen isimleri boy gösteriyordu. Bu, kurulu düzen için tehditkâr bir görüntüydü. Dolayısıyla, o insanlar düzenin hedefi haline gelmişti. Biz de, 1988 - 89'da bir patlama yapmıştık, yalnız Public Enemy değil, başta Spike Lee olmak üzere birçok siyah sanatçı öne çıkmıştı ve düzeni tehdit ediyordu. Hedefte olduğumuzu düşünmemiz doğaldı.

Aradan geçen 18 yılda, "It Takes A Nation"daki şarkılardan hangileri ayakta kaldı sizce?

"Don't Believe The Hype" hiç kuşkusuz hâlâ geçerliliğini koruyor. Bence teması ve içeriği bir Noam Chomsky kitabı gibi. Tıpkı Chomsky'nin yazıları gibi, "Don't Believe The Hype" da medya dezenformasyonunu teşhir ediyor.

Public Enemy tarihinin bir dönüm noktası da

BİR MİLLET (YENİDEN) UYANIYOR
Public Enemy mücadele bayrağını yeni albümleri "Rebirth Of A Nation"la yükseltiyor. Albümde rap'çi Paris'in katkısı büyük...

RAP'ÇİLER STATÜKONUN PARÇASI HALİNE GELDİLER. KRALİÇEYE BAŞKALDIRIP SONRA KRALİÇE OLMAK OLMAZ. KABAHAT ERKEK EGEMENLİĞİ MESELESİNDE.

grubun "enformasyon bakanı" Professor Griff'in Washington Times'a verdiği mülâkattı. Griff'in "Yahudilerin büyük çoğunluğu dünyadaki kötülüklerin büyük çoğunluğundan sorumludur" sözleri büyük gürültü koparmıştı. Siz de, önce Griff'e destek vermiş, ama sonra gruptan çıkarılmasını onaylamıştınız. O olayı bugün nasıl değerlendiriyorsunuz?

Önceden tedbir alıp zırhımızı sağlam tutsaydık o çatlama olmazdı. Washington Times söyleşisinden önce de bir Melody Maker vakası yaşanmış ve o da büyük gürültü koparmıştı. Söyleşi siyonizm üzerineydi. Düşünün, bir Melody Maker okuru siyonizm hakkında bir tartışmayla nasıl bir ilişki kurabilir? İsrail-Filistin meselesi, siyonist rejim, radikal İslâm ve anti-semitizm kaygan bir zemin. Anti-siyonizmle anti-semitizm arasında hassas bir sınır var. Ve o sınırda, o kaygan zeminde tökezlemek herkesin başına gelebilecek bir şey. Ülkelerin bile tökezlediği bir yer orası. Eğer adımına dikkat etmezsen, çukura düşersin. Griff de adımına dikkat etmedi, aklına estiği gibi konuştu. Söyledikleri düşüncelerini birebir yansıtmıyordu. Ama, yanlış ve çirkin bir yola girdi ve geniş kitlelerin kafasını karıştırmakla kalmadı, dinî inançlarının Tanrı'nın buyruğu olduğunu düşünen insanları incitti.

Yani o sözleri hiç söylememeliydi mi diyorsunuz?

Ben hep şuna inandım: Asla ve asla kendi sözlerini başkalarının sana karşı silah olarak kullanmasına meydan vermeyeceksin. Griff de, kullandığı ifadelerin maksadını aştığını, akılsızca sözler sarfettiğini çıkıp söyledi. Ama kayıtlara müzik tarihinin dipnotlarından biri olarak geçti o özür. Tıpkı, Lennon'ın "Beatles İsa'dan daha popüler" demesi gibi oldu. Gelgelelim, Lennon'ın o lafından ötürü kimse Beatles'ı suçlamıyor artık. Öte yandan, Public Enemy'nin onca şarkı sözü içinde anti-semitizm kokan tek bir ifade olmamasına rağmen, Griff'in o sözleri ısıtılıp ısıtılıp önümüze getiriliyor. Ama kanıksadım artık, Batı aleminde bu işler böyle.

Bu mesele grup içindeki ilişkileri nasıl etkiledi?

Benim açımdan, generallerimizden biri mayına

web-PREMIÈRE
`DISCOVER CONTEMPORARY MUSIC ON THE WEB´

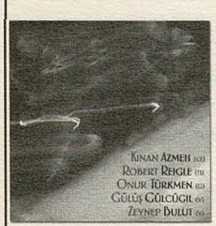

Azmeh / Reigle / Türkmen / Gülcügil / Bulut
Impro Sessions
MP3 / $ 01.20

Betty Ween
Bitter
MP3 / $ 08.50

F. Mustafa Tınç
Forget What Happened
MP3 / $ 01.20

Galaturka
2003
MP3 / $ 03.65

Mesaphlin
Operand||Operand (Snips Remix)
MP3 / $ 01.20

Onur Türkmen
Kestane Fişeği
MP3 / $ 01.20

Onur Türkmen
Song in Dorian
MP 3 / $ 01.20

Şenol Küçükyıldırım
Mother Tongue (44mix)
MP3 / $ 01.20

www.web-premiere.com

basmıştı. Yapılacak şey grubu oradan sağsalim çıkarmaktı. Bir yandan da Griff'i yalnız bırakmamak, yarasını sarmak gerekiyordu. Bill ve Hank, Griff'ten uzak durdu, ben arada kaldım. Boktan bir satranç oyunu gibiydi. Tahtaya bakıyorsun ve yapacağın hiçbir hamle olmadığını görüyorsun. Bill ve Hank'le ilişkimiz o olaydan sonra bir daha hiç eskisi gibi olmadı. Fakat Public Enemy'nin güzel tarafı, trajik bir hikâyesinin olmaması. Aşırı dozdan ölüm ve başka boktan hadiseler gibi trajediler yaşamadık. Bu mesele bir trajediyse eğer, felsefî boyutu olan bir trajedi. Ancak zaman içinde ve bilgi, erdem ve anlayışla aşılabilir.

1991-1994 döneminde, hiphop dinleyicileri hızla artıp çeşitlenirken Public Enemy geri planda kalmaya başlamıştı. Bunu neye bağlıyorsunuz?

O dönemde vaktimin çoğunu çocuklarıma ayırmam gerekiyordu. Küçüktüler ve bana ihtiyaçları vardı. 1990'ların büyük bölümünü babalık yaparak geçirdim. Anneleriyle bozuşmuştuk, ama çocuklarımızı yetiştirmek için sulh yaptık. O dönemde ayrıca bir de üvey evlat yetiştirdim. Ve inanın, hayatımın en güzel dönemi o yıllardı. O bir kere yaşanabilecek bir tecrübeydi ve tadını çıkarmak gerekiyordu. Ben de öyle yaptım. Bir yandan turneye çıkacaksın, plak yapacaksın, bir yandan da çocuklarının bütün manevî ihtiyaçlarıyla ilgileneceksin; o mümkün değil. İkisi bir arada yürümez. Onun için müziği ikinci plana atıp babalıkla iştigal ettim.

Eşinizle anlaşmazlığa düşmenizin temel sebebi neydi?

Dinî inanç farklılığı. Kurumsallaşmış din söz konusu olduğunda, herkesin kilisesine giderim, ama hiçbir kiliseye üye olmam. Hiçbir dinî kurumla, kuruluşla bağım olmadı. İslâm Ümmeti örgütüyle birlikte işler yaptım, ama hiçbir zaman üyeleri olmadım.

1994'te, "Muse Sick -N- Hour Mess Age" adlı albümle müzik dünyasına döndünüz. O albüm, sizin yokluğunuzda ortaya çıkan müziğin eleştirisiydi temelde. Niye öyle bir tercih yapmıştınız?

Duke Ellington'ın aşağı yukarı şu anlamda bir sözü var: "Hata yapmaktan korkan bir orkestrayla çalışmam." Eğer hata yapmaktan korkarsanız, gelişme yeteneğinize ket vurursunuz. Bunu hep kılavuz yaptım kendime. İnsanların "Chuck D. ve Public Enemy kafayı sıyırmış" demelerine, niye kafayı sıyırdığımı anladıkları takdirde aldırmam, desinler. Klonlanmış türevler denizine düştüğünüzde siz ne yapardınız? Klasik tercih "şanlı geçmiş"e sığınmaktır. Ben akıntıya karşı yüzdüm.

Plak şirketiniz Def Jam nasıl karşıladı o albümü? Neticede onların bastığı plakları da eleştiriyordunuz...

Pek hoşlarına gitmedi tabii. Def Jam'le dünya aleme meydan okuyarak yola çıkmıştık. Aynı gemide olduğumuzu düşünüyorduk. Ama ödülleri parlatmaya başladıktan sonra başka bir yola girdiler. Kimsenin safkan hiphop'çu olmasını beklemem, ama Def Jam'in sahipleri, Russell (Simmons) ve Lyor (Cohen) bir zamanlar birlikte karşı koyduğumuz zihniyeti benimsedi. Halbuki amacımız o zihniyeti bertaraf etmekti.

Bugünün rap'çilerinden beğendikleriniz kimler?

Nas, Mos Def ve Talib Kweli... Wu-Tang Clan de müzikal olarak ve bir ölçüde de politik olarak çok önemli işler yaptı. The Roots'da bir Public Enemy kokusu alıyorum. Çünkü hareket halindeler, birlikte yol yapıyorlar, bir kolektif olarak yaşıyorlar, işi ciddiye alıyorlar, gerektiğinde sözcülük görevini üstleniyorlar. Ayrıca sahnede çok iyiler. Ama Sezar'ın hakkı Sezar'a: Rapçinin tanımı Jay-Z'dir. Bir numara o.

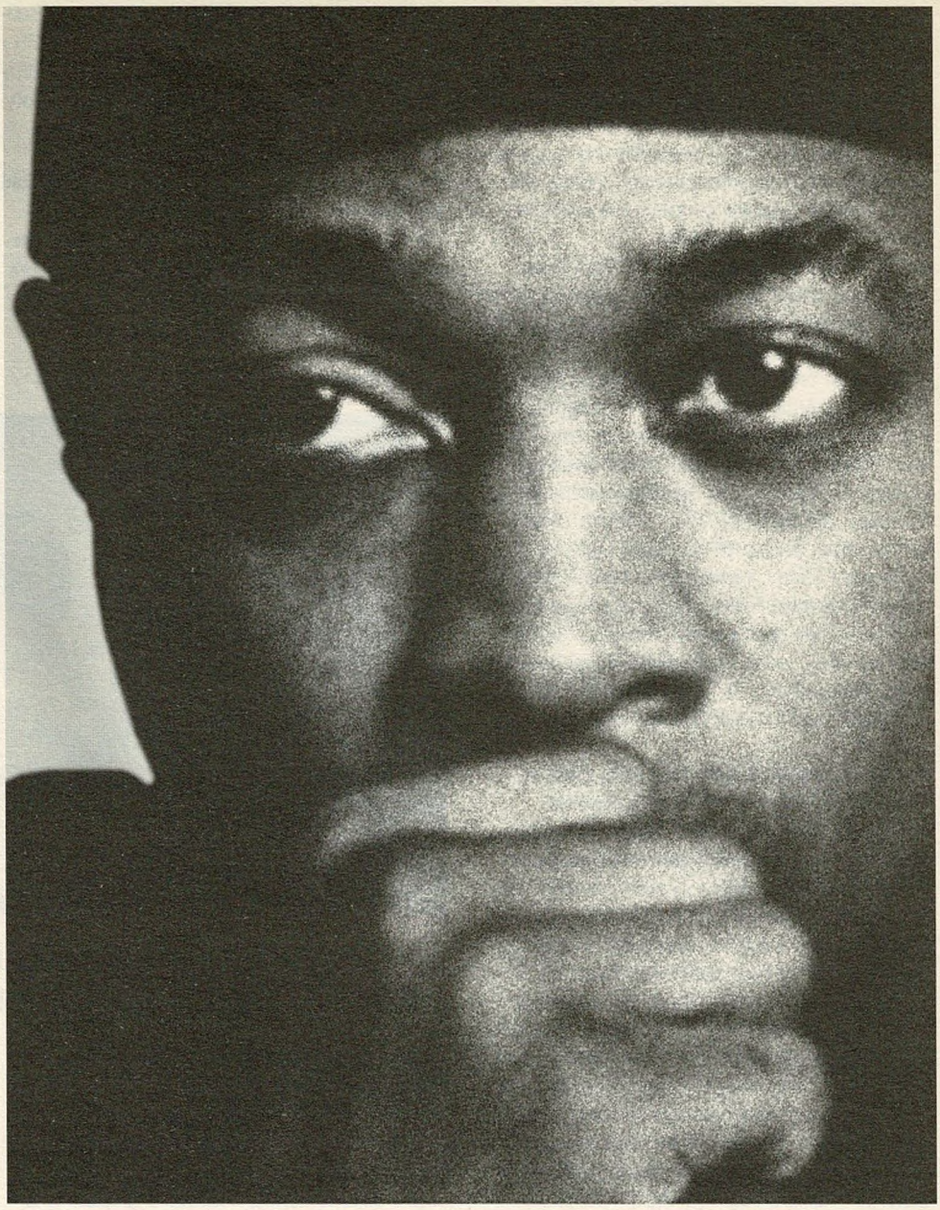

BAĞLI OLDUĞUM FELSEFE ŞU: "KANUNLARI KİMİN YAZDIĞI BENİ İLGİLENDİRMEZ, BEN ŞARKILARI YAZIYORUM." İFADE ETTİĞİMİZ ŞEYLER HAYATI YANSITIYOR.

Jay-Z'nin, Public Enemy gibi zaman ötesi olduğunu düşünüyor musunuz?

Jay-Z de zaman ötesi, ama bizden farklı biri. 1950'ler, '60'lar, Amerikan banliyölerinde rock'un doğduğu yıllardı. Dişsiz bir rock'tu o, Jay-Z de öyle bir rap'çi. 1990'ların sokak ruhunu taşıyor, ama onun ötesinde bir yankısı yok. Öte yandan Public Enemy'yi, Clash'i, Bob Marley'i –ki en büyük örnek odur– dinlediğinizde, "bu müzik, bugün de kaydedildiği tarihteki kadar önemli" diyorsunuz. O şarkılar, belli bir dönemdeki mücadelenin, direnişin tarihsel bir belgesi gibidir aynı zamanda. Ama bu, Public Enemy gibi grupların amacıdır, yani iktidara karşı hakikati dile getirmek. Jay-Z gibi sanatçılar ise kendi dönemlerinin "kaçış" zihniyetini temsil ediyor.

Eminem'in siyasallaşmasını, "Mosh" gibi bir anti-Bush şarkı yapmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Eminem gibi sanatçıların kaçınılmaz yazgısıdır o. Yaptığın işe, yazdığın sözlere, müziğinin mesajına saygı duyuyorsan, başka nereye gidebilirsin ki? Lise çağını geçmişsen, birinci ve ikinci albümlerinde çok az şey söyleyerek durumu idare edebilirsin. Ama eninde sonunda lise düzeyini aşan şeyler söylemek zorundasındır. Eminem yetenekli bir çocuk, o yeteneği sayesinde rap'in semtine uğramayacak gençleri etkileyebiliyor. Dünyanın birçok yerinde beyaz gençler için bir barometre Eminem. Ona bakarak hiza alıyorlar. Eminem bir bakıma yeni bir hareketin öncüsü oldu.

Yani Eminem, hiphop'ta bir çoğulculuğun –sadece beyaz Amerikalıların değil, geniş bir etnik, kültürel yelpazenin– kapısını mı açmış oldu?

Hiphop, öyle ya da böyle, gezegenin her tarafına sirayet etmiş durumda. Türkiye'den Avustralya'ya birçok ülkede binlerce hiphop'çu var. Müzik, müzik endüstrisinden daha hızlı hareket etmeye başladı. Bu sanatçıların kendilerini ifade edebilmeleri için örgütlenmeleri gerekiyor, bu örgütlenmenin de büyük şirketlerle ortaklıklar biçiminde olmaması lâzım.

50 Cent gibi rapçilerin medyanın saldırısına maruz kalmasına ne diyorsunuz?

Birçok sanatçı ilgi çekmek için ellerinden ne geliyorsa yapmaları gerektiğine ikna edilmiş durumda. Ve medya elbette en kötü hadiseleri birinci sayfasına taşıyacaktır. Suçla kolkola yürümek bir pazarlama kampanyası haline geldi. Birçok müzisyen bu durumun işe yaradığını, milyonlarca plağın satılmasına yol açtığını görüyor. Rap, mü-

tevazı ortamlardan çıkıp statükoya başkaldıran bir müzik. Fakat, rap'çiler statükonun bir parçası haline geldiler. Kraliçeye başkaldırıp sonra da kraliçe olmak olmaz. Bence kabahat testosteron hormonunda –erkek egemenliği ve patriyarka meselesinde. Fakat şunu da söyleyeyim, 50 Cent'i seviyorum, onda da Public Enemy'den bir şey buluyorum. Cesur bir kere. Ve attığı her adım ileri doğru. Gelgelelim, dili pabuç gibi oluyor bazen.

Hiphop neredeyse 30. yılını dolduruyor. Bu süre içinde size göre hiphop'taki en büyük değişimler nelerdi?

Son 10-12 yıldaki en büyük değişim, büyük şirketlerin müziğin kadir-i mutlakları olarak kabul görmesi oldu. Kültür, üç-beş stratejistin oturduğu yönetim kurulu masasında yaratılıp kitlelere sunuluyorsa, bunun aristokrasiden bir farkı yok. Hiphop artık halkın sokakta yarattığı bir müzik değil. Para için üretiliyor ve bu da o kültürün uzun ömürlü olmasını önlüyor. Müziğin insanların üstünde bir şey olmasına itiraz ediyorum. Bilgi, erdem, anlayış mikrodalgadan çıkmaz. Hep ilerlemek gerekiyor, çünkü su uyur, şer uyumaz.

1990'larda hiphop'ta politikanın yerini silahların ve gösterişli tüketimin almasını neye bağlıyorsunuz? Hiphop'un radikalizminin nötralize olmasında siyasî ve ekonomik güç odaklarının rolü var mı sizce?

Bence var. Belli bir metod uygulandı. Hiphop'un başına gelen, 1940'lardaki caz döneminde olanların aynısı. Caz döneminde kıpırdanmaya başlayan siyah toplulukların yaşadıkları yerlerde birdenbire bir eroin patlaması olmuştu. Bu öyle bir hava yaratmıştı ki, caz müzisyenleri iyi çalabilmek için uyuşturuculara ihtiyaç duyduklarına inanmaya başlamıştı.

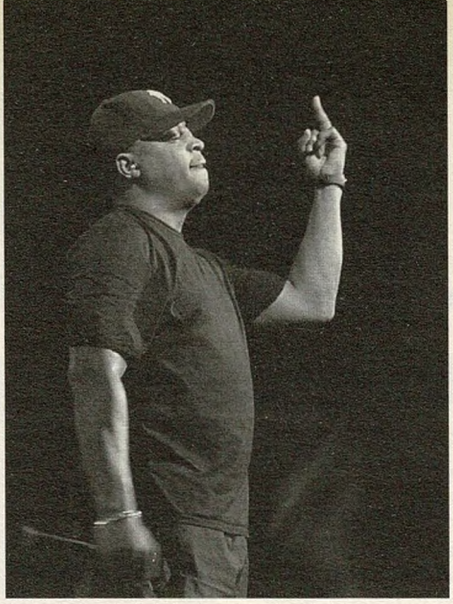

TÜRKİYE'DEN AVUSTRALYA'YA, BİRÇOK ÜLKEDE BİNLERCE HİPHOP'ÇU VAR. BU SANATÇILARIN KENDİLERİNİ İFADE ETMELERİ İÇİN ÖRGÜTLENMELERİ GEREKİYOR.

Kendinizi dünya vatandaşı olarak görmenizin sebebi ne?

Kendimi öncelikle insan ve yetişkin bir birey olarak görüyorum. Sonra da, fiziksel özelliklerimden ötürü adaletsizliklere uğradığım ve kişiliğime ket vurulduğu için, "evet, ben bir siyahım" diyorum. Sonra da yaptığım şeylerle tanımlıyorum kendimi: Şarkı yazarı, müzisyen, eylemci. Benim bağlı olduğum felsefe şu: "Kanunları kimin yazdığı beni ilgilendirmez, ben şarkıları yazıyorum." Sanatsal olarak ifade ettiğimiz şeyler hayatı yansıtıyor ve bizleri insanlığa götürüyor.

Air America radyosundaki programınızın yanısıra, birçok konuşma yapıyorsunuz, konserler veriyorsunuz. Biraz bu faaliyetlerinizi anlatabilir misiniz?

Benim bütün yaptıklarım içinde yaşadığımız zamanı yansıtan şeyler olmuştur hep. Radyo programım, üniversitelerde ve çeşitli kurumlarda yaptığım konuşmalar, zaman zaman TV'ye çıkışım, şarkı yazmam, bütün bunları mücadelenin bir parçası olarak yapıyorum. Birçok sanatçının mücadelesi şöhret adına. "Gözden ırak olan gönülden de ırak olur" prensibiyle davranıyorlar, en büyük korkuları şöhretlerini kaybetmek. Benim öyle bir korkum yok, hiç olmadı. Benim bir korkum varsa, o da insanlara ulaşmak için yeterli çabayı gösterememek.

Geçmişi değiştirmek mümkün olsaydı, kendi geçmişinizde neleri değiştirmek isterdiniz?

Değiştirmek isteyeceğim pek bir şey yok. Çok az müzisyenin yaptığı bir şeyi yaptım: Müziği ideoloji, siyasal felsefe ve toplumcu söylem düzeyleriyle birlikte icra ettim. Üniversite hocalarının yolumu kesip elimi sıkmaları güzel bir duygu. Daha önemlisi, Judy ve Lorenzo'nun (annem ve babam) "bu çocuk ona miras bıraktığımız değerlerin yaygınlaşmasını sağladı" demeleri. Daha da önemlisi, bir dinleyicinin sokakta yanıma gelip "teşekkür ederim" demesi. Bu, Bob Marley ya da John Lennon gibilerinin mazhar olduğu bir saygı. "Yaşayan efsane" lafından hazzetmem, zaten efsane statüsüne erişmedik henüz. Bunun için en az yirmi yıl lâzım. Yapacak çok işimiz var.

Çeviren: ***Yücel Göktürk***

Bir kez daha "kara coşku"nun arka sokaklarındasınız...

Rukas, İsmail Güzelsoy'un Banknot Üçlemesi adını verdiği ve birbirinden tümüyle bağımsız romanlardan oluşan dizisinin ikinci kitabı. Bu dizinin kitaplarının tek ortak noktası banknotun, yani kağıt paranın gizli bir başrol oynaması.

Bir kez daha bir macera kitabı okuyacaksınız İsmail Güzelsoy'un elinden. Ancak yine bu maceranın gerisinde, paranın ve iktidarın çevresinde yaşananları, ihaneti, masalı, masallaştırmayı ve hesaplaşma kaygısını tartışan bir metinle kara bir coşkuyu paylaşacaksınız.

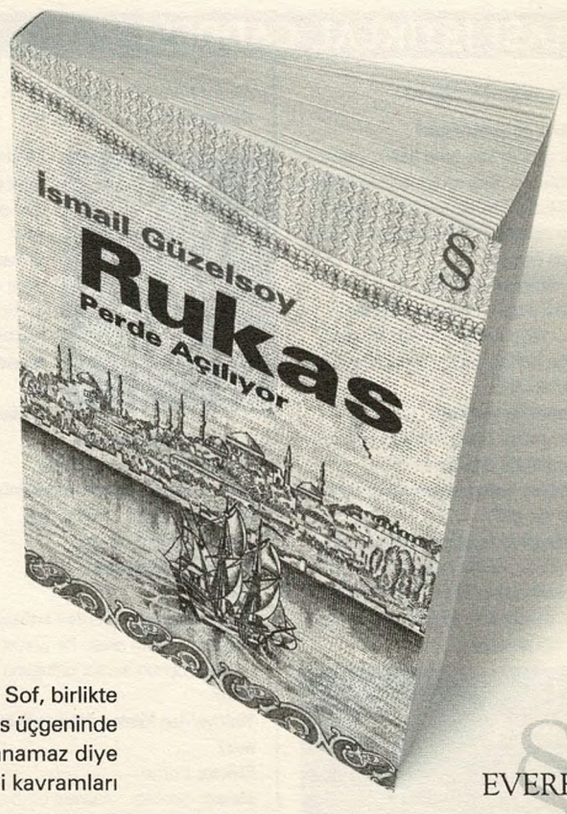

Sincap

Sincap "kara coşku" türünde bir kaçış masalı...

Yüzyıllarca susturulan aydını simgeleyen İskender Sof, birlikte yolculuk ettiği kalpazan ve onları kovalayan gizli polis üçgeninde gelişen bir macera romanı ***Sincap***. Artık sorgulanamaz diye kabul ettiğimiz, vatan sevgisi, ihanet, cinayet gibi kavramları da bir kez daha sorgulayan bir metin.

EVEREST

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz

BURASI KADIKÖY

Zeynep Tünay, 24, öğrenci

Şu an ne dinliyorsunuz?
Yeni kaydettiğim bir hiphop grubunun son şarkısı. İsimlerini bilmiyorum.
Hiphop mu dinlersiniz hep?
Ağırlıklı olarak. Eminem'den ve 50 Cent'ten nefret ediyorum. Adamlar bizim küçükken hiphop diye bildiğimiz müziği pop yaptılar.
Hiphop ilgisi nereden geliyor?
Ben üç yaşındayken babamın Almanya'ya gittiği bir iş seyahati sonrası bir break dans CD'si geldi eve ve her şey onunla başladı.
Hiphop dışında neler dinliyorsunuz?
Ağırlıklı olarak klasik, caz ve rock dinlenen bir evde büyüdüm. Rock çok sevmiyorum, sadece babamın sevdiklerini seviyorum. En yeni Pink Floyd, Queen... Soul seviyorum, bir de caz kökenli yeni müzikleri. Türklerden de Tamburada. Hande Yener'i dinlemiyorum, ama yaptığı işi çok doğru yapıyor.

Emrah Yıldız, 26 müşteri temsilcisi

Ne dinliyorsun?
Yabancı. Eskiden discman'den dinliyordum, Mp3'e geçtim.
Neler dinliyorsun sabahları?
Acayip karışık. Genelde rock. İnsanın enerjisine göre de değişiyor. Sıkıntılı olduğum zamanlarda dinlediğim müziklerle hemen o sıkıntı geride kalır. Arabesk muhabbeti gibi değildir.
Arabeskle aran var mı?
Arada dalgasına dinliyoruz arkadaşlarla, o kadar.
Kimleri dinleyip dalga geçiyorsunuz ki?
En çok Ferdi. O daha ilginç, yani onunla daha iyi dalga geçiliyor. Adamın sesi de çok garip ya.
Orhan Gencebay?
Orhan Gencebay'ı bence arabeskin içine koyamazsın. Kullandığı kalıplar çok farklı.

Faruk Giritoğlu, 21, tezgahtar

Şu anda dinliyorsun?
Sıradan yabancı pop müzik çalan bir radyo kanalı.
Her zaman yanında mıdır müzik?
Günün on saatini müzik dinleyerek geçiriyorum, vapurda, evde, her yerde. Sadece hoşuma giden tarzlar dinliyorum. Mesela slow bazı parçaları seviyorum. Hande Yener'in slow parçalarını çok beğeniyorum. Diğer bazı kişilerin de tek tük şarkıları oluyor.
Mesela?
Sezen Aksu'nun bütün parçaları çok güzel. Yıldız Tilbe'yi de seviyorum.
Slow müzik nedir?
Duygusal. Ben de öyleyim. Dışarıdan bana gelen her şeyden çok çabuk etkilenebiliyorum. İyi de olsa, kötü de.
En son ne zaman ağladın?
Yaklaşık bir hafta önce.
Sevgilin mi ağlattı?
Evet.

Sertaç Sekmen, 21, öğrenci

Ne zamandan beri kayıyorsun?
13 yaşından beri.
Neler dinliyorsun?
Punk rock.
Kaykay müziği var mıdır?
'80'lerde Kaliforniya'da punk'la kaykay birleşti, yeni bir akım çıktı.
Bakkala ekmek almaya kaykayla mı gidersin?
Yollar iyi değil Türkiye'de. Kadıköy'de hiç kayılmıyor, Beşiktaş'a geçiyorum.

Şişli'den Taksim'e gece kayışları yapıyoruz, onun muhabbeti ayrı.
Yaşı kemale erince insan kaykayı bırakır mı?
Tabii, ama arada yaşlı kurtlar da çıkıyor. Captain Hook barın olduğu zamanlarda insanlar vestiyere kaykayını park ediyormuş. Ben müzisyenim bu arada.
Grubunuz mu var?
Evet, Bozuk Para.

BURASI İSTİKLAL CADDESİ

Hayriye Akın, 21, öğrenci

Darbuka mı çalıyorsun?
Bir de gitarım var, ama henüz çalmaya başladım. Beş aydır darbuka çalıyorum. Müziği çok seviyorum, dinlerken ruhum dinleniyor, hatta ruhum bedenimden ayrılıyor.
Neler dinliyorsun peki?
Her tarz. Klasik müzikten Beethoven'ı... Yatıp kalkıp Ceza dinliyorum... Gökhan Kırdar, Yıldız Tilbe, Barış Manço, Sezen Aksu...
Rap sana ne veriyor?
Rahatlıyorum. Hayatın içinden bir müzik, sözleri de onu anlatıyor.
Bir kadının darbuka çalmasının zorlukları var mı?
İnsanlar garip tepkiler veriyorlar. Halbuki bütün müziğin başı ritm; ritm de önce darbukayla başlıyor. Parmakları çok iyi çalıştırmak ve parmakların güçlü olması gerekiyor.

Mesut Kölce, 21, müzisyen
Birkan Gürkan, 21, müzisyen

Müzisyenliğiniz nereden geliyor?
Birkan: Grup Aktivite. Ben baterideyim.
Mesut: Gitar.
Grubunuz ne tarz müzik yapıyor?
Mesut: Hardcore, nu-metal.
Manga'nın müziğine ne dersiniz?
Birkan: İyi değil. Taklit bence.
Mesut: Türkiye'nin ilki.
Türkçe mi sözleriniz?
Birkan: Evet.
Şarkı sözleriniz nelerden bahsediyor?
Mesut: Hayatın akışı. Bir parçamızda uyuşturucunun berbat olduğunu anlatıyoruz.
Türkiye'den kimleri takip ediyorsunuz?
Birkan: Dorian.
Mesut: Çilekeş... Aslında biz biraz da at gözlüğü takıyoruz.
O ne demek?
Mesut: Sadece kendi tarzımızı dinliyoruz.

BABYLON'DA ERKİN KORAY

Gülşah Batıbeki, 31, reklamcı

Neden Erkin Koray'a geldiniz?
Çok seviyorum, rock müziği Erkin Koray'la öğrendim.
İlk Erkin Koray'ı dinlediğin zamanı hatırlıyor musun?
Büyük ihtimalle rakı sofrasında dinlemişimdir. Eyvallah, rock müziği Erkin Koray'la öğrendik ama, bir yandan da domestik bir arabesk ruh var ki onun içinde, odur asıl öğreten.

En sevdiğin şarkısı?
"Sevince" şarkısı çok özel. Konserlerinde söylemeyi tercih etmiyor. Şunu fark ettim ki, daha mutlu olduğum zamanlarda Erkin Koray dinliyorum. Ben genelde mutluyum.
Attığı soloları seviyor musun?
Güzel, insanı da zenginleştiriyor. Müzikte bunu yapmak cesaret.
Başka neler dinliyorsun?
New age, hiphop...
Bir hiphop sevdasıdır gidiyor...
Ayy, bilmiyorum, bir bilsem. Güzel, çok doğal bir müzik.

Olgun Erolgun, 19, öğrenci
Serenkut Atku, 20, öğrenci
Can Durbaş, 20, öğrenci

Erkin Koray' seviyor musunuz?
Olgun: Seviyoruz. Arabesk ruhumuzun doruğa çıkması için geldik.
Arabesk ruh nedir?
Olgun: Aşktan da, ayrılıktan da tat almayı bilmek.
Can: Duyguların ucunda gezinen bir ruh.
65 yaşındaki Erkin Koray'ın müziği size nasıl geliyor?
Can: Rock müziğin önemli adamlarından biri. Genç nesil olarak bu müziğe sahip çıkmalıyız.
Serenkut: 65 yaşında da olsan, yirmili yaşlarda da olsan duygular hep aynı.
Olgun: Eski sevgilimi, ayrılığı aklıma getirebiliyor, aynı zamanda şu anda aşık olduğumu da akla getiriyor.
Çalmasını en çok istediğiniz şarkı?
Olgun: "Nihansın Dideden".
Can: "Arap Saçı".
Serenkut: "Seni Her Gördüğümde".

Doğan Kitap çizgi dünyasını genişletiyor: işte yeniler!..

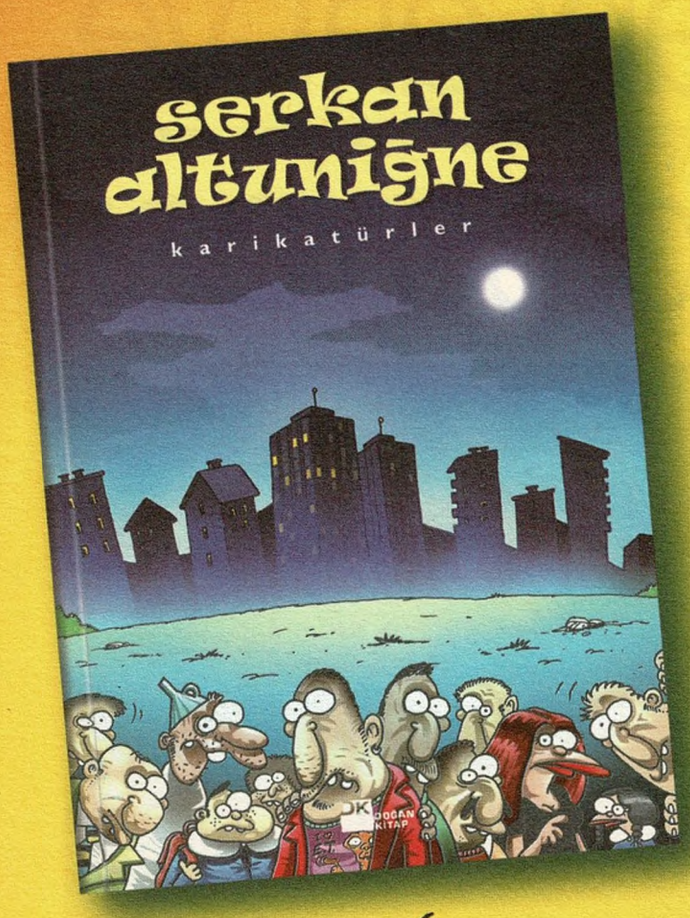

Serkan Altuniğne
Karikatürler

124 sayfa 11 YTL

OKY
Cihangir'de Bi Ev...

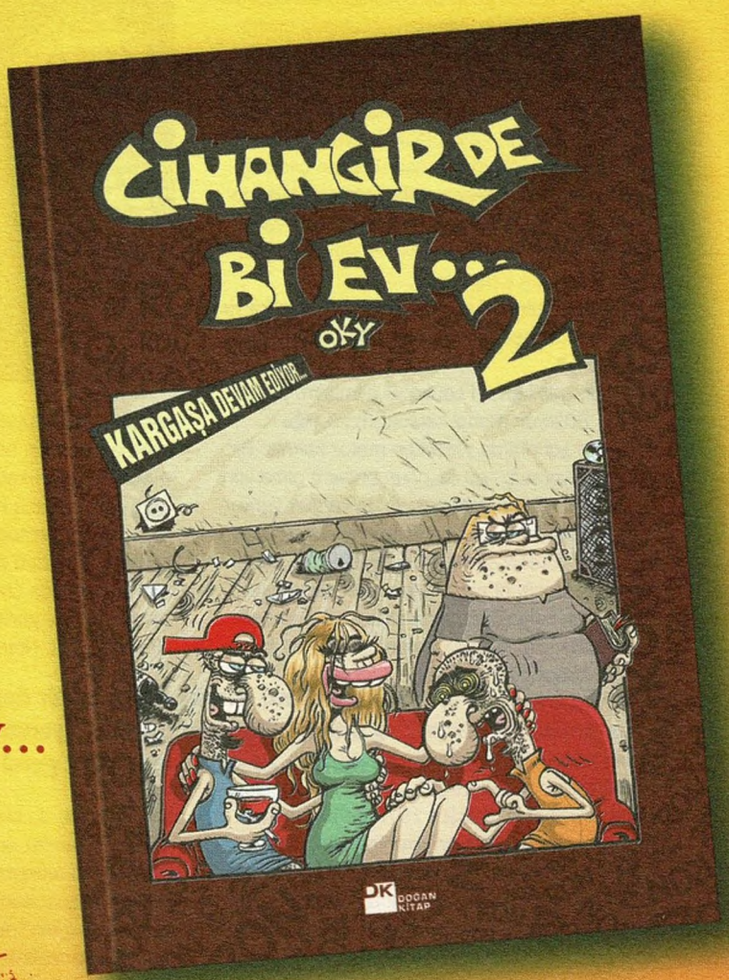

112 sayfa 11 YTL

DK DOĞAN KİTAP
www.dogankitap.com.tr

Hiphop ABD'de doğdu, ama tam kan kaybettiği zamanlarda ona en acil müdahaleler –dün Massive Attack, bugün M.I.A.– Britanya'da yapıldı. Mathangi 'Maya' Arulpragasam, fakir Londra'da büyüyen bir Sri Lanka mültecisi. Takma adı MIA, askerî Missing In Action teriminin ("kayıp olarak kayıtlı") başharfleri. Rap, reggae, pop kırması bu sert molotov kokteyli, Asian Dub Foundation'ların, Manu Chao'ların yanıbaşında yerini alıyor: Göçmenlerin kalk borusu, alternatif-küreselleşmeci hareketin yeni türküsü... Stylus, Pitchfork, Popmatters ve Les Inrockuptibles'deki söyleşilerden bir kolaj.

Tamil kaplanları ve L'oréal saç boyası

Sri Lankalı olmana rağmen Güney Londra'da büyüdün. Hayat hikâyenden başlayalım mı?

Mathangi 'Maya' Arulpragasam: Her şey o kadar puslu görünüyor ki... Londra'da büyürken özdeşleşebileceğim şeyler bulmam vakit aldı. Nereden başlayacağımı bilemiyordum. İlk geldiğimde bana sunulanı kabul etmek istemedim. Seni tutup sefil bir belediye apartmanına yerleştirdiklerinde, bir anlamda "işte sen busun, ona göre davran" demiş oluyorlardı. Okulda özel ihtimam gerektiren öğrenciler arasına soktular beni. İngilizceyi böyle öğrendim. İlk birkaç sene kendimi hiçbir şeye entegre olmuş hissedemedim, çünkü bir minibüse konulup dört saat boyunca başka bir yere götürülen garip bir çocuktum sadece. Yabancı ve biraz yavaş öğrenen çocuklarla birlikte oturup televizyon seyretmek ve oyun oynamak zorundaydım. Sri Lanka'da ise akıllı bir çocuktum. Sonra İngiltere'ye geliyorsun, "allah kahretsin, çok kötüyüm, nasıl olabilir" diyorsun kendi kendine. Sri Lanka'da herkes ülkeden çıkacağımız ve birden muhteşem yabancılara dönüşeceğimiz fikriyle büyülenmişti. Ve İngiltere'ye vardığımda, "ayakkabımdaki pisliksin sen, ona göre davran" tavrıyla karşılaştım.

Aslında İngiltere'de doğdun, sonra Sri Lanka'ya gittin ve 11 yaşında tekrar İngiltere'ye döndün. Doğru mu?

Evet. Altı aylıkken Sri Lanka'ya gitmişim. Babam, benim '80'lerde maruz kalacağım ırkçılığa, '70'lerde Londra'da yaşarken maruz kalmış. Bir pub'a gidiyormuş –bu da onun entegre olma yöntemiydi– ve dayak yiyormuş. O da karşılık veriyormuş. Sonunda ikinci sınıf vatandaş olarak yaşayacağı bir yerdense, vatanım diyebileceği yerde yaşamayı tercih etmiş. Böylece geri dönmüşüz. Dövüşmek istiyormuş, ama skinhead'lerle değil, Tamil halkı için. Aynı dönemde, dedem de bir gösteri sırasında dayak yemiş. Kolunu kırmışlar ve nehre atmışlar. Bir şekilde canını kurtarmayı başarmış ve babama mektup yazıp yardıma çağırmış. Babam 1978'de bağımsızlık yanlısı Tamil gerillalarının direniş hareketine katıldı ve o günden beri devam ediyor. Rusya'da mühendislik okumuş. Siyasal açıdan çok angajeydi, devrimciydi, sürekli bildiriler yazar, oradan oraya koştururmuş... Babamı pek tanıyamadım. "Aranıyor" ilanlarındaki fotoğraflarından biliyorum daha çok. Geri döneceğini ve annemle kardeşlerimi, bizi kurtaracağını söylerdi, ama yapmadı. Annem babama öfke duyarak, onu suçlayarak beni tek başına yetiştirdi, babamın adını dahi ağzıma alamıyordum. Harekete katılmadan önce bir aile kurmuş olması bana hep üzücü gelmiştir. Babamla hiç vakit geçiremedik, ama mücadelesinin sonuçlarından ötürü acı çektim. Annem günde on rupi karşılığında arma dikerdi, bununla da üç simit alabilirdik, günlük yiyeceğimiz buydu, günübirlik yaşıyorduk. Nereye yerleşsek, babamın peşinde olan ordu da bizi takip ediyordu. Bunun üzerine komşularımız anneme "en iyisi gidin buralardan, kocan aranıyor, çocuklarınız zaten İngiltere'de doğmuş, burada parasızlık da çekiyorsunuz, çekin gidin" dediler. Sonunda, ülkeden ayrıldık. Ama gidebilmemiz bir yıl aldı, çünkü yollar kapalıydı. Colombo'ya kadar geldik, burada dört ay kaldıktan sonra nihayet İngiltere'ye gidebilmek için uçağa bindik.

Mesajım, derinin rengine dair değil. Her gün sayıları artan mültecileri temsil ediyorum. Kötü bir niyetim yok, sadece hesaba katılmamız gerektiğini söylüyorum.

Londra'da nasıl bir hayat karşıladı sizi?

Londra'nın güneyinde ruh karartıcı bir siteye yerleştiğimizde on yaşındaydım, ama en fazla altı gösteriyordum. İki Asyalı aile, bir Afrikalı aile ve bir sürü de crack çeken İrlandalı vardı. Uyum sağlamaya çalıştım, kendime paten aldım, dışleri dökülmüş çocuklarla oynamaya gittim. Meydan gibi bir yerin etrafındaki kırk katlı binalarda oturuyorduk. Habire pencereden kendini aşağı atan birileri oluyordu. Cesetlerin üzerinden kaykayla atlamak en gözde oyunlarımızdan biriydi. Zaman zaman dövüşmek de gerekiyordu, bambaşka kurallar vardı... Zaten geldiğimizden itibaren bize hemen "Paki" muamelesi yapmaya başladılar. Mülteciler merdiveninde pek yukarı bir basamakta değildik doğrusu.

Kimlik meselesi başından itibaren bir sorun senin için yani...

Evet, çünkü bende o dediğinizden yoktu!

Hâlâ öyle mi hissediyorsun?

Hâlâ bulmaya çalışıyorum. Kimliksiz kalarak bir kimlik edinmeye çabalıyorum galiba. Bu durum bana dünyayı dolaşıp benim gibi hissedenlerle

18→

tanışma şansı verdi. Wes (Wesley Pentz, namı diğer Diplo) o noktada devreye girdi zaten. Anne ve babası hâlâ birlikte olan beyaz bir Floridalı çocuk olmasına rağmen, Wes de müzikal olarak evsiz. Hiçbir şeye tam oturmuyor; ilk andan itibaren onunla özdeşleşebileceğim noktalar buldum. Bugün Londra'da belli bir kimliğe oturmayan çok insan var. Hem hiphop hem indie dinliyorlar ya da belli bir şekilde giyinip başka bir şekilde davranıyorlar. Bence sorun yok bunda. Belki de yeni oluşum bu. Hepimizin kafası biraz karışık.

Hangi sebeple ve kim tarafından yapılırsa yapılsın, müziğin mümkün olduğunca çok insan tarafından dinlenmek için yapıldığı teorisini doğru buluyor musun?

Lauryn Hill, Fugees'le meşhur olduğu zaman beyazlara müzik yapmadığını söylemişti. Ben tam aksini düşünüyorum. Müziğin amacı iletişimdir. Bu gezegende neye denk düştüğümü anlatmak istiyorum ben. Senin kim olduğunun öncelikli olarak politika tarafından belirleniyor olması sorunun temeli. "Sen ötekisin, şusun, busun, dünyayla ilgili kötü niyetlerin var" deniyor sana. Başkan Bush'un televizyondaki "şer ekseni", "teröristlerle mücadele" laflarını dinledikçe "zavallı babam" diye düşünüyorum. '70'lerde babam tıpkı Bob Dylan gibi bir devrimciydi. Dünyayı değiştirmek ve sessiz insanlar adına mücadele etmek istiyordu. Şimdiyse birden kötü teröriste dönüşmüş durumda. Elinde yarı otomatik silahıyla, yüzü maskeli, adam vurma peşinde bir terörist. Oysa durum bu değil. Çok daha karmaşık. Teröristten bir çizgi roman karakteri yarattılar. Geçen seneki bir Newsweek kapağı benim "Sunshowers" şarkımdakiyle birebir aynı. "Kim bu insanlar, onları durdurabilir miyiz?" Ve kapaktaki insanlar o kadar varoş insanları ki. Eskiden kötülüğü NWA simgeliyordu, şimdiyse teröristler.

Baban şimdi ne yapıyor?

Kitap yazıyor. Sri Lanka'nın en ekonomik şekilde nasıl kalkınacağına dair yollar bulmaya çalışıyor. İnsanların belli bir yaşam standardına ulaşması için en ekonomik çözümleri arıyor. Hâlâ politikayla ilgili, ama işler giderek daha da zorlaşıyor.

Londra'da mı yaşıyor?

Hayır, babam Sri Lanka'da kaldı.

Londra ya da Amerika'da öncelikle Sri Lankalı olarak mı algılanıyorsun?

Tam ortada kalıyorum. Kimse beni istemiyor! Bu yüzden evsizliği ve kimliksizliği bir dert olarak görmekten vazgeçtim ve kucakladım. Yapacak başka bir şeyim yoktu. Londra'daki Sri Lankalılarla büyümek istemedim, çünkü bize yukardan bakıyorlardı. "Benim babam doktor, özel okula gidiyorum, büyüyünce ben de doktor olacağım" havası atıyorlardı. Ev ödevlerime yardım eden bir ailem yoktu benim. Veli toplantılarına kendim gidiyordum: "Bu sene nasıl gidiyorum?" İngiltere'deki Sri Lankalılar kraliçe olmak amacıyla geliyorlar buraya ve öyle davranıyorlar. Ya da Sri Lanka orta sınıf kültürünü devam ettiriyorlar.

Sri Lanka'ya gittiğinde insanlar seni Londralı olarak mı görüyor?

Çok fazla gitmedim gerçi, ama gittiğim zamanlarda giyim kuşamım sorun oluyordu. Saçlarımda kahverengi boyalar vardı. Annem kendini yerden yere atarak hemen o kahverengi renkten kurtulmam gerektiğini söyledi. Niye böylesine histeriye kapıldığını anlamadım. Meğer Tamil Kaplanı kızlar ormanda çok uzun kaldığı için zamanla saçları kahverengiye dönermiş. "Bu şekilde sokağa çıkarsan seni de onlardan biri sanıp vurabilirler" dedi. "Anne, ama bu moda" diyordum ben de, "L'Oreal saç boyası!"

2000'lerin başlarında tekrar Sri Lanka'yı ziyaret etme sebebin neydi?

Direnişteki insanların tanıklıklarını toplamak ve mücadele sırasında yaralanan bir kuzenimi bulmak için bir kamerayla Sri Lanka'ya gittim. Tamillerin tanıklıklarını saatlerce kaydettim. Annemle beraberdim, beni bir odaya kapamıştı, çünkü kamerayla sokağa çıkmamı istemiyordu, yasaktı Sri Lanka'da. İnsanlar gelip hikâyelerini, yaşadıklarını anlattılar. İngiltere'ye dönüşte, filmim için prodüktör aradım ama, kimse ilgilenmedi. 11 Eylül 2001'den bir hafta kadar önceydi...

Kendini sanat yoluyla ifade edebileceğinin nasıl, ne zaman farkına vardın?

15-16 yaşlarımdayken, bir gün okulu kırdım. Trene atlayıp son istasyona kadar gittim. Trafalgar Meydanı'ndaki bir müzede ilk defa sanat denen şeyle karşılaştım. Londra'daki bir sanat okuluna girmeye hazırlanmaya başladım. Bir yandan da sürekli hiphop dinliyordum. Gangsta-rap'i yerinde görmek için Los Angeles'a gitme hayalleri kuruyordum. Orada yaşayan bir kuzinim vardı, bir gangsta-bitch'di, hem Bloods'a hem de Cribs'e takılıyordu. Onun yanına gittim. Beyaz kültürüyle en ufak bir ilişkim olmadan aylarca yaşadım orada. Gangsta kültürüne bayılıyorum, ama beni etkileyen silah mevzuu değildi. Nasıl müzik yaptıklarını öğrendim, onlara bir şeyler katmaya çalıştım. Oradaki çocukların bazıları İngiltere'de hangi dil konuşulduğunu bile bilmiyor... İngiltere'ye dönüşümde, meşhur sanat okulu Saint Martins'e girdim. Tam bir kültür şoku oldu benim için. Bütün çocukluğum ve ergenlik çağım boyunca, hep kolektif düşündüm, hep görünmez mülteciler kitlesinin bir parçasıydım. Saint Martins'deyse bana "egoist ol, kendin ol, birey olarak kendini ifade et" dendi. Bunu çok mânâsız buluyorum. Sanat dünyası çok elitist. O çevrenin içindeyken, yaptığım çalışmaları aileme gösteremiyordum, anlamalarını bekleyemezdim. Gösterip fikirlerini sorsam, "sen en iyisi mutfağa gidip herkesin karnını doyuracak bir şeyler hazırla, daha fazla faydan dokunur" derlerdi. Ve haklı da olurlardı.

"Bir filin sırtına oturup şarkımı söyleyeceğim" dedim. Batılı kliplerin imgelerine bakıp duracağıma, bunların ortasına bir fil getirip oturtmalıyım diye düşündüm.

"Sunshowers"dan bahsedelim biraz. Video klibindeki cangıl görüntüsü kasıtlı mıydı?

"Sunshowers"ı yapmamın nedeni, r&b sanatçılarının müziğe getirdiklerinin bir benzerini yapmak istememden kaynaklanıyor. Tıpkı onların Afrikalı geçmişlerini sahiplenmeleri gibi... Batılı televizyonlarda Batılı müziği yapmak için Batılı olmak gerekiyor mu? Benim için temel sorun buydu. Kendi bildiğim şeyi yapmak, bunun üzerinden iletişim kurmak istedim. Batılı tarzda bir klip çekmek kolay. Çek defteri bunun için yeterli. Bense "bir filin sırtına oturup şarkımı söyleyeceğim" dedim. Çünkü hayatımın geri kalanında Batılı toplumun içinde yaşayacaksam, Batılı kliplerin imgelerine bakıp duracağıma, bütün bunların ortasına bir fil getirip oturtmalıyım diye düşündüm.

Şarkı o kadar melodik ve yumuşak olmasına rağmen sözlerinin öylesine şiddet içermesi çok şaşırtıcı...

Benim tüm bildiğim bu ama... Olup bitenin öbür yakasında konumlanmış çocukların diliyle iletişim kurmaya çalışıyorum. "Bu insanların derdi ne?" sorusu hiç sorulmuyor. El Kaideli birine "Senin derdin ne? Bu dünyayı nasıl hissediyorsun?" diye sorulmasını bekliyorum. Aynı zamanda Sri Lanka'daki kuzenlerimin çoğu Tamil Kaplanı. Bu insanlar devrimciyken ve Tamilliler tarafından kutsanırken birden teröriste dönüştüler. Babamı ve diğer insanları böylesine zorlu bir mücadeleye iten sürecin ne olduğunu merak ediyorum. Bir sabah uyanıp da bu mücadeleye girilmez. Benim için olayın özü tavuk-yumurta hikâyesi. Sri Lanka'yı görmelisiniz. Bir tarafta inanılmaz bir sefalet, öbür tarafta İsrail ve ABD yapımı silahlar. Bisiklet kullanmak yasak, benzin yasak. Bisikletlerin iç lastiklerinden mayın yapıldığı için bisikletin kendisi yasaklanmış durumda. Ve kendime baktım. Sınırın öbür tarafında yaşıyorum. Güçlü İngiltere'nin bir parçasıyım. Vergimi burada ödüyorum. Buranın değerlerini öğrendim ve onlarla yaşıyorum. İngiltere'de hayatta kalma taktiğim, Sri Lanka'yı tamamen unutmaktı. Oysa ben öbür tarafı biliyorum. On yıl yaşadım orada ve bir noktada onlar adına konuşmam gerektiğini hissettim. En azından denemem gerektiğini...

Bunun yolu da müzikten mi geçiyordu? Müzik yapabileceğine nasıl kanaat getirdin?

Aslında müzik konusunda o kadar boş değildim. Elastica grubu ve şarkıcı Peaches beni bu konuda gaza getiriyordu. Ama daha da önceleri, daha beş yaşımda, annemle beraber Jaffna'da yaşarken, sarhoş dayılarım geceleyin beni uyandırıp zorla dans ettirirlerdi. Annem ağlardı, ben ağlardım, ama yine de dans etmeyi seviyordum, "tuhaf dans eden kız" diyorlardı bana. Hint filmlerinin bütün şarkılarını ezbere bilirdim. Sekiz yaşımdayken, düğünlerde dans edip şarkı söylemem için bana para verirlerdi.

Elastica'yla nasıl çalışmaya başladın?

Justine'le (Frischmann) tanıştığımda içine girdiğim dünyada, İngiltere'de müzik yapan orta sınıf çocukların ellerindeki tüm imkâna rağmen söyleyecekleri bir şey olmadığını farkettim ve garipsedim. Yine de herkes ruhunu arıyordu. "Ben kimim, ne yapıyorum? Yoksa yogaya mı gitsem?" Bütün bu gruplar yaşlı gruplara özeniyordu ve bugün olup bitenlerle ilgilenmiyordu. Justine bana kimsenin yapmadığı şeyi yapma isteği verdi. Hiçbir şeye aldırmıyordu. Beni tanıştırdığı sanatçıları "bu harikadır, çünkü gerçekten hissediyor!" diye tanıştırıyordu. Oysa bu adamlar amfetaminlerle, anti-depresan ilaçlarla yaşayan tiplerdi. Ne hissettikleri belli değildi. Bense bilgi istiyorum. Benimle konuşan birilerini... Hiphop'a baktım, tam tatmin etmedi beni. İndie'ye takıldım, bileklerini kesmek isteyen bir sürü tip gördüm. Bunların hepsi anlamsız geliyordu bana. Sonunda Justine'in sağladığı imkânlarla ilk demomu yaptım.

Ve XL plak şirketiyle anlaştın.

Kendimi bir plak şirketinin kapısını çalacak kadar güçlü hissettiğim bir gün aklıma XL geldi, çünkü bizim sokaktaydı. Bir arkadaşımdan isim aldım ve kapılarını çaldım.

İlk âşık olduğun müzik türü neydi?

Kesinlikle hiphop. Hayatımı kurtardı diyebilirim. Beni yaşadığım hayatın dışına taşıyordu. Belediye evlerinde yaşarken diğer çocukların beni sevme-

KÖSTEBEK

T-SHIRT
POSTER
CD DVD
ÇANTA & MODA

BEYOĞLU HALEP PSJ (0212) 244 98 22
BEYOĞLU AZNAVUR PSJ (0212) 244 99 13
BEŞİKTAŞ SİNANPAŞA PSJ (0212) 258 84 21
YENİ İZMİT SOYDAN İŞ MERKEZİ (0262) 324 99 29

KOSTEBEKMUSIC@YAHOO.COM

köstebek

melerinin sebebini düşünüyordum. Ya çıkıp onlarla aynı şeyleri paylaşarak onlara dahil olacaktım ya da kendime ait bir dünya bulacaktım. O zamanlar hiphop henüz yeraltından yayılıyordu ve ben de gelen dalgayı duyuyordum. Dana önceleri sürekli açık bir radyoyla uyurdum. Paula Abdul, Madonna, Bananarama dinlerdim. Bildiğimiz radyo istasyonlarını. Sonra evimiz soyuldu. Soyanlar aynı siteden çocukların ana-babalarıydı. Onları tanıyordum, çünkü onlardan dayak yemişliğim vardı. Henüz 11 yaşındaydım. Kapılarına dayanıp radyomu istedim, bana bıçak çekip geri yolladılar. Radyosuz kalınca Public Enemy, MC Shan, 3rd Bass, Ultramagnetic MCs dinlemeye başladım. Hiphop'un ardından dans müziği salgını başladı. Jamaikalılar gelmeye başlamıştı. Amerika'dan gelen hiphop'a karşılık İngiltere'den müzikler çıkmaya başlamıştı. Ragga çıktığında tam anlamıyla aklım başımdan gitti. Londra'da Sri Lankalıların en kalabalık olduğu Tooting semti, aynı zamanda Jamaikalıların semtiydi. Dolayısıyla ragga burada popüler oldu. Sri Lankalı çocuklar kısa sürede ragga'cı kesildi. Tooting'te Sri Lankalılar Jamaika aksanıyla konuşur, Kraliçe'nin aksanını öğrenmekten daha kolaydır çünkü.

Peki "Arular" albümün için ne tür prodüktörler istediğini biliyor muydun? Fat Truckers, Steve Mackey ve Richard X'le yolların nasıl kesişti?

Bir sürü insana sordum ve ilk evet diyenler bu isimlerdi. Birkaç kişi reddetti. Sonra biri Steve Mackey'i (Pulp) önerdi. Bir partide DJ'lik yapıyordu. Yanına gittim "Merhaba, adım Maya. Elimde bir şarkı var" dedim. Daha önce bir başka partide Bishi adında Asyalı bir kızın bir parçasını çalmıştı. Onu beğeniyorsa beni de beğenebileceğini düşünmüştüm.

Ya Richard X nasıl devreye girdi?

"Galang" parçasını dinlediğinde benimle çalışmak istediğini söylemiş. Bazı insanlar açık zihinlerle çalışmayı sevmiyor, ama Richard benim her türlü çılgın fikrimle boğuştu. Richard benim için terapiste gitmek gibi. İçimdeki çılgınlığın sebeplerini ortaya çıkarıyor.

Wesley Pentz'le (Diplo) nasıl tanıştın?

Bir kulüpte çalıyordu, oraya gittim ve tanıştık. Benim niyetim bir eskiz defterine benzeyen bir albüm yapmaktı. İnsanların albümden anladığı şey benim için çok steril bir kavram. Ben her türlü çılgın fikrin olduğu ve dağınık bir albüm hayal ediyordum. Kafamdakini ilk anlayan kişi Wes oldu. "Pricay Funds Terrorism"i kaydettik ve çok eğlendik. Albümü nasıl tarif edersin diye sorsan, "ayaklı karışık albüm" derim. Yirmi sanatçı yerine tek sanatçıdan şarkılarla dolu olan. Başlangıçtaki fikrim de buydu zaten.

Şarkıların ilk olarak Amerika'da ses getirdi.

Evet, bu nasıl oldu bilmiyorum, ama Philadelphia'da çıktığım bir konserde insanların şarkılarımı ezbere söylediklerini gördüm şaşkınlıkla. İngiltere'ye döndüğümde plak şirketine "Amerika'da garip bir şeyler oluyor" dedim. "Hayal görüyorsundur Maya, eve gidip dinlen" dediler bana. Galiba şarkılarımın temposu Amerika'daki eğlence yerlerinde karşılık bulabiliyor. İngiltere'de benim yaptığım farklı tarzdaki müzikleri aynı mekânda dinlemeniz mümkün değil. İngilizler dans etmiyor, birbirlerini kesiyor sürekli.

Amerika'daki hiphop camiası da sana destek vermiş durumda...

Evet, öyle bir durum var. Geçenlerde Missy Eliott konserime geldi. Kanye West, Nas, Kelis ve Timbaland aradı falan. Bu benim için normal bir durum değil. Kısa bir süre öncesine kadar bu sükseyi hayal bile edemezdim. Adımın yayılmasında, özellikle ABD'de, internet çok önemli rol oynadı.

Yarattığın bu etkiyi neye bağlıyorsun?

Her şeyden önce, müzik yapmaya başlamamın bir sebebi vardı. Arabalarla ilgili daha fazla şarkı dinlemek istemiyordum. Bir şampanyayla ilgili kaç şarkı yapabilirsiniz? Bu zırvalıklar içinde, bugünden ve bugün olup bitenlerden bahseden şarkılar yapmak istedim. Benim gibi düşünen insanlar olduğunu biliyor ve tahmin ediyordum. Galiba sebep bu.

Bush'un "şer ekseni" laflarını dinledikçe "zavallı babam" diye düşünüyorum. '70'lerde Dylan gibi bir devrimciydi. Şimdi birden kötü teröriste dönüşmüş durumda.

Missy Elliott'la da bir şarkı yaptın. Araba ve mücevher konusu açıldı mı hiç? Kendisi bu konulara pek yabancı değil çünkü.

Hayır. Missy Elliott '90'ların ve 2000'lerin rap dünyasının bir parçası. Bu konular bu dönemin konuları. Rap bir zamanlar rock'un geçtiği süreçten geçiyor. Missy eğer '50'lerde veya '60'larda yaşasaydı, çok farklı şeylerden bahsediyor olurdu bence. O bir efsane.

"Public Enemy'nin kızı" benzetmesi yapılıyor senin için.

Olabilir. Public Enemy dinlediğim ilk hiphop grubuydu; İngilizce konuşmayı bilmediğim halde, müziklerini anlıyordum. Ama benim mesajım, derinin rengine dair değil. Ben her gün sayıları artan mülteciler temsil ediyorum. Bütün bu güvenlik ve demokrasinin savunulması söylevleri, tıpkı benim gibi mülteciler üretme makinasından başka bir şey değil. Ben mülteciler arasında kendini ifade edenlerin ilklerindenim. Kötü bir niyetim yok, sadece burada olduğumuzu, sayımızın gittikçe arttığını, İngilizce konuştuğumuzu ve hesaba katılmamız gerektiğini söylüyorum... Metrolarda, kolunun altında bebeğiyle el açıp dilenen Doğu Avrupalı kadınlar var. Bu çocukların hayatı gözlerini insanlara dikerek geçiyor, her gün gözlerinin önünden yüzlerce yüz geçiyor. 15 yıl sonra neler söyleyeceklerini, neler anlatacaklarını çok merak ediyorum.

Albümün adı doğrudan babanın adı: "Arular." Niye seçtin bunu?

Babamı bulmaktı niyetim galiba. En azından internette dolaşırken kendi ismine rastlayacağını ve benimle iletişime geçeceğini hayal etmiştim. Gerçekten de ondan bir mesaj aldım, "albümünün adını değiştir" diyen. Tsunami'dan bir gün önce! Tsunami sırasında evinin sular altında kaldığını öğrendim. Çoktandır ondan haber alamıyorum. İyi olduğunu biliyorum sadece.

Çeviren: ***Ogan Güner - Siren İdemen***

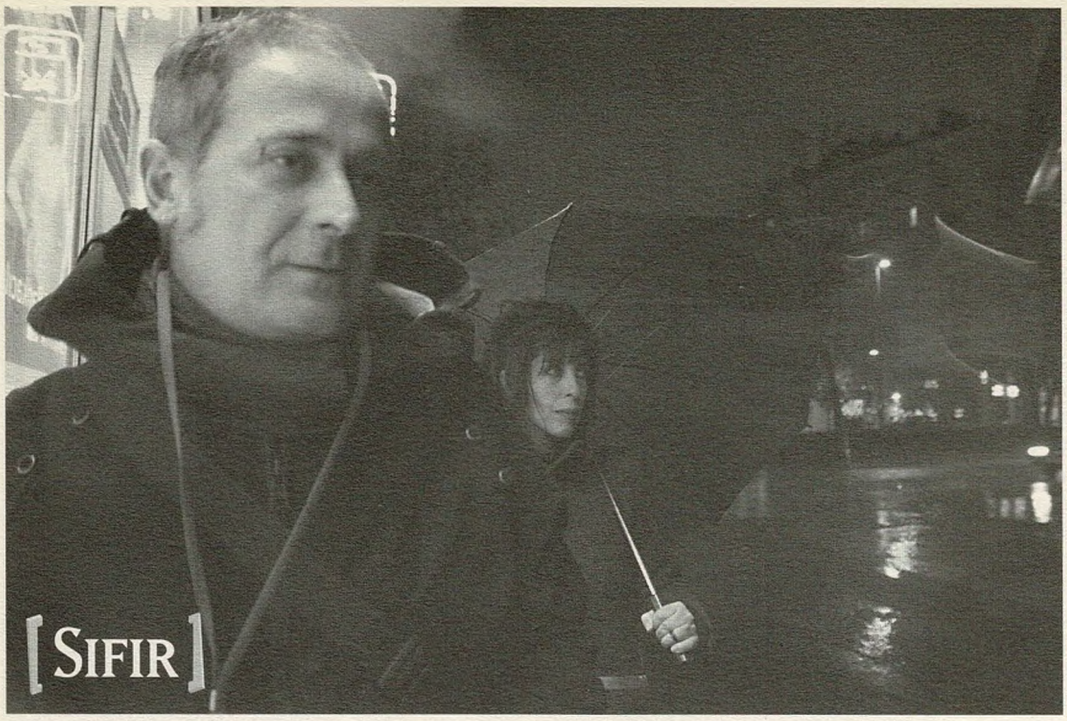

Sıfıra sıfır, elde var üç. "Ben Aptalım Çünkü Ölüyüm, Ben Ölüyüm Çünkü Aptalım" Sıfır'ın üçüncü albümü: Nietzsche'nin felsefesinin bıraktığı ayakizlerini adımlarken filozofun trajik hayatına da merakla bakan 12 parçalık bir deneme... Sıfır'ın her şeyi Zafer Aracagök'e ve "rezonansa girenler"den Defne Sandalcı'ya uzattık mikrofonu.

NIETZSCHE NEWTON'DAN NEFRET EDIYOR

Sıfır'ın üçüncü albümü, ilk ikisinden farklı. Bütünlüklü, konsept bir albüm. Baştan sona Nietzsche temelli.

Zafer Aracagök: Ses, ritm, kompozisyon olarak bu bütünlüğe dikkat ettim açıkçası. Hatta en başta, bu albümü tek bir track olarak düşündüm, ama dinleme kolaylığı açısından bölmek gerektiğinin farkına vardım. Bas seslerinin tutarlı bir şekilde baştan sona devam ediyor olması da planlıydı. Önceki albümlerde, bir parça belli bir şekilde giderken, diğer bir parça onu kesip başka bir ritmik ya da tonik yapıya açılıyordu. Burada, baştan sona birbirini takip eden ritmlerle belli bir ton içinde müzik yapma kaygısı var... Nietzsche felsefesi müziğe gelir mi, gelmez mi? Önce bunu düşünmesi gerekiyor insanın. Nietzsche felsefesi sesle, daha doğrusu çokseslilikle çok alâkalı. Katmanlardan oluşan bir felsefe. Elimizde, hayatı son derece trajik geçmiş bir filozof var. Bir sürü romana da konu oldu: "Nietzsche Ağladığında", şu, bu... Ama ben şu temaya yönelmeye çalıştım: Nietzsche'nin kafası eğer delirinceye kadar düzgün çalışıyorduysa, düzgün çalışma halinden deliliğe nasıl geçti? Tam o an beni çok ilgilendiriyor, hem felsefe olarak, hem de sesle bağlantılı olarak. Albümün adı da oradan geliyor: "Ben Aptalım Çünkü Ölüyüm, Ben Ölüyüm Çünkü Aptalım". Nietzsche delirdikten sonra bu lafı arada bir söylüyor. Tabii kimse bir şey anlamıyor.

Seni ilgilendiren bu delirme anı, nasıl anlatılıyor hayat hikâyesinde?

Torino'da bir otelden çıkışta, yoldaki bir atarabasında, atın kırbaçlandığını görüyor. Gidiyor ve atın boynuna sarılıyor. Ve artık bir daha geri gelmiyor, çöküyor. Bir süre boyunca, ölene kadar deli olarak yaşıyor. Kimine göre, bu Nietzsche'nin uydurduğu bir şey. Deli taklidi yaptığı söyleniyor. Olabilir de, olmayabilir de, spekülasyona hiç gerek yok. Ben ilginç bir hayat diye bakıyorum.

Havlamayla kişneme arasında etki farkı var. At kişnediğinde senin üstüne bir tehlike gelmiyordur da, ata bir şey oluyordur. Bu albümde bir at kişnemesi durumu var.

Bu albüm birazcık da bunun hikâyesini yazma kaygısıyla yapıldı. Bachmann'dan, Mandelstam'dan, Kafka'dan ve tabii ki Nietzsche'den sözler var. Nietzsche benim hep ilgimi çeken, zaten üzerine çalıştığım bir filozof. Aynı zamanda da müzisyenim. Bu ikisinin farklı şeyler olduğunu düşünmüyorum.

Nietzsche de müzikten uzak biri değil.

Tabii. En müzikal filozof olduğu söylenebilir. Kendisinin yaptığı besteler de var. 19. yy formatında, baştan sona kompoze edilmiş eserler, ama berbat şeyler. *(gülüyor)* İnternette de bulabilirsiniz. Beni ilgilendiren, Nietzsche'nin müziğe yakınlığından ziyade, felsefede kurmaya çalıştığı müziksel dil. Felsefeyi müziğe açmış olması. Felsefenin içine soktuğu çok katmanlı ses. Nietzsche uzun bir süre filozof olarak kabul edilmedi, çünkü sistematik filozof değildi, burdan bir şey söylerken öbür taraftan başka bir şey söylüyordu, sürekli sesler birbirine karışıyordu. Gürültüye açık bir felsefe.

Nietzsche ile gürültüyü birbirine paralel düşünüyorsun. Bu doğrultuda, Gilles Deleuze de ilgi duyduğun bir başka filozof. Siyahi dergisinin Kasım-Aralık 2005 sayısında "Gürültüden Sese Geçiş" başlıklı bir yazı yazdın. Eylül 2005'te de, Jan van Eyck Akademisi'nde Deleuze konulu bir etkinlik organize etmiştin.

Evet, "Gürültüden sese geçiş" temasını ben belirledim ve Deleuze çalışan belli başlı insanları çağırdık. Deleuze'ün "Logique du sens" kitabından yola çıkarak kurulmuş bir kavram bu. Nietzsche bunu bir sorunsal olarak sunuyorsa, Deleuze de bu sorunsallığı ortadan kaldırarak gürültüden sese direkt geçiş yapılabilirmiş gibi bir durum yaratıyor. Tartışmaya açık bir konu. Bunun beni ilgilendiren yanı, bir yandan Deleuze felsefesi, bir yandan da alternatif bir Nietzsche okuması. Bunlar müzikle çok alâkalı şeyler.

"Ben Aptalım Çünkü Ölüyüm, Ben Ölüyüm Çünkü Aptalım" aynı zamanda politik bir albüm.

Zaten Nietzsche'yle ilgili bir şey yaparsan, politik olmamak elde değil. Özne kavramını sarsan birinden bahsediyoruz.

"Yok edilmiş bir dünya nasıl yok edilir?" diye soruyorsun ikinci parçada...

Bu bir çağrı aslında. Sitüasyonistler çok eskide, ta '60'larda kaldı belki, ama ben sitüasyonist hareketin hâlâ son derece gerekli bir şey olduğunu düşünüyorum Türkiye için. O kadar müthiş bir banallik bombardımanı altında yaşıyoruz ki. Görünen şey nasıl bir şeydir aslında? Şu görüntü denen şey birazcık sorgulansın artık...

Defne Sandalcı: Zafer'in bir parçasında şöyle bir söz vardı: "Ben senin yerinde olsaydım, senin gibi konuşmazdım." Çorlu'da afiş oldu bu söz. Anarşist bir arkadaş, tek

başına bu cümleyi afiş yaptı ve her tarafa yapıştırdı. Bu bir sitüasyonist eylem aslında... Zafer'in felsefe yapma hali üzerine bir-iki şey söylemek istiyorum. Genellikle ben felsefeden çok korkarım, felsefe bana havlar. Felsefe erkektir ve havlayan, öğreten bir şeydir büyük ölçüde. Oysa bunun çok kırıldığı bir yerden felsefe yapıyor Zafer. Edebiyatla da çok karışıyor. Havlamayla kişneme arasında çok büyük bir etki farkı var. Kişneme sesi çok acıklıdır. At kişnediğinde senin üstüne bir tehlike gelmiyordur da, ata bir şey oluyordur. Bu albümde bir at kişnemesi durumu var bence.

Nietzsche'nin boynuna sarıldığı atı düşünebiliriz bu noktada.

Defne: Evet, o da karışıyor işin içine. Bu albümde bu atmosfer var, onca ses ve gürültü arasında. Havlamayıp kişneyen, acılı, kırık, problemli bir ses.

Zafer: Edebiyatla felsefe arasında gidip gelmek çok sevdiğim bir pozisyon. İkisi arasındaki sınırları yok etmektense, oradan oraya geçme durumlarını yeniden tanımlamak gerekiyor belki. Edebiyatla felsefe arasındaki sınırlar korunuyor, ama bir yandan öteki tarafa atlanabiliyor, köprüler kurulabiliyor: Derrida'nın, Deleuze'ün yaptığı da bu.

Ölüm teması çok baskın albümde: "Ben hiç korkmadım ölümden, ölümden sonra ölümden."

Zafer: Bu direkt Nietzsche referanslı bir şey. Çoğu filozofa göre Nietzsche delirince felsefeyi bıraktı. Sonra da ölü sayıldı. Ama "acaba?" diye bir soru sormak istiyorum. Bir insanın akıllılıktan deliliğe geçtiği noktayı nasıl saptayabiliriz? Mesela Heidegger'e göre Nietzsche'nin son kitabı "Ecce Homo" bir edebiyat kitabıdır, felsefe kitabı değildir. Tam tersine, bence Nietzsche'nin tam da felsefe yapmaya başladığı kitaptır. Bir sürü sesin girip çıktığı bir kitaptır çünkü. Nietzsche ne zaman delirdi diye soracak olursak, belki de "Ecce Homo"da deliydi. Bunun garantisi yok.

"Anne Karnında" parçasında, annen Mübeccel Aracagök vokalde: Önce, "Anne karnında bir ora, bir buraya..." Sonra da Ingeborg Bachmann'dan dizeler: "Bakma etrafına / Bağla pabuçlarını / Geri kovala köpekleri / Dök balıkları denize / Söndür kandilleri".

Zafer: Ürkünç bir şey değil mi?

Ürkünç olmayan bir şey yok ki zaten albümde.

Zafer: *(gülüyor)* Nietzsche ölüyor, deliriyor veya başka bir düzleme geçiyor olabilir, ama atın kırbaçlanmasıyla travmatik bir deneyim yaşıyor ya; bu travma aslında Nietzsche'nin hayatında hep olan ve devam eden bir olgu. Felsefesine bakacak olursak, üstesinden gelinebilecek bir şey değil, tekrar tekrar deneyimlenecek bir şey. Albümdeki "Anne Karnında" parçasına da bu açıdan bakılabilir: İnsan her ne kadar doğmuş olsa da, sürekli doğmakla alâkalı bir varlık.

"Deneme Tahtası" parçasında "Geldik kendimizi deniyoruz / Deneme tahtası olmak istiyoruz / Hiçbir şey göründüğü gibi değil / Öyleymiş gibi yapıyoruz" diyorsunuz. Sonra da albümün son parçası "Uçurum" var.

Zafer: "Uçurum"da hiç vokal yok, sadece en sonunda, "Tanrının da yanından geçtik belki" dizesi söyleniyor Bachmann'ın... Nietzsche "sen ne kadar uçuruma bakarsan, uçurum da sana o kadar bakmaya başlar" düşüncesine sahiptir. Aslında uçurumun dibiyle hiçbir alâkası olmayan bir filozof. Uçurumun dibi olduğuna inananlar, ondan önce gelen filozoflar. Onlar da yerçekimi diye bir metafizik fikre inanan insanlar. *(gülüyor)* Nietzsche'nin "Böyle Buyurdu Zerdüşt"ündeki en güzel bölümlerden biri "yerçekimi ruhu"na karşı yazılanlardır. Newton'dan nefret eder. *(gülüyor)* Uçurum dipsiz de olabilir, aşağı yukarı gidip gelebildiğin bir boşluk da olabilir, ama insan Nietzsche için uçurumun iki kıyısı arasına gerilmiş bir iptir: Her zaman bir şekilde dibi olmayan bir uçuruma doğru sarkan ve sürekli kendisini yeniden yeniden yapması gereken bir varlık.

Foto: Şahan Nuhoğlu

Uzak bir modelim vardı: "Dark Side Of The Moon". Bir konsepti nasıl geliştirirsin, parçaları birbirine nasıl geçirirsin gibi sorulara cevap ararken başvurabiliyorsun.

Müzikle ilişkini nasıl değerlendiriyorsun? Dilin yetmediği yerlerde mi müziğe başvuruyorsun?

Zafer: Yoo, felsefede yaptığım şeyle müzikte yapmaya çalıştığım şey büyük bir paralellik içinde. Felsefenin bittiği yerde müzik başlar gibi bir denge kurmuyorum. İkisini ayrı düşünemiyorum.

Böyle bir müziğin popüler olamayacağı aşikâr.

Zafer: Böyle bir gayem asla yok.

İnsanların dinlemesini istemez miydin peki?

Zafer: Çok iyi olur tabii. Ama kimse kusura bakmasın, insanların müziği dikkatle dinlemedikleri bir yerde, ben ne yapabilirim ki?

Defne: Dinlemiyor insanlar. Albümün çıktığını pekâlâ biliyorlar, alıyorlar. Bazen deneyler yapıyorum kendi yakın çevremde. Bir yerde bir Sıfır parçası çalıyorum, "çok iyiymiş, kim bu?" diyorlar. Nietzsche'nin bir lafını anmak lâzım burada: "Yetenekli ve zeki olman yetmez, arkadaşlarının izin vermesi lâzım" diyor. *(gülüyor)*

Zafer: Ben çok da umutsuz değilim. Türkiye'de satmayacağı bu kadar belli bir CD'yi Ada Müzik'in basması hakikaten müthiş bir olay.

Tonaliteyi, melodik yapıyı bir kenara koymak mı istiyorsun?

Zafer: Melodiyi çok severim aslında. Parçalarımda melodi oluyor.

Ama bu melodilerden çok çabuk vazgeçiyor parçalar.

Zafer: *(gülüyor)* Kompozisyondaki kaygım, melodiyi ya da armoniyi tamamiyle yok etmektense, onu belli kırıntılar halinde sunup geri çekmek. İnsanlar zaten bu yüzden beğenmiyor ve dinlemiyor. Belli bir ritm ve melodi yok. Hem var hem yok gibi bir durum söz konusu.

Aslında pekâlâ içine girilebilir bir albüm bu. Sesi açtığında kolayca kavrıyor insanı.

Zafer: Evet, yüksek sesle dinlemek gerekiyor. Basların derinden geldiği iyi bir sistemle, yüksek bir volümde dinlemek iyi olur. Komik bir şey söyleyeyim mi? Bu albümü yaparken, uzak bir modelim vardı: Pink Floyd ve "Dark Side Of The Moon". Bir konsepti nasıl geliştirirsin, parçaları birbirine nasıl geçirirsin gibi sorulara cevap ararken ona başvurabiliyorsun. Bütün zamanların bir numaralı albümü bence... Ben bu albümün gövdeyle alâkalı olduğunu düşünüyorum, içine koyduğum yüksek bas frekansları yüzünden.

Yaşanabilir bir hayat ararken yaşamlarını kaybedenlerin anısına...

Türkiye'nin ilk kadın savaş fotoğrafçısı olan Bikem Ekberzade'nin 7 yıldır sürdürdüğü Mülteci Projesi kapsamında gerçekleştirilmiş bir kitap "yasadışı". Kosova'dan Afganistan'a uzanan projenin fotoğrafları, Newsweek'te yayınlandı, Sundance Film Festivali ve Oxford Müzesi'nde sergilendi.

Ekberzade son olarak İstanbul'da yaşayan iki mülteci kadının hayat hikayesini belgeledi. "Yasadışı" bu iki Afrikalı genç annenin hayat mücadelesini anlatıyor: Altı aylık bebeğiyle Somali'den gelen 24 yaşındaki Suad ve dört aylık bir bebeği olan 21 yaşındaki Etiyopyalı Zimbabwe.

plan b

meşrutiyet c. kıblelizade s. tepe han 1/6 şişhane 80050 istanbul tel: (0212) 251 4023 fax: (0212) 251 4024 e-mail: info@planb.com.tr www.planb.com.tr

ROMAN >

Susan Sontag'ın ilk defa 1967'de yayınlanan ikinci romanı "Ölüm Tüneli", sağlam bir kurgu, yoğun cümleler ve belgesele yakın gözlemlerle kaleme alınmış, vicdan azabı, delilik, rüyalar ve karşılaşmalarla aşkı ve ölümü sınırlarına zorlayan bir kara roman...

ÖLÜM TÜNELİ
Sosan Sontag

ROMAN >

Bombayla dirseğinden kolu kopan kız çocukları, dağa çıkmak üzere sabah erkenden evden ayrılırken sevdiğinin saçlarının kokusunuberaberin de götüren genç insanlar, çocuklarını kırk mevsim bekleyen annelerle babaların en 'insan' hallerine ilişkin, dokunsanız dağılacak kadar naif ve kederli öyküleri...

KIRK HÜZÜNLÜ VEDA
Mehmet Taşdemir

TİYATRO >

Şilili romancı, denemeci, şair ve oyun yazarı Ariel Dorfman'ın kayıpları, işkencede tecavüzü ve oğul acısını anlattığı "Dullar", "Okuyucu" ile Roman Polanski'nin filme çektiği "Ölüm ve Bâkire" adlı oyunları.

DİRENİŞ ÜÇLEMESİ
Ariel Dorfman

SİYASET >

Çeçenistan'daki savaşın kirli çamaşırlarını ortaya çıkarmasıyla tanınan Rus gazeteci Anna Politkovskaya'nın, Putin yönetiminde Rusya'nın gangster kapitalizminin kıskacına nasıl alındığını trajik manzaralarla anlattığı kitabı...

PUTİN'İN RUSYASI
Anna Politkovskaya

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

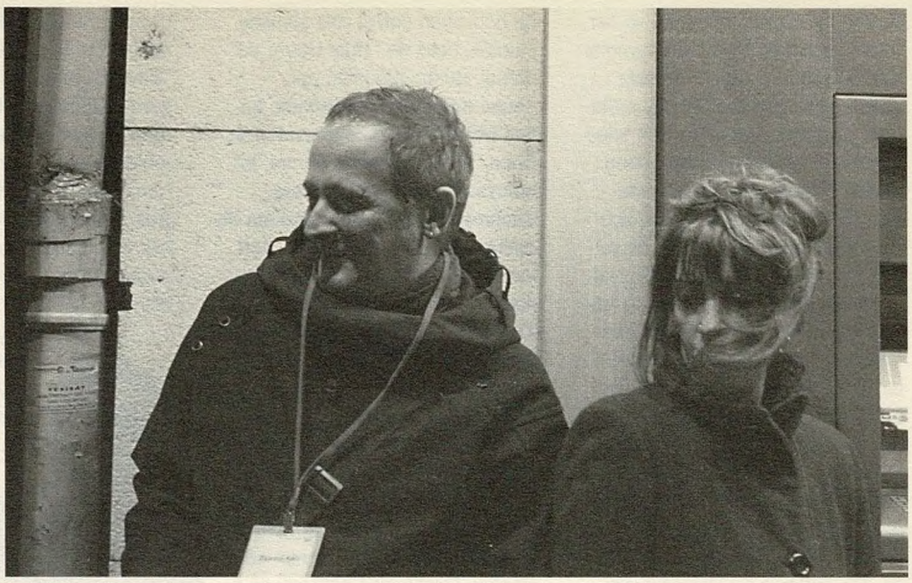

Albümde gitar yok. Gitarı çalmayı bıraktın mı?
Zafer: Hayır, tam tersine. Gitar ağırlıklı bazı yeni çalışmalarım var.
Bu albümdeki bazı parçaları tek bir akustik gitarla yorumlamak çok ilginç olabilir.
Zafer: Valla, olabilir aslında. Hafif bir ritm olması gerekiyor arkada ama... Aslında hayatımda akustik gitar defteri kapandı. Ama elektrikli gitar ve bilgisayardan prosess edilmiş gitar seslerini çok seviyorum.
Akustik gitarlı bir şey dinlemiyor musun peki?
Zafer: Nouvelle Vague'ı, İstanbul'a gelmelerinden bir-iki ay önce keşfetmiştik. Aslında benim hiç tarzım olmayan bir müzik türü bossa nova. Ama '80'leri iyi bildiğim için, post-punk parçalarının bossa nova yorumları çok ilgimi çekti. Fransız kızlar çok şeker söylemişler o aksanlarıyla. Akustik olarak dinlediğim hiçbir şey yok bu aralar. Eskiden acayip bir Bob Dylan hayranıydım, hâlâ çok severim, ama dinlemem.
Yeni çalışmalarından bahsettin. Neler onlar?
Zafer: Hollanda'da iki tane CD yaptım.

İnsan kendisine nasıl komşu olur düşünceleriyle "Songs Of Neighbour"ı yaptım. Bir gürültü albümü. Tam bir saldırı! Tonlamalar öyle ki, komşudan geliyormuş gibi boğuk.

Biri "Songs Of Neighbour" diye bir albüm. Fikir şöyle çıktı: Ankara'da evde, en üst katta, gümbür gümbür, zangır zangır müzik yapıyorum, her dakika "hah, şimdi gelecekler" diye beklerken, alttaki adam hiçbir gün kapımı çalıp şikâyetçi olmadı. Acaba aşağıda sahiden bir komşu var mı diye düşünmeye başladım sonunda. Oradan felsefeye geçip, insan kendisine nasıl komşu olur, insan kendi kendisinin komşusu mudur düşünceleriyle "Songs Of Neighbour"ı yaptım. Bir gürültü albümü. Tam bir saldırı! Tonlamalar öyle ayarlandı ki, sanki komşudan geliyormuş gibi boğuk. *(gülüyor)* Başka bir albümüm daha oldu, "Divide by Zero" isminde. İngiliz sound-art'çı Yolande Harris'le birlikte yaptığımız bu albüm İtalya'da çıkacak... Bir de Joy Division cover'ları yaptım, işte onda ağırlıklı olarak gitarlar var. Üç şarkı 20 dakika sürüyor: "Insight", "Love Will Tear Us Apart" ve "Passover"... Bundan sonraki projem, Sevim Burak'la ilgili kırk-elli dakikalık bir albüm. Çok değer verdiğim bir yazardır. Sadece tek metnin üstüne gitmektense, bütün metinlerini şöyle bir harmanlayıp kompleks bir yapı ortaya koymaya çalışacağım.
Hep böyle metinler arasında, yazarlar, filozoflar arasında dolaşarak mı müzik yapacaksın?
Zafer: Benim yaşadığım, böyle bir şey.

Güftesiyle bestesiyle bir şarkı yazmak gelmiyor mu içinden?
Zafer: Onu annem çok istiyor. *(gülüyor)* "Bugüne kadar üç kitap yazdın" diyor, "bari bundan sonraki anlaşılır bir şey olsun, komşularıma göstermek istiyorum". Aynı şeyi müzik için de söylüyor: "Bundan sonra güzel bir şey yap da herkes dinlesin."
Bu tutumunun ardında, bütün birikimini "göstermeye çalışmak" kaygısı olduğunun düşünülmesi tehlikesi yok mu? Bunlar da sonuçta seni işaret ediyor ama, bu alıntıları, bu referansları vitrine taşımadan, bütün çıplaklığıyla Zafer Aracagök'ü ortaya koyan bir yapıt ortaya koymayacak mısın?
Zafer: Gönderide bulunduğum filozoflar, yazarlar ve müzisyenler zaten hayatımın içindeler. İçime girmişler. Bunlardan ayrı bir Zafer olabileceğini düşünmediğim için böyle şeyler yapıyorum. Bugüne kadar ne okuduysam, ne dinlediysem, ne yazdıysam oyum. Nereye kadar soyunabilir insan? Bunlar gene benim peşimi bırakmaz. Yaratı bence izole edilebilecek bir şey değil.
Siz müzikal olarak nasıl buldunuz birbirinizi?
Zafer: Defne groupie'm olarak geldi. *(gülüyor)*
Defne: '99'un sonlarında, bir gün Peyote'ye Ankara'dan bir adam geldi ve acayip güzel bir konser oldu. Müthiş bir kaptırmacaydı. Dinlediğim en güzel elektronik müzik konserlerinden biriydi. Deliye döndüm: Kim bu adam, ne oldu burda, bu gece ben ne yaşadım?.. Bir sene sonra çok garip bir şekilde tanıştık: Ankara'dan Aynur isminde bir arkadaşım gelmişti. Ona "Ankara'dan biri geldi, bir konser verdi, çok etkilendim, sonra kayboldu, kimin nesidir bilmiyorum" diye o geceyi anlatmaya başladım. "Aaa, o Zafer'dir" dedi, "onun kitapları da var". Sonra da "Sıfırografya" kitabını anlattı. Koşa koşa gittik, kitabı aradık, Mephisto'nun raflarının dibinde bir tane bulduk. Eve dönüp oturdum, kitabın epey bir kısmını okudum. Akşam Murat Ertel beni aradı, "yanımda bir arkadaşım var, sana uğrayacağız" dedi. Kapıyı açtım ve Murat Ertel'le birlikte Zafer geldi! Kitabını okuduğum gün, yazarı evime geldi! *(gülüyor)* Sonra çok iyi arkadaş olduk ve azmaya, birlikte kayıtlar yapmaya başladık.

Söyleşi: **Cem Sorguç**

“Sırlar,
yirmi dört ayarlık
bir altın külçeden
daha fazla
hükmeder insana...”

Sema
Kaygusuz’dan
“iki kalpli”
bir roman...

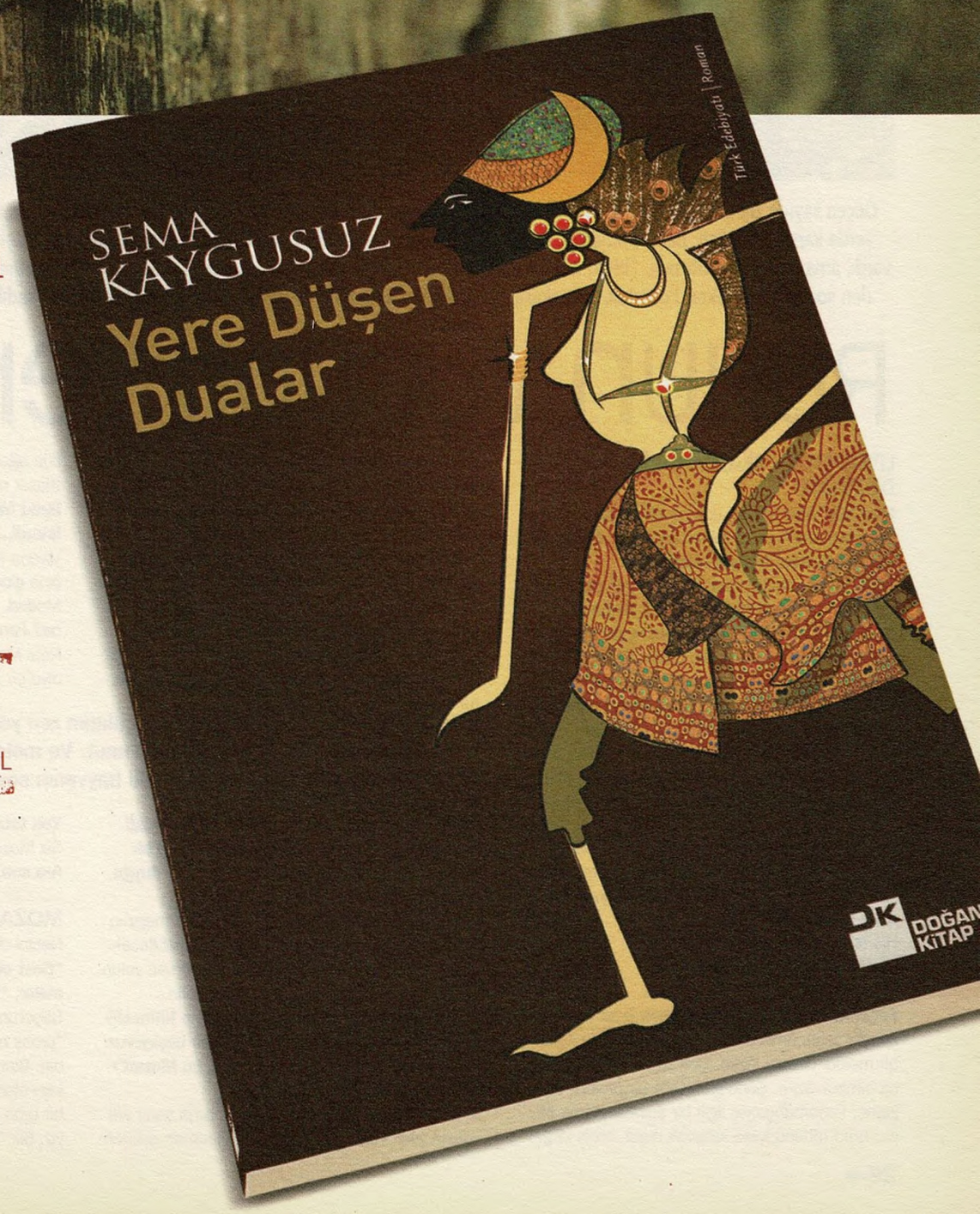

336
sayfa
17
YTL

DK
DOĞAN
KİTAP

www.dogankitap.com.tr

Geçen sayıda zikretmiştik, Mozart yılı dolayısıyla Fazıl Say'ın kapısını çalmış, kapı zilinden cep telefonuna, reklam cıngılından film müziğine her yerde karşımıza çıkan, herkesin bildiği, kimsenin akıl ediremediği Hüdaverdi'yi bizzat yorumcusundan dinleyelim demiştik. Cebimizde on şarkı vardı, ama frekanslar tutmadı, "blind test" namlı körebemiz akamete uğradı. Mozart yılı kapsamında "Patara" adlı eserini çaldığı Viyana konserinden sonra Say'la tekrar buluştuk, münakaşaya kurban giden temalarda gezindik, ilk oturumdaki akışa sadık kalarak "Roll over Mozart" yaptık.

RUHUN VÜCUDU YENMESİ

LIVERPOOL - REAL MADRİD: MOZART DUYGUSU

Fazıl Say: Ben futbolu çok severim. Şampiyonlar Ligi maçı anlatıyordu spiker anladığım kadarıyla... **Liverpool - Real Madrid maçı.**

Bitime sekiz dakika kala Liverpool gol attı ve şampiyon oldu. Altında niye müzik var, anlamadım.

Bu BBC'nin ünlü DJ'i John Peel'ın yaptığı bir derleme albümün intro'su. Oscar Wilde "futbol işçi sınıfının balesidir" demiş ama, tribünlerle birlikte düşünüldüğünde opera daha yerinde bir benzetme olur herhalde.

Tabii. Operanın konuları olan güç gösterisi, dram, ihanet falan, hepsi var futbolda. Bale de zaten operanın içinde bir kavram, opera baleyi de içeren bir durum.

Michael Nyman diye bir klasikçi var, Queens Park Rangers takımı için bir marş besteledi. Bir klasikçinin bir futbol takımına beste yapması nasıl geliyor size?

Hiç fena fikir değil. Neden olmasın?

Hangi takımı tutuyorsunuz?

Fenerbahçe.

Fenerbahçe'ye marş bestelemek ister miydiniz?

İsterim tabii. Ama basit, herkesin aklında kalan bir melodi olması lâzım. Çok az hareketli bir parça olması lâzım. Şarkı gibi. Öyle bir projem var zaten, Fenerbahçe'yle ilgili bir şov hazırlama fikri... Ama tribünü içine katacak mıyız, emin değilim. Tribün şarkısı yazmak çok da kolay bir iş değil. Sen güzel oldu dersin, tribün ayak uydurmaz, uyduramaz. Ayrıca akustik problem var. Boş bir statta tribüne git, elini çırp, karşı taraf 15 saniye o sesi tutar. Konser salonunda bu üç saniyedir, kilisede beş saniyedir. Kötü salonlarda birbuçuk - iki saniyedir, üçse iyi salondur, üçbuçuksa sesin biraz karışma ihtimali başlar. Aya İrini dört-beş saniye, ama bir stadyum 15 saniye. Yani akustiği düşünerek beste yapmak lâzım... Başlayalım mı söyleşiye?

Başladık zaten.

Mozart konuşmayacak mıydık?

John Peel'ın albümünün intro'sunu dinletmemizin sebebi, bunun bize verdiği duyguyla Mozart'ın verdiği duygunun benzeşmesi. Bir futbolsever ve bir Mozart yorumcusu olarak sizde nasıl bir duygu uyandıracağını merak etmiştik...

Bence yanlış yerden girdin, Real Madrid maçının spikeriyle Mozart arasındaki bağlantı, olabilecek en uzak bağlantı. Oradan gelmek istiyorsan yolun uzun. Ama senin kararın, senin ruh halin...

Yol uzun da olsa, en kitlesel olan ve o kitleselliğin içinde en müzikal olan bir yerden başlıyoruz. Kırk bin kişi birlikte şarkı söylüyor, bu Mozart'ı çok heyecanlandırırdı herhalde.

Kırk bin kişi birlikte şarkı söylüyor, ama şarkı altı milyon yıldır var. Neandertal insanların en eskileri bile ağaca tokmak vurup ritm tutarak bağırıyor. Klasik müzikse dört yüzyıldır var ve apayrı bir şey.

Belki Mozart da Rapid Wien için beste yapmak isterdi...

Viyana Mozart'ı biliyor, Viyana'da Rapid Wien maçına giden insan Mozart'la içiçe. Zor olan yer Madrid. Real Madrid taraftarıyla Mozart'ın ilişkisi ne? Fenerbahçe taraftarıyla Mozart'ın ilişkisi ne? Real Madrid taraftarına illâ Mozart'ı sevdireceğim diye bir şey de yok.

Mozart çalanın zen yapıp şarkı söylemesi lâzım. Piyano çalmayı unut. Ve melodileri şarkı olarak söyle. İçerideki hayvanın söylediği o şarkı her yeri kaplasın.

Yok tabii.

Siz Mozart dinliyor musunuz?

Ara sıra, denk geldiğinde.

MOZART IN EGYPT: HANGİ MOZART?

Nesini dinliyorsunuz?

"Best of Mozart" türünden şeyler. Ya da uyarlamalar, "Mozart In Egypt" mesela.

Biliyorum onu, beğendiğim bir albümdür. Bir "cross over" denemesi, başarılı denemelerden biri. Birincisini çok beğendim, ikincisi de iyi, ama tam olarak dinleyemedim daha. Mozart aslında bir teori, biz de teorisyeniz, Mozart yorumcularıyız. Biz "Mozart In Egypt"la uğraşmıyoruz, Mo-

26→

zart'ın kendisiyle uğraşıyoruz.

Kitabınızda ("Uçak Notları") pop kültürü üzerine yaptığınız saptamalardan söz edelim mi biraz?

Etmeyelim. Mozart dinlemeyi konuşmuyor muduk?

Evet, ama Mozart bir yandan da pop değil mi?

Popüler, ama pop değil.

Bu çok önemli bir ayrım. Kapı zilinizin Mozart çalması pop olduğunu düşündürüyor, ama popüler demek daha doğru gibi. Belki de tam tersi söylenebilir: Pop, ama popüler değil.

Peki, başlayalım artık söyleşiye.

Başladık zaten.

Biraz uzaktan başladınız siz. Benim dünyamdan yola çıkarsanız, beni daha çok konuşturursunuz. Bir de benim popla ilgili düşüncelerim sabit fikir şeyler. Biz klasikçiler etik olarak öyleyizdir, bulunduğumuz yere emek vererek geliyoruz çünkü. Pop camiasının yüzde 98'i, bir anda bir medya desteğiyle parlayan insanlar. Türkiye'den bahsetmiyorum sadece, dünyada da öyle. Biz klasikçiler içinse çalışma, yetenek ve bunları birleştirmek önemli. 1950'lerden itibaren parayla kültürün ayrılığı dolayısıyla, ortaya çıkan pop ve müzisyen olmayanların popçu olması, klasikçilerin etiğine ters. Spice Girls mesela, bir medya roketi yapıyorsun, 35 milyon satıyor. "Medya mı, müzik mi?" tartışması ortaya çıkıyor. Paradan ayrılmış olan yanı kayboluyor. Dünya satış rakamlarına bakarsan, klasik müziğin oranı yüzde 4, popun yüzde 93 falan. Arada caz, etnik müzikler, her biri yüzde birer, ikişer porsiyondan. Yirmi yıl önce yüzde 20'lik bir porsiyon bu. Bence bu rakamlar çok dramatik. 1970'lerde, genel müzik piyasasının yüzde 20'sine sahip olan bir şey yüzde 4'e düşüyor. Yani yüz insandan dördü Mozart satın alıyor. Mozart'a asansörde, TV'de rastlıyor, o başka mesele. Mozart'la olan bir diyalog değil o.

Mozart'ta kalp atışı sevgisi var, çocuk gibi. Dünyanın Mozart'ın 250. doğumgününü kutlamasının sebebi de bu: Sevgi ruhlu ve biraz da çocuk ruhlu olması.

Evet, o rakamlar maalesef çok dramatik, ama Mozart'ın "popülaritesi" sokaktaki insana klasik müziğin kapısını aralıyor, onunla ilişki kurmasını sağlıyor. 2006 Mozart yılı, demin sözünü ettiğiniz tabloda bir kıpırdanma yaratabilir belki.

Kafayı kırmazlarsa olabilir. Viyana'da 13 Ocak'ta havaalanına indim, taksiye bindim, şoför radyoyu açtı, Mozart üzerine bir tartışma var. "Öf ya" dedi adam, sıkıldı yani. Daha ayın 13'ü, daha 352 gün var. 13 günde milleti baymışlar Mozart'la. *(gülüyor)* Viyana belediyesi 30 milyon euro'luk bir bütçe ayırdı Mozart yılı etkinliklerine. Baymazlarsa, dediğiniz kıpırdanmayı başarabilirler.

Kitabınızda "popun iyisi var, kötüsü var, klasiğin de öyle" diyorsunuz...

Ama Mozart çok ayrı bir konu. İyinin, kötünün çok ötesinde bir şeyden konuşmak lâzım. Çok başka bir kategori. Apayrı bir insandan ve apayrı bir işlevi olan bir müzik fabrikasından bahsediyoruz. Mozart'a "tanrısal" denilmesinin çok büyük sebepleri var, çok da doğru sebepleri. Mozart'ı pop dünyasından ayrı tutmak daha doğru olur. Çünkü işlev olarak çok farklı. Neyse, siz devam edin.

Bir şarkı dinleyelim, öyle devam edelim. *(Cohen'in "Waiting For The Miracle"ını çalıyoruz)*

COHEN, STING, BJÖRK

Sever misiniz Cohen'i?

Az biliyorum, ama bildiklerim iyidir. Şu anda isimleri gelmiyor aklıma. Bunu bilmiyorum ama.

Mozart'lı bir şarkısı bu, "Waiting For The Miracle". İki dizesi şöyle: "Maestro Mozart diyor ama / Sakız gibi geliyor bana."

Fuck him! *(gülüyor)* Ona öyle geliyorsa gelsin. Herkes istediğini söyler. Ben de elektro gitar hakkında hoş şeyler düşünmüyorum. Elektro gitar kulağımdan girip kalbimi vurmuyor. Sağcı parti var, solcu parti var. Adem'le Havva'ya inanan var, Darwin'e inanan var. İnsanlar bu yüzden birbirlerini öldüremez, aslında birbirleriyle tartışamaz da. Adem ve Havva mı, Darwin mi gibi bir konu. Havva'yı savunuyor olsan zor tartışırız. Bu yüzden birbirimize saldırmamızın da anlamı yok, sevmemizin de.

Kitabınızda "Björk'ün araştırmacı yönünü ve Sting'in 'içli şarkılarını' severim" diyorsunuz...

Evet, çok severim. Ben elektronik sound'dan hoşlanmam. Björk ve Sting çok akustiktir, benim kulağıma çok yakındır. Björk'te, Sting'de elektro bir şey varsa da, kolaj olarak vardır, o enteresan. Japon besteci Takamitsu'da falan da "tann" diye bir anda elektro gitar gelir, ama o bir şeyi anlatmak içindir, bir kolajdır. Çağdaş bir ressamın, bir derginin kapağını resmin içine yerleştirmesi gibidir. Elektro gitar sorunlu bir alet, bence duyarlı bir alet değil, sorun orada. "Bence" ama –bütün bunlar çok soyut, kişisel kararlar. Kişisel diyorum ama, klasik müzikle ilgilenenlerin çoğunda benzer bir iç efekt yaratıyor. Elektro piyanoyla akustik piyano arasındaki fark da öyle bir şey yaratıyor. Sintisayzırın duyarsızlığı tahammül edilir gibi değil. Piyano çalmak için, şarkı söylemek için olaya ruh katmak lâzım. Ruh katmak için de bilumum teknik şeylerin üstünde olmak lâzım. Bir düğmeye basarak renk katıyorsak, o renk elektroniğin ulaştırdığı renkse bir yaratıdan bahsetmiyoruz. Ruhun vücudu yenmesinden bahsetmiyoruz. Bu tam bir klasik müzikçi cevabı gibi oldu. Bir ruhsal yaklaşım ve etik denge bulma arayışları...

Sting ve Björk'e dönersek...

Sting klasik müzikçi gibi, Schumann, Chopin gibi bir adam. Björk de, bana sorarsan biraz Ravel, Debussy gibi. Sting bir orkestrasyoncu; sözleri, müziği ve orkestrasyonu yazıyor. Björk'se bir aranjörler ekibiyle birlikte yapıyor şarkılarını. Herhalde dünyada olabilecek en iyi ekiple çalışıyor, bazı albümleri çok çok başarılı. Ama bir yarım yamalaklık var. Sezen Aksu'yu çok değerli bulmamamın sebebi de bu: Bir işi tek başına yapmak mıdır, bir ekiple yapmak mı? Nâzım Hikmet, Orhan Veli, Ahmet Arif beraber şiir yazıyor; böyle bir şey mümkün mü? Bu etik mi? *(gülüyor)* Björk'ün materyalini, zaten iyi olan materyalini bir orkestrasyoncu alıyor, yüzde 70'i hazırsa, yüzde 30'unu koyuyor. Sting'deyse yüzde 100'ü onun.

Yerli pop veya rock'tan sevdikleriniz var mı?

Şebnem Ferah iyi, hoşuma gidiyor. Mor ve Ötesi'ni dinleyebiliyorum. O popüler olan şarkıları güzel. Ama ben rock alıcısı değilim.

Hiphop'çulardan beğendikleriniz var mı?

Eminem'i beğeniyorum. Onu ünlü yapan o şarkı güzel. Ceza da iyi.

Orhan Gencebay?

O müziği hiç dinleyemiyorum. Arabesk sorunum var, sevmem. Filmini de sevmem.

Bir şarkı daha dinleyelim.

Dinlemesek olmaz mı?

LOCOMOTIVE BREATH: SİHİRLİ FLÜT

Kim bu?

Jethro Tull. Grubun kurucusu Ian Anderson rock camiasının en ünlü flütçüsü.

Bilmiyorum. Kusura bakma, hiç duymadım onları.

Ocak ayında Viyana'da düzenlenen Spirits of Mozart (Mozart'ın ruhları) konserinde sahne alanlardan biri de Ian Anderson'dı. O konserde bir Bach yorumu çaldı, ama Anderson denince akla flüt geliyor, flüt denince de "Sihirli Flüt". Mozart'a oradan başlayalım isterseniz...

Mozart'ın yirmi tane operası var, "Sihirli Flüt" bir Alman halk parçasıdır aslında. Ve halk müziğinin klasik müziğe ilk kez uyarlanmasıdır. "Cross over" denilen şey; Adnan Saygun'un, Ulvi Cemal Erkin'in horonları, halayları orkestraya, piyanoya uyarladıkları eserler gibi bir durum yani. Direkt halktan alınma bir eserdir "Sihirli Flüt". Avusturya halkı, Avusturya-Macaristan imparatorluğunun halkı söz konusu, Alman halkı değil. Mozart'ın enteresan taraflarından biri de, Avusturyalıdan çok İtalyan gibi olması. Halet-i ruhiye olarak İtalyan. Operalarının çoğu İtalyanca; Avusturyalı olmasına rağmen Alman dilinde iki-üç operası var.

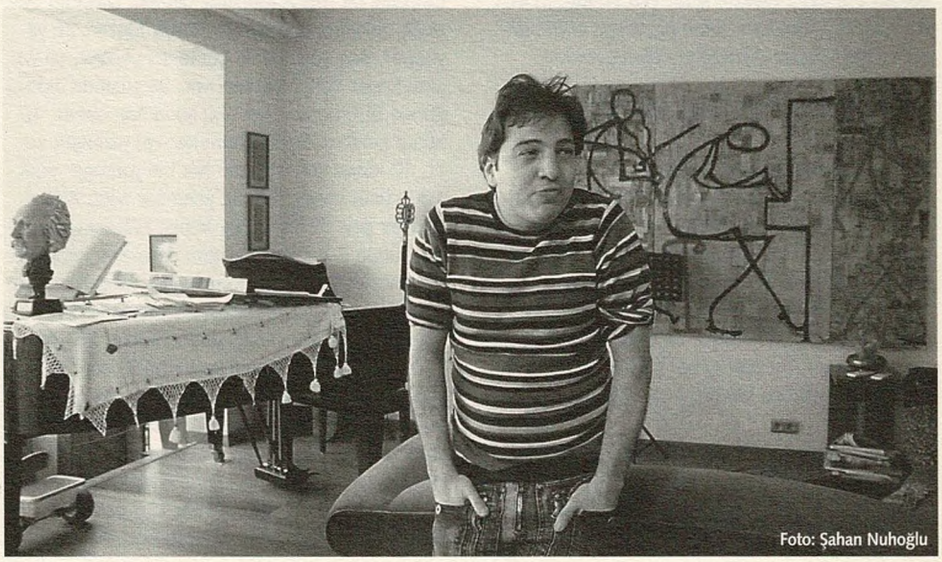
Foto: Şahan Nuhoğlu

Avusturya-Macaristan İmparatorluğu dendiğinde çok geniş bir coğrafya söz konusu. Osmanlı'nın Avrupa'daki karşılığı gibi adeta, çok çeşitli etnik unsurları barındıran bir yapı. Mozart'ın kulağı da bu etnik seslere açık galiba...

Mozart'ta Macar, Hırvat, Sloven etkisi yok, alaturka var sadece. O da dönemsel bir şey. Mozart'ın doğum yeri Salzburg, Münih'e 120 kilometre. Tam bir Alman şehri. Aslında Viyana da öyle. Macaristan efekti Beethoven'da başlar. Betho-

ven'da da başlık olarak değildir, genellikle B temalarıdır. Sonatlarının son bölümünde B teması olarak belirir. Bir anda kemanlar çalınan, dans edilen bir Macar restoranına girilmiş gibi olur. Mozart'da Macar etkisi yok, ama alaturka çok var. Mozart, Osmanlı'nın Viyana kuşatmasına çok daha yakın birisi, 60 yıl falan sonra doğuyor. Beethoven'ın Viyana'da yaşamaya başlaması ise Viyana kuşatmasının 100 yıl sonrası. Arada iki jenerasyon var. Beethoven döneminde alaturkanın modası bitiyor zaten. 1800'lerin başında alaturka diye bir şey yok. Mozart'ta çok var: "Saraydan Kız Kaçırma", keman konçertosunda ziller, "Türk Marşı"nın kendisi... Folktan etkilendiği gibi, mehteranın ritmlerinden etkileniyor.

"Sihirli Flüt"ün Mozart külliyatı içindeki yeri, önemi ne?

Tatlı dilli Mozart'ı anlamak için en iyi eser. Bir çocuk masalıdır, o flüt de perinin değneği gibidir. Biz müzisyenler için Mozart'ı anlama eseridir. Mozart'ı anlamak için teatral düşünmek, şarkı düşünmek lâzım. Temelde bir opera bestecisi, bir sahne sanatları adamıdır.

O konuya girmeden önce bir parça dinleyelim.

Şu elektro gitar zımbırtısını n'olur bir daha koymayalım. Elektro gitardan nefret ediyorum, bana kaba geliyor, duyarsız geliyor. Sesler arasındaki homojenite, kalbi es geçeren bir homojenite. Kulak, beyin, ruh bağlantıma hitap etmiyor.

Merak etmeyin, elektro gitar yok bunda. *(Milos Forman'ın "Amadeus"unun başlangıç bölümündeki Salieri-papaz diyaloğunu dinletiyoruz.)*

AMADEUS: ONU HERKES BİLİR

Oyundan mı bu?

Filmden. Başlangıçtaki sahne.

Türkçe olduğu için tiyatro mu acaba diye düşündüm. Filmden mi konuşalım?

Hem filmden, hem Mozart'tan. Salieri genç papaza kendi eserlerinden ikisini çalıyor, papaz ikisini de bilmiyor. Ardından Mozart çalıyor, papaz "bunu biliyorum" diyor ve melodiyi mırıldanmaya başlıyor. Bu çok genel bir durum değil mi? Klasik müzikle hiç ilgisi olmayanlar da Mozart'ı biliyor...

Biliyor mu gerçekten? Avrupa'da dediğiniz gibi büyük ölçüde, ama Türkiye'de bilen kalmadı galiba. Bizim jenerasyon çocukluğundan hatırlar, radyoda çalınırdı çünkü. Bu jenerasyona asansör müziği, otel lobisi, televizyon reklamı olarak yansıyor, onun ötesine geçmiyor, bir fon müziği olarak kalıyor. Avrupa'da da Mozart'ın meşhur temaları reklam müziği, dizi film müziği olarak kullanılıyor. Örneğin piyano konçertosunun meşhur ikinci bölümü, 21. Konçerto'nun ikinci bölümünden bahsediyorum, hâlâ otellerde, garlarda, havaalanlarında çalınan meşhur bir melodidir. Ama Avrupa'da ondan ibaret değil Mozart, kültürün bir parçası. Türkiye'deyse, orada burada çalındığında ne kadar tanınıyor, hissediliyor? Klasik müzik olarak mı algılanıyor sadece? Klasik müzik derken içine 1500 besteciyle, 15 bin tane enstrümantalisti, solisti koyuyuorsun, o artık pazarlanan bir sepet mi, yoksa onun içindeki Mozart, Beethoven, Bach, Chopin diye ayırmaca da var mı hâlâ? Bu bir sorun.

Fakat diğer bestecilerden farklı olarak Mozart'ın melodileri çok geniş kitlelerce biliniyor, insanlar hemen ayırt edebiliyor...

> **Mozart bir fabrika. Bir kopist haftanın beş günü, günde altı-yedi saat Mozart'ın notalarını kopya etse, ancak yirmi yılda tamamlayabilir Mozart külliyatını.**

Popülerliğinin çok geniş olduğu doğru. Hayatında her büyük besteciden toplam beş saat klasik müzik dinlemiş olan birisi Mozart'ı ebediyen diğerlerinden ayırır. Ama, Mozart'ın çok başka özelikleri, onu diğerlerinden farklı kılan özellikleri var.

Neler onlar?

Birincisi, bir müzik fabrikası olması. Diğerleri öyle değil, yakınına bile yaklaşamıyor. Mozart 35 yıl yaşıyor. Beş yaşında ilk bestesini yapıyor, on yaşına kadar 15-20 bestesi var. 35 yaşında öldüğünde 650 bestesi var. 20 kocaman opera, 40 küsur senfoni. Senfonilerin her biri yarımşar saat. 40 küsur konçertonun her biri yarımşar saat. 100 küsur sonat, her biri yarımşar saat. Akıl almaz bir şey. Denilir ki, bir kopist haftanın beş günü, günde 6-7 saat Mozart'ın notalarını kopya etse, ancak 20 yılda tamamlayabilir Mozart külliyatını. Mozart'ın 10 yaşından 35 yaşına kadar, 650 eserinin 630'unu verdiği düşünülürse, 25 yılda –10 yaşından 20 yaşına kadar hâlâ çocuktu aslında– akıllara durgunluk veren bir sürat söz konusu... Beethoven öyle değil. İnsan gibi. Sonatını yollar yayınevine, iki gün sonra beş notalık bir ek gönderir. Kendisiyle de, besteleriyle de sürekli uğraşan bir adam. 57 yaşında 118 eseri var, ama Beethoven koskoca Beethoven. Mozart'sa akıp duran bir nehir gibi. Bin sayfalık bir fizik kitabından bahsediyoruz Mozart dediğimizde. Anlatmak zor. Darwin öyle değil ama. Darwin'i yarım dakikada açıklayabilirsiniz, sosyal bir şey çünkü. Konuşmamız gereken "Mozart In Egypt" ya da "Amadeus" filmi değil. Çünkü Mozart çalarken kafamızda "Amadeus" filminin beş katı şeyler dönüyor. Onlar ilginç asıl.

Neler dönüyor kafanızda Mozart çalarken?

Hiç değişmeyen bir gerçeği var Mozart çalmanın, en zor ve en önemli yanıdır: Mozart çalan insanın zen yapıp şarkı söylemesi lâzım. Piyano çalıyorsan, piyano çalmayı unut. Unut ve Mozart'ın melodilerini şarkı olarak söyle. O kadar hayvanlaşmak ve o kadar inanmak lâzım ki, içerideki hayvanın söylediği o şarkı her yeri kaplasın. Elleri, kolları piyanoyu da kaplasın ve tuşlara basmak yerine hakikaten şarkı doğmaya başlasın etrafta. Mozart bir güneş, anlatabiliyor muyum? Artı, o şarkıyı bir kültür haline getirmek gibi bir durum da söz konusu. Mozart aslen bir opera bestecisi, enstrümantalisttten ziyade. İnsanları konuşturuyor, diyaloglar üst üste biniyor. Bir Mozart sonatı çalmak, bir opera yapıyormuş gibi olmalı. Bu çok güzel, ama çok zor, çok fantastik çünkü. Bunu yapabiliyorsan, iyi bir Mozart yorumcususun demektir. Zaten bir insan Mozart'ı ya iyi çalabilir ya hiç çalamaz.

REVOLUTION NO. 9: DOSTOYEVSKİ Mİ, KAFKA MI?

Beatles'la aranız nasıl?

Severim.

"Revolution No. 9"ı dinletmek istiyorduk...

N'olur dinlemeyelim.

Sevdiğiniz Beatles şarkıları hangileri?

"Yellow Submarine"i severim, "Yesterday"i çok severim... "Obladi-Oblada" da güzel. "Revolution No. 9"ı hatırlamadım.

Rock'çular arasında, "Beatles mı, Rolling Stones mu" diye kadim bir soru var...

Bence "Elvis mi, Beatles mı" diye sormalı.

Elvis mi, Beatles mı?

İkisini de seviyorum. Beatles'ı daha içsel buluyorum, iç dünya zenginliği olarak... Elvis'i de enerji yoğunluğu olarak görüyorum. Klasikçiler arasında da "Bach mı, Beethoven mı" sorusu vardır. Bach daha ruhanîdir. Ama iç zenginliği korkunç, içeride saraylar var. Beethoven da enerjidir. Bunlardan birini daha çok seviyorum diye bir şey yok. Bu, "Dostoyevski mi, Kafka mı?" gibi bir soru.

A L T I K I R K B E Ş

645

Boktanlık Üzerine
Harry G. Frankfurt

Altıkırkbeş ecnebi memleketlerde bestseller olmuş bu küçük ve garip kitabı tedirginlikle sunar:
Doğrunun gerçek düşmanı yalan değil, saçmalıktır. Ve samimiyet saçmalığın ta kendisidir.

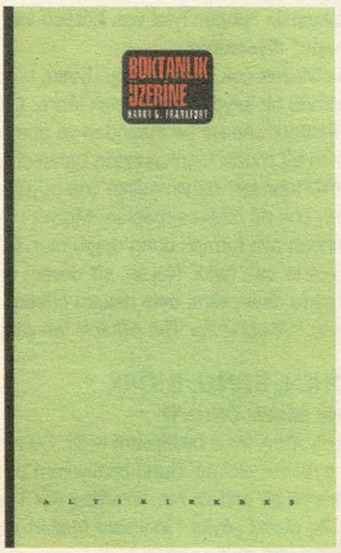

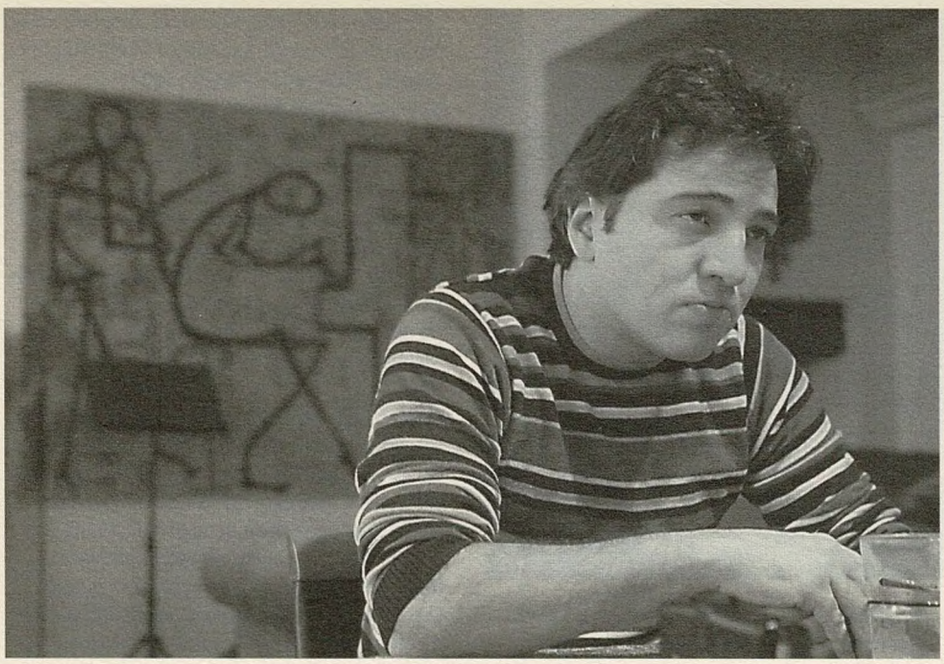

Yine de cevaba göre bir halet-i ruhiye resmi çıkabiliyor. Aynı minvalde "Mozart mı, Beethoven mı?" diye sorarsak...
Felsefî olarak çok yanlış yaparız.
"Bach ruhanî, Beethoven enerji" dediniz. Mozart'ı nasıl tanımlarsınız?
Mozart'ı Mozart olarak anlamlandırabiliriz. Bach ruhanî ve dinî demek, sadece öyle demek değil. Beethoven da sadece kendisiyle kavga eden, Viyana'da piyanosunu kıran deli adam değil. Beethoven'ın fevkalâde aşk hasreti olan bir eseri var. Mozart'ın da var. Mozart'ın Beethoven gibi aykırılık yapmaya çalıştığı eserler var. Mesela çatal seslerle ilgili bir kuarteti vardır. Ama o da pat diye çıkıyor adamdan.
Mozart'ı Bach'dan, Beethoven'dan, söz konusu anlamda ayırt eden özelliği ne sizce?
Sevgi dolu diğerlerinin yanında. Öbürleri enerji dolu, ruhanîlik dolu. Mozart'ta kalp atışı sevgisi var, çocuk gibi. Zaten çocuk ruhludur. Nietzsche, Mozart'ın neşesiyle hâlâ içimizdeki çocuğu kıpırdatabildiğini, bir şeyleri filizlendirebildiğini söylüyor. Bugün de bu geçerli. Dünyanın Mozart'ın 250. doğumgününü kutlamasının sebebi de bu: Sevgi ruhlu ve biraz da çocuk ruhlu olması.

ROLL OVER BEETHOVEN: ÜÇ TANRI

Size dinletmek istediğimiz parçalardan biri de Chuck Berry'nin "Roll Over Beethoven"ıydı. Wagner, "Tanrıya, Mozart'a ve Beethoven'a inanıyorum" diyor. Biraz Beethoven'dan bahsedelim, onu Mozart'tan ayıran özellikler neler?
Bütün ansiklopedilerde, Bach, Mozart ve Beethoven klasik müziğin tanrıları olarak geçer. Diğerleri "dahi besteciler", ama bu üçü tanrı. Bu neredeyse tabudur klasik müzikte. Bu "tanrı"lar içinde içinde en zor anlaşılan Beethoven'dır. Bach bir şekilde her forma girebiliyor, Bach çalarken uçuyorsun. Elektro gitarlarla füg yaparsın. Bach sistemlerin içine oturabilir, Mozart oturamıyor kolay kolay. Ama Mozart çok kolay anlaşılıyor, eğer şarkı söylüyorsan tabii. Beethoven'ınsa kimi sayfaları cidden anlaşılmıyor. Cazcı Keith Jarrett gibi, başını alıp gitmiş. Kendisinden dinlersen anlarsın, ama hiçbir kayıt yok. 1804'te yazılmış sonatın hiçbir açıklaması yok. O notalar niye o kadar uçuşuyor, bir anda müzik niye kopuyor, niye bir anda geri dönüyor? Sadece "biraz yavaşlayın", "biraz hafifletin" gibi kısa açıklamalar var notaların üzerinde. Özellikle son üç sonatı Beethoven'ın yaşlılık devrindedir, onları çalmadım hâlâ. Anlamıyorum çünkü. Arkadaşlarla çok konuşuyoruz bunu. Konserlerinde, yazdığı sonatları çalan bir adam değil Beethoven. Çıkıyor ve emprovizasyon yapıyor. Bugünün Keith Jarrett'ı gibi bir adam. Piyano çalışının da Keith Jarrrett gibi olduğunu tahmin ediyorum. Bağırıp çağıran, kızan, canı sıkılıp giden bir adam... "Üç büyük tanrı" diyorduk ya, gerisi Schubert, Schumann, Chopin, Çaykovski, Liszt, Brahms, Wagner, Debussy, Ravel, Mendelssohn, Haydn, Haendel diye gidiyor. Yirmi-otuz kişilik büyük bir liste. Ondan sonra 250 kişilik bir B listesi geliyor. Ama "dördüncü tanrı kim" diye tartışılır hep. O dördüncü Wagner bence. Ha, faşist mi faşist, doğru. Öyle iğrenç bir tarafı var tabii, ama bütün dahilerde bir asosyallik oluyor, Wagner'inki de öyle tezahür etmiş. Beethoven da yaşam tarzı olarak korkunç agresif, kavgacı bir adam. Bach da öyle, çok dobra.
Bach'ın müzik yapma sebebi, Tanrı'ya olan ödevini yerine getirmek. Bach da 2000 eser yazmıştır, kalan 1000... Kayıp, 500 mü, 1000 mi, o daha kesinleşmedi, ama kalan 1000 eseri var. Mozart'tan biraz daha fazla, ama yaşı iki katı, 65'inde ölüyor. Kiliseye gidiyor her sabah, bir memur gibi akşama kadar beste yapıyor. İşi Allah'a hizmet. "Dünya yaşamı tamamen fani, bana ne" diyor, "cennete nasıl giderim"i düşünen bir adam. Ama kiliseye girdiğinde kendini kaptırıyor, belli ki uçuyor kendine göre ve muhteşem şeyler çıkarıyor.
Bu "üç tanrı" içinde en politik olan Beethoven, öyle değil mi?
Dönemi dolayısıyla öyle. Mozart, 1791'de, Fransız ihtilâlinden iki yıl sonra ölüyor. İhtilâlin etkilerinin Avusturya'da henüz çok hissedilmediği bir dönemin insanı. Beethoven'ınsa bütün gençliği Fransız ihtilâlinin atmosferinde geçiyor. Son üç-dört yıldır çok sevmeye başladım Beethoven'ı. Hayatım Mozart'la geçti. Beethoven'ı çok anlamazdım, ilk anlamayan da ben değilim. Franz Liszt, Beethoven'ın öğrencisinin öğrencisiydi. O da söylerdi, "Beethoven'ı anlamak çok zor" diye. Beethoven'da demin bahsettiğim emprovizato hali var. En son sonatlarında yavaş yavaş notalar yayılır pedalın üstünde. Havada uçarken bir anda sert akorlar gelir. Beethoven'ın hayatında hiç evliliği olmadı. 55 yaşında bir öğrencisine aşık oluyor. Tam da sağırlığının arttığı ve ölümüne çok yakın dönemlerde. O güzellik ve aşk cenneti içinde bir anda rüya biter, gerçek başlar: "55 yaşındayım, bu aşkın oluru yok." Dramatik akorlara bir anda o yüzden gelmiş olabilir. "Şurada genç bir kızı düşünür gibi çalın", öbür ölçüde "şimdi bu aşkın olmayacağını hissederek çalın" gibi bir açıklama yok. Sadece notalar var. Gel de anla.
"Bach mı, Beethoven mi?" sorusunun "Kafka mı, Dostoyevski mi?" gibi bir soru olduğunu söylemiştiniz. Beethoven edebiyat dünyasından kimleri çağrıştırıyor size?
Beethoven deyince benim aklıma Goethe gelir. Beethoven'ın edebiyattaki karşılığı Goethe'dir. İkisi dosttur zaten. Dostoyevski denince de Çaykovski gelir aklıma. İki durumda da aynı ülke durumları var tabii.
Mozart denince kim geliyor aklınıza?
O narinlikte, öyle bir yaşam şarkısı, yaşam türküsü ve çocuk ruhunu bulunduran edebiyat pek bilmiyorum. Nâzım Hikmet, Beethoven gibi bir tip. Mozart'ın edebiyatta bir karşılığı yok galiba.

SARAYDAN KIZ KAÇIRMA: BACK IN THE USSR

Kitabınızda Filistinli yönetmen François Abou Salem'in "Saraydan Kız Kaçırma" yorumunu çok beğendiğinizi söylüyorsunuz. Neydi o yorumun özelliği?
"Mozart In Egypt" gibi "cross over" değil bir kere. Normal orkestra içine tambur, kanun, darbuka gibi Osmanlı enstrümanlarını monte etmişler. Melodik olarak Mozart'a bağlı kalıyorlar. O çalışmada Kudsi Ergüner de vardı. Mozart parçaları arasında neyle taksim yaptırmışlardı Kudsi'ye. O yorumun daha sosyal kritik bir politik bakışı vardı. Hoşuma gitmişti, zaten herkesin hoşuna gitmişti.
Nasıl bir bakış o?
"Saraydan Kız Kaçırma"yı anlamak için Avusturya'daki alaturka olayından başlamak lâzım. 1683'teki ikinci Viyana kuşatmasının Avusturyalılar üzerinde çok büyük bir etkisi var. Hakim duygu korku. Savaşı da zaten tesadüfen kazanıyorlar, Osmanlı tarafında çok büyük hatalar yapılıyor, buna bir de Polonya'nın, Almanya'nın, Fransa'nın yardıma gelmesi eklenince Viyana kurtarılıyor. Osmanlı ordusu Viyana'nın sadece altı kilometre ötesinde, gece boyunca mehteran çalıyor, halk uyuyamamış aylarca. O kadar derin bir izi var ki o korkunun, 1900'lerin başlarında bile kendini hissettirmiş. Alaturka denilen stil, bir rokoko stili aslında. Mozart'tan bir jenerasyon önce başlayan bir Avusturya-İtalyan hikâyesi, 150'ye yakın eser var o stilde. Sadece mehterandan etkilenmişler ama, katiyen Osmanlı musikisi veya folkloru veya Mevlevî müziği gibi bir yaklaşım yok. Direkt mehterden almışlar alaturka ritmini. Şöyle düşün: Yirmi yıl önce bir Amerikan filminde, Sovyetler'den bir kızın kaçırılması gibi, politik bir düşmanlığın arasında bir sempatik aşk hikâyesi ve "onların da iyi kalplileri var" gibi bir çerçeve. Sovyetler'de geçen bir Amerikan avantürü gibi yani. Aslında bir düşman kalesinde geçiyor olay, Filistinli yönetmenin yaptığı da günümüz bakış açısıyla o düşman kalesini göstermek. Aslında burası hâlâ "düşman kalesi" onların gözünde, zira Avusturya Türkiye'nin AB'ye girmesine karşı.

Mozart'ın popülerliği çok geniş. Hayatında her büyük besteciden toplam beş saat klasik müzik dinlemiş olan birisi Mozart'ı ebediyen diğerlerinden ayırır.

PATARA: BİR KİMLİK ARAYIŞI

1 Şubat'ta Viyana'da, Mozart yılı kapsamında, özgün eseriniz "Patara"yı çaldınız. "Patara" nasıl karşılandı?

Önce ben nasıl karşıladım, ondan bahsedeyim. "Patara"nın yola çıkışı, Mozart'ın "Türk Marşı" sonatı, ama o meşhur bölümü değil, en başındaki melodi. Viyana Mozart Müzik Komitesi'nin siparişi olan bu besteye çağdaş bir koreograf da eşlik edecekti. Son sözü söyleyen koreograf oluyor tabii. Öyle olunca iş biraz şansa kalıyor. Bana sorarsan, beğenmedim.

Nasıl bir şey yapmıştı?

Çok polemiğe açık, çok avangard bir çalışma. Avangard derken, mesela dans müziğe eşlik etmiyor. Bu baştan işi bozmuş. "O zaman niye Mozart?" diyorsun. Herhangi bir müzik olsun. Mozart'ın bir parçasının hücresel bir temasından yola çıkan etkileşimi dansa dönüştürüp onun varyasyonlarını yaptı. Halbuki müzik tam tersi yöne doğru gelişiyor. Müzik ve dans aynı hücreden çıkıp iki ayrı uca doğru ilerliyor. Çağdaş sanatlarda her şey serbest, ama bu kadar serbestlik de eseri bozuyor. "Patara" üç kişilik bir dans. Batılı Doğuyu sorguluyor, Doğulu Batıyı sorguluyor. Belki Batılı Doğulu olmak istiyor, Doğulu Batılı olmak istiyor gibi... Bu kadar çok kimliğin olduğu bir ülkede, bunun altının hakiki bir şekilde çizilmesi lâzımdı, koreografideyse bu hiç yoktu. Öykü, bir kadın ve iki erkek üzerine kurulu. Erkeklerden biri Doğuluyla dost olmaya çalışan bir Batılı, öbürü tam tersi ve kadın bu ikisinden birini tercih edecek. Kadın da Doğulu bir kadın, belki Nişantaşı kadını. Öyle bir kadının içinde bulunduğu kimlik arayışını anlatamadım adama. Halbuki sistem ona göre; piyano, ney ve soprano. Kudüm eşlikte. Ney Doğuluyu, piyano Batılıyı, soprano da kadını temsil ediyor. "Patara", dans müziği olmaya çok yatkın bir eser. Yatak gibi serilmiş bir eser, gel üstüne yat istediğin gibi. Ama ana fikirden ayrılınca koreografi olmadı. Kişileri ikiye indirmiş. Bire de indirebilir, "15 kişiyle dansediyorum" da diyebilir. Son sözü söyleyen koreograf.

Size ne tür övgüler, yergiler geldi?

Hep iyi eleştiriler geldi. Ama bu koreografla devam etmeyeceğim yola. İstanbul'da da olacak yakında bir gösteri, ama balesini getirmeyi düşünmüyorum. Balesiz de güzel, insan kafasında canlandırabiliyor öyküyü.

"Patara"nın esin kaynağı neydi, nasıl oluştu?

Patara'da bestelendiği için ismi o oldu. Kaş'la Fethiye arasında bir Likya kenti. Bir dağın altından 4800 kişilik bir amfitiyatro ortaya çıkarıldı, Aspendos'tan biraz daha küçük, ama Aspendos'a benzeyen muhteşem bir yapı. Her taraf kazı, 17 yıldır. Arkeologlar bu 17 yılın çok büyük bir bölümünü –barikatlı filan– savaşarak geçirmişler. Birinci derece sit alanı çünkü. Birileri otel, birileri site yapmak istiyor. Patara plaj olarak, sahil olarak dünyada ilk üçe girebilecek bir yer. Hatta bence en güzeli, en el değmemişi. İki dağın arasında 16 kilometre, bir kilometrelik çölü olan bir kumsal. Orada bir hafta geçirmek çok güzel, kendinle başbaşa kalmaca oluyor. Gökyüzünde sadece samanyolunu değil, galaksileri görüyorsun. Oradaki sükûnet, kafasında Mozart'ı gezdiren bir besteci için ideal. Bir Mozart eseri sipariş edilmiş bir besteci ne yapayım diye düşünüyor. Sonra yavaş yavaş hayatın kendisine dönüyor. Kafasında Mozart olan bir bestecinin kendi kendine yaptığı tartışmalar müziğe dönüşüyor.

Ne gibi iç tartışmalar?

Kimlik arayışları. Ben çok sorgulayan biriyim. Yaşadığım çevreyi de, kendimi de. Çok sorgucu birisiyim. Türk halkı zaten sorgucu. Hiçbir ülke Türkiye kadar politika konuşmuyor günlük yaşamında.

Türkiye'yi "Türk halkı"yla tanımlamak kimlik meselesinin önemli bir boyutu değil mi?

İşte o yüzden Patara enteresan. Eskiden Likya'ymış. Likyalılar Yunanlı değil, Yunanlılar birçok şeyi onlardan öğreniyor, İonyası, Doryası... Likyalıların bir demokrasi, bürokrasi sistemi var. 1770'lerde Washington Amerika'yı kurarken Likya'nın şehir demokrasisinden esinlenmiş. Antik şehirlerle, Ege'de hep böyle bir hissiyatım olur. Mesela soprano, sahilde ansızın beliren bir Likya prensesinin sesi gibi gelmeye başlıyor. Antik mod'larda tek sesli şarkılar söylüyor. Türkiye'nin antik kültürel yapısı kimlik arayışına fevkalâde enteresan dersler veriyor. Orada bir Likyalıyım o anda. Hayalî bir şekilde uzaklaşıyorsun güncellikten ve çok güzel bakmaya başlıyorsun dünyaya. Anadolu'dan kırk uygarlık geçti. Hiçbiri tamamen yok olmadı. Hepsi birbiriyle bir alışverişte bulunarak ve birbirine miras bırakarak geldi geçti.

Söyleşimizin başlarında Mozart'ın halet-i ruhiye bakımından Avusturyalı olmaktan ziyade İtalyan olduğunu söylemiştiniz. Onu biraz açar mısınız?

O dönemde İtalyan kültürü hakim. Mozart dengeliyor onu aslında. Beethoven'la birlikte klasik müzik tam bir Alman kültürüne dönüşüyor. Mozart bir ara geçiş, İtalya'yla Almanya arasında. İtalyanca müzikli bir dil, İtalyanca şarkı söylemek kolay. Alman dili öyle değil. Dolayısıyla Mozart İtalyanca yazıyor. Prozodide muhteşem başarılı.

Yakın zamanlara kadar, İngilizce dışında bir dilde rock olamayacağına dair bir inanış vardı, tarihin bir döneminde de bütün besteciler "opera İtalyanca olur" derken Mozart çıkıp "Almanca da olur" dedi ve "Saraydan Kız Kaçırma"yı bütün itirazlara rağmen Almanca yazdı...

Mozart'ın yirmi operası var, ikisi veya üçü Almanca, gerisi İtalyanca. Mesela Çekçe pop dinledin mi hiç? Ben dinledim, olmuyor. Mesela İstiklal Marşı'nın prozodisi, ne düşünüyorsun?

Kötü.

Başarılı değil yani. Marş güzel, kalsın öyle. Ama prozodi problemi var. Konuşma dilimizin bir üslûbu var. Her kelimenin, her dilin ritimleri var. *(gazeteden bir spot okuyor)* "Medyada kadın erkek..." Dat dada dada datdat diye bir ritmi var bunun. Ama şu cümleyi söylerken cümlenin tamamının ritmini yazıp altına not koymak lâzım. Orada bütün marifet, şarkının içinin öyle olmasına çalışmak. Çok zor. Ama çalışa çalışa kafada natürelleşir, o hataları yapmamaya başlarsın.

İstiklal Marşı'nın bestesini nasıl buluyorsunuz?

İyi buluyorum. Bir dönemin ruhunu yansıtıyor.

Jimi Hendrix'in Amerikan millî marşını yorumladığı bir parçası var: "Star Spangled Banner".

Dinlemedim.

İstiklal Marşı'nı yeniden bestelemeyi aklınızdan geçirdiğiniz oluyor mu? Erkin Koray'ın öyle bir projesi var.

Bu işler zor. Amerika'da olduğu gibi değil. İstiklal Marşı'yla ilgili konuşmak bile zor Türkiye'de. Tabu konu. Rahat konuşamayız.

Elektro gitardan nefret ettiğinizi söylüyorsunuz ama, Jimi Hendrix hakkında ne düşündüğünüzü merak ediyoruz.

Aletin sound'unu kişilerle bağdaştırmayalım, kim çalarsa çalsın sevmiyorum.

Hendrix'in bir posteri vardı, siyah Mozart olarak resmedilmişti...

Mahzun Kırmızıgül'ü de Mozart yapabilirsin. Mahzun'un neyi eksik?

Mozart'ta çok alaturka var: "Saraydan Kız Kaçırma", keman konçertosunda ziller, "Türk Marşı"... Folktan etkilendiği gibi, mehteranın ritmlerinden etkileniyor.

Mahzun'u da severiz, ama öyle bir posteri yok, Hendrix'in var.

Yapan yapar. Damak tadı meselesi.

Biz de sizin damak tadınızı merak ettik.

Mozart kendisini Hendrix olarak görmek ister miydi? Bir de öyle düşünelim.

Hendrix de istemezdi belki, ama birileri öyle bir pararellik görmüş ve onları buluşturmuş.

Buluşturmuş işte. Ama bu etik bir sorun. Gülben Ergen'le de Mozart'ı buluştur o zaman, bir etik sorun yoksa eğer.

Gülben Ergen'le Hendrix aynı kategori mi?

Mozart'la Hendrix de değil.

İkisi de besteci.

O zaman Mahzun'la Mozart'ı buluşturmakta da sakınca yok. Bu röportaj hoşuma gitmedi.

Sağlık olsun. Umarız okuyanların hoşuna gider.

Sanmam. Okurların kaçta kaçı Hendrix'i, Mozart'ı biliyor ki? "Mozart In Egypt" CD'si Türkiye'de 15-20 kişide var. Gerçekleri konuşalım.

Gerçekler tek boyutlu değil ki.

Değil ama, sizin sandığınız gibi de değil.

Sizin sandığınız gibi de olmayabilir.

O sizin yorumunuz.

Söyleşi: ***Yücel Göktürk***

design:gokhaneryaman.com

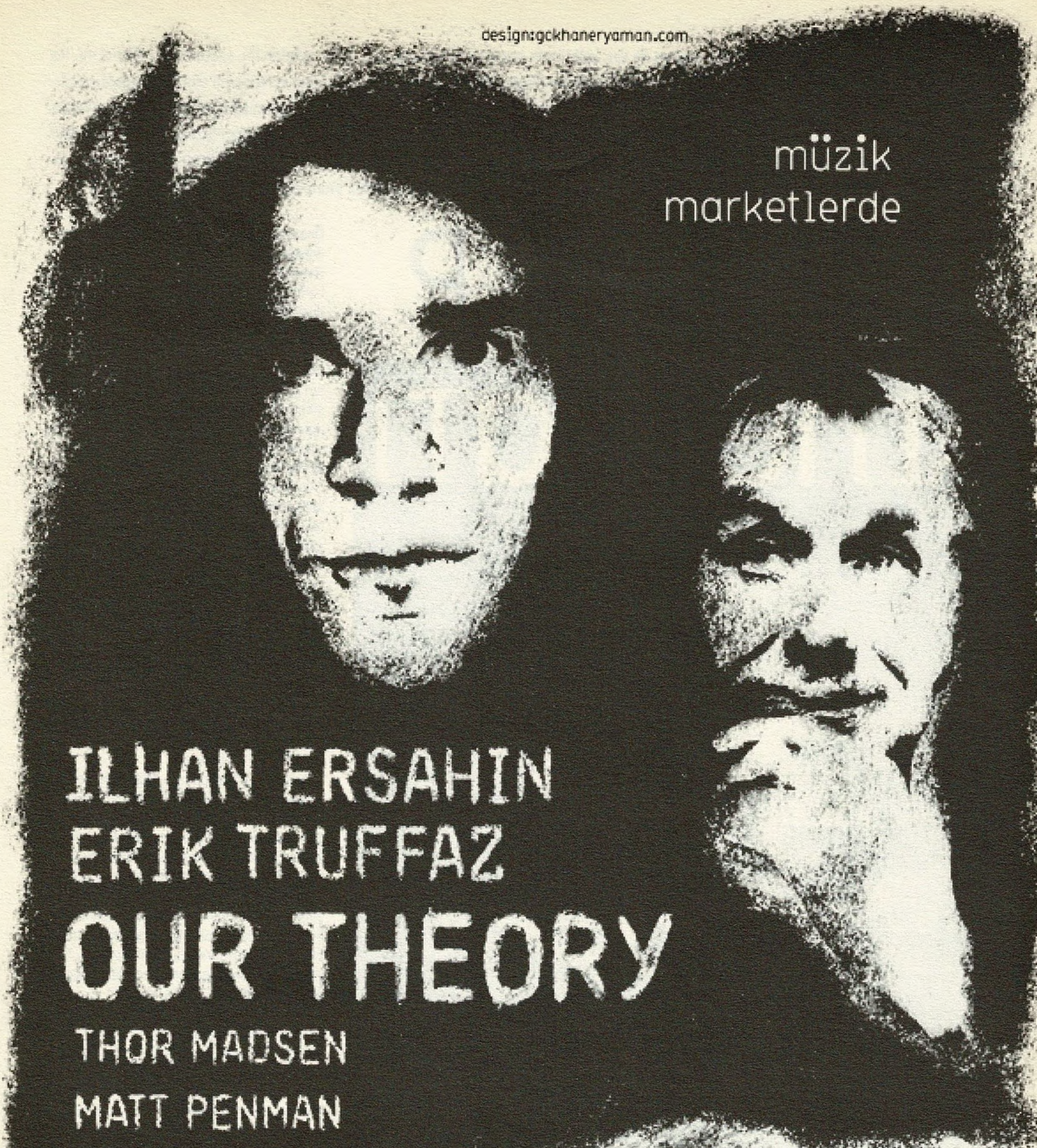

müzik
marketlerde

ILHAN ERSAHIN
ERIK TRUFFAZ
OUR THEORY
THOR MADSEN
MATT PENMAN
JOCHEN RUECKERT

nublu
RECORDS

www.nublu.net

[BONO]

Bono deyince yüzünü ekşiten de var, kalbi hızla çarpmaya başlayan da... O bir şarlatan mı, sahtekâr mı, dilenci mi, her boka maydonoz olan bir ukalâ mı, boyundan büyük işlere kalkışıp sonunda işi dünya iktidarını elinde tutanlara yaltaklanmaya vardıran bir serseri mi? Yoksa dünyanın en iyi grubunun şarkıcısı, rock'n'roll'un kanayan kalbi, sızlayan vicdanı, gözükara bir adalet savaşçısı mı?.. Herkesin Bono'su kendine. Kaldı ki, Londra'da yaşayan tuzukuru bir rock dinleyicisiyle, onun sayesinde bebeğini hayatta tutabilmiş Kinşasalı bir babanın hissiyatı aynı değil elbette... 40 yıllık rock kültürü dergisi Rolling Stone'un kurucusu Jann S. Wenner'ın yaptığı Bono söyleşisini kısaltarak aktarıyoruz. İçindeki Bono'yu yitirmeyenlere...

AÇIK KALP AMELİYATI

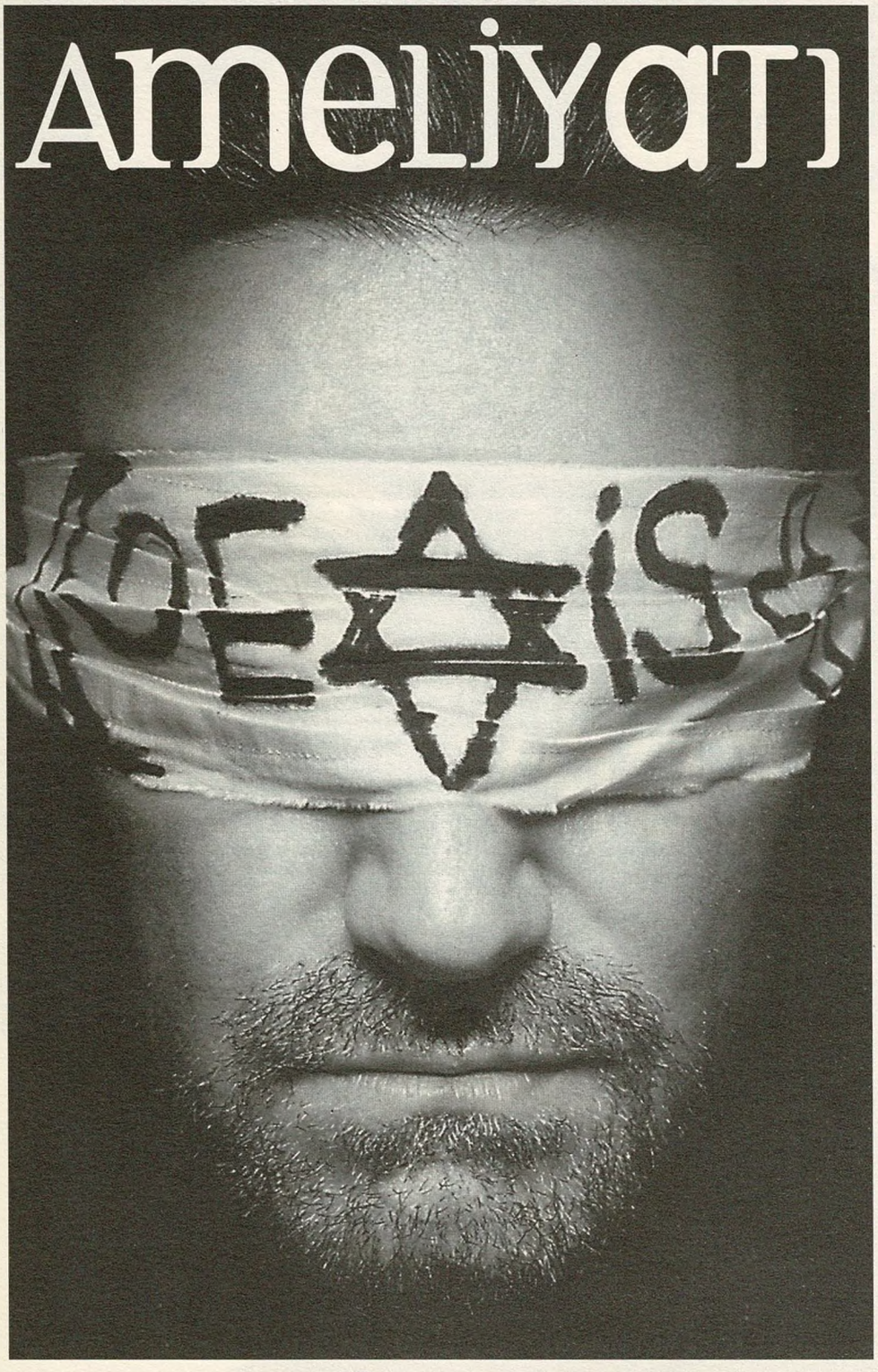

BANA DA BONO'DAN GINA GELDİĞİ OLUYOR. AMA BEN BONO'YUM. ONA "KAPA ÇENENİ ARTIK!" DEMEK İSTEDİĞİM OLUYOR.

Önce, şu gözlüklerin sebeb-i hikmetini bir anlatsan...

Bono: Bulgari marka. Sapın kenarındaki "B" harfini görenler megalomanlığımdan olduğunu düşünüyor. Güneş gözlüğü konusunda tam bir Imelda Marcos'um.

Niçin sürekli güneş gözlüğü takıyorsun?

Gözlerim ışığa çok hassas. Bir kere fotoğrafım çekilse, flaş bütün gün gözümün önünden gitmiyor. Yani kısmen caka satmak için, kısmen de mahremiyetimi ve sağlığımı korumak için takıyorum.

Dublin'deki çocukluğun nasıldı?

"Alt orta sınıf" diye nitelendirilebilecek bir mahallede büyüdüm. Güzel bir cadde, iyi insanlar... Ama, bir yandan da, her köşe başında şiddetin yolunuzu kolladığı duygusu da hakimdi. Evimiz üç odalı, oldukça sıradan bir evdi. Üçüncü oda, yani benimki, neredeyse dolap büyüklüğündeydi, ona "kutu" derdik. Annem evden çok erken ayrıldı: Babasının cenazesinin ardından öldü. Yani dedemle annemi birkaç gün arayla kaybettim ve ev bir erkek yurdu haline geldi. Kelimenin tam mânâsıyla ve bütün uzantılarıyla üç maço adam. Bunun getirdiği saldırganlığı hâlâ üzerimden atabilmiş değilim.

Baban nasıl bir adam?

Bob Hewson, yani babam, Dublin'in merkezinde doğup büyümüştü. Hakiki bir Dublinliydi, ama opera severdi. Biraz kibirliydi de... Shakespeare'i mükemmel düzeyde bilen, kendi kendini yetiştirmiş bir adamdı. Müziğe tutkundu, olağanüstü bir tenordu. En çok hayıflandığı şey, piyano çalmayı öğrenememiş olmaktı. Ama tuhaf bir şekilde, çocuklarının büyük hayalleri olmasını, müziğe ya da başka bir şeye heveslenmesini teşvik etmezdi. Hayal kurmak, onun için hayal kırıklığına uğramak demekti.

Ergenliğe adımını attığında nasıl bir ortamdaydın, neler yapıyordun?

Bir çetenin üyesiydim, çok gerçeküstü bir çeteydi. Monty Pythons hayranıydık. Dublin'in merkezinde performanslar yapıyorduk. Bir tabure ve elektrikli matkapla otobüse biniyordum. Mizah silahımız olmuştu. Elimde matkap, gayet sakin, öyle duruyordum. Ergen saçmalıkları...

İnsanları provoke etmek için mi, yoksa sanatsal amaçlarla mı yapıyordunuz o tür şeyleri?

Bir anlamda sanatsal performanslardı. Kendimize bir dünya yaratmıştık, "ağır abiler"in hakim zihniyetiyle savaşmanın bir yoluydu bu...

Çok fazla kavga dövüş oluyor muydu?

Tabii ki. Öteki mahallelerin çetelerinden biriyle kapışmak gündelik durumlardandı. Ne kadar şiddetli dayak yersek, verdiğimiz karşılık da öyle oluyordu. Korkunç sokak kavgaları hatırlıyorum. Bir keresinde, kafayı yemiş bir tip elindeki demir sopayla kafatasımı dağıtmaya çalışıyordu, çöp kovasının kapağını kalkan yaptım da hayatım kurtuldu.

32→

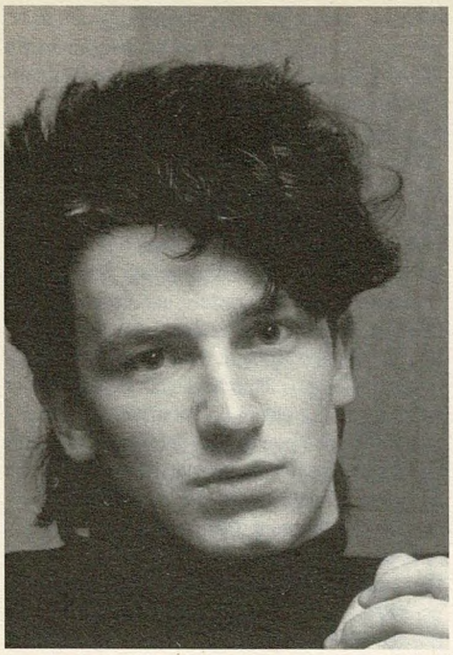

İLK ADIMLAR
1979'da Bono ve U2: Larry Mullen, Adam Clayton, The Edge, Bono

20'Lİ YAŞLARDAYDIM, YOKO BENİ GÖRMEYE GELDİ. ELİNİ GÖĞSÜME KOYDU VE "SEN JOHN'UN OĞLUSUN" DEDİ. NE HARİKULADE İLTİFAT.

Baban hakkında harikulâde bir şarkı yazdın: "Sometimes You Can't Make It On Your Own." The Edge gittikçe daha çok ona benzediğini söylüyor...

Harika bir adamdı, eğlenceli, şakacıydı, onunlayken hep uyanık olmalıydınız. Ama ona benzediğimi sanmıyorum. Çocuklarımla ilişkim onun benimle ilişkisinden çok farklı. Gerçi, onun pek bir ilişkisi yoktu benimle. Etrafındaki hiç kimsenin pek zeki olmadığı genel prensibine göre hareket ederdi. Johnny Cash'in "A Boy Named Sue" şarkısını bilir misin, kız isimli oğlan çocuğu hakkındadır, Sue maçolardan dayak yer durur, ama sonunda en kuvvetli olur çıkar.

O çocuk sen misin?

Kendisinin en büyük hayali olmasına rağmen, müzisyen olmamı teşvik etmeyerek babamın bana yaptığı da öyle bir şeydi. İnsanın hiç büyük hayaller kurmaması gerektiğini, hayallerin hüsran demek olduğunu anlatarak beni daha da çok hayallere sürükledi. Habire bir rock grubunun beş-on dakikadan fazla süremeyeceğini söylerdi, ama hâlâ bir aradayız.

Sıradan baba-oğul ilişkisinin ötesine geçen bir şey var sanki bu hikâyede. Anneleri olmayan iki çocuğu tek başına yetiştirmeye çalışıyordu. Sense, öfkeli, inatçı, hırçın bir gençsin. Seni kapı dışarı etmemesi şaşırtıcı. Ona karşı davranışlarından ötürü kendini suçlu hissettiğin olmuyor mu hiç?

Hayır! Kavga etmeye bayılırdı. Sürekli öfkeli ve hırçındı, ama siyasal açıdan çok uysaldı. Solcuydu, ama sağcı heriflere de övgüler düzerdi.

Anlattıkça, sanki kendinden bahsediyormuşsun gibi geliyor insana...

Eminim pek çok kişi seninle aynı kanıdadır. Babama hayranlık duyuyordum, ama birbirimizle savaştık. Sonuna kadar. Son sözleri de hakaret oldu. Hastanede, yanındaki küçük refakatçi yatağında yatıyordum, uyumuşum. Büyük bir gürültü çıkardı, kükreme gibiydi. Uyandım, hemşire odaya koşup "iyi misiniz Bob?" diye sordu. Kadının yüzüne bile bakmadan şöyle dedi: "Siktir git başımdan. Burası hapishane gibi. Evime dönmek istiyorum." İşte böyle. Son sözleri "siktir git!" oldu.

Dinlediğin ilk rock'n'roll plağı hangisiydi?

Beatles'ın "I Want To Hold Your Hand"i. 1964 olmalı, noelin hemen ertesinde, abimle Beatles seyrettiğimizi hatırlıyorum. Hakiki bir grup, bir çete oldukları hissi, bütün o demin anlattıklarımla beraber düşünürsen, beni ne derece etkilediğini tahmin edebilirsin. Ve tabii melodik güçleri, saç kesimleri, cinsellikleri... Sonra, Tom Jones ve de tabii ki Elvis...

Başka kimler vardı?

Who, Rolling Stones ve Led Zeppelin'e takılmadan önce, John Lennon'ın "Imagine"ını çok iyi hatırlıyorum. 12 yaşında falandım, aldığım ilk albümlerdendi. Beni kelimenin gerçek anlamıyla uçurmuştu. Dünyayı görmenin farklı biçimlerini sanki kulağınıza fısıldıyormuş gibiydi. 14 yaşımdayken, annemi kaybettiğimde, Plastic Ono Band'e döndüm. Bob Dylan da aynı dönemdeydi. Akustik albümlerini dinliyordum. Sonra, Dylan'ın bütün şarkılarını gitarla çalma arzusu duydum. "If I Had A Hammer" *(Pete Seeger şarkısı)* çok otantikti örneğin. Hemen öğrendim. Tıpkı bir dövme gibi oldu bu şarkı benim için.

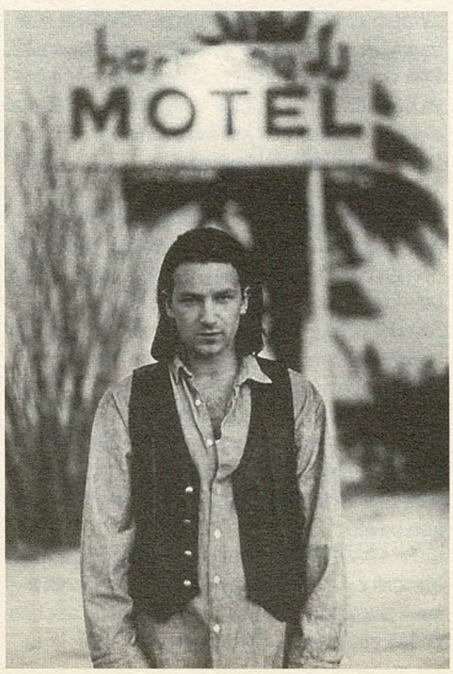

Çaldığın ilk şarkı o muydu?

"If a had a hammer, I'd hammer in the morning / I'd hammer in the evening / All over this land / I'd hammer out justice / I'd hammer out freedom..." ("Bir çekicim olsaydı, gece çakardım / Gündüz çakardım / Ve bütün ülkeye / Adalet çakardım / Özgürlük çakardım...") Olağanüstü. Hakiki bir manifesto.

'60'lı yılların Londra'sında herkes vardı: Beatles, Stones, Kinks, Who... Seni en çok etkileyen hangisiydi?

The Who: 15 yaşındayken ciddi ciddi kafamı kurcalamaya, beni kışkırtmaya başlamıştı. Keşfedilecek başka bir dünyanın olduğunu Pete Townshend'den öğrendim. Bir de Dylan'dan.

Zihninde ilk ışığı yakan "Imagine" mi oldu?

"Imagine" ve Dylan. "Blowin' In The Wind" ve Dylan, beni John Lennon'a götürdü.

Dylan seni Lennon'a mı götürdü?

Evet, çünkü Dylan folktu. Folk, sözcükler, mırıltılar ilgimi çekiyor. Kasetlerimi odamda büyük kulaklıklarla dinlerdim. Benim için çok mahrem bir şeydi. Sanki John Lennon'la telefonda konuşuyormuşum gibiydi. Müzik, odamı ve dışardaki dünyaya bakışımı değiştiriyordu. John'un "Oh My Love"ı söyleyişini hatırlıyorum. Bir marş gibiydi. Ateist de olsa, vaiz bir yanı var Lennon'ın. Sanki gözümün önünden perde düşmüş gibi olmuştu, aşkın, sevginin getirdiği yepyeni bir sarihlikle pencereden dışarıya bakıyormuşsun gibi... 20'li yaşlardaydım, Yoko beni görmeye geldi. Elini göğsüme koydu ve "sen John'un oğlusun" dedi. Ne harikulâde iltifat!

U2 için, "punk'tan geliyoruz" demiştin. Bununla ne kastediyordun?

Sene 1976, okula gidiyorum, iğrenç ergenlik döneminden geçiyorum. Derslerim berbat, öfkeliyim, evde iki erkekle beraber yaşıyorum. Her zaman kafamın içinde melodiler vardı. Kafamın içinde, bütün bunlara uyan bir kafiye duyuyorum, ama şimdilik bunu ifade edebilecek hiçbir aracım yok. Sonra, derken, bundan 29 yıl önce, bir cumartesi günü bir arkadaşım beni mobiletinin arkasına alıyor ve şehrin dış mahallesinde Larry Mullen'ın yaşadığı eve götürüyor. Larry bateri çalıyor, aleti küçücük mutfağına kurmuş. Birkaç çocuk daha var: Dave Evans biraz entel tipli, 15 yaşında. Abisi Dick daha da entel görünüşlü, kendi gitarını kendisi yapmış. Bilgin edalı, bütün kartları elinde tutan bir dahi. Larry bateri çalmaya başlıyor, daha zile vurur vurmaz çıkan ses muhteşem. Edge daha önce bir elektro gitarda işitmediğim bir akor basıyor. Vokal tamamen serbest. Dört bir taraftan kızlar geliyor. Larry'nin orada yaşadığını biliyorlar. Bağrışıyorlar, kapıya tırmanıyorlar. Larry'nin bütün bunlara son derece alışkın olduğunu fark ediyoruz. Kızlara bir soğuk duş aldırıyor. Kelimenin gerçek anlamıyla, bahçedeki hortumla. Ve işte böyle başlıyor her şey. Bir ay kadar sonra, Ali'yle çıkmaya başlıyoruz.

O ilk zamanlarda neler çalıyordunuz?

Eagles, Moody Blues şarkıları çalıyorduk. Çünkü onlardan başkasının parçalarını çalmayı beceremiyorduk. Stones'un çalmaya kalktığımız tek şarkısı "Jumpin' Jack Flash"ti ve sonuç berbattı. Biz de kendi parçalarımızı yazmaya başladık. İşin tuhafı, öylesi daha kolay oldu.

Punk'ta sizi en çok etkileyen Ramones miydi, yoksa Clash mi?

Clash'ten çok, Ramones'du. 1977'de Dublin'de Clash konserine gitmiştik, muhteşemdi. Ama Clash'in müziği bize Ramones'inki kadar hitap etmiyordu. Joe Strummer'ın genizden gelen, kes-

→33

kin, buruk sesi de, ağırlığı da bende yoktu. Joey Ramone tıpkı Dusty Springfield gibi söylüyordu... Melodik bir sesi vardı, benimki gibi. Sonra, Patti Smith dinlemeye başladım, Edge Tom Verlaine'e takılıyordu. Ve birden, punk akorların tek alternatifimiz olmadığını fark ettik. Başka bir dile sahip olmaya ve farklı renkler yakalamaya başlıyorduk.

Çocukluğunda dinin nasıl bir yeri vardı?

Yaşadığımız sokakta farklı olduğumuzu biliyordum, çünkü annem protestandı ve bir katolikle evlenmişti. Memlekette sekterliğin çok güçlü olduğu bir dönemde, bunun özel bir durum olduğunun farkındaydım. Mahalledeki okullara gitmiyorduk, otobüse biniyorduk. Annemle babamın aşklarını varedebilmek için gösterdikleri cesareti miras aldım.

Kiliseye gittiğinde dinî duyguların içine işlediği duygusunu duyuyor muydun?

O zamanlar da daha çok kilisenin dışında dua ederdim. Bu daha çok dinlediğim şarkılarla ilintili, o şarkılar benim için dua gibiydi: "How many roads must a man walk down?" –bu, benim için bir belâgat meselesi değildi. Tanrı'ya sesleniyordu. Cevabını istediğim bir soruydu ve kime başvuracağımı bilemiyordum, öğretmenlerime soramazdım. John Lennon "Oh my love / For the first time in my life / My eyes are wide open" ("Ah sevgilim / hayatımda ilk defa / gözlerim faltaşı gibi açık") diye söylerken, bu bende, şimdi fark ediyorum, sadece insanlarla, cinsellikle ilgili olmayan, onun ötesinde bir mahremiyet duygusu yaratıyordu. Daha ruhî düzeyde bir mahremiyet duygusu.

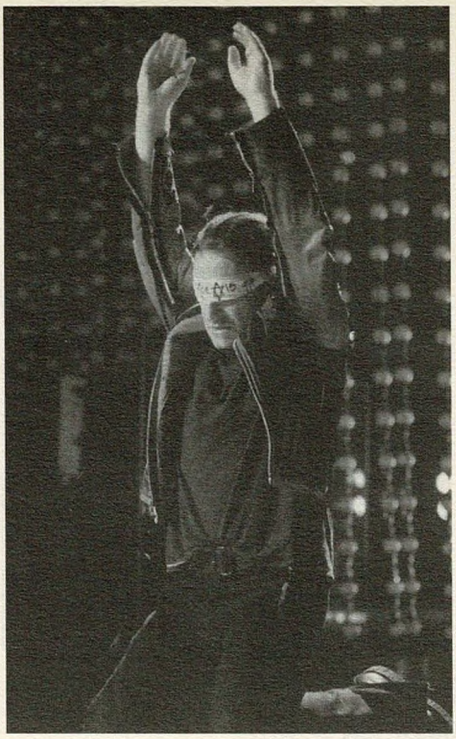

68 KUŞAĞI SOKAĞA DÖKÜLDÜ VE ÇOK ŞEY BAŞARDI. BİZİM KUŞAĞIMIZ DA AYNI ŞEYİ İSTİYOR, AMA DÜŞMANLARI ÇOK DAHA KURNAZ VE DAHA KARMAŞIK.

O zamanlar Tanrı senin için ne anlam ifade ediyordu?

Bilmiyorum. Bazen, ilâhî söylerken içim titrerdi. Ama, dürüst olmak gerekirse, dine karşı daha soğuktum.

Yazdığın ilk şarkılarda kafa karışıklığı, çılgınca bir maneviyat arayışı var, oysa tam da akranlarının kendi sorunlarıyla ya da kızlarla ilgili şarkılar yazdığı bir dönem...

Evet. Biz bir anlamda yolu tersten katettik.

"I Want To Hold Your Hand"i bıraktın ve doğrudan...

Mistisizme daldım. 15-16 yaşların çalkantılarını yaşıyorduk. Kankam Guggi'nin anne-babası sıradan protestanlar değildi, daha karanlık bir tarikata bağlıydılar. Amerika'da onlara Pentecotist deniyor. Babası Eski Ahit'ten çıkmış bir yaratığı andırıyordu. Sürekli kutsal kitaptan bahsederdi, kıyametin yaklaştığı ve hazırlanmak gerektiği duygusuyla yaşıyordu. Bütün bunların çoğunun saçmalığı bizi güldürüp eğlendirse de, o belâgat Guggi'yle bana etkileyici geliyordu. Farkında değildik ama, kutsal kitabın içinde yüzüyorduk. Ve oradan dilin zenginliğini, eski sözlerin bilgeliğini aldık.

Şeytanın müziği denen rock'n'roll'un dinle bağdaşmadığını hiç düşünmedin mi?

Hayal gücümü biçimlendiren insanlara bak. Bob Dylan: 1976'da aynı yoldan geçiyor. "Horses"la Patti Smith; "Jesus died for somebody's sins / But not for mine..." ("İsa birilerinin günahları için öldü / Ama benimkiler için değil..."). Van Morrison'un "Gloria"sını dinî bir şarkıya dönüştürdü. Katoliklikle, kendi şeytanlarıyla savaşıyor. Papa'ya seslendiği "Wave"e kadar. Beni gerçekten heyecanlandıran müzik ya Tanrı'ya dönük ya da ondan uzaklaşan bir müzik. Her ikisi aynı eksenin etrafında tutunuyor: Tanrı, yolculuğun merkezi. Bir tarafta, ondan uzaklaşan blues var. Öteki tarafta, ona yaklaşan gospel, "The Mighty Clouds Of Joy"...

U2'yu kurduktan kısa bir süre sonra, Larry, Edge ve sen Shalom adında bir İncil okuma grubuna katılmışsınız. Sizi buna yönelten neydi?

Dublin'de sokak tiyatrosu yapıyorduk ve bizden daha kaçık birileriyle tanıştık. Fakir mahallelere gelen ve sanki İsa'dan sonra birinci yüzyıldaymışız gibi yaşayan bir komündü onlar. Coşkulu, eğlenceli insanlardı ve hiçbir maddî arzuları yok gibiydi. Kutsal kitaba dair öğrettikleri, vaktiyle Guggi'yle duyduklarımızı hatırlatıyordu. Geriye dönüp baktığımda, duyduğum şeyin karşı konulmaz bir entelektüel merak olduğunu anlıyorum. Başlangıçta, bu derin bilgi sahibi ve büyük fikirleri olan insanlar kılık kıyafetimizin, hareketlerimizin onları rahatsız etmediğini söylüyorlardı. Ama kısa süre sonra, durumun hiç de öyle olmadığı ortaya çıktı. Bize dinlediğimiz müzik hakkında sorular sormaya başladılar: "Niçin küpe takıyorsunuz? Saçınızı niçin kızılderililer gibi kestiriyorsunuz?"

O gruptan nasıl uzaklaştınız?

Turneye gitmiştik galiba...

Ve dönüşte görüşmeyi unuttunuz, öyle mi?

Arada sırada uğruyorduk. Ama onların eğitiminden geçmeyi tercih edecek olsaydık, dış dünyayı tamamen reddetmemiz gerekecekti. Daha o dönemde, nereye gidersen git, dünyadan kaçamayacağını anlamıştık. Özellikle de bu aşırı dindar çevrelere girmemek gerekiyordu, bu tür gruplar insanların üzerinde uyguladıkları baskılarda diğer bütün dışsal güçlere kıyasla daha yozlaşmış, üçkâğıtçı ve namussuz olabiliyor.

Seni Martin Luther King'e o kadar derinden çeken neydi?

Sene 1980, bir tür rönesans ateşinden geçmiş İrlandalı bir grup Amerika'ya gidiyor. Daha ilk akşam, televizyonu açıyoruz ve kutsal kitaptan bahseden insanlara rastlıyoruz. Ama bunların gözü dönmüş, fanatik, dengesiz tipler olduğu da aşikâr. Kanalı değiştiriyoruz. Yine bir benzeri. Başka kanala geçiyoruz. Yine aynı şey. "Aman Allahım! Ağızlarından çıkan sözler bizimkilere ne kadar benziyor" diye düşünüyoruz. Bunun üzerine ne oluyor? Çenemizi kapamayı öğreniyoruz. Eğer burada böyle konuşursak, insanlar bizi de onlardan sanacak. O insanların din tüccarı olduklarını fark ettik. Siyahların kilisesini ve orada bizimkine yakın fikirleri görünceye kadar. Onların dini, toplumsal adalete, eşitlik mücadelesine angaje olmaya benziyor. Rolling Stone muhabiri Jim Henke, King'in "Let The Trumpet Sound" adlı biyografisini vermişti bize. O kitap hayatımızı değiştirdi. Her ne kadar inançlı olsam da, müminler arasında bulunmak bana hep çok zor gelmiştir. Beni gererler, sabrımı taşırırlar. Siyahların kiliseleri öyle değil, orada kendimi gerginlikten uzak, huzurlu, evimde hissediyorum. Çocuklarımı götürebiliyorum, şarkı söyleniyor, müzik var...

Dinî inancını nasıl tarif ediyorsun? Tanrı anlayışın ne?

Basitçe söylemek gerekirse, kâinatın gerisinde bir sevgi ve mantık gücü olduğuna inanıyorum. "Kapkaranlık sefalet" içinde doğmuş, zayıf, kolay incinir bir çocuk aracılığıyla engin kudretini ifade etmeyi seçen bir yaratıcının şiirsel dehasına inanıyorum. Yani İsa'nın hikâyesi benim için anlamlı. Öylesine parlak bir hikâye ki, beni hıristiyan yapabilir. Ama o "etiketi" kullanmıyorum, çünkü taşıması çok zor, en kötü örneklerinden biri olduğumu düşünüyorum ve çenemi kapıyorum.

Dua ediyor musun, dinî vecibeleri yerine getiriyor musun?

Her gün dua ve meditasyon için bir süre çekilip yapayalnız kalmaya çalışıyorum. İnanmayan arkadaşlarıma, ki çoğu öyle, ve inanmamak için gereken cesarete de çok büyük saygı duyuyorum. Ben demir atmaya ihtiyacı olan biriyim, sabit nesnelerle çevrili olmalıyım. Evimi taşın üzerine inşa etme ihtiyacı duyuyorum, çünkü suyun yükselip basmayacağını bilsem dahi, fırtınayı ben çıkarabilirim. Öyle bir şey var içimde. İncil de benim için bir tür sağlam temel.

Live Aid'den sonra, eşin Ali'yle birlikte 1985'in eylülünde Etiyopya'ya gittiniz. O tecrübe seni nasıl etkiledi?

Ta en başından beri, niçin olduğunu bilmiyorum, müzikle bağımsızlaşmayı, kendi özgürleşmemi hep bir arada düşündüm. Eğer rock'un benim için herhangi bir anlamı varsa, o da özgürleşmedir. Sadece kendi özgürleşmen, kendi cinselliğin ya da maneviyatın değil, başkaları için de. Ama bazen, her sanatçıya içkin olan narsisizm iç çatışmalara yol açıyor. Kendi başarın tarafından satın alınabiliyorsun ve ideallerini kaybediyorsun, gözünde çok pahalı kara gözlüklerle Rolling Stone'un kapağına çıkıyorsun ve kim olduğunu unutuyorsun. Özellikle de sinsi bir gülümseme, müstehzi bir tavır geliştirebiliyorsun, şöhret çağında rock-star olmak için gereken bütün bu koruyucu katmanları edinebiliyorsun. Öte yandan dünyayı değiştirmek de istiyorsun...

Değiştirmek istediğiniz neydi?

Her şeyden önce kendimizi –daha iyi bir insan olmak için. Sonra da dünyanın çarpıklığını. Pek çok kişi için dünya tamamen umutsuz bir yer. İnsanların üçte biri yaşamak için elzem olan temel araçlardan yoksun. Ve bütün bunların hiçbir geçerli nedeni yok, bencillik ve açgözlülükten başka.

Peki Live Aid bir rock grubu üyesi olma durumunu senin gözünde akladı mı?

U2'nun ilk Live Aid'i mümkün kılan atmosferin

doğmasına katkıda bulunduğu söylenebilir. '80'li yıllarda, biz de '60'lı yılların idealizmini yaşayan Rolling Stone'cuların da teşvikiyle bir pozitif protesto iklimi yaratmaya katkıda bulunduk. Live Aid'e katılmak bizi çok heyecanlandırmıştı. Köklerini ABD'deki yurttaşlık hakları gösterilerinde bulan eşitlik yönündeki bu yürüyüşün bugün Afrika'ya yöneldiğini görmek mümkün. O insanların bizimle eşit olduklarına gerçekten inanılsaydı, bütün bunların olmasına izin verilmezdi.

Etiyopya'ya gelirsek...

Sorunları yakından görmek için Ali'yle birlikte gittik Etiyopya'ya. Bir yetimhanede çalışıyorduk, küçük bir çadırda kalıyorduk. Kamp yeri dikenli tellerle çevriliydi. Sabah pus dağılırken uyanıyordum ve gece boyunca yürüyüp kendilerine yiyecek bir şeyler vermemiz için gelen binlerce Afrikalıya bakıyordum. Günü gününe umutsuzluğu gördük. İnsanlar paçavralar içinde çocuklarını bırakıyorlardı, bazıları hâlâ canlıydı, bazıları değildi. Bizim için çok ezici bir deneyimdi. Ama bunlar çok daha büyük soruları ortaya koyuyordu. Live Aid'le 250 milyon dolar toplanmıştı, çok büyük bir miktar gibi görünüyordu bize, galip gelmişiz gibi seviniyorduk. Ama sonra gördük ki, bu para soğuk savaş döneminde komünistleri haklamak için iktidara getirilen karanlık diktatörlerin kararlarıyla alınan borçların faizleri için bu yoksul ülkelerin dünyanın en zengin ülkelerine iki haftada ödediği para kadardı ancak. Birden şu noktaya geldik: Yoksulluktan değil, adaletten söz etmemiz gerekiyor.

O kampta somut olarak ne yapıyordunuz?

Yetimhanede çalıştığımız için, şarkılar ya da skeçler aracılığıyla çocuklara hayatta kalmanın yollarını öğretmeye çalışıyorduk, onlar da bu öğrendiklerini büyüklere sergiliyorlardı. Mesela, tohumların yenmemesi gerektiği hakkında bir şarkı yazmıştım, çünkü eksinler diye kendilerine verilen tohumları yiyorlardı. Bana "sakallı kadın" diyorlardı, çünkü küpe takıyordum.

"Where The Streets Have No Name" adlı şarkıyı o kampa dair mi yazmıştın?

O acayip bir güfte, güçlü fikirler var içinde. Çölde tanrıyla karşılaşıyorsun. Kuraklıkta, ateşte ya da su baskınında kim olduğunu keşfediyorsun. Air India'nın mendil paketlerinin üzerine, Etiyopya'nın kuzeyindeki Ajibar adlı şehirde, küçük bir çadırda oturup yazdığım satırlardı o şarkı.

O seyahatten dönüşünüzde düşünceleriniz, tavrınız ne kadar değişmişti?

İnsan asla unutmayacağına söz veriyor kendi kendine... Ama unutuyor. Kendi hayatına, grubuna dönüyorsun. Ama içimden bir ses ilerde bu insanlara yardım edebileceğimi söylüyordu. Bir baba oğlunu size uzatıyor ve "alın onu, n'olur, benimle kalırsa öleceği kesin" diyor. O adamın bakışlarını hatırlıyorum, bir yetişkinin böyle bir şey rica edebilmesi için gereken cesareti... Bana oğlunu uzatıyor ve ben hayır diyorum. Bunu unutmak çok zor. On yıl sonra, Jubilee 2000'den *(yoksul ülkelerin zengin ülkelere borçlarının silinmesine yönelik bir kampanya)* Jamie Brummond beni aradığında, derhal gittim.

Bu Afrika seyahatinden sonra grubun doruk noktasına ulaştığı söylenebilir mi?

'90'lı yıllarda hayatımın en güzel anlarını yaşadım. Rock-star rolünde iyi olduğum hissine hiçbir zaman kapılmadım. Hep şöyle düşündüm: "Bu rolü en kötüsüne verdiler. Daha ince, daha narin birine verin bu rolü, boksör ya da duvar ustası tipli adama değil." Çok iyi değildim, ama oldum. "Pop"la başladı, o albüm bir tür kutlama gibiydi. Hayatımız harikaydı; çok fazla dans müziği dinliyorduk, çok geç yatıyorduk. Henüz gençtik, etrafımızda dostlarımız vardı. Harika bir dönemdi, "Discotheque" ve "If You Wear That Velvet Dress" gibi şarkılarda bu yaşadıklarımızı yakalamaya çalıştık. Ama bir parti gibi, bir eğlenti gibi sound edeceğine, partinin ertesi gününde ağzındaki paslı tat gibi sound etti. Dinsel terminolojiyle kendi hedonizmimi tarif etmek istiyordum, bir hıristiyan kavramı olan karnaval gibi, büyük perhizden, yadsımadan önce, tenin kutsanması... Ama karnaval biraz fazla uzun sürdü galiba.

"Joshua Tree"yle birlikte yükselişe, daha doğrusu şöhrete doğru inişe geçtiniz...

Biraz, ama tam olarak değil. Hakikaten samimiydik. Dışarıya yansıyan görüntümüz biraz zorlamaydı ve ahlâkî yükümüzü biraz hafifletmeye ihtiyacımız vardı, "Zoo TV"de de bunu yapmayı başardık. Her zaman üzerimizde taşıdığımız ikili yan, '90'ların ruhuyla uyum içindeydi. Ve kabul etmek gerek, hazcılık her şeye ağır basmaya başlamıştı. Ayaklarımın yere basmasına ihtiyaç duyuyordum.

Rock'n'roll'un bildik sorunlarıyla karşı karşıya geldin sen de: Para, şöhret, maddeler...

Tamam, ayrıntılara girmeyeceğim. Pizzadan ben de payımı aldım diyelim.

Ünlü olmak sizi hangi bakımlardan etkiledi?

"Joshua Tree"den sonra, ünlü olmanın o kadar da önemli olmadığının farkında değildim. "Aman Allahım, insanları hayal kırıklığına uğratmamalıyım" diye düşünüyordum. Bunu bana Bob Dylan öğretti: "İnsanları hayal kırıklığına uğratmaya hakkın var. Onların beklentilerine göre yaşayamazsın." O kasırganın tam ortasında –Time'a kapak olmuştuk, albümlerimiz bir numaraydı– Dylan bana şöyle demişti: "Bir grubun olduğu için şanslısın. Ben bütün bunlardan tek başıma geçmek zorunda kaldım." Kendini fazla ciddiye almamak için şöhretle dalga geçebilmek lâzım. '90'lı yıllarda göbek bağımı kestim, bugün bulunduğum yere doğru bir yolculuğa çıktım; uyandım ve bir rock grubu üyesi olduğumu zihnimden sildim. "Şöhret" denen şeyin ruh halimi değiştirmesine, etkilemesine asla izin vermeyeceğim. Yanımda koruma görevlisi olmadan dolaşıyorum. Restoranlarda boş yer bulamamak beni hiç rahatsız etmiyor.

Grup içindeki gerilimlerin üstesinden nasıl geliyorsun?

Her birimiz diğerlerinin şikâyetlerini kaale almada yeterince olgun ve medeniyiz. Belki de işin sırrı, birbirimizin fikirlerine itibar etmemizde. Mühim olan, bunun iyi bir fikir mi, kötü mü olduğunu bilmekte.

Zekânı, tutkunu, inatçılığını grubun iradesine nasıl teslim ediyorsun?

Eğer müziğin lehineyse, bundan yanayım. Eğer kendi çıkarımaysa, karşıyım. Onlara ihtiyacım olduğunun kesinlikle bilincindeyim. Beni daha iyi bir şarkıcı, daha iyi bir yazar yapıyorlar. Herkesin benimle aynı fikirde olduğu bir odada bulunma düşüncesi beni dehşete düşürüyor, çünkü kendi yargılarımın yeterince tutarlı olduğundan hiçbir zaman tam olarak emin olamam.

Grup içindeki en son büyük kavganın nedeni neydi?

Son albüm için çalışmaya başladığımızda hepimizin üstünde bir terslik vardı. Büyük zaman ve enerji harcadığım şarkıları çalıyordum, onlarsa hiç tepki vermiyorlardı. Bunu kaba buldum. Belki de haklıydılar. Çok hızlı şarkı yazıyorum, sonra sözleri ve melodileri emprovize ediyorum. Bir yere varmadığında, ya da birisi "sıkılıyorum" dediğinde sükûnetimi kaybedebiliyorum. Larry Mullen çoğu zaman sıkılır. Sen içindeki her şeyi, bütün duygularını masaya dökersin, o esnemeye devam eder. Adam uyuklar. Edge'se akorlara dair bir-iki yorumda bulunur sadece. Ben çok hızlı çalışıyorum, bir Zen bilgesi olan Edge benim tam zıttım, o kaligrafi yapmaya başlamak için sekiz yıl boyunca mürekkepleri karıştıranlardan. Ben rahat duramam, sabırsızımdır.

Sahnedeyken ne düşünürsün, nereye bakarsın?

Sahne üzerindeki sanatçıların psikolojisine dair çok az şey yazıldı. İnsanlar sahneye çıkıyorlarsa, çoğu zaman bir eksiklik yüzünden, doldurmaya çalıştıkları bir boşluk yüzünden, bu aşikâr. Sonra, belki de bu güvensizlik duygusundan hareketle, salonda olup biten her şeyi yakalayan bir üçüncü göz geliştiriyoruz. Senin evine gelsem, kim giriyor, kim çıkıyor, hangi çift kavga ediyor, gergin misin, hepsini hissederim. Bir süre sonra bu kor-

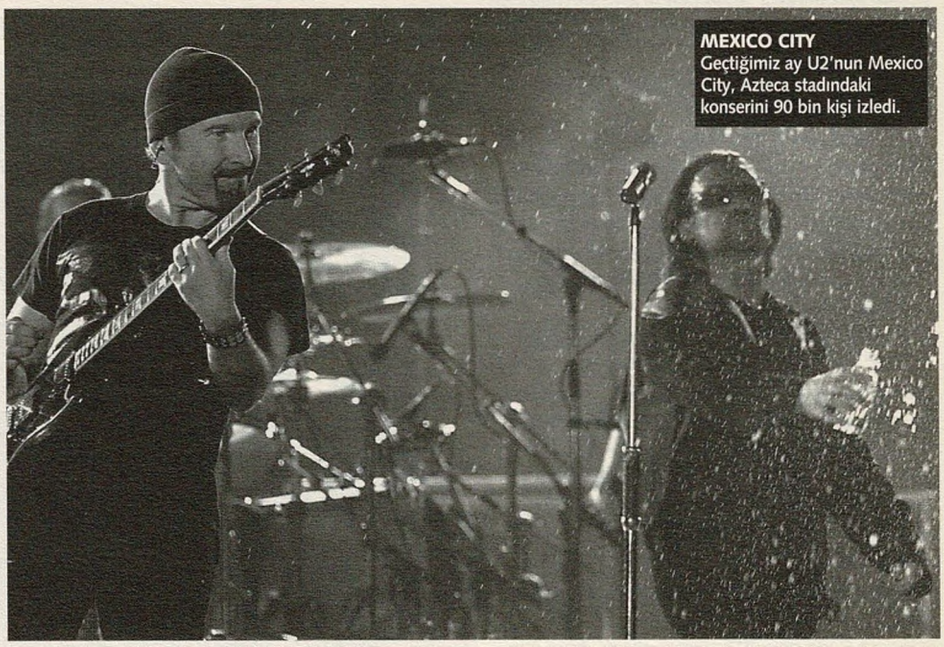

MEXICO CITY
Geçtiğimiz ay U2'nun Mexico City, Azteca stadındaki konserini 90 bin kişi izledi.

STONES'UN ÇALMAYA KALKTIĞIMIZ TEK ŞARKISI "JUMPIN' JACK FLASH"Tİ, BERBATTI. KENDİ PARÇALARIMIZI YAZDIK. İŞİN TUHAFI, DAHA KOLAY OLDU.

kunç bir gürültüye dönüşüyor. Düğmeyi çevirip kapatabilmeyi isterdim. Ama aynı zamanda sanatçı açısından temel bir şey. Sahnedeyken bir şarkı seyirciye geçmezse hemen hissederim, tuvalete ya da tişört satın almaya gidip gelenleri görürüm ve bu beni acayip sinirlendirir. Mick Jagger da öyle, David Bowie ya da Eddie Vedder da... Kimileriyse salon boş mu, dolu mu farkında bile olmaz. Ben öyle değilim.

Şarkı söylerken ne düşünürsün?

Her şey istediğim gibi gidiyorsa, şarkının içinde yok olurum, şarkı beni söyler. Ama bazen öyle olmaz, geri dönen sesin çok fazla bilincinde olursun. Benim bir avantajım var, sesim söylediğim tonlara doğal olarak uyumlu değil. Dolayısıyla şarkının içine tam mânâsıyla girmem gerekiyor, yoksa bazı notalara ulaşmam mümkün olamaz.

Şarkı söylerken kontrolünü kaybettiğin, kendini kaptırıp şarkıyla sürüklendiğin oluyor mu?

İyi çalıyorsak oluyor, ne olup bittiğini unutuyorsun. Bu olağanüstü bir şey, çünkü sanki en ufak bir gayret gerektirmiyor gibi oluyor. Konserlerdeki şarkı sıralamamızda seyircinin ve bizim "kendi kendimizden çıkabilmemiz"i hedefliyoruz. Her şeyin mümkün göründüğü o yere –karını terk etmek, devrim yapmak ya da kumbaranı kırıp bir yıllığına seyahate çıkma arzusu duyduğun o yere– ulaşmaya çalışıyoruz.

Bunun için kendini tamamen ortaya koyman, en gizli korkularını, tutkularını, bütün kalbini sergilemen gerekmez mi?

Bizim sanat tanımımızın özeti, göğüs kafesini açmak. Açık kalp ameliyatı yani.

Konserinizin en iyi anı "Love and Peace or Else" bölümüydü; yarım saat boyunca ekranlarda İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin maddelerinin geçtiği ve gözünün üzerine "Coexist" yazılı bandı taktığın bölüm çok etkileyiciydi. Abu Gharib'deki tutuklular gibi ellerini havaya kaldırışın... Bu fikir nereden çıktı?

Grubun fikriydi. Benim en büyük arzum "onlar" ve "biz" arasındaki sınırı yıkmak oldu hep. Ta en baştan beri Iggy Pop'un "seyircilerin üzerine melek atlayışı ekolü"ne dahil oldum. Mücadele ettim, boğuştum, kalabalıkta kızları ısırdım. Bana kafa attılar, oramı buramı mıncıkladılar... Ama engelleri aşmanın başka biçimleri de olduğunu fark ettik. Öncelikle zihinsel olan yol var; sizin kendi tavrınız.

Sahnede vaaz vermekten korktuğun olmuyor mu?

Bana da Bono'dan gına geldiği oluyor. Ama ben Bono'yum. Ona "kapa çeneni artık!" demek istediğim oluyor.

Seni sahnede seyrederken insan Martin Luther King'i seyreder gibi oluyor. Bu seni korkutmuyor mu?

Sizin kuşağınız eşitlik ve yurttaşlık hakları konularında bir misyon üstlenmişti. Sokaklara döküldünüz ve pek çok şey de başardınız. Bizim kuşağımız da aynı şeyi istiyor, ama düşmanlarının çok daha kurnaz, daha karmaşık olduğunun da bilincinde.

Soruyu bir kere daha sormama müsaade et lütfen: Potansiyel bir hedef olmaktan korkmuyor musun? Sahneye çıkıp vaaz vermek seni korkutmuyor mu?

Hayır, ama belki de bazen korkmam gerekiyor. 1998'de, Şili'de tıklım tıklım bir stadyumda konser veriyorduk, hatta o konser ulusal televizyondan da yayınlandı. "Kayıp"ların yakınlarını, anneleri de davet etmiştik ve Pinochet'nin şu soruya cevap vermesini istedik: "Bu annelerin evlatları- →

ŞEYTANLA SÖZLEŞME
2005 Temmuz'unda, G8 zirvesinde, Bono ve Bob Geldof, Bush'larla.

BUSH'LA GÖRÜŞTÜĞÜMDE ABD'NİN AFRİKA'YA YARDIMI İKİ KATINA ÇIKARACAĞINI BİLİYORDUM. ELİNİ SIKTIM. ONU ELEŞTİRMEYE HAKKIM OLAMAZ.

PAPA'NIN GÖZÜNE GÖZLÜK

Fransız gazeteci Michka Assayas'ın, Bono söyleşilerinden oluşan kitabı "Bono par Bono"da (Türkçe olarak da Merkez Kitaplar tarafından yayına hazırlanıyor), ilginç bir Papa anekdotuna denk geldik. Kısaltarak aktarıyoruz.

Papa'yla tanışmak senin için önemli bir tecrübe miydi?

Papa, yoksul ülkelerin milli gelirlerinin büyük kısmını zengin ülkelere borçları karşılığı ödemelerinin ne kadar adaletsiz ve insanlıkdışı olduğuna dair konuşacaktı. Ciddi iş. Parkinson'una karşı ciddi bir savaş veriyordu. Giriş konuşması sırasında gözlerini bana dikmiş gibiydi. Merak ettim. Mavi gözlüklerimi taktığım için miydi? Kabalık ediyor olabilirim diye gözlüklerimi çıkardım. Onunla tanıştırılırken gözü hâlâ gözlüklerdeydi. Elimdeki gözlüklere bakmaya devam edince, bana hediye olarak verdiği tesbihe karşılık ben de gözlüklerimi önerdim.

Taktı mı?

Sadece takmakla kalmadı, bir de tahmin edebileceğin en hınzır haliyle gülümsedi. Bir komedyendi sanki. Hiç bozulmamış bir mizah anlayışı vardı. Flaşlar patladı, ben de "Vay be! 'Borçları Silin' kampanyası yarın bütün gazetelerin birinci sayfasında benim gözlüklerimi takmış Papa'yla birlikte verilecek" diye düşündüm.

O fotoğrafı bir yerde gördüğümü hatırlamıyorum.

Biz de görmedik. Demek ki diğer "saray eşrafının" mizah anlayışı aynı değilmiş.

Serçe Bulutu

TAKASHI MATSUOKA

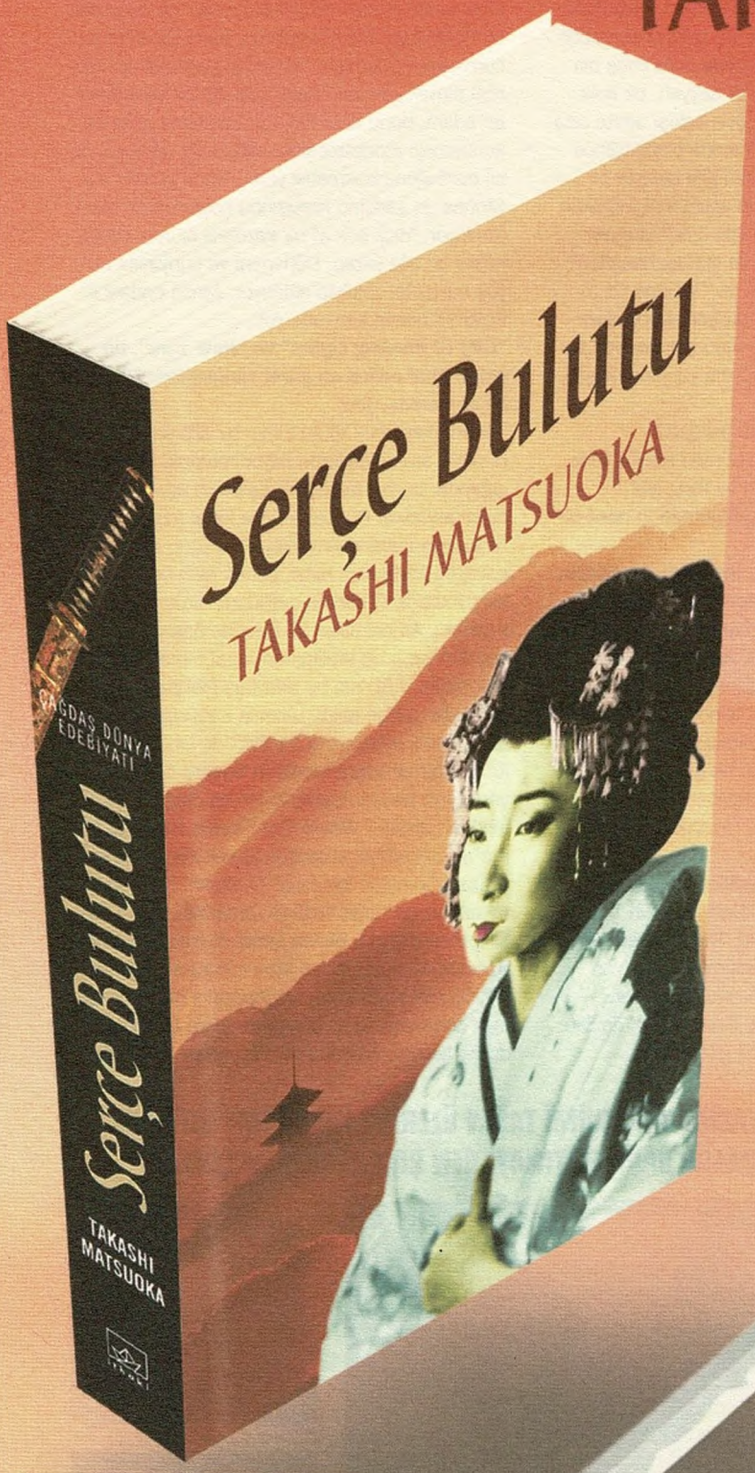

Yıl 1861. İki yüzyıllık bir izolasyondan sonra Japonya kapılarını Batı'ya açmaktadır. Yabancı gemiler Edo'daki Şogun Kalesi'ni yerle bir etmekle tehdit ede dursun, küçük bir Amerikan misyoner grubu da kendi dinlerini yaymak için adaya ayak basmıştır. Japonya'daki kaderlerinin çoktan yazıldığını ise henüz bilmemektedirler.

Genç bir asil, yeni yılda yaşamının bir yabancı tarafından değişeceğini düşlemektedir…ve derler ki Lord Genji'nin geleceği görme yeteneği vardır. Yakışıklı lord, bir silahşör ve lanetli güzelliğinden kaçan bir kadınla tanıştığında eşi benzeri görülmemiş bir serüven başlar. Bu uyumsuz üçlü, Doğu ile Batı'nın, beden ile ruhun kimsenin hayal bile edemeyeceği şekilde birbirine geçtiği tehlikeli bir yolculuğa çıkar.

SERÇE BULUTU
Takashi Matsuoka, 544 sayfa
Çağdaş Dünya Edebiyatı

"Heyecan dolu, alışık olmadığımız kadar eğlenceli ve gizemli bir hikaye..."
People

"Bir samuray kılıcından daha derin iz bırakan, tutkulu ve beklenmedik sonuyla renkli ve eğlenceli..."
San Francisco Chronicle

"Tutku dolu bir ilk roman... Edo zamanının tüm o ihtişamıyla dolu."
Publishers Weekly

ithaki

www.ithaki.com.tr

İN!
kitap alışverişinde ilk adres
www.ilknokta.com

JOSHUA AĞACI
1987 albümü "Joshua Tree" esnasında U2 "derin Amerika"da

nın kemikleri nerede? Onlara en azından bunu söyleyin!" Bunu der demez polislerin hepsi stadı terk etti. Hiçbir güvenlik kalmamıştı ve seyircinin yarısı bizi yuhalıyordu. Bu türden korktuğumuz bazı anlar oldu.

Edge konusuna gelirsek, onun U2 için önemi ne? Hak ettiği değer veriliyor mu ona sence?

U2'ya dair imajda benim fazla abartılarak öne çıkarıldığım doğru. Edge gibi bir gitar dehasının öne çıkmamasından ne kadar rahatsızlık duyduğumu bilemezsiniz. Ayrıca, dehayla tevazu çok nadir bir arada olur. Rock'ta beyaz gitaristlerin çoğu siyahların riff'lerini yeniden üretir. Ve olağanüstü örnekler de vardır, ama Edge, bu presbiteryen zen, bir gitaristin duygusal hareket alanını yeniden tanımladı. Daha önce kimsenin işitmediği şeyler üreten bir müzisyen o. Bana, ulaşmaya çalıştığım vecde ulaşma imkânı veriyor.

Şarkıları nasıl yazıyorsunuz, o süreci anlatır mısın?

Bazen çok geleneksel bir şekilde oluyor: Edge'le ben bir dizi akorla ve bir melodi taslağıyla geliyoruz. Ama doğaçlamalardan yola çıkarak yazdığımız da oluyor, o zaman Larry ve Adam da katkıda bulunuyor. Son albümdeki "Miracle Drug" Adam'ın bir bas cümlesiyle başladı, ben üzerine şarkı söylemeye koyuldum, Edge de doğaçlama yaptı. Larry'nin çok güçlü bir melodi duygusu var. Hep bizi daha duru olmaya doğru itiyor. "Stuck In A Moment You Can't Get Out Of"daki melodi ve piyano akorları Edge'in doğaçlamasıdır.

Lennon-McCartney, Jagger-Richards, Gilbert-Sullivan gibi sürdürülmesi zor beraberlikler var... Sizinkinin bu kadar uzun sürebilmesinin nedeni ne?

Çalışma konusunda sert ve katı olabiliriz, ama birbirimize karşı öyle değiliz. Edge aslan payını hak ediyor. O, egosunu müzikte idealize etmeyi öğrendi.

Ve meydanı sana bırakıyor...

Ateş hattının dışında olmaktan çok memnun olduğunu sanıyorum. Edge, öndeki adam olmanın başlı başına bir iş olduğunu anlayan akıllı insanlardan.

Biraz Dylan'ı anlatır mısın, onunla nasıl tanıştın?

1984'te Hot Press için Dylan'la bir söyleşi yapmıştım. Van Morrison da vardı. McPeake ailesini, Clancy Brothers'ı, Hank Williams'ı, Leadbelly'yi anlattı. Hiçbirini bilmiyordum. Dylan olmasa, "Rattle And Hum" gibi bir albümü asla kaydedemezdik. O albümde Dylan klavye de çalıyor. İşte o gün bana, müziği anlayabilmek için nereden geldiğini bilmemiz gerektiğini söyledi. "Joshua Tree" turnesinde bazı şarkıları sahnede bizimle çalması için onu davet ettim. Sonra da California'daki evinde iki şarkı yazdık beraber... Dylan, başbaşayken hayatımda gördüğüm en açık insan, ama topluluk içinde bambaşka. Mahremiyetin onun için kutsal bir şey olduğunu anlamam zaman aldı. Dylan eski tarz bir adam, değerleri, inançları başka bir çağa ait. Bu dünyanın moderniteye geçmesine bunca katkıda bulunmuş biri için ilginç bir durum. Dylan bir seyyah, bir halk ozanı, bir trubadur... Mesleğine bakışı adeta ortaçağa özgü. Bu alçaltıcı endüstride olabildiğince onurlu kalmaya çalışan benim gibi biri için bir model Dylan. Başka türlü de yapmanın mümkün olduğunu bana hatırlatmak için orada duruyor.

En sevdiğin Dylan albümü ve şarkısı hangileri?

"Bringing It All Back Home" ve "Visions Of Johanna". Yeniyetmeliğimde bu şarkıya bayılıyordum. Dylan'ın mizah duygusunu çok seviyorum. Ve yaşlandıkça Dylan'ın yepyeni yanlarını keşfediyorum.

En sevdiğin Beatles albümü hangisi?

Herhalde Beyaz Albüm. O albümde harika şarkılar ve deneyler var. Biraz yin ve yang gibi.

Bütün bunların arasında Springsteen'in nasıl bir yeri var?

U2'nun sahneyle ilişkisinde Bruce'un çok büyük etkisi oldu. Seyirciye hile yapmadan stadlarda nasıl konser vereceğimizi, duyguyu seyirciye nasıl geçireceğimizi bize o öğretti. Ama onunla çok farklıyızdır. '80'lerde ona şarkılarında onca karakter anlattığı halde niçin kendisinden bahsetmediğini sormuştum. Gözlerini faltaşı gibi açıp baktı ve şöyle dedi: "Benim bir şarkıda anlatmaya değer bir hayatım yok ki! Ben konser veriyorum, sonra da evime gidiyorum." Tevazuu karşısında donup kalmıştım.

En sevdiğin Springsteen şarkıları hangileri?

İlk albümlerindeki şarkılar. "Darkness On The Edge Of Town" ya da "The Wild, The Innocent And The E Street Shuffle" gibi albümlerindeki Van Morrison etkisinin hâlâ hissedildiği şarkılar. Dylan müziğin Faulkner'ıysa, Springsteen de Steinbeck'idir. Üstelik müthiş bir gitaristtir.

U2 ve Stones birbirine çok benzetiliyor; onlarla nasıl bir ilişkin var?

Hayatta en çok istediğim şey "Streets Of Love"ın hit olması, sadece şarkı bunu hak ettiği için değil, çünkü 15 yıl sonra kesinlikle biz de öyle bir şarkı yazacağız. Eğer böyle bir şarkıyla Stones hit yapamazsa, bunu bir gün bizim başarmamız için elimden geleni yapacağım. Aramızda rekabet yok. Onların kazanmasını istiyoruz, çünkü onlar kazanırsa, bundan biz de faydalanırız.

Stones'dan neler öğrendin?

Mick'ten dinleyiciyle nasıl oynadığını ve işleri idare etme tarzını kaptım. Onun cesaretine büyük saygı duyuyorum, çünkü bu alanda olanları bilmek her zaman o kadar da şık bir durum değil. Mick arkadaşlarını zengin etti, onlar da onu cool bir herif yaptı. Keith'e gelince, bana Dylan'ın şu cümlesini söylemişti: "Yasadışı yaşamak için dürüst olmak gerekir." Keith çok dürüst ve erdemli bir adam, bunu anlamak için kadınlar hakkında konuşmayı reddetmesine, sigaranızı yakışına, nasıl durduğuna bakmanız yeter. Onda zerafet var. Stones'un şarkıları karşısında hayranlıktan dilim tutuluyor. Mick çok iyi bir gazeteci olurdu. Olağanüstü bir söz yazarı. Dönemini ve dünyasını büyük nükteyle, zekâyla anlatıyor. Ayrıca ondaki o Polaroid beceri kimsede yok.

"City Of Blinding Lights" ve "New York", bu şehre ithaf edilen en güzel şarkılardan. 11 Eylül'de neredeydin?

Venedik'teydim. Oğlum Eli ve bir aile dostumuzla beraber ara sokaklarda kaybolmuştuk. Haberi aldığımda, benim tanıdığım dünyanın artık varolmadığını anladım. Bunun, AIDS'e karşı mücadele ve Afrika için üstlendiğim misyonun sonu anlamına geldiğini söylemişti birisi, çünkü ABD kendi içine kapanacaktı. O kanıda değildim, zaman beni haklı çıkardı. Amerikalılar 11 Eylül'de başka halkların her gün yaşadığı tehlikeden muaf olmadıklarını fark ettiler. ABD'nin bir adaymış gibi davrandığı zamanlar geride kaldı. Ülkenin etrafında cam bir fanus vardı adeta ve o 11 Eylül'de kırıldı. 11 Eylül'den bir ay sonra Madison Square Garden'da verdiğimiz konser kariyerimizin en olağanüstü anlarından biriydi. "Where The Streets Have No Name"in son notası sustuğunda seyircilerin yarıdan fazlası gözyaşları içindeydi. O akşam New York'ta misafir ya da turist değildik, onlardandık. 11 Eylül gibi bir olayda, birden kendi ölümlülüğünüzle yüzleşiyorsunuz. Her an sizin için ya da yakınlarınız için her şeyin sona erebileceğini bilerek yaşamak zorundasınız. O konserde şöyle bir tablo vardı: Bir tarafta, Amerika'nın ne olması gerektiğine

DEMİR ATMAYA İHTİYACIM VAR. EVİMİ TAŞIN ÜZERİNE İNŞA ETME İHTİYACI DUYUYORUM; SU BASMASA DAHİ, FIRTINAYI BEN ÇIKARABİLİRİM ÇÜNKÜ.

OKUL YOLUNDA
Bono ve Ali lisede çıkmaya başladılar, 23 senelik evliler; sağ altta oğlu Eli'yle babası Bob Hewson'un cenazesinde

dair kendince fikirleri olan İrlandalı bir rock-star; diğer tarafta, bir anda ABD'nin ne olduğuna dair çok değerli sorular soran binlerce insan. Benim bütün yaptığım, insanlara ABD'nin sadece bir ülke değil, aynı zamanda bir fikir olduğunu söylemekti. Saldırıya uğrayan da bu fikirdi, şimdi yeniden kapılar açılacaksa, neye inanıldığı konusunda zihinlerin çok net olması gerekiyordu.

Bush yönetiminin bu sorulara cevap vermeye çalıştığını düşünüyor musun?

Bush yönetimi dünyayı daha demokratik hale getirmek istediğini söylüyor, ama ABD'nin dünya polisi olması konusunda herkes hemfikir değil. Öte yandan, potansiyel bir düşmana yardım etmek, ilerde ona karşı kendini savunma durumunda kalmaktan çok daha az maliyetlidir. Yoksul ülkelere geniş bir yardım kampanyası sadece ahlâkî bir şey değil, aynı zamanda stratejik bir gereklilik. Ama bu henüz tam olarak idrak edilmiş değil, yoksul ülkelere yardım konusunda ABD en zengin 22 ülke arasında son sıralarda.

Bush'la görüşmeye gitmeden önce psikolojik açıdan nasıl hazırlanıyorsun?

Ben en yoksulları, en zor durumda olanları temsil ediyorum, onların öfkesinin sözcüsüyüm. Yumruk sallıyorum, ama yumruğum bana ait değil. Hiçbir siyasetçiden çekinmiyorum, çünkü benim hareketimin ahlâkî gücü çok ezici. Onlar korksunlar, çünkü görev süreleri boyunca olanlardan onlar sorumlu tutulacaklar... Bush'la ilk görüştüğümde ABD'nin Afrika'ya yardımını iki katına çıkaracağını biliyordum. Onun için gidip adamın elini sıktım.

Bush, 2002'de Millenium Chalenge'a yılda beş milyar dolar vereceğini vaat etmişti. Maalesef Kongre'den sadece üç milyar dolar istedi, o miktar da Beyaz Saray tarafından otomatik olarak yarıya indirildi. Ve sadece 1.75 milyar dolar aktarıldı.

Doğru, paranın gelmesi zaman aldı. Ama o paranın iyi kullanıldığını denetlemek de bizim çıkarımızaydı, çünkü üç yıl sonra Kongre'ye hesap vermemiz gerekiyor. Bu proje Amerikan yönetiminden gerekli ilgiyi görmedi belki ama, yaptığımız çalışma AIDS'le mücadele konusunda tarihsel bir inisiyatife imkân sağladı. Bu sayede, 15 milyar dolar toplayabildik ve bir yıldan kısa bir sürede 180 bin AIDS'li Afrikalının tedavisiyle ilgilendik. Elbette bu paranın tüberküloz, sıtma ve AIDS'le mücadele eden Dünya Sağlık Fonu'nun kasasına girmesini tercih ederdik, ama Bush çok taraflı inisiyatiflere alerji duyduğu için AIDS'le mücadele için

ROCK'UN HERHANGİ BİR ANLAMI VARSA, O DA ÖZGÜRLEŞMEDİR. SADECE KENDİ ÖZGÜRLEŞMEN, CİNSELLİĞİN YA DA MANEVİYATIN DEĞİL, BAŞKALARI İÇİN DE.

yeni bir büro kurulmasını istedi ve Randall Tobias'ın yönetimindeki PEPFAR (President's Emergency Plan For Aids Relief) iyi iş çıkardı.

Millenium Challenge'a dönersek, Bush'un yılda beş milyar dolar vaat edip, üç yılın sonunda Irak savaşı için birkaç günde harcanan miktar kadar para çıkarması karşısında cömert olduğunu nasıl söyleyebiliyorsun?

AIDS'e karşı mücadele konusunda oluşturulan inisiyatif, benim gözümde yoksullar için angajmanının samimiyetinin kanıtıdır. Millenium Challenge'a gelirsek, vaat edilen...

Bir sürü vaatte bulunuyor, hiçbirini tutmuyor.

Siyasetçilerin en çok sevdiği şeyin vaatte bulunmak olduğunu biliyorum, ama parayı alabilmek için çekin imzalanmış olması lâzım... Para gelecektir, güveniyorum.

Yani o miktarı alacağınızı mı söylüyorsun?

Evet, yılda beş milyar doları alacağız.

Bush yönetimi, talepte bulunan ülkelere, eğer AIDS'le mücadele için yardım alabilmek istiyorlarsa, cinsel perhizi teşvik etmeleri gerektiği yolunda genelgeler yayınladı. Brezilya, fuhuşu mahkûm eden bir anlaşmayı imzalamak istemediği için ABD'nin parasını reddetti. AIDS'e karşı mücadelenin belki de en kayda değer olduğu Uganda'da, ABD yardımının devam edebilmesi için hükümet bedava prezervatif dağıtımını durdurmak zorunda kaldı. Sence söz konusu olan insanların hayatını kurtarmak mı, yoksa siyasal ve dinî propaganda mı?

Uganda'da, ABD'nin prezervatif göndermesine karşı olan pek çok dinî grup var, ama şimdiki hükümet de daha önce hiç olmadığı kadar prezervatif satın alıyor. AIDS'le mücadele için harcanan paraya gelirsek, bu para iki farklı hesaptan geli-

sayı **93**

AYLIK KİTAP ve ELEŞTİRİ DERGİSİ

Karagöz modern
GÖKHAN AKÇURA

Osmanlı mimarlık kültürü ve Mimar Sinan
ÇİĞDEM KAFESCİOĞLU

Osmanlı İmparatorluğunda kölelik
Y. HAKAN ERDEM

Sosyalist rüyanın kolektif arzuları
LIAM MCNAMARA

Emmanuel Levinas
AHMET SOYSAL

Paul Ginsborg
VEDAT ÇAKMAK

PUSULA YAYINCILIK | İnönü Cad. Emektar Sok. No: 24/B Beyoğlu-Gümüşsuyu / İST.
Tel:(0212) 252 42 80 Faks:(0212) 293 15 44 Web:www.pusula.com/virgul

9 Mart
Perşembe
BabaZula

16 Mart
Perşembe
Circus

22 Mart
Çarşamba
DejaVu

29 Mart
Çarşamba
Kesmeşeker

raindog
Her Cuma & Cumartesi

CRIMSON

Caferaga Mah. Kadife Sok. 20/A Kadıköy0216 346 88 14

VIVA BRASIL
Şubat '06, Sao Paulo konseri öncesi Bono, Kültür Bakanı Gilberto Gil ve Devlet Başkanı Lula'yla.

yor: PEPFAR ve Dünya Sağlık Fonu. Amerikan Kongresi ve özellikle Senato dengeyi sağlamak için harekete geçinceye kadar bu ikinci hesapta pek bir şey yoktu. Bence, bu konuda John Kerry ve Dick Durbin kahramanca tavır aldılar. Başkan, paranın nasıl, ne koşulda harcanacağına kendi şahsen karar vermek istiyor ve PEPFAR'ın tahsis ettiği para da vaat edildiği gibi ulaştı.

Koşulsuz mu?

Muhafazakâr tedbirlere dayanmadığı sürece PEPFAR'ın Cumhuriyetçilerin takviminde bir yer edinemediğini bilebiliyorsundur. Sözünü ettiğin ABC ("Abstinence, Be faithful, Condoms / Perhiz, İnanç, Prezervatif") programına en radikaller de dahil dinî organizasyonların çoğu rıza gösteriyor. ABC'nin C'sinin "condom" olduğunu unutmayalım, bu önemli bir nüans. Bizi bütün ilgilendiren, ilaç konusu. Üç yıl geriye gidin, Afrikalılara pahalı AIDS ilaçlarının dağıtılmasını muhafazakâr bir yönetime önerdiğim için herkes benimle dalga geçiyordu. O günden bu yana değişenleri bir düşünün. Bugün Afrika'da AIDS'le mücadelede başı çeken ABD –Bush sayesinde.

Bush Millenium Challenge için verdiği sözü tutmazsa, Kanada başbakanına yaptığın gibi, onu aşağılamak için şöhretinden yararlanmaya hazır mısın?

Basında Millenium Challenge'la ilgili çıkan bütün haberleri dikkatle takip ediyoruz.

Kanada başbakanına karşı açık olarak tavır aldın, Bush'a karşı niçin bunu yapmıyorsun?

Bush'la görüşmelerimizde gergin anlar da oluyor. Hatta Washington Post'da "sıkı atışma" diye haberi çıkan bir tartışmamız oldu. Başkanla bir randevumuzdan ayrılırken, Millenium Challenge projesinin aşırı yavaş ilerlemesini sertçe eleştirmiştim, sonra bir konferansta bir senatör suratıma bir gazete atıp ABD başkanına saygısızlık etmeye nasıl cüret edebiliyormuşum diye sordu!

Bush'la anlaşma yapmak, şeytanla sözleşme imzalamak gibi bir şey değil mi?

Birisiyle anlaşmak için her konuda hemfikir olman gerekmez ki. En önemli olduğunu düşündüğünüz konuda anlaşmanız yeterli. İster sağcı olsun, ister solcu, ben hiçbir başkanı desteklemiyorum. Benim desteklediğim, beni ilgilendiren alanda başkanın yaptıkları. Ülkesinin Afrika'ya yardımlarını iki, hatta üç katına çıkaran, üstelik bunu benim talebimi kabul ederek yapan bir başkanı eleştirmeye hakkım olamaz.

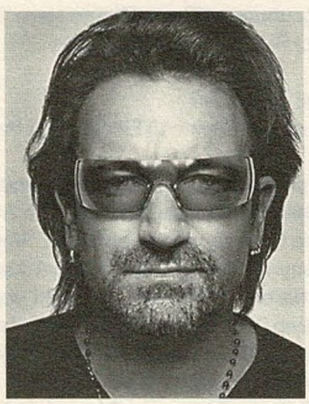

Bu durumda Irak işgali konusunda Bush'u eleştirebileceğine inanıyor musun?

Onun yönetimindekiler de dahil, Irak'taki durum hakkında ne düşündüğümü herkes biliyor. Blair de bu konuda kendisiyle ilgili ne düşündüğümü biliyor. Buna karşılık, Irak savaşına karşı kampanya yapıyor muyum? Hayır.

Niçin yapmıyorsun?

Çünkü bu bir uzlaşma. Amerika'nın parasıyla alınan ilaçlara hayatlarını borçlu olan 180 bin Afrikalı için yardımı elde ettiğimden beri bu konuda konuşmayı bıraktım.

Bundan ötürü huzursuzluk hissediyor musun?

Benim İrlandalı ve üstelik bir de rock-star olduğumu unutma! Bugün, Amerikalılar müslümanlara ABD'nin dünya için bir tehlike olmadığını izah etmeye çalışıyor. Bombardımanlardan sonra elbette bu biraz zor. Bence, dünya için tehlikeli olmamaya nüfusunun yüzde 40'ı müslümanlardan oluşan Afrika'dan başlayabilirler. Demokrasiyi yaymak çok soylu bir dava, ama bir muharebe kazanıp insanlar demokrasiden uzaklaşacağı için savaşı kaybedeceksen, buna değmez.

Clinton hakkında ne düşünüyorsun?

Ona hayranım. Düzeni olarak görüşüyoruz. Programının sonuna kadar gidememesi yazık oldu, çünkü o olmasaydı ne İrlanda'ya barış gelebilirdi, ne de Afrika'nın borçlarının silinmesi söz konusu olurdu

Menejerin Paul McGuiness, "sanatçıların ödevinin dünyanın sorunlarını çözmek değil, insanları bunlardan haberdar etmek olduğunu" söylemişti sana. O bakışı nasıl yorumluyorsun?

Sanatçılar dünyanın sorunlarını çözmeyecek, ama bu kuşak benim "aptalca yoksulluk" adını verdiğim en uç noktadaki yoksulluğu ortadan kaldıracak. Açlıktan ölen çocuklar diye bir şey olmamalı, bu böyle devam etmemeli. Dilenciler için dilenmekten usandım. İki milyon kişi "Make Poverty History" dilekçesini imzaladı. 2008'de bu sayı beş milyon olacak, National Rifle Association üyelerinden daha fazla yani! İşte sana hakiki vurucu güç!

LIVE AID'LE TOPLANAN PARA, YOKSUL ÜLKELERİN ZENGİNLERE İKİ HAFTADA ÖDEDİĞİ KADARDI. YOKSULLUKTAN DEĞİL, ADALETTEN SÖZ ETMEK GEREK.

Çeviren: ***Siren İdemen***

ÖSS
her zaman her yerde

SAYISAL

1. "Walk The Line" (Sınırları Aşmak) filminde 1.88'lik Johnny Cash'i canlandıran Joaquin Phoenix'in boyu kaç santimdir?
a) 1.88 b) 1.68 c) 1.73 d) 1.80

2. Aşağıdakilerden hangisi bir B-52's şarkısıdır?
a) Mesopotamia b) Anatolia c) Mediterranean d) Aegean

3. Paul Simon'ın ünlü şarkısı "50 Ways To Leave Your Lover"ı (Sevgilinizi terketmek için 50 yol) hangi caz piyanisti son albümünde yorumladı?
a) Herbie Hancock b) Brad Mehldau c) Dave Grusin d) Keith Jarrett

4. Radiohead'in "Hail To The Thief" albümündeki "2 + 2 = 5" şarkısının altbaşlığı hangisidir?
a) No Man's Land b) As Dead As Leaves
c) The Lukewarm d) Honeymoon Is Over

5. Şu "double"lı albümlerden hangisi bir double konser albümü?
a) Double Fantasy (John Lennon & Yoko Ono)
b) Double Trouble (Ian Gillan)
c) Double Vision (Foreigner)
d) Double Fun (Robert Palmer)

6. Beethoven Mozart'tan kaç yaş küçüktür?
a) 4 b) 14 c) 24 d) 34

7. 60 yaşındaki Rod Stewart'ın, 2005'in sonunda, altıncı çocuğu dünyaya geldi. Stewart ilk kez baba olduğunda kaç yaşındaydı?
a) 20 b) 27 c) 34 d) 41

8. "Üç dakikalığına kahraman olmak istiyorum / Sabahın körü / Bu aptalca iş / Yemek bile istemiyorsun, doğru düzgün düşünemiyorsun / Her şey aynı dün gibi / Sabahın yedisi, evden çıkıyorsun / O sonsuz gri tonuyla bir başka gün / Üç dakikalığına kahraman olmak istiyorum..." Hangi ska grubunun "Three Minute Hero"?
a) Specials b) Madness c) Selecter d) Skatalites

9. Şu "soft"lu gruplardan hangisi bir ikilidir?
a) Soft Machine b) Soft Cell c) Soft Boys d) Electric Soft Parade

10. "Popüler Müziğin Bin Yılı" bir Richard Thompson albümü. Fikir Playboy dergisinden çıkmış: 1999 sonlarında, Thompson'a "milenyumun en iyi şarkıları" tipinde bir liste sipariş etmişler. "Vay adiler" demiş Thompson, "millenyum derken son yirmi yılı kastediyorlar, blöflerini göreceğim, harbiden bin yıllık bir seçki yapacağım!" Böylece 1068'den başlayıp 2000'lere gelmiş. Dergi listeyi yayınlamayınca, Thompson bu fikri 2003 yılında bir albüme dönüştürmüş. "Her çağın kendine özgü popüler müziği vardır" diyen Thompson, 23 parçalık "1000 Years Of Popular Music" albümünde, 20. yüzyıldan aşağıdakilerden hangi şarkıyı yorumlamadı?
a) Kiss (Prince) b) Oops! I Did It Again (L. Armstrong / B. Spears)
c) Russians (Sting) d) Legal Matter (The Who)

SÖZEL

1. "İzmir Postası'nın Adamları" isimli kitabındaki "Sesim Var" öyküsünü, Hakkı Bulut'un "Falcı" şarkısı üzerinden kuran yazar kimdir?
a) Ahmet Büke b) Behçet Çelik c) Cemil Kavukçu d) Demir Özlü

2. Aşağıdaki hit şarkıların hangisinin sözlerinde James Dean ismi geçmez?
a) Walk On The Wild Side (Lou Reed)
b) Jack and Diane (John Cougar Mellencamp)
c) Laisse Béton (Renaud)
d) Le Vent Nous Portera (Noir Désir)

3. Şu rock klasiklerinin hangisinin kayıtlarında kazu kullanılmıştır?
a) Whole Lotta Love (Led Zeppelin) b) Paranoid (Black Sabbath)
c) Child In Time (Deep Purple) d) My Generation (The Who)

4. 1973 yılında, Larry Lurex takma isimli bir şarkıcı, bir Beach Boys cover'ı olan "I Can Hear Music"i plak yaptı ve gelecek vaat eden bir glam-rock yıldızı adayı olarak müzik dünyasına takdim edildi. Sonradan büyük bir yıldız oldu olmasına, ama başka bir isimle. Kimdi bu Larry Lurex?
a) Elvis Costello b) Freddie Mercury c) Paul Weller d) Axl Rose

5. Aşağıdaki şarkıların kliplerinden hangisi çizgi film değildir?
a) Brothers In Arms (Dire Straits)
b) Paranoid Android (Radiohead)
c) Running Down A Dream (Tom Petty)
d) Losing My Religion (R.E.M.)

6. Rap yıldızı Kelis'in ismi, Afro-Amerikalı babasının ve Çinli-Porto Riko'lu annesinin isimlerinin bazı hecelerinin bir kombinasyonu. Nedir Kelis'in babasının ve annesinin ismi?
a) Burke-Lisa b) Kenneth-Eveliss c) Kevin-Alanis d) Kelvin-Lee Sun

7. 29 Mart 2006'da gerçekleşecek güneş tutulması, Türkiye'de fay hatlarını tetikleyecekmiş, öyle diyorlar! Güneş tutulması sahiden depremi tetikler mi? Bu soruyu aşağıdaki gitaristlerden birine gönül rahatlığıyla sorabiliriz. Çünkü kendisi enstrümanına olduğu kadar, astronomi ilminin inceliklerine de hakimdir. Hangisi?
a) Brian May b) Johnny Marr c) Jeff Beck d) Ritchie Blackmore

8. Aşağıdaki otellerden hangisi Emmylou Harris'in albümünün adı?
a) Heartbreak Hotel b) Chelsea Hotel c) Elite Hotel d) Coconut Hotel

9. Kulağımız Neşet Ertaş'ta, noktalı yerleri tamamlayalım bir zahmet: "İki gönül bir olunca / ..... yesem ..... gelir."
a) Somun-can b) Soğan-bal c) Kötek-saz d) Deve-az

10. Aşağıda 2005'te piyasaya çıkan en iyi müzik belgeseli DVD'lerinden dördü sıralanıyor. Bunlardan hangisi, The Clash / Big Audio Dynamite tayfasından DJ ve yönetmen Don Letts'in eseridir?
a) Festival Express b) Punk: Attitude
c) Jandek On Corwood d) Umbrellas In The Sun

sayısal 2

sözel 2

sözel 4

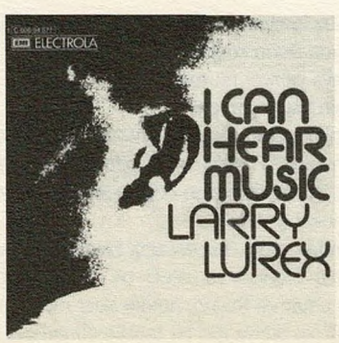

sözel 6

sözel 1

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU >> Sayısal: 1.c, 2.a, 3.b, 4.c, 5.b, 6.b, 7.c, 8.c, 9.b, 10.c Sözel: 1.a, 2.d, 3.a, 4.b, 5.d, 6.b, 7.a, 8.c, 9.b, 10.b

TUBORG

11.ROXY MÜZİK GÜNLERİ

8-18 MAYIS 2006

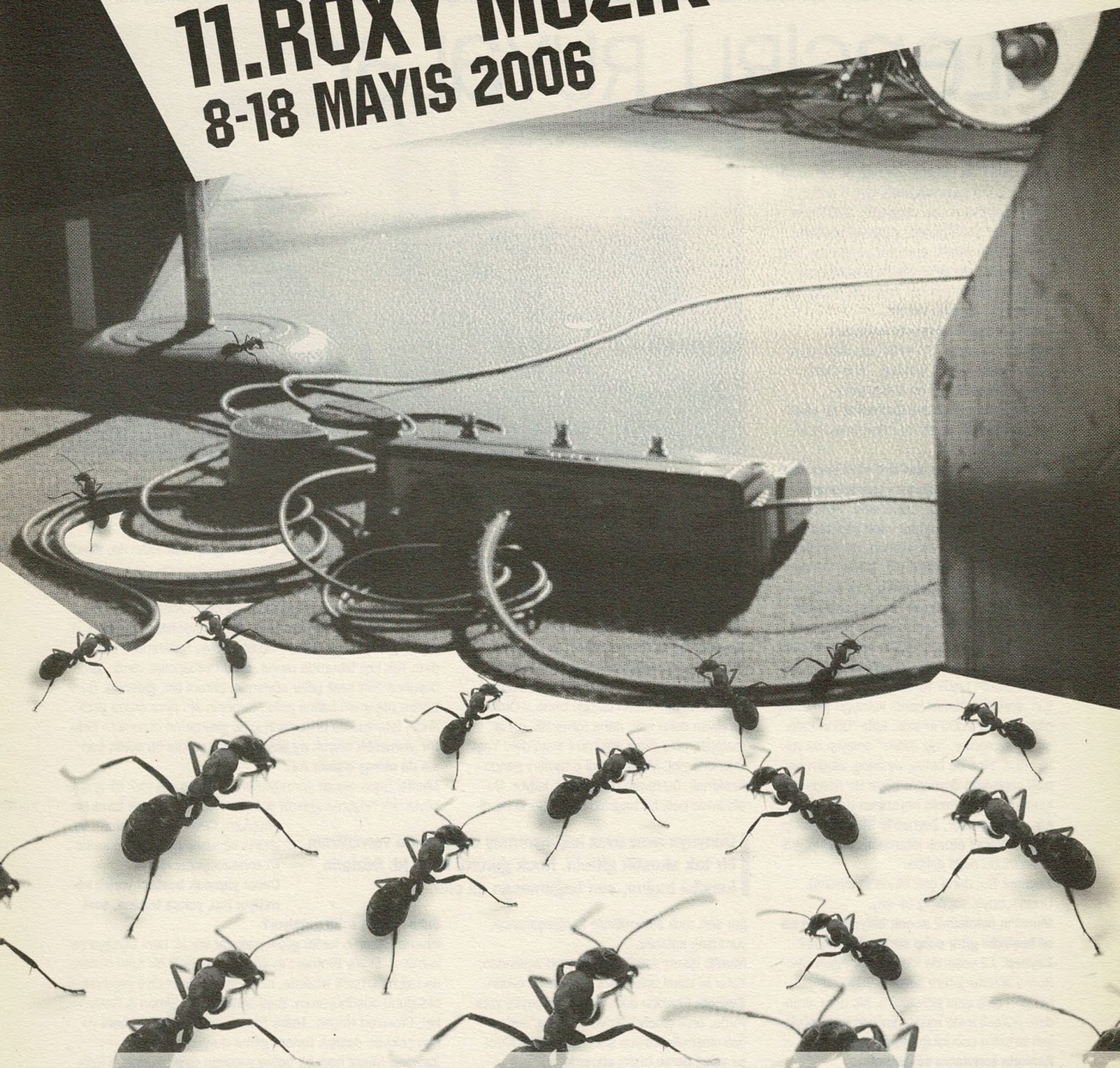

BAŞVURU TARİHLERİ 13 MART-24 NİSAN

Katılım koşulları ve bilgi için: www.roxy.com.tr

ROXY İSTANBUL 1994

Roxy Ofis, Sıraselviler Cad. Aslanyatağı Sk.
No:7 Beyoğlu - İSTANBUL
www.roxy.com.tr

TUBORG
LOUD & CLEAR

www.tuborg.com.tr

Murat Köseoğlu & Zeynep Arıkan

Ben Harper'ın kulakları çınlasın, ne güzel söylemişti: "Dünya güzel şarkıya doymaz." Murat Köseoğlu da, dünyaya güzel şarkılar armağan etmeyi bilen bir şarkı emekçisi. Zeynep Arıkan'la kaydettiği albümü "Kalabalıkta Bir Yüz"deki 13 şarkıyı dinledik, bazılarıyla –ideolojikman– pek geçinemesek de, bazılarıyla ayaküstü zevkle muhabbet ettik, hele son üçüyle ahbaplığı iyice ilerlettik... Murat ve Zeynep anlatıyor...

Alengirli Rüyalar

Müzikal beraberliğiniz ne zaman başladı?

Murat Köseoğlu: Kesin tarih verebilirim: 3 Ekim 1997'de tanıştık. Zeynep de benim gibi gitar çalıp şarkı söylediği için, o andan itibaren beraber müzik yapıyoruz. 2001'den sonra, her sene güneye gidip yabancılara cover müzik yaptık, para kazanmak için. Her gidişimizde, altı ay ve altı ay boyunca her gün! Bu yüzden ikimizin arasında bir kimya, müthiş bir ikili ruhu var artık.

Nasıl bir repertuarınız var barlarda?

Murat: '60'larda, '70'lerde pop olan, ama bugün klasikleşmiş şarkılar... Bob Dylan, Everly Brothers, Simon & Garfunkel...

Biriniz Simon, diğeriniz Garfunkel mı yani?

Zeynep Arıkan: Evet, ben Garfunkel, o Simon. *(gülüyor)*

Albümde genellikle ayrı ayrı söylüyorsunuz. Düet anlayışı albüme tam yansımamış.

Murat: Yansıyamadı. 1998'deki "Pera'daki Yaşlı Dilenci" albümümün son şarkılarında Zeynep'in de sesi var aslında. Şu andaki, yani 2006'daki bu albümü, '97 ve '98'de yaptığım bestelerle çıkarttım. '99'da demosunu yapmıştım. Kimse olumlu cevap vermedi bu demoya. Sonra Serdar Öztop bize stüdyosunda yer açtı, 2000 senesinde albümün tümünü kaydettik. O zamandan bu zamana albüm hiçbir yerden cevap almadığı için, sonuçta Serdar kendi kurduğu şirketten çıkardı. Ses 2000'in sesi, kafa '98'in kafası... O zamanlar, "biz ikiliyiz" anlayışı da yoktu bizde. Yine de birkaç ay önce, albüm kapağı yapılırken Zeynep'e şöyle bir ricada bulundum: "Biz seninle hayatımızı paylaşıyoruz. Artık beraber, Zeynep'le Murat olarak çıkalım". Kabul etmek istemedi, zorladım, hâlâ da mutlu değil galiba.

Zeynep: Bu, daha çok Murat'ın albümü. Onun ruhuyla yapılmış bir şey.

Murat'ın öyküsünü az-çok biliyoruz. Sen nasıl başladın gitar çalıp şarkı söylemeye?

Zeynep: 12 yaşımda klasik gitar eğitimiyle. Sonra akustik gitara geçtim. Şarkıcılığımı her gün çala çala geliştirdim, hiç ders almadım. Sürekli evde müzik dinleyip şarkı söyleyen biriydim çocukluğumdan beri.

Kimlerin şarkılarını söylerdin?

Zeynep: Fransızca şarkılar söylerim daha çok. Hâlâ söylüyorum. Brel, Serge Reggiani, Brassens, Barbara'ya bayılırım. Yenilerden Patricia Kaas, Gérald de Palmas... Eski cazlar, Everly Brothers'lar, John Denver'lar... Elime gitar alınca her şeyi söyleyebilirim. İnci Çayırlı'dan bir şarkı mesela... İlk başladığım yıllar Cranberries'den çok söylerdim. Kadın-erkek şarkıcı ayrımı hiç yapmam. Joan Baez ya da Bob Dylan farketmez, şarkıyı seveyim yeter. Melodiye daha çok takarım.

Murat: Ama şu da bir gerçek: Yabancı şarkıları söylerken, sözlerin hepsini bilerek, anlayarak söylüyoruz. İkimiz de müzik dışında çevirmenlikle de uğraşıyoruz zaten.

Şarkı yazmıyor musun?

Zeynep: Yazıyordum, artık yazmıyorum, tembelim. Murat zaten ikimiz için de yazıyor fazla fazla. *(gülüyor)*

Murat'ın bestelerini nasıl buluyorsun?

Zeynep: Bence besteciliğinin iki yönü var. Bir tanesi bu albümündeki gibi daha rock ağırlıklı, sert ve karanlık sözlerin ve daha amosferik müziklerin olduğu tarafı... Öteki tarafıysa daha lirik, daha romantik, daha melodik; tıpkı ikinci albümü ("Pera'daki Yaşlı Dilenci") gibi. Murat şimdi o tarafını geride bırakmak, bu tarafa yönlenmek istiyor. Bu albümde belli bir başkaldırı var. Gene de diğer sert rock albümleriyle karşılaştırılınca, yumuşak kalabilir.

Murat: İşimiz sertlik değil sound açısından. Yeter ki vokal anlaşılsın, söz ortaya çıksın.

Zeynep: Eskiden daha komplike şeyler yapıyordu, artık giderek az ve öz. Kısa, sade, öze ulaşmak isteyen şarkılar yazıyor. Altmışa yakın beste birikti elimizde.

Murat: Doğma büyüme İzmitliyim. Sonradan İstanbul'a taşındım. Tek başına bir İzmit albümü bile yapabilecek kadar çok parçam var. Hep İstanbul için şarkı yazılmayacak ya. *(gülüyor)*

Şarkılar evreninde yaşayan birisin sen. Sözsüz bir beste yapmak isteyeceğin düşünülemez herhalde. Ayrıca grup adamı değilsin. Başkalarına da beste vermiyorsun.

Murat: Haklısın. Kendi şarkılarımı kendi sesime çalıyorum, kendim için çalıyorum. Başkaları bestelerimi okumuyor, ama bu benim bu tür ortamlarda bulunmamamdan ileri geliyor. Birileri almak isteseydi, seve seve verirdim. *(gülüyor)* Böylece ilk defa bestelerimden para kazanmış olurdum.

Gençlik yıllarına dönersek, neden grup kurmadın da, kendi şarkılarını yazdın?

Murat: Ben '89'dan beri güneyde müzik yapıyorum; o zamanlar bir rock grubu kurma düşüncesi aklımdan hiç geçmedi açıkçası. Güneyden teklif geldi, ister istemez gittim, o bataklığın içine bir girdim, hayatımı öyle kazanmaya başladım: Tek kişi taburede oturur, barda yabancılar vardır, gece boyunca dört saat çalar söylersin, paranı alır, gidersin. Bu benim yaşamım haline geldi. Senenin altı ayını orada geçirince, İstanbul'da ortamların içine girememe durumum oldu.

Bir pişmanlık olarak mı söylüyorsun, yoksa bu senin şansın da olmuş olabilir mi?

Murat: Şans olarak görmüyorum. Yoksa şans mı? Bir grupla söylemek hoşuma giderdi açıkçası. Mesela bu ikili tarza bayılıyorum. Cover da seviyorum. İki gitarla ve sesle derdimizi o kadar iyi anlatabiliyoruz ki.

Dünyaya avaz avaz bağırıyormuş duygusunu verebilirsin bir tek akustik gitarla. Rock gürültü değil ki. Sözlerin kendisi bağırır, sen bağırmasan da olur.

Cover yapmak besteci yanını köreltiyor mu, yoksa tersine, seni daha mı çok aşka getiriyor?

Murat: Bazen o kadar geyik parçalar var ki, beni aşağıya çekebiliyor. Everly Brothers'ın şarkılarının, belli bir ruhu olmasına rağmen, basit sözlerle, sırf popüler olsun diye yapılmış olduğunu düşünüyorum. Beni ilerletmiyor. Simon & Garfunkel, Crowded House, Tears For Fears parçalarıysa beni yukarı çekiyor, değişik yerlere gitme duygusu veriyor.

Zeynep: Murat hadi bir beste yapayım diye birdenbire kalkmıyor yerinden. Sabah kalkıyor, çayını içiyor, masasının başına kuruluyor. Tıpkı bir yazar gibi. Her gün, bir şey çıksa da, çıkmasa da çalışıyor. Sürekli söz yazar, keser, biçer...

Murat: Aynen bir memur gibi... Esin denen şeyin insanlara çalışarak geldiğine inanıyorum.

Bugünlerde Türkiye'de hep gruplar kuruluyor. Dört kişi birbirini bulunca birbirlerinin sırtlarını çok güzel sıvazlıyorlar galiba. Ama ortada doğru dürüst şarkı çok az, şarkı yazarları nadiren çıkıyor. Oysa tek bir şarkıyazarının bütün dünyayı karşısına alıp ortaya çıkması daha büyük bir cesaret. Sınanma duvarı belki çok daha sert, ama çıkan şarkılar da çok daha güçlü oluyor.

44→

Murat: Hiç böyle düşünmemiştim. Çok cesur olmak gerektiğini kabul ediyorum. Yaptığım şeyi sevmek o kadar zor ki benim için. Bir de karşımda artık Zeynep var. Her bestemi önce Zeynep'e sorarım. Ne çalarsam çalayım, her şeyi geri çevirebiliyor, beni kendimi açmaya yönlendiriyor... Türkiye'de ortalık çok renklendi son dönemde. Bazılarının cesaretini çok takdir ediyorum. Replikas'ın "Avaz" albümünde bayağı ilginç denemeler var. Ben de ona cesaret edemezdim, öyle besteler yapamazdım. Son dönemde Replikas'ı, Vega'yı, Mor ve Ötesi'ni beğeniyorum. Bunlar istisna; ama böyle gruplardan herhangi biri, oturup şurdaki insanlara çalıyor olsa, ortaya ne çıkar acaba? Bence işin özü şarkı. Elektrikler kesildiği zaman, müzisyen olarak kim ortada kalacak, merak ediyorum.

Zeynep: Biz bazen barda çalıyoruz, üstelik anons ediyoruz, "şimdi bir bestemizi çalacağız" diyoruz, kimse dönüp bakmıyor bile. O kadar müzik dinliyorsun madem, bir de bunu dinle, üstelik hiç de kötü sayılmaz... İnsanların umurunda değil.

Şarkı nedir sence? Nasıl bir anlam yüklüyorsun şarkılara?

Murat: Hiç böyle düşünmemiştim. Çok cesur olmak gerektiğini kabul ediyorum. Yaptığım şeyi sevmek o kadar zor ki benim için. Bir de karşımda artık Zeynep var. Her bestemi önce Zeynep'e sorarım. Ne çalarsam çalayım, her şeyi geri çevirebiliyor, beni kendimi açmaya yönlendiriyor... Türkiye'de ortalık çok renklendi son dönemde. Bazılarının cesaretini çok takdir ediyorum. Replikas'ın "Avaz" albümünde bayağı ilginç denemeler var. Ben de ona cesaret edemezdim, öyle besteler yapamazdım. Son dönemde Replikas'ı, Vega'yı, Mor ve Ötesi'ni beğeniyorum. Bunlar istisna; ama böyle gruplardan herhangi biri, oturup şurdaki insanlara çalıyor olsa, ortaya ne çıkar acaba? Bence işin özü şarkı. Elektrikler kesildiği zaman, müzisyen olarak kim ortada kalacak, merak ediyorum.

Zeynep: Biz bazen barda çalıyoruz, üstelik anons ediyoruz, "şimdi bir bestemizi çalacağız" diyoruz, kimse dönüp bakmıyor bile. O kadar müzik dinliyorsun madem, bir de bunu dinle, üstelik hiç de kötü sayılmaz... İnsanların umurunda değil.

Şarkı nedir sence? Nasıl bir anlam yüklüyorsun şarkılara?

Murat: Her dilin kendi müziği olduğuna katılıyorum. Ben belki de Türkçenin müziğini "Seyreyle" gibi şarkılarla anlamaya ve ortaya çıkarmaya başladım. Yavaş yavaş olgunlaşıyorum. Sahiden de bazı şarkıların sözleri ağzımda daha iyi yuvarlanıyor. Ne kadar iyi yuvarlanıyorsa, o şarkı o kadar iyidir. Eğer zor söylüyorsan, o şarkıda bir yanlışlık var demektir... Sadece yabancı rock dinlemekle olmuyor ki, kendi yazarlarını, kendi dilini takip etmek gerekiyor. Kolaj gibi şarkılar dir ki? İnsanlar her şeyi görüntüde anlıyorlar burada. Bize her şey ithal geldiği için, görüntüye bakılıyor, içeriğe bakılmıyor. Rock gürültü değil ki, söylemeye çalıştığın şey. Sözlerin kendisi bağırır, ama sen bağırmasan da olur.

"Seyreyle" ve "Paparazzi", Türkçe kullanımı açısından diğer şarkılardan farklı. Biri Ankara misketi, öbürü reggae esintili... Mesela "bir elin yağda bir elin balda" gibi bir deyim "Tinerci Kontes" şarkısının müzikal atmosferiyle tam bir bütün olamamış, ama bu iki şarkıda, nidalarıyla, deyimleriyle gerçekten "Türkçenin müziği" var. Sence de dil müziği belirler mi?

Murat: Her dilin kendi müziği olduğuna katılıyorum. Ben belki de Türkçenin müziğini "Seyreyle" gibi şarkılarla anlamaya ve ortaya çıkarmaya başladım. Yavaş yavaş olgunlaşıyorum. Sahiden de bazı şarkıların sözleri ağzımda daha iyi yuvarlanıyor. Ne kadar iyi yuvarlanıyorsa, o şarkı o kadar iyidir. Eğer zor söylüyorsan, o şarkıda bir yanlışlık var demektir... Sadece yabancı rock dinlemekle olmuyor ki, kendi yazarlarını, kendi dilini takip etmek gerekiyor. Kolaj gibi şarkılar

Doğma büyüme İzmitliyim. Tek başına bir İzmit albümü bile yapabilecek kadar çok parçam var. Hep İstanbul için şarkı yazılmayacak ya.

Murat: Gördüğümüz rüyalar, nedense bize gerçeği bam diye söylemez de, biraz alengirli, sembolik, tuhaf bir şekilde söyler, korkup bir anda uyanmayalım diye. Sanki şarkılar biraz buna benziyor... Bir şarkının oyun gibi de olması lâzım. Bülent Ortaçgil de buna benzer şeyler söylüyor.

Albümün finalinde "Kum Bekçisi" isimli şarkı var, nedir hikâyesi?

Murat: Nilgün Marmara'nın şiirlerini çok iyi anlayan biri değilim. "Daktiloya Çekilmiş Şiirler"in belki yüzde 95'ini anlamıyorum da, yüzde 5'i beni çok etkiliyor. "Kırmızı Kahverengi Defter"i okuyunca da çok etkilenmiştim. O şarkıdaki bazı sözler, örneğin "kum bekçisi", "çöl fırtınası", "kış uykusundaki melek" Nilgün Marmara'nın imgesidir. Sonra Zeynep'le beraber diğer sözleri yazdık.

Zeynep: Onun intiharı bizi çok üzmüştü, ama dünyaya adapte olamayışı, karşı koyuşu, varoluş çabaları paylaştığımız özellikleriydi.

Murat: Belli ki intiharı düşünmüş, "hayatın neresinden dönülse kârdır" gibi şeyler yazmış.

Pink Floyd'un "Goodbye Cruel World"ü havasında bir şarkı.

Murat: Son derece yalın bir şekilde, dünyaya avaz avaz bağırıyormuş duygusunu verebilirsin bir tek akustik gitarla. Rock dediğimiz neçok var etrafta. Müzikler çok yabancı kokuyor, sözler yapıştırma izlenimi yaratıyor bende. Bir şeyler söylese bile, o kadar kötü ifade ediyor ki, hiç söylememiş gibi oluyor. Belki bu yeni bir akımdır. Belki de değildir. *(gülüyor)*

Son zamanlarda en çok kimleri dinliyorsunuz?

Murat: Son zamanlarda klasik müzik takıntımız var. Mozart, Bach, Fauré ya da mesela Çaykovski'nin 6 numaralı Patetik Senfonisi... Mozart'ın 25 ve 29. senfonilerini yeni keşfettik. Şu anda yaşasaydı, acayip bir rock'çı olurdu Mozart. Aslında bir rock grubu baştan sona çalmalı 29. senfoniyi.

Söyleşinin başından beri güneyden bahsettik, ama adres almadık. Yazın güneye yolumuz düşerse, nerede dinleyeceğiz sizi?

Murat: Marmaris, İçmeler'de çalıyoruz... Burada da Fransız Sokağı'ndayız, soyadlarımız olmadan, Murat ve Zeynep şeklinde.

Kusura bakmayın, Fransız Sokağı'na gitmeyi hiç düşünmüyoruz.

Murat: Ben de olsam gitmem. Çalışmaya gidiyoruz mecburen. Zaten Fransız Sokağı diye bir şey yok ki. Cezayir Sokağı orası.

Zeynep: Güya Fransız Sokağı. Ama Fransızca şarkılar söylediğimizde, herkes ikinci şarkıda sıkıntıdan patlıyor.

Söyleşi: **Derya Bengi**

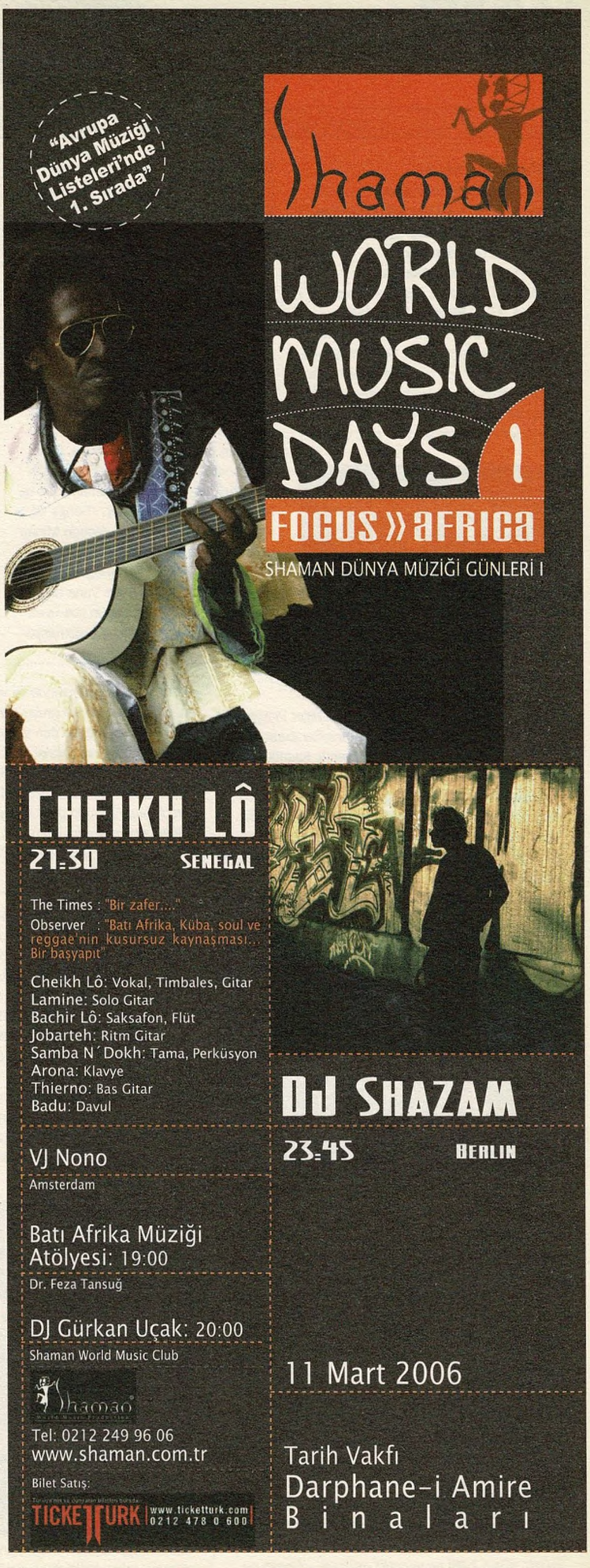

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Babylon'da bu ay

1 Mart, 21:30 **Mercan Dede** ("Akustik")
2 Mart, 21:30 / 3 Mart, 23:00 **Mercan Dede & Sheema Mukherjee** (Sitar)
4 Mart, 23:00 **Arkın Allen**
7 Mart, 21:30 **İlkay Akkaya**
8 Mart, 21:30 **Sema** ("Efsane Hanımlar")
9 Mart, 21:30 **Mabbas & Style-ist**
10 - 11 Mart, 23:00 **Roy Ayers:** 1940 Los Angeles doğumlu bir Siyah müzik üstadı. 1960'ların en iyi vibrafoncularından biriydi, Miles Davis, Herbie Hancock gibi deneylere açık cazcılardan etkilenmişti. 1970'ler ve '80'lerde r'n'b, caz, disko ve funk'a yoğunlaştı. '80'lerin başında Fela Kuti'yle teşrik-i mesaiye girdi. Hiphop'a uyanmakta gecikmedi. Bugün diskodan hiphop'a uzanan bir skalada funky bir acid-cazın en baba temsilcilerinden biri...
14 Mart, 21:30 **Ricky Ford:** Saksofoncu Ricky Ford, Bilgi Üniversitesi öğrencilerinden toparladığı ekibiyle, Ellington ve Mingus şarkıları çalacak...
15 Mart, 21:30 **Ayhan Sicimoğlu**
16 Mart, 21:30 **Them Shepherds / Minna & Dr. Luv:** Helsinkili ikili, elektronik müzikle akustiği, ham blues'u harman etmeyi deniyor. Çiğ gitarlara gürül gürül bir drum machine eşlik ederken, işten anlayanlar, damağımızda tekilaya eşlik eden tuz, tenimizde yılan derisiyle bir temas kalacağını söylüyorlar. "Songs Of Freedom & Love" başlıklı gecede Minna ve Dr. Luv da turntable başında olacak.
17 - 18 Mart, 23:00 **!DelaDap:** Beş sene önce Praglı prodüktör Stani Vana tarafından kurulan !DelaDap, bugün çok üyeli, çok dilli, Viyana merkezli bir enternasyonal grup. Müziklerinin temelinde yatan Roman, Çigan havaları gibi bir sınırlaşırı durum var !DelaDap'ta. İnce ince işlenmiş elektronik ritmler, Doğu Avrupa ruhunu özümsemiş şahane şarkılar, şırıl şırıl bir vokal... Bu ayın kaçmazlarından.
21 Mart, 21:30 **Aynur Doğan**
22 Mart, 21:30 **Selen Gülün**
25 Mart, 23:00 **DJ Shantel:** Alman DJ kariyerine tekno ritmleriyle başladı, ama Balkan ritmlerinin onu büyülemesi uzun sürmedi. Baktı ki Boban Markovic'ler, Fanfare Ciocarlia'lar bir ömre bedel, küçük elektronik temaslarını bakır nefeslilere uygulamaya başladı. Almanya'daki gecelerine ve toplama albümlerine verdiği isim gibi, coşkulu bir "Bucovina Club" gecesi yaşatacak. Balkan havalarıyla coşmak isteyenlerin kaçmazı...
28 Mart, 21:30 **Siya Siyabend**

Themsepherds

DJ Shantel

!DelaDap

Indigo'da bu ay

3 Mart, 22:00 **Trevor Jackson:** Nam-ı diğer Playgroup. Eski albüm kapağı tasarımcısı, Afrika Bambaataa'larla, Prince'lerle funk'a, hiphop'a uyandı, kasetlerle, Commodore 64'le miks işine girişti. Bugün adı hasretle anılan The Brotherhood grubuyla çalıştı, Jackson Britanya rap'inin önde gelen simalarından biri oldu. 1996'da bugün bir kale gibi dikilen Output plak şirketini kurdu. Massive Attack'la teşrik-i mesaisi bile başlı başına referans...
4 Mart, 22:00 **M.A.N.D.Y. & Jay Haze:** Remiksleriyle de tanınan ve bünyesinde iki veteran DJ barındıran Alman tekno ve house grubu dansa müsait. İrlandalı Jay Haze ise, reggae'den de esinlenen minimal tech-house'uyla algının kapılarını açmaya aday...
10 Mart, 22:00 **Juan Atkins:** Krautrock'a, uzay efektlerine, funk'lı bir caza vurulan Detroitli DJ, bugüne dek birçok önemli ismin plaklarını yayınlayan Metroplex şirketinin de kurucusu. Ufku açık bir electro-groove...
11 Mart, 22:00 **Tiefschwarz:** Geçen sene de Indigo'yu ziyaret eden tech-house ikilisi, yeni albümleri "Eat The Books"la geliyor...
24 Mart, 22:00 **Justin Robertson:** '90'larda Chemical Brothers'a öncülük eden, son zamanlarda Nick Drake, Neil Young hattından akustiklere sardıran Manchester DJ'i, şu sıralar Fatboy Slim'le işbirliği halinde...
25 Mart, 22:00 **Sylvie Marks:** Almanya'nın en büyük kulüplerinin demirbaş DJ'i Marks, en son Paris'te Panik gecelerinin DJ'i olma görevini Chloé'den devraldı; Indigo'daki elektronik setinde de hafiften "French touch" yapacak...
31 Mart, 22:00 **Digitalism:** Jens Mölle ve İsmail Tüfekçi'den oluşan Hamburglu grup, müziğini "house'a sıkça gönderme yapan, yumuşak, kirli elektro" olarak tanımlıyor. "Punk Song"u çalmalarını bilhassa bekleyelim...

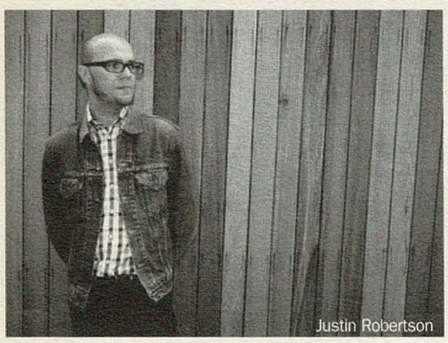
Justin Robertson

Dulcinea'da bu ay

Dulcinea, bir dizi performansla akustiğe ve Türk müziğine de kapı açıyor. Oda'da, 9 Mart'ta Göksel Baktagir ve İzzet Kızıl'ın saz ve perküsyon düeti, 16 Mart'ta Muammer Ketencoğlu'nun akordeon solosu, 23 Mart'ta Buzuki Orhan Osman ve Bahadır Tatlıöz'ün piyano, buzuki, cura, sitar, banjo ve flüt dinletisi, 30 Mart'ta Yelda ve Neva Özgen kardeşlerin klasik kemençe ve kontrbas düeti var. Sair gün ve vakitlerde, Dulcinea DJ'leri yine pikaplarının başında olacak... Ayrıca, Tan Tunçağ ve Deniz Cuylan'dan oluşan Portecho, 18 Mart'ta Dulcinea'da olacak. "Carnaval del Amor" adlı ilk albümünü yayınlayan Lava grubu da 24 Mart gecesi çalacak. İki de modern dans etkinliği: Yanael Plumet'in düet performansı 4 - 5 Mart'ta, Talin Büyükkirkciyan'ın solo performansı "Kayıp Düştü" 24 - 25 Mart'ta Dulcinea'da... *Meşelik Sok. no: 20, Beyoğlu - İstanbul*

Portecho

Roxy'de bu ay

Room Recordings girişimiyle, Burn'ün katkılarıyla, şahane bir Roxy gecesi: Geisha-punk'ın öncülerinden, Japon elektro-pop sanatçısı Hanayo ve elektro/casio-pop sanatçısı Piney Gir, 29 Mart gecesi İstanbul'da. Chicks On Speed'den Hanin Elias'a uzanan bir çizgiyi sevenler kaçırmasın... 9 Mart'taysa chill-out'çular hazırlansın: Dub'larla, Latin, reggae, bossa nova tonlarıyla güneye inen Hacienda, adını aldığı New Order kulübünün eğlenme ve kasmama, ama işini yapma şiarını da unutmuyor. Funk'a, asit caza yaklaşan müzik, güzel, hafif bir gecenin eşlikçisi... Geçen sene "Skip & His Elephant" isimli albümlerini yayınlayan ikili, epeydir gitarlarla, vokallerle sahneye çıkıyor. 9 Mart gecesi inşallah böyle bir ekiple gelirler...

Hanayo

Sadece ayın konseri değil, yılın konserlerinden. Post punk'ın, miras kalacak iyi rock'un büyük ekibi Echo & The Bunnymen, 10 Mart'ta Balans'ta. Ian McCulloch ve arkadaşları, '80'lerde parlayan hitlerini, yeni albümleri "Siberia"yla tamamlayacak...

Rock'n'Dark konserleri

1 Mart, Bursa, Resimli Bar **Hayko Cepkin** */ 3 Mart, İzmir, Kemancı* **Kargo** */ 8 Mart, Bursa, Resimli Bar* **Replikas** */ 10 Mart, İstanbul, Studio Live* **Aslı** */ 15 Mart, İstanbul, Hayal Kahvesi* **Çamur** */ 22 Mart, Bursa, Resimli Bar* **Zardanadam** */ 24 Mart, İzmir, Kemancı* **Aylin Aslım** */ 30 Mart, Eskişehir, 222 Park* **Demir Demirkan** */ 31 Mart, Bursa, Resimli Bar* **Moğollar**

Aylin Aslım

Galataperform konserleri

Galataperform'da bu ay, iki elektro-akustik grubu sahne alacak; Islak Köpek 16 Mart'ta, Mugwump 24 Mart'ta. "Turbofolkpunk mikro-orkestra" Vialka, Çin'e uzanmadan evvel burada konaklayacak ve 14 Mart'ta vokal ve bariton gitarlarla deneysel bir gösteriye girişecek. 23 Mart'ta ilginç bir tecrübe yaşanabilir: Tambur, klarnet ve çello eşliğinde klasik Türk müziği şarkıları okuyacak olan Ayşe Nur Yağız'ın sesini Volkan Ergen analog efektlerle bütünlemeye çalışacak. *Galata Kulesi, Tel: 0.212.243 99 91*

KONSERKONSERKONSER

Cheikh Lô

Bu ay başlayan Shaman World Music Days organizasyonları, inşallah aylar yıllar boyunca sürecek. İlk konuk büyük: Senegalli usta Cheikh Lô, 11 Mart'ta yolunu İstanbul'a düşürüyor. Müziğe küçük yaşta ilgi duyan Lô, bugün Afrika müziğinin dünyaya en büyük hediyelerinden biri. Aynı Youssou N'Dour, aynı Salif Keita, Habib Koité, Ali Farka Touré gibi. Memleketinin dans müziği mbalax'ı salsayla, rumbayla, folkla, cazla karıştırdı, belki keskin yanlarını törpülemiş oldu, ama Senegal kültürünün bayrağını yükselten bir terkip çıkarttı ortaya. Uzun bir aradan sonra geçen sene çıkardığı yeni albümü "Lamp Fall" turnesi vesilesiyle izleyeceğimiz Cheikh Lô, aynı gün 19:00 - 20:00 arası bir atölye de düzenleyecek...

Lô'nun ardından sahneyi DJ Shazam alıyor. Avrupa'nın büyük şehirlerinde dünya müziği odaklı setleriyle tanınan Shazam'ın müziğine, Amsterdamlı görsel performans sanatçısı VJ Nono eşlik edecek. Tarih Vakfı Darphane-i Amire binasında düzenlenecek konser, 21:30'da başlayacak...

Amatör Caz Müzisyenleri Festivali

Memleketin en hayırlı etkinliklerinden biri, Eskişehir Amatör Caz Müzisyenleri Festivali dördüncü senesine giriyor. Anadolu'nun dört bir yanından buluşmaları amaçlayan festival, 15 - 18 Mart arasında Anadolu Üniversitesi'nde düzenlenecek. İmer Demirer Quartet'in açılışını yapacağı festivale şu gruplar katılacak: JazzAbesk, İstanbul Quintet, Equinox Trio, Evrim Özşuca Quartet, Re-Sim, Akdeniz Üniversitesi Pop-Caz Orkestrası...

Martfest ODTÜ

Bu yıl üçüncüsü gerçekleşecek olan Martfest ODTÜ, 5 - 28 Mart tarihleri arasında. Ayşe Tütüncü, Kerem Görsev, Nem, Şirin Pancaroğlu, Yıldız İbrahimova gibi isimler festival boyunca Ankaralılarla buluşacak.

Ortaya Karışık

Türk pop ve rock müziği üzerine yazıları bu ay kitaplaşacak olan Murat Meriç, 4 Mart'tan itibaren eski 45'likleriyle, yeni pop şarkılarıyla Balans'ta. Rock'tan Arap havalarına, tangolardan kantolara, Ajda Pekkan'dan Duman'a... İlk programın konuğu Erol Büyükburç: Üstad, en sevilen şarkılarını canlı söyleyecek.

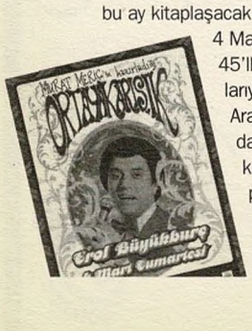

[festival]

Filmmor Festivali

Kadınların sinemasını daha çok izleyiciye ulaştırmak için yola çıkan Filmmor Kadın Filmleri Festivali dördüncü yılına ulaştı. 11 - 18 Mart tarihleri arasında İstanbul'da start alacak olan festivalin bu yılki teması, kadınlara yönelik şiddet. Festivalde 15 ülkeden 33 film gösterilecek; Brezilya'daki kadınların yaşam mücadelesinden Kamerun'daki kadınların yasal hakları için bir araya gelmelerine, dünya coğrafyasının çeşitli noktalarından pek çok kadının hikâyesi beyaz perdede can bulacak. Kadınların

tarihini, deneylerini, düşlerini, şiddete ve cinsiyet eşitsizliğine karşı sözlerini, filmlerini kadınlarla buluşturma görevini bu yıl da sürdürecek festival... Bu sene "Fransa'da Kadınların Sineması" adı altında bir toplu gösterim yapılacak; Laetitia Masson, Agnes Varda gibi yönetmenleri bu bölümde izleyeceğiz. İngiliz belgesel yönetmeni Kim Longinotto'nun dört filminin yanısıra, Türkiye'den kadın yönetmenlerin belgesellerı de festivalde yer alacak. İstanbul'da Fransız Kültür Merkezi ve Hasan Ali Yücel Kültür Merkezi'ndeki gösterimler ücretsiz; İstanbul Modern'deki gösterimlerin bedeli 3 YTL. Festival bu yıl da Samsun, Diyarbakır ve Vanlı kadınlarla olmayı sürdürecek. Ayrıntılar www.filmmor.org adresinde...

[dans]

"Pièce à Conviction"

14. Uluslararası Tiyatro Festivali'nde Çıplak Ayaklar Kumpanyası'yla beraber sahneye çıkan Charles Cre-Ange, "Pièce à Conviction" adlı eseriyle 5 - 6 Mart'ta, saat 21:00'de Taksim Sahnesi'nde Türkiyeli izleyiciyle buluşacak. Matematik, şiir (Rimbaud'dan "Sesli Harfler"), koreografi ve videonun iç içe kurgulandığı oyunu Cre-Ange şöyle anlatıyor: "Gösteri aslında bir yap-boz olarak tasanlanmıştır. Düzen, kaos, rahatsız etmek sınırları arasında gidip gelir. Bu nedenledir ki, seyircinin kişisel yorumuna açık bir kapı bırakır... Gösterinin sonunda bütün bu değişim, dağılma, tekrar ve kesişimler üstüne yoğrulmuş bedenler, ütopik de olsa, şu cevabı ararlar: Kara sinek bir meleğe dönüşebilir mi?" Ayrıntılı bilgi, www.ciplakayaklar.com ve www.creange.free.fr adreslerinde...

[tiyatro]

Garajistanbul

Tiyatro hep kültür merkezlerinde, sermaye eliyle olacak değil. Alternatif mekânlar, dayanışmalar, anlamlı oyunlara, işlevli bir tiyatroya zemin olabilir. Galatasaray garajının altında 600 m2'lik bir alan ve bağımsız bir tiyatro topluluğu, 5. Sokak Tiyatrosu. Mekân enteresan, akustiği iyi. Ama biraz destek de lâzım. 50 YTL karşılığında tiyatroya omuz verirken, edineceğiniz kartla bazı ayrıcalıklardan da yararlanabilirsiniz. Türkiye İş Bankası Taksim şubesi, hesap no: 1052 822489, hesap sahibi: 5.Sokak Tiyatrosu. Telefon: 0.212.272 43 80...

[sergi]

Balkan Naci'den "Matah"

Balkan Naci İslimyeli'nin 35. sanat hayatı vesilesiyle açılan ilk sergi "Matah", adını Mahmutpaşa ve Tahtakale'den alıyor: "Hayatın bütün doğallığıyla aktığı ve neşenin, paylaşımın, yaratıcılığın büyük bir alçakgönüllülükle diğer insanlara açıldığı gerçek alanları severim; beni tanımayan ve benim onları tanımama izin veren doğal alanları... Bu nedenle, Mahmutpaşa ve Tahtakale benim cennetimdir." Çeşitli sergilerinde yöneldiği "giysi-tual" kavramına yeniden eğilen İslimyeli, giysi dışı amaçlarla üretilmiş farklı ürünleri kullanarak tasarladığı giysi-heykelleri sergiliyor. 3 Mart - 30 Nisan arasında, Artvarium'da...

Harmancı Sok. Harmancı Giz Plaza, Levent - İstanbul / Tel: 0.212.281 51 50 / www.proje4L.org

Mardin Mardin

Melek Nuhoğlu, "İnançların ve Kültürlerin Kalesi: Mardin"den iki sene sonra tekrar Mardin temasına dönüyor ve tual üzerine akrilik ve gravürler çalışmalarında, üzerinde yüzlerce kavim yaşamış, farklıların yanyanalığını özümsemiş şehrin tarihsel izlerini sürmeye devam ediyor. Nuhoğlu'nun sergisi, 17 - 31 Mart arasında Galeri Sanatsanat'ta izlenebilir. *Pembegül Sokak, no: 4/3 Suadiye – İstanbul Tel: 0216. 411 20 40*

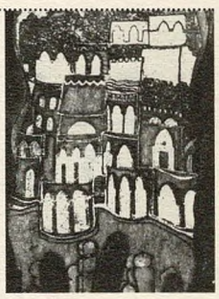

İstanbul Defterdarları

Defter Tutan 69 Arkadaştan Seçmeler, toparlayan: Tan Cemal Genç, Hafriyat Yayınları, 272 sayfa

9. Uluslararası İstanbul Bienali'nde Roll'un komşusu olan Hafriyat, bu ülkede her şeye rağmen sanat yapan sanatçıların bir araya gelerek kurduğu bağımsız, muhalif bir kolektif. Farklılıkları tematik etkinliklerle birleştiren ve buradan ortak bir tavır çıkarabilen organik bir yapı. "İstanbul Defterdarları" kitabı, Hafriyat'ın on yıldır sürdüregeldiği sanat yapma tarzının bir başka örneği. Defter tutma adeti bulunan 69 sanatçının işlerinden bir derleme hazırlamışlar. Bu sanatçıların defterlerdeki ve defter-dışı işlerini 4 Mart'a kadar Karşı Sanat'ta da görebilirsiniz.

Ernst Barlach

1870 - 1930 arası dünyayı şereflendiren heykeltraş ve ressam Ernst Barlach, yüzyıl başı çatışmalarının, modernist arayışların, modern baskıların etkisini üzerinde en çok hisseden ve bu hali eserine yansıtan sanatçılardan biri oldu. 50'nin üzerinde plastik ve 100'ün üzerinde grafik eseri, 21 Mart - 30 Nisan arasında İstanbul'da sergilenecek. Merkez Tophane-i Amire. Goethe - Teutonia binasındaysa sanatçının Goethe'nin şiirleri ve "Faust" için yaptığı desenler görülebilir.

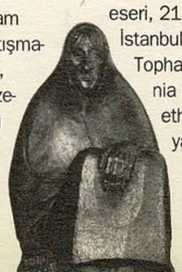

(BEDEN)in (SINIR)ları

Kargart Performans Günleri II

09 / 16 / 23 / 30 MART PERŞEMBE

FRANSIZ KÜLTÜR MERKEZİ SAHNESİ

LES FRONTIERES DU CORPS

10 / 17 / 24 MART CUMA

KADIKÖY KargART SAHNESİ

BORDERS OF THE BODY

ALEXANDRE ABELLAN / Irmak Arkman

身体的疆界

EVANGELIA BASDEKIS

RÄNDER des KÖRPERS

Cie'll Brouillé / Duygu Kızılgün

граници тела

Ilyas Odman / Stéphanie Parent

GRENZEN VAN HET LICHAAM

ATÖLYELER

TELKOVA IRINA / CRISTIAN SAN MARTIN

FRONTERAS DEL CUERPO

Institut Français d'Istanbul

İstiklal Cad. No: 8 Taksim / İstanbul
0212 334 87 62 / www.infist.org

σύνορα του σώματος

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51 F: 0216 346 55 46
www.kargabar.org info@kargabar.org www.kargart.org info@kargart.org

kargart

BORDI DEL CORPO

BASIN SPONSORLARI

–"Açık Radyo." 94.9

dancentrum TÜRKİYE'NİN DANS PORTALI

İSTANBUL

e-kolay.net eğlence

ROLL KİTAPLIĞI

Ahmet Güntan Mahkeme Kitap. (YKY)
Alma Guillermoprieto Dans ve Devrim –Küba Anıları (Aykırı)
Craig McGill Futbolun Karhanesi`–Futbol Taraftarların Elinden Nasıl Kayıyor (İthaki)
Eric J. Hobsbawm Devrimciler (Agora)
Gerard Herzhaft Blues (Dost)
Gilles Deleuze Müzakereler (Norgunk)
Gündüz Vassaf 40 Yıl Önce 40 Yıl Sonra Amerika - Rusya (İletişim)
Herman Melville Pierre ya da Belirsizlikler (YKY)
Immanuel Wallerstein Modern Küresel Sistem (Pınar)
James Petras Küreselleşme ve Direniş (Mephisto)
Kemal Tahir Yediçınar Yaylası (İthaki)
Louis Doughty Karanlıkta Ateşler (İş Bankası Kültür)
Murat Uyurkulak Har (Metis)
R. Davenport-Hines Gotik –Aşırılık, Dehşet, Kötülük ve Yıkımın Dört Yüz Yılı (Dost)
Subcomandante Marcos - Paco Ignacio Taibo II Huzursuz Ölüler (Agora)
Susan Sontag Ölüm Tüneli (Agora)
Umberto Eco Cecü'nün Yer Cüceleri (YKY)
William S. Burroughs Arabölge (Ayrıntı)
Yaşar Çabuklu Uzam ve Kötülük (Everest)
Yaşar Miraç Trabzonaşk (Bileşim)

Beatles Alaturka

Musikimizin büyük üstadlarından Münir Nureddin Selçuk, bir değil, yüzbir biyografiyi, hakkında binbir ayrıntılı çalışmayı hak ediyor. Ayşe Kulin'in eline sağlık, bir yerden başlamak gerektiğine hükmetmiş, Selçuk'un hayat hikâyesini çeşitli hatıratlarla, görüşmelerle, aile albümünden fotoğraflarla nakletmiş...

Çok alçak sesle ve çok az konuşur Münir Nureddin. Sanki o bütün söylemek istediklerini, bestelerinde ve okuduğu eserlerde dile getirmektedir. Öyle günlük ıvır zıvır şeyleri konuşmak için yaratılmamıştır. Az konuştuğu gibi, az yer, az içer. Bir-iki dilim ince dilim söğüş tavuk ya da et, bir-iki dilim domates, beyaz peynir, ince kesilmiş elma dilimleri ve kırk yılda bir, iki kadehi geçmeyen viski ya da rakı... Bu yüzden de hiçbir zaman fazla kilolu olmamıştır.

Gençlik yıllarında oynadığı futbolu çabuk bırakmış, spor olarak kürek çekmeyi, yüzmeyi ve yürüyüşü tercih etmiştir. En çok da Kalamış sahillerinde büyüyen bir İstanbullu olarak Kalamış koyunda denize girmeyi ve Fenerbahçe - Moda arasında kürek çekmeyi sevmiştir. Hatta Kalamış aşkı, bir ara, ellili yılların başında, yine o sahillerde dostlarıyla bir araya gelebileceği bir kulüp kurup işletmeye kalkmasına da yol açmıştır. Ünlü sanatçı Perihan Altındağ Sözeri, üstadın ölümünden sonra verdiği demeçte, "Kendisini o denli severdim ki, çok sevdiği Kalamış semtinde bir kulüp açtığı zaman sırf ona yakın olmak için ben de Kalamış semtine taşınmıştım" diyecekti. Ama Münir Nureddin, kulüpçülüğün ona göre bir iş olmadığını kısa sürede anlayacak ve en iyi yaptığı işe, müziğe dönüp bir daha da başka işlere girişmeyecekti.

"Allah'ın Cenneti" filminde, Feriha Tevfik'le

Münir Nureddin, Türk musikisi aşığıdır. Dostu Orhan Nasühioğlu'na, özellikle ondokuzuncu yüzyıl bestecilerinden Dellalzade İsmail Efendi'nin yegâh besteleriyle, ağır ve yürük semailerine hayran olduğunu söyler. Ona yirmi beş yıl kanunla eşlik etmiş olan Hilmi Rit ise, üstadın en çok rast makamını sevdiğini anlatmaktadır. Bir de onun gözünde "zor bir imtihan suali gibi olan bir eser" vardı ki, onu okuyabilen çıkarsa, ona "aferin" denir ve musiki bildiği anlaşılırdı. Bu, onsekizinci yüzyıl bestecilerinden Enfî Hasan Ağa'nın, muhammes usûlündeki, "Bezm-i meyde mutribe bir nağme-i dilcû kopar" sözleriyle başlayan segah bestesidir. Kendisi, sırat köprüsü gibi gördüğü bu besteyi, çok genç yaşında, üstad hocalarının önünde kılı kırpırdamadan okuyarak müzik yeteneğini kanıtlamıştı.

Münir Nureddin, klasik Batı müziğinden de çok keyif almış, özellikle Beethoven'in senfonilerini ve Mozart'ın konçertolarını sık sık severek dinlemiştir.

Kızı Meral, küçükken bir gün "Bach'ın müziği çok kötü, ben hiç sevmiyorum" demek gafletinde bulunmuş, babası bir ay süreyle her gün saatlerce Meral'e Bach dinletmiş, sonunda sözlerini geri alan kızına "Kötü müzik yoktur, dinlemeye alışmamış kulak vardır" diye ders vermiştir.

Yıllar sonra, bir gün evlerinde genç kızlığın eşiğindeki torunu Nükhet, avaz avaz Beatles plakları çalarken, isyan etmiş Münir Nureddin. "Sabahtan akşama kadar bu kötü müziği dinlemeye mecbur muyuz?" diye bağırmış. Meral hemen yapıştırmış: "Siz ne demiştiniz bana? Kötü müzik yoktur, dinlemeye alışmamış kulak vardır, babacığım."

Ertesi sabah, banyoda traş olan Münir Bey'in sesini duymuşlar anne-kız: "Lalay la, la lay la, la lay la lay la..."

Münir Nureddin, alaturka ağızla, Beatles'ın ünlü "It's been a hard day's night"ını söylemeye çalışıyor!..

Avukatı Hüseyin Özkan da, onun dostları arasındayken, İtalyanca olarak çok güzel napolitenler ve tangolar okuduğunu anlatmakta, ayrıca üstadın sık sık Beethoven'i Itrî ile karşılaştırdığını ve her ikisinin de müziğinden aynı tadı aldığını söylemektedir. Hatta, nasıl ki Wilhelm Kempff, Walter Giseking, Beethoven'in eserlerinin en üstün yorumcularıysa, Münir'in de Itrî'lerin, Dede Efendi'lerin ve Türk musikisinin en büyük bestekârlarının en büyük icracısı olduğunu, o bestekârlar hayatta olup dinî veya dindışı eserlerini onun ağzından dinleselerdi, sesinin güzelliğine ilaveten, eserin ruhuna nüfuz eden ve başka hiç kimsenin erişemediği icra tarz ve tavrına hayran olarak, eserlerinin kıymetini bu suretle daha iyi anlayıp zevkine vararak, onu alnından öpeceklerini iddia etmektedir.

(...) Neşeli bir günündeyse, iyi bir bestekârdan neler beklediğini ve bestelerini nasıl bir ruh halindeyken yaptığını onun ağzından öğrenebiliyoruz. İyi bir bestecide öncelikle Tanrı vergisi bir yetenek olması gerektiğini anlatıyor dostlarına Münir Nureddin. Sonra ilham perisi giriyor sıraya, çok sağlam bir müzik bilgisi ve küçük kazançların peşinde olmamak, yani besteyi para kazanma ve popüler olma beklentilerinin sığlığına düşmeden yapma ilkesi, ilham perisini takip ediyor. Müzik bilgisini üçüncü sıraya atmasına şaşanlara da, Şevki Bey gibi, nota dahi bilmeden, sırf yetenekle, müziğin şahikasına çıkmış kimseleri örnek gösteriyor.

Ayşe Kulin, Bir Tatlı Huzur –Fotoğraflarla Münir Nureddin Selçuk'un Yaşam Öyküsü (Everest)

ART BRUT

Yüzlerce ilkel sanat

"Formed A Band" single'ıyla parlayan İngiliz grup ilk albümü "Bang Bang Rock & Roll"u çıkardı.

Neden grubun ismi Fransızca?
Eddie Argos: "İlkel sanat" diye tercüme edebiliriz, değil mi? Ham, işlenmemiş, kaba... Bu sanat hareketini kendime çok yakın hissediyorum. İsmi Paris'teyken buldum. Montmartre yakınlarında bir kahvedeydik. Kendi kendime dedim ki, neticede bizim müziğimiz de Dubuffet müzesinde gördüklerimiz gibi bir şey. Hemen Chris'e (Chinchilla) bir SMS attım.
Beğendi mi?
Ne anlam taşıdığını bilmemesine rağmen kulağına hoş geldi. İsim olarak Art Brut'ye bayılıyorum. Hatta bu ismi zimmetimize geçirdiğimiz için kendimi suçlu hissediyorum. Ama ismin kullanım hakkını herkese verebiliriz. Karışmasın diye numaralandırırız: Art Brut I, Art Brut 2... Bir tane Polonya'da olsun ve şarkılarımızı Lehçe seslendirsin. Kanada'da olsun, Leeds'de de olsun, Reading'de de olsun. Virginia'daki, müziğimizi

western stilinde çalsın, İsrail'deki, İsrail-Filistin kavgasını durdurmak için söylesin şarkıları. Böyle yüzlerce Art Brut!..
Sizin geldiğiniz Bournemouth kentinin bir emekli cenneti olduğu söyleniyor.
Gerçi biz Londra'ya taşındık. Ama öyleydi. Gitgide değişti. Geçenlerde Guardian'da çıkan yazıya bakarsak, Bournemouth bir turizm merkezi olmuş, adeta İngiltere'nin Aya Napa'sı gibi. Her taraf dans kulüpleriyle dolmuş. Gençliğimizde bir numara yoktu. Ama çok iyi gruplar vardır. Help She Can't Swim'i duydunuz mu hiç? Ayrıca Bloc Party'nin davulcusu da bizim oralı.
Şarkıcılığın Mark E. Smith'le (The Fall) ve Niall O'Flaherty'yle (Sultans Of Ping FC) karşılaştırılıyor.
Bir itirazım yok, ama The Streets'in Mike Skinner'ıyla karşılaştırılmayı tercih ederdim. Onunla aynı fazda olduğumuzu düşünüyorum, çünkü kendisi hakkında gerçek hikâyeler kaleme alıyor. Sesini de çok seviyorum. Ama onun gibi söylemeye kalkışamam, çünkü ben şarkı söylemeyi bilmiyorum. The Fall'u severim, ama şarkı sözlerinin hiçbir anlamı yok. Mark E. Smith bence sadece iyi bağırıyor.
(Popnews, çev: Derya Bengi)

NEW PORNOGRAPHERS

Elektrik ışığı orkestrası

Kanada-Vancouver'lı grup, son albümü "Twin Cinema"yı yayınladı.

Son dönemdeki gözde Kanadalı gruplardan birisiniz.
Carl Newman: Her nedense, sanki bütün Kanadalı gruplar birer kolektifmiş gibi algılanıyor, Arcade Fire ya da God Speed You! Black Emperor gibi. Oysa ben son albümümüzün temelini kendi kendime çattım, kaydettim. John Collins ise hem bas gitarları çaldı, hem de prodüktörlük yaptı. Basları hallettikten sonra diğer arkadaşlar gelip kendi bölümlerini ekledi-ler. Biraz kalabalıklaşınca, taze fikirlerin katkısı görülüyor tabii.

Deneyselliğe ne kadar açıksınız?
Ben pop müziği, güzel şarkıları severim. Demode olma tuzağına düşmeksizin, öykünmelerden ve nostaljiden uzakta, bu geleneği devam ettirmek istiyorum. Monkees'e, Turtles'a bayılıyorum, böyle katışıksız pop müzikler bana ilaç gibi geliyor. Önce bu saflığı oluşturmaya çalışıyorum, sonra işi biraz karmaşıklaştırıyorum, tuhaf ve beklenmedik bir etki yaratmak için onu yıkmaya çalışıyorum.
2004'te AC Newman adıyla solo albümünüz çıktı: "The Slow Wonder".
Acayip bir durum ama, kendi adınız altında yayınlanacak bir albüm için yazdığınız parçalar, grup için yazdıklarınızdan çok farklı oluveriyor.
Kimlerden etkilendiniz?
Jeff Lynne beni Beatles'dan çok daha fazla etkilemiştir. Olmayacak şey değil. Ben ufakken radyoda Electric Light Orchestra en parlak yıllarını yaşıyordu... Kiss ve Cheap Trick de en sevdiğim gruplardan. Ama 15-16 yaşlarımda, "paisley underground" denilen döneme denk geldim: Rain Parade, Dream Syndicate, Plimsouls, ilk R.E.M.'ler... Post punk yıllarıydı, geçmişi yadsımak icap ediyordu. Ama şimdi umurumda değil. Pop çalan radyoları açıp keyfime bakıyorum. O kadar sık başıma geliyor ki, bugünlerde çalan şarkıları hep Wings şarkılarına benzetiyorum. Ama asla Beatles'a değil, Wings'e. Tuhaf değil mi?
(Rolling Stone, çev: D.B.)

FIONA APPLE

Beni sarar melankoli

Fiona Apple'ın yeni albümünün adı "Extraordinary Machine."

"Extraordinary Machine" plak şirketin tarafından niye geri çevrilmişti?
Şarkıların değişik versiyonlarını yapmak istiyordum, ama bana sadece tek bir şarkı için ödeme yaptılar. Sonuçtan memnun kalırlarsa diğerleri için para çıkaracaklardı. Biraz onur kırıcı bir davranıştı.
Bu durum seni acı çeken sanatçı konumuna mı götürdü?
Biraz. Free Fiona diye bir kampanya açıldı ve birileri albüm yapamayışım üstüne yaygara koparmaya başladı. Önce paniklemiştim, "tanrım, bir sürü sorun çıkaracaklar" diye düşünmüştüm. Beni biraz tembelleştirdi de bu kampanya, ama bana çok yardımı da dokundu. İlk defa birilerinin yanlarında olmamı istediğini hissettim. Eskiden vaktimi genellikle yalnız geçirirdim, melankolik bir doğam vardı, pek dostum yoktu.
Albümün büyük oranda bir eski sevgiliye verilen cevaplar gibi...
Birisiyle doğrudan karşılıklı bir konuş-

ma olmayınca, onun hakkında yazmak daha kolay oluyor. Şarkılarımı hiç eski sevgililerimle tartışmadım, ama bu mahçup edici bir durum olurdu, değil mi? Hem bir erkek arkadaş da istemiyorum, yalnızlığı çok seviyorum.
Neredeyse on yıldır müzik yapıyorsun. Hiç eğlendin mi bu arada?
Bazen evet. Ama bugünkü gibi günlerde, yani 14 söyleşi yapmam gerekince, cehennem gibi oluyor. Kamuoyu nezdinde hiç de kolay olmayan biri gibi göründüğümü hissediyorum.
Hiç Breatney Spears'ın kariyerine bakıp "keşke o olsam" dedin mi?
Aman tanrım, hayır. Ciddi misiniz?
(Guardian, Uncut, çev: Merve Erol)

BROKEN SOCIAL SCENE

Kan ve şeker

Kanadalı kalabalık ekibin son albümü kendi isimlerini taşıyor.

Grupta bu kadar çok eleman olması sorun yaratmıyor mu?
Kevin Drew: Bazen kolay, bazen de çok zor oluyor. Bu yüzden albümün adı "Broken Social Scene": Bizi biz yapan her şeye elveda demek istedik. Artık öyle albümler yapamıyorum, Brendan (Canning) de yapamıyordur herhalde. Kayıtlar birkaç seneyi buldu, çünkü turnedeydik ya da kimimiz başka albümlerde çalışıyordu. Birkaç aylığına bir stüdyoya kapanmak gibi bir durum yoktu. Yine de eğlenceliydi, harika zamanlarımız da oldu. Ama şimdi, birkaç ay kapanıp bir albüm yapmak ve mola vermek istiyorum.
Tansiyonu düşürmek mi istiyorsunuz?
Evet. Etrafta binlerce şey olup bitmeden oturup şarkıları dinleyebilmeyi istiyorum. Daha konsantre bir format tutturmayı yeğlerim. Prodüktörümüz Dave Neufeld hakikaten geminin kaptanıydı. Onu ölümüne seviyorum, günümüzün en ilginç prodüktörlerinden biri, ama biz her konuda çarpışmaya

devam ediyorduk, çılgın zamanlardı. Böyle kalabalık bir ekiple uğraşmak ve aynı anda çıkan bunca fikir onu çıldırttı galiba.
"You Forgot It In People" albümünden farklı olarak bu albüme nasıl yaklaştınız?
Diğerleriyle kıyaslayınca sound'unu çok beğeniyorum –içinde binlerce fikir barındıran, büyük, devasa bir sound. Bir daha böyle bir albüm yapabileceğimizi sanmıyorum. İçine girmek zor, ama bir kez girince, her bir şarkıda değişik şeyler bulmak mümkün.
Albümün ne kadarı doğaçlama?
Sözlerin çoğu. Mikrofona yaklaşıp bir şeyler söyleyiveriyorduk, genellikle de ilk kayıtları kullandık. Grup olarak doğaçlamayı seviyoruz. Ortaya çıkan şeyi görmek eğlenceli. Genellikle günün sonunda ortaya çıkan da en dürüstü oluyor. Bazen oturup yazdığında gerçek hislerinle örtüşen şeyler çıkıyor ortaya. İnsanlar sözleri duyamadıklarından şikâyet ediyor. Ama biz şeker satmıyoruz ki, kan satıyoruz. Birçok insan şeker işini iyi beceriyor. Ben de şeker alıyorum, ama kan satıyorum.
Sizce Broken Social Scene, Arcade Fire gibi grupların önünü açtı mı?
New Pornographers ve biz bu Kanada dalgasında iyi iş yaptık. Ama Arcade Fire'ın çıkıp 650 bin satması bizim sayemizde olmadı. Kanada müziği için genel olarak harika zamanlar bunlar.
(Uncut, çev: M.E.)

RICHARD ASHCROFT

Faniliğimle kavga ediyorum

Eski Verve solisti Richard Ashcroft'un yeni albümü "Keys To The World".

Bugünlerde nasılsın?
Fiziksel olarak gayet iyiyim. Kafam yeterince açık, tıpkı 21 yaşımdaki gibi, tutkularımı yitirmiş değilim. Birkaç sene öncesine oranla daha kaygılı ve sinirli bir halde modern hayatlarımızı yaşıyoruz işte. Yirmi yıl önce nükleer savaş tehlikesinden tırsıyorduk, bugün kuş gribinden, terörizmden...
Çocuğun, hayatını nasıl etkiledi?
Çocuğun olduğunda, her şeyin daha masum, daha güzel ve sürprizli yaşandığı zamanları yeniden ele geçiriyorsun sanki. Kendi faniliğinle kavgaya tutuşuyorsun. Artık nihilistin teki değilsin, geçmişe oranla daha bir sorumluluk sahibisin.
"Keys To The World" albümüyle ilgili neler hayal etmiştin?
Zamanı israf etmeden, güçlü bir şey yaratmayı. İnsanlar hiçbir şeye fazla zaman ayırmıyor artık. Hemen dikkatlerini çekmek ve ilgilerini yitirmemelerini sağlamak lazım.
"Music Is Power"daki Curtis Mayfield sample'ını nereden aldın?
Curtis'in yazdığı ve yapımcılığını üstlendiği "Chicago Soul" diye bir albümden, "It's All Over" şarkısından. "Bittersweet Symphony"deki gibi başka biri gelirin yüzde yüzünü alacak, benim de ellerim boş kalacak değil yani. Dürüstçe yapılmış bir sample.
Rolling Stones'çularla tutuştuğun "Bittersweet" davasını unutabildin mi?
Zannediyorum. Hayatta başka şeyler de oluyor. 10-15 yıl içinde şarkının kime ait olduğu tartışmalarında bir sonuca ulaşırız umarım. Kuzeyli rock'çuların mirasının, boşa savrulan paraların, kovulan insanların arasında olmak ilginç bir tecrübe oldu.
"Words Just Get In The Way" şarkısıyla, şarkılar konuşsun mu demek istiyorsun?
Evet. Nedense kendimi müzikte ve şarkı sözlerinde daha iyi ifade edebiliyorum ve nedense bu, günden güne işe yaramaz oluyor. Finans ağzıyla ya da Blair ağzıyla konuşup saçmalayan bir sürü insan var. Mânâsız bunlar.
(Uncut, Les Inrockuptibles, çev: M.E.-D.B.)

ARCTIC MONKEYS

Vampirlerin gazabı

Sheffield'li dörtlünün yaş ortalaması ondokuz buçuk. İlk albümleri "Whatever People Say I Am That's What I'm Not"la satış rekorları kırıyorlar.

Nasıl çıktı bütün bu parçalar?
Matt Helders: Belirli bir formülü yok, parçasına göre değişiyor. İşin başında Alex (Turner) sözü ve müziği getiriyor, prova sırasında herkes kendi tuzunu biberini ekliyor, bir şarkı haline getirene kadar hababam çalıyoruz. Bazen bir şarkı basit bir ritmden doğuyor, onun üstünü biraz süsleyip şişiriyoruz. Hiçbirimiz korkunç yetenekli müzisyenler değiliz, kendi yağımızla kavruluyoruz işte.
Star hayatının keyifli ve can sıkıcı yanları?
Fotoğraf seansları falan bazen çok bıktırıcı olabiliyor, ailenizi, arkadaşlarınızı ihmal edebiliyorsunuz. Ama grup olmasaydı hayatta göremeyeceğiniz yerlere, dünyanın dört bir yanına gidip konserler vermek çok güzel. Bütün bunları mecburen, iş diye yapmıyorsanız tabii.
Çok olgun ve oturmuş bir sound'unuz var.
Olgun bir sound'un nasıl bir şey olduğunu bilmiyorum. Şansımız yaver gitmiştir. Bu grup kafamızı çok açtı. Mesela biri bizi The Jam'le mi karşılaştırıyor, hemen gidip The Jam dinliyoruz, bakalım benziyor muyuz, benzemiyor muyuz diye... Müzikal kültürümüz ve zevklerimiz gitgide zenginleşiyor.
"Perhaps Vampires Is A Strong But..." Ne demek bu?
Başlangıçta, hatta şimdi hâlâ, insanlar bu şarkının basınla, medyayla ilgili olduğunu düşündü. Halbuki bir grup kurmanın para dışında bir amacı olabileceğini kabul etmek istemeyen insanlardan bahsediyoruz. Sadece eğlenmek için müzik yapamaz mıyız? Bu insanlar kanımızı emer gibi keyfimize limon sıkıyor. "Belki vampirler güçlüdür ama..."
Neden bütün şarkı isimleriniz bu kadar uzun?
Neden olmasın? Eğer bir anlamı varsa, uzunluğunun ne önemi var? İsim ne kadar uzun olursa, anlamını yitirme tehlikesi o kadar azalıyor. Albümün adına gelince; "Saturday Night and Sunday Morning" filmindeki bir diyalogdan alıntı: "Hakkımda kim ne derse desin, ben o değilim." İnsanlar, nedense, en maksatsızca yapılan şeylerin altında bile bir bit yeniği aramaktan kendilerini alıkoyamıyor.
(Libération, çev: D.B.)

CARLOS SANTANA

Miles olmak zor

Santana'nın "All That I Am" adlı son albümündense, aşağıda tavsiye ettiklerini dinlemeyi yeğleriz.

Bugünlerde hangi müzikler sizi canlandırıyor?
David Byrne'ün hazırladığı bir derleme; r&b şarkılarını alıp reggae'ye çevirmişler. "Darker Than Blue" diye bir albüm. David Byrne'den bir şey daha var: "Love's A Real Thing". Afrika işi, ama garaj müziği gibi tınlıyor, tıpkı "96 Tears" gibi. Sanki ? & The Mysterians ya da The Doors'un ruhunun olduğu bir albüm, ama Farfisa org sound'uyla.
Hayatta en sevdiğiniz albüm hangisi?
Birkaç tane var, ama herhalde John Coltrane'in "A Love Supreme"ini tercih ederdim. Sonra Beatles'ın "Sgt. Pepper"ı, Jimi Hendrix'in "Are You Experienced"ı, Marvin Gaye'in "What's Going On"u...
İlk aldığınız albüm neydi, nereden almıştınız?
Little Walter'ın "best of"u. San Fransisco'da bir dükkândan almıştım, The Kinks'in "best of"uyla beraber. 2.75 dolar bayılmıştım yanılmıyorsam.
Kendiniz hariç, hangi müzisyenin yerinde olmak isterdiniz?
Hayattakilerden, herhalde Wayne Shorter, Herbie Hancock ya da McCoy Tyner. Eskilerden, muhtemelen Duke Ellington ya da Louis Armstrong. Miles Davis olabileceğimi hiç zannetmiyorum. O delinin tekiydi, bense halim selim biriyim. Sanıyorum bu halini bir tür kalkan gibi kullanıyordu, insanlar ondan uzak dursun diye. Aslında çok tatlı ve utangaç biriydi.
Duşta neler söylersiniz?
Şarkı söylemem. Mırıldanabilirim, bunlar da içimden çıkmak isteyen şeyler olur, yeni gitar riff'leri, farklı gamlar...
Cumartesi gecesi tercihiniz?
Kendi derlemelerimi yapıyorum, Salif Keita, Mory Kante, Toure Kunda gibi Afrikalı müzisyenlerden. Neşeli, mutlu bir müzik.
Peki pazar sabahları?
Coltrane'den "Peace On Earth", Billy Evans'dan "Peace Piece". Sabah kuşları ilk duyduğunuzdaki gibi bir müzik.
(Mojo, çev: M.E.)

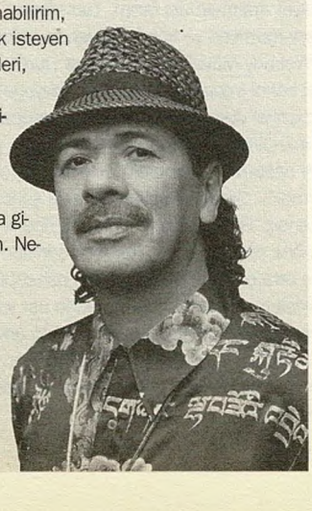

ISOBEL CAMPBELL & MARK LANEGAN

Kederli iki ses

Isobel (Belle & Sebastian) ve Mark (Screaming Trees / QOTSA) el ele "Ballad Of The Broken Seas"i yayınladılar.

Mark Lanegan'la işbirliğiniz nasıldı?
Isobel Campbell: Screaming Trees'i hiç duymamıştım, bir arkadaş sayesinde dinledim, onlarda hakiki bir şeyler vardı. Sonra Lanegan'la haberleştik, ama sadece e-mail ve eski usûl posta yoluyla. Birbirimize CD'ler yolluyorduk. En sonunda kalkıp mayısta Los Angeles'a gittim. Mark bir şarkı yazmıştı, beraber söyleyince, biz en iyisi bir albüm yapalım dedik. Mark'ta en hoşlandığım şey, açıklığı ve dürüstlüğü. Kederli bir sesi var, benimki de öyledir.
Albümde Lee Hazlewood ve Nancy Sinatra havası hakim...

İkimiz de onların büyük hayranıyız, ama onlardan bir şey almıyoruz. Glasgow'da tanıştığımız zaman onlardan da söz ettik, "The Cowboy and The Lady"nin kapağına beraber güldük. Geçen gün evi toplarken Hazlewood'un "Cowboy In Sweden"ini dinliyordum, habire boogie yapmak için duruyordum. Evin temizliği benim için önemli bir mesele, bir albüm koyunca vakitlice işi bitirebileceğimi zannediyorum. Temizlik için The Byrds iyi gider.
Albüme melankoli de hakim...
Albümde tam mânâsıyla bir melankoli havası var. Bence erkek / dişi, aydınlık / karanlık karşıtlığı da var, vokaller yüzünden. Ama hiçbir şey bilinçli yapılmadı, bunu yeni moda gruplara bırakıyorum. Benim durumumda, ne varsa o çıkıyordur, ben de buna uğraşıyorum... Yaşlı insanlar için müzik yapma fikri hep hoşuma gitmiştir. İnsanlar müzisyenleri kategorilere sokmaya bayılıyor, ben de "siktirin" diyorum. Dinleyen çıkmazsa, gider öğretmenlik yaparım.
En sevdiğiniz albüm ne?
Her zaman için Neil Young'ın "After The Goldrush"ı. İlk dinlediğim zamanı hatırlıyorum, bana son derece tam ve hakiki görünmüştü. Sonra Bob Dylan'ın "Blood On The Tracks"i, Leonard Cohen'in "New Skin For Old Ceremony"si de var... Bir dakika, ben listelerden hiç hoşlanmam ki!
(Mojo, LAS Magazine, çev: M.E.)

Gördüm yaşarken vadesiz ölümümü. / Ördüm de ilmek ilmek, / Sırtıma giyemedim ömrümü **METİN ALTIOK**	
Hasta olduğun için değil, hayatta olduğun için öleceksin. **SENECA**	İhtiyarları anla, onları yabana atma, bütün hastalıkları, gencin zalim sağlığından yeğdir, zira. **MURAT UYURKULAK**, Har
Yaşam dediğimiz şey, önceden yarattığı her şeyi aştığı için sürüyor. **HASAN ALİ TOPTAŞ**, Sonsuzluğa Nokta	
Oysa ne göçmenim ne göçebe / Hangi kapıyı tıklasam sökülmüş tırnakları **METİN ELOĞLU**	Sen bir kuzu ben bir kurdum / Seni benden kıskanırım **AŞIK ÖMER**
	Göğsünde düğmesi aktır gümüşten / Tatlıdır dudağı türlü yemişten **ÖKSÜZ AŞIK**

Stuart A. Staples
Lucky Dog Recordings 03-04
(Beggars Banquet)

İnsanın ses duymaya ihtiyacı var. Bazı sesleri duymaksa insana gerçekten iyi geliyor. Radyo mesela, icat edildiğinden beri insanın ses duyma ihtiyacını, büyüsünü kaybetmeksizin giderebiliyor. Sabah uyanınca, sevdiğimiz yanımızda değilse eğer, radyodan sevilen bir sesi duymak, onun da aynı anda uyanık olduğunu bilmek iyidir, hatta bazılarımız için vazgeçilmezdir. Sesler kayıt edilebildiğinden beri, her zaman canlı olarak olmasa da, istediğimizi duyabiliyoruz. Bu sesler kalbimizin derinindeki duygu pınarlarını, oradaki boşlukları dolduruyor.

Stuart A. Staples'ın ilk grubu Asphalt Ribbons'dı, ama Tindersticks'le tanıyor müzik dünyası onu. Tam bir grup müziği yapıyor Tindersticks ve müzik dünyasındaki yeri benzersiz. Bariton ses karakteri münasebetiyle İngilizce "crooner" denilen solistleri Stuart Staples ise bu grubun en merkezî figürü. Ve şimdi, Tindersticks grup olarak biraz dinlenirken, kendisi iki yıldır evde yapıp biriktirdiği kayıtlarını bir solo albüm olarak piyasaya çıkarmış durumda. Staples'ın sesi, dünyadaki birçok müziksever için vazgeçilmez bir ses. Tom Waits gibi, Nick Cave gibi vazgeçilmez bir ses. Doğru yer ve doğru zamanda duyulduğunda insan ruhunu omuzlayıp taşıyabilecek özelliğe sahip. Evet, belki insanı coşkuyla yükseltip neşelendirmiyor ama, evinde hissettirebiliyor. Zevk de, acı da, neşe de, hüzün de gelip gerçek yerine oturuyor ve kalbin zemini yumuşuyor.

Staples'ın solo albümü "Lucky Dog Recordings 03-04" yumuşak başlıyor. Piyano, trompet ve David Lynch'in "Twin Peaks" filmindeki Julee Cruise'i andıran, ama Gina Foster'a ait vokallerle. Yani bir sürpriz olarak, Staples'ın sesini ancak ikinci şarkı "Marseilles Sunshine"da duyabiliyoruz; hem de tam beklenildiği gibi...

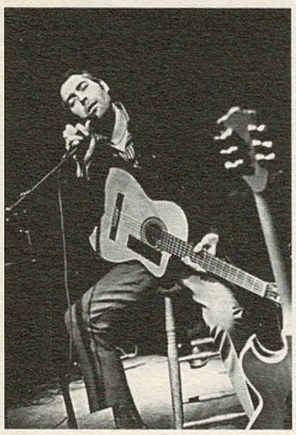

Tindersticks'e has klasik şarkı yapısı bir yana, onların az sayıdaki hareketli, tempolu şarkılarının benim kalbimde ayrı bir yeri var. "Say Something Now" da onlardan biri. Patlayamayan bir gerilimin hüznü var şarkıda. Perküsyon ritmli bu şarkı, albümün en iyisi kanımca: "Beni harekete geçirecek bir şey söyle şimdi / Derinden acıtacak bir şey / Hissedebileceğim bir şey..." Terry Edwards'ın saksofonları da son derece güzel. "Friday Night" ise Fransızca "noir" (karanlık) sözcüğünün içerdiği anlamdan besleniyor. Orgun hassas tonu, şarkının kırılganlığıyla örtüşüyor. Minimallik "Lucky Dog Recordings 03-04" albümünün en belirgin özelliği. Bir tür blues olan "Shame On You"da gitarlar ön planda, "Untitled" ise nispeten aydınlık bir enstrümantal. Günümüzün en iyi İngiliz şarkıcı ve söz yazarlarından biri olarak gösterilen Stuart Staples'ın "Dark Days" isimli bir şarkı yazmış olması kimseyi şaşırtmamalı elbette. Arkadaki çok hafif akustik gitarları saymazsak, sadece Staples'ın sesi anlatıyor bu "karanlık günleri". Hakeza "People Fall Down" gibi bir şarkı ismi de, mesela Jason Donovan'a ait olamaz. Belki Tindersticks severlere garip gelebilir ama, "Çık o zaman dışarı ve havayı çek içine / Suyun tadına bak / Git ve şu tepeye tırman" diyor Staples bu şarkıda. Ama sözleri anlaşılmasa, insanoğluna ait bir başka acıdan bahsediyor zannedersiniz. Üflemeliler yine muhteşem. Bir Tindersticks klasiği olarak da kabul edilebilecek olan "She Don't Have To Be Good To Me"de adamımız, yine kendine yönelik suçlamalar içinde.

Albümde esas gruptan Neil Fraser ve David Boulter kendi aletlerini çalmışlar. Ayrıca saksofonda, daha önce Tindersticks'te de çalan Terry Edwards, piyanoda ise "Amelie" filminin müzikçisi Yann Tiersen var. Tiger Lillies grubundan Adrian Huge davulda, Adrian Stout ise bas gitarda yer alıyorlar. Yani pek de solo bir albüm sayılmaz bu.

Staples'ın sesinin ardında, Tindersticks müziğinin alameti farikası olan kemanlar bu albümde yok. Bu albümde az şey var belki, ama olanların hepsi yerli yerinde ve 42 dakikalık sıcak ve güzel bir şarkılar toplamını oluşturuyorlar. *Hilmi Tezgör*

Calla
Collisions
(Baggers Banquet)

Artık zaaf mı dersiniz, bilgelik mi, başımıza gelen her şeyi başımıza daha önce gelen diğer şeylerle kıyaslayarak algılarız. Psikoloji ya da bilişim, benim "algıda kerizlik" dediğim bu duruma daha sık bir isim vermiştir mutlaka. Bu yüzden orada burada Calla'yla Nick Cave'i benzer bulan sınıflandırmalar görürseniz mazur görün; benzersiz olana, eğer bu kendimiz değilsek, ikna olmamız zaman ve emek istiyor. Ve biraz çiğ kaçsa da, olgunluk.

Hem önceki üç albümleriyle kıyaslanması, hem de, eğer mümkünse tabii, bu kıyaslama yapılmadan dinlenmesi halinde "Collisions" da, Calla'nın Olgunluk Çağı Albümü sayılabilir. Bunu böylece saptamak güzel bir şeydir, zira "Collisions" olgunluk çağı albümü sayılırsa, önceki Calla albümü "Televisie" de bir Geçiş Dönemi Albümü olarak kabul edilebilir ve bu yolla kıytırık tarafından da olsa bir meşruluk kazanmış olur. (Dağılmış bir grubun arkasından konuşmak delikanlılığa sığmasa da, öyle bir iddia taşımadığımdan rahatlıkla söyleyeyim ki, Sixteen Horsepower için "Secret South" neyse, Calla için de "Televisie" o. İki nefis parça, iki-üç tane katlanılmaz derecede kötü parça ve dinleyeni kötü parçalardan daha çok üzen, savruk, özensiz ve şahsen sevgimin ve bağlılığımın kötüye kullanıldığını hissettiğim diğer parçalar.)

İpte yürüyenleri seyretmek zevkli bir şey; nedenlerini düşünmeyi (ya da düşünmemeyi) okuyucuya (ya da dinleyiciye) bırakıyorum, Calla dinlemek de işte aynı şekilde zevkli bir şe. "Collisions"da Calla'nın altına ağ gerdiği dikkat çekse de, onları halâ ipte yürürken görmek güzel. Düşseler de incinmeyeceklerini bilerek, tükenmek yerine uzlaşmayı seçtiklerini fark ederek, sürekli uyarılmış olarak yaşamanın güçlüğüne ikna olduklarını düşünerek Calla dinlemek çok güzel. "Bırak gitsin, dönerse senindir" türü ucuz delikanlılıktan (ucuzdur, zira bedelsizdir), "beni sıkı tut ve bir yere bırakma" diyen bir gerçekliğe (hoş)gelmiş oldukları mesela, oldukça dikkat çekici.

Araba kazası siparişi veren bu gençler, artık "hiç rahatsız olma, ben çıkışı bulurum", "örtbas ettim ve inkâr ettim", "unut gitsin, pişmanım" derken ağır abileri hatırlatıyorlar. Tabii bütün bunlar yazdıkları kâğıtta durduğu gibi durmuyor, tüm albüme siniyor, oradan size geçiyor, bana geçiyor, sizin benim gibilere geçiyor. Derken gökten elmalar düşüyor, insan ister istemez şöyle düşünüyor: Uzlaşmak Allah'ın emri, ah, asilik olmasaydı. *Nurdan Beşergil*

We Are Scientists
With Love and Squalor
(EMI)

Grup nüfusu ve görev dağılımı olarak Nirvana gibi olan yepyeni bir New York grubu ile karşı karşıyayız. We Are Scientists, kendi bağımsız çalışmaları "The Wolf's Hour" EP'si ile zaten kendine hayran çevresi oluşturmuş bir grup idi. O yüzden de henüz ilk albümleri çıkmadan dolu konserler veriyorlardı. Virgin etiketiyle yayınlanan ilk tam albümleri "With Love and Squalor" ise bu amatör ruhun hak ettiği takdirdir. En başta grubun, adı ile bağdaştırılmaması ve ciddiyet aranmaması lazım. Tamamen eğlenceye yönelik, bol gitarlı müzikleri ve komik klipleri ile yakın zamanda MTV'de de görebiliriz kendilerini. "Nobody Move", "Nobody Get Hurt" ve "The Great Escape" adlı şarkılarının klipleri kendi internet sitelerinden izleyenebiliyor, tavsiye edilir. O kadar iyi olmasalar ve müzikal derinlikleri ile boy ölçüşemeseler de, dinlerken sanki Franz Ferdinand'ın ünlü olmadan önceki halleriymiş gibi geliyor. Yoğun gitar riff'lerinden daha bol gitarlı nakaratlara geçmek, eski dans ritmlerini andıran şarkılarla, asık suratla eğlendirmek... Single olarak seçilen iki şarkı da çok sıkı, dinleyenin yerinde durmasını imkansız. Bunun dışında "This Scene is Dead", "Inaction" ve "Cash Cow" yine bir adım öne çıkan, sorumluluk alan şarkılar. Belki Franz Ferdinand kıyaslamasıyla toy ve orta çaplı bir grupmuş gibi bahsetsek de, aslında kapağı kedili bu albüm, muhtemelen sene sonunda listelerin üst yarısında yer alacak. 35 dakikaya sığan 12 şarkı, bir telaş izlenimi uyandırsa da arkasına medya gücünü almaya başlayan bu grubu daha çok duyacakmışız gibi geliyor. Indie ve punk arasında gelip giden WAS, altyapıdan çıkma yepyeni bir yetenek, bizim de tek beklentimiz iyi oyun ve bol gol. *Sinan Kolat*

Kanamaya hazırlanıyormuş gibi, sakalının ve kaşlarının kırmızılığı yavaş yavaş kulağında birikiyor Van Gogh'un. Başındaki hasır şapkanın gölgesi, burun kemerine kadar inmiş. Gözlerindeyse sarı sarı soluk alıp veren, bir çift yeşil fişek var; uygun iklimi bulup ateşlenememişler, ama bir vınlamanın eşiğinde öylece, heyecanla kalakalmışlar gibi... Hani onlar da olmasa, Van Gogh her zaman sokaklarda karşılaşılan, gırtlağına kadar borca batmış, çökük yanaklı, çiftçi duruşlu ve hazırlanmış coşkulara hazır, sıradan bir insana benzeyecek. Ne var ki, yaratıkların gözlerine bakılıyor önce ve Van Gogh'unkiler de bütün yüzünü değiştirip onun baktığı her yeri deli-dahi bir sarıya boğuyorlar. Sarılara daha doğrusu, kendi içlerinde çoğalıp kendi içlerinde ölen, çeşit çeşit sarılara... **HASAN ALİ TOPTAŞ**, Sonsuzluğa Nokta

Karşıt yönlerde, iki taşıt hızla / Kesişti, geçti. / Bir yüzdü gördüğünüz, bir gözdü / Bir gizli akım. / Size öyle geldi, bakışında: / Ben senin olaydım... **BEHÇET NECATİGİL**

Bilir misin / Benim de gözlerim varmış / Görür müşüm meğer / Gecelerin sessizliğini **ÖZGÜL ÖZGÜVEN**

Art Brut

Bang Bang Rock & Roll

(Rough Trade)

Geçen ay, bir Jean Dubuffet sözünü tepe yapmışız: "Merdivenleri fırçalayan bir kızın bağıra bağıra söylediği bir şarkı, usta bir şarkıcıdan daha çok etkiler beni." Dubuffet, isim babası olduğu Art Brut'yü dinlese zevkten mest olurdu; elektrikli testere gibi bir müzik –en ilkelinden gitarlı punk, komşuları delirtecek bir vokal, dinleyeni hem kahkalara boğacak, hem çileden çıkaracak sözler. Art Brut başını, eski goth, Van Gogh ve Top Of The Pops hastası vokalist Eddie Argos'un çektiği, biri hanım, beş kişilik bir grup. Argos "Nicky Wire (bizim bildiğimiz tek Nicky Wire, Manic Street Preachers'da) sikimi ağzına alsın" gibi lirikler yazdığı gruplarda tecrübe kazandıktan sonra Art Brut'yü bir araya getirmiş. Grubun ilk şarkısı "Formed A Band"i Angular Records'un çıkardığı bir toplamada dinleyen bir gazeteci, şarkının mp3'ünü Rough Trade'e gönderince gökte aradıklarını yerde bulmuş minik Jonathan Richman'lar. Rough Trade'ciler, "Filistin'le İsrail'in arasını yapacak, 'mutlu yıllar' kadar evrensel şarkılar yazacak" Art Brut'nün yakasına yapışmış anında, "Formed A Band"i single yapmışlar: "Bir grup kurduk / Bakın bize / Bir grup kurduk. / Boya saçlarını karaya / Bakma sakın arkana." Böylece debut'leri "Bang Bang Rock & Roll"u oluşturacak diğer şarkılar da yavaştan gün yüzüne çıkmaya başlamış.

Albümün açılışını yapan "Formed A Band"den sonra, 22 yaşında rock'n'roll'u keşfedip, kontrolden çıkan "küçük kardeş"in şarkısı "My Little Brother" ikinci sıraya oturmuş: "Dinlemiyor artık A yüzlerini / Bana bir albüm doldurdu B yüz ve bootleg'lerden / Kasetteki her şarkı diyor ki / Ana-babalarımızın bizim için kaygılanmasını istiyorum..." Üç numarada, Argos'un 15 yaşında çıktığı ve tam "10 sene, 9 ay, 3 hafta, 4 gün, 6 saat, 13 dakika, 5 saniyedir" göremediği biricik aşkı Emily için yazdığı, "Emily Kane" bulunuyor. "Bu şarkının tutmasını istiyorum, okul otobüsünde çocukların adını bağırmasını istiyorum" diyen Argos'un dileği gerçekleşmiş, Emily, onca sene sonra telefonla aramış Eddie'yi. Elbette "aradan çok zaman geçmiş, zaten halihazırda bir sevgilisi de varmış kızın". Dört numara, başarısız seks girişimi hakkındaki "Rusted Guns Of Milan": "Sakın diyeyim arkadaşlarına anlatma / Söz veriyorum / Bir daha olmayacağına /.../ Bu seni sevmiyorum demek değil / Haydi bir de sen üstteyken deneyelim." Beş numaradaysa "Modern Art" bulunuyor. Hockney'ler Matisse'ler karşısında kendinden geçip tablolara saldıran adamın şarkısı... Art Brut'nün internet sitesinde bir foto-galeri var. Fotoğraflardan birinde, arka cebe sokuşturulmuş bir kitap göze çarpıyor. Başlığı, "Modern Sanat Hakkında Bir Şey Bilmeden Nasıl Atıp Tutarsınız?". Resme verdikleri isimse daha ilginç: "Bible", yani kutsal kitap!

Altı numaraya "Good Weekend" yerleşmiş, neden iyi bu haftasonu? Çünkü yeni bir kız arkadaşı var ve onu çıplak görebilmiş, hem de "tam iki defa". Albüme ismini veren "Bang Bang Rock & Roll"daysa hedefte Velvet Undergroud ve "takipçileri" var: "Zaten tahammülüm yok Velvet Underground'a / Hiç çekilmiyor bir de ikinci baskı olunca." Dayılanma şarkısı "Fight!" ile "Uzun süredir NME okumuyorum / Bu sebepten bilemiyorum hangi janra dahil olduğumuzu" dedikleri "Bad Weekend" sekiz ve dokuzuncu sıraları paylaşıyorlar. "Stand Down"da ise artık şöhreti yakalamışlar, şikâyet etmeye başlamışlar: "Bir kısmımız ailelerine geri dönmek istiyor." Geri dönmek istemeyenlerin ne yapacağı bir sonraki şarkıda saklı. "Moving To L.A.", Los Angeles'a taşınmak: "Axl Rose'la takılırım / Gıcır giysiler alırım / Her şey iyi olacak be / Duydum ki cinayet oranı da düşüyormuş / Güney aksanı edinirim / Belki hareket gelir hayatıma..." Planlar arasında, uçaktan iner inmez garson kızları soymak, Harley Davidson'la Sunset Bulvarı'nda dolaşmak, kim bilir, belki dövme yaptırmak da var –Morrissey'le sahilde oturup Henessey içmek de cabası. Son şarkı "18.000 Lira", bir banka soygunu hikayesi: "Valla kulağa çok para gibi geliyor."

Böylece etti mi size onbir, bir futbol takımı. Ama yeşil sahalarda top koşturan cinsinden değil, asfalt yolda, altıya beş maç yapan mahalle tayfası. Kötü paslar, kaleyi bulmayan şutlar, tekme tokatlar, küfürler de gırla, ver-kaçlar, bacak arasından goller, en büyük heyecanlar, sevinçler de. İnsanın resmen sahaya girip topa vurası geliyor.

İlker Aksoy

Arctic Monkeys

Whatever People Say I Am, That's What I Am Not

(Domino)

Evvel değil yakın zaman içinde, pek de uzak olmayan bir galakside, Alex, Jamie, Andy ve Matthew isimli dört genç bir araya gelir. İkisi gitar çalar, biri bas, diğeri davul. Kendilerini, yine fazla uzaklara gitmeden buldukları bir isimle anmaya başlarlar. Arctic Monkeys, elemanlardan Jamie'nin amcasının '70'lerde kurduğu grubun da adıdır.

Memleketleri Sheffield'da pişmeleri, en fazla iki-üç yıl öncesine uzanır. Bu kısa zamanda grubun vitrin adamı Alex Turner'ın sesi ve gençliği ok gibi kalbinden vuran sözleri o kadar sevilir ki, genç nüfusun onları şehir efsanesine döndürmesi zor olmaz. Daha albüm, single vb. ortada yoktur, ama basın bülteni yerine konserlerinde demolar dağıttıkları için ve de sanal alemde paylaşımı müziğin Robin Hood'u olarak gördükleri için, bütün şarkıları dilden dile, elden ele dolaşır. Sonuç, bir EP ve iki single üzerine bu yılın başlarında çıkan ilk albümleri, dehşet verici bir satışla Britanya'nın "en hızlı satan debut albümü" unvanını alır. Bu paylaşım onları silip geçmemiş, aksine, internetin dönülmez ufkunda, müzik endüstrisinin topyekûn değişeceği günü muştulamıştır. Gerisi zaten tarihtir.

Arctic Monkeys, bu aralar Britanya'nın hemen her mecrada diline doladığı yeni oyuncağı. Tabloidler için "hype", müzik çevreleri için "şimdiki büyük şey". Haliyle Oasis, Beatles veya Smiths'den sonra adanın en büyük grubu. Ama Arctic Monkeys bunlara kanacak tıynette bir ekip değil. Pohpohlanmaya gerek duymadan, kendiliğinden büyük. "Saturday Night And Sunday Morning" filminden apartılmış başlığıyla "Whatever People Say I Am, That's What I'm Not", birbirinden vurucu, punk'ın tarifini milyon punk'çıdan daha iyi yapan şarkılarla dolu. Aynı plak şirketinden "abi"leri Franz Ferdinand gibi gönlünce funk'la oynaşan, Strokes gibi tonları bozguna uğratan, Mike Skinner (The Streets) gibi en gündelik halleri bile incelikle eşeleyen, ama cam gibi berrak bir punk. Üzerine biraz Pulp humoru, bolca ska neşesi... Aynen filmdeki gibi, cumartesi fitili ateşleyip pazar sabahı yolunu kaybedenler, gençlik hezeyanları, baştan çıkarmanın hafifliği, arada polisle dalaşanlar... Sheffield sokaklarından dünyayı anlatan gençlik hikâyeleri.

"İddialı" hitleri "I Bet You Look Good On The Dancefloor" sayesinde herhalde ekibin sızmadığı PC kalmamıştı, şimdi albümleriyle ortalığı "maymunlar cenneti"ne çeviriyorlar. Gezegenin öğleden sonrası manzaralarından girip ("View From The Afternoon") kılık kıyafet uğruna feda edilen romanslardan ("A Certain Romance") çıkıyorlar. Dönüp dolaştıkları mevzular genelde "teenage" meseleleri, ama yirmilerine yeni varmış bir ekibe göre hiç de hafif takılmıyorlar. Bahse gireriz, bir-iki yıla kalmadan "Arctic Monkeys'i dinledikten sonra kendi grubumu kurdum" diyen en az bir düzine isim olacak. Bir grup için daha şanlı ne olsun? *Gökhan Pamuk*

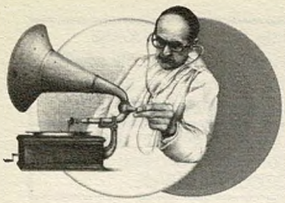

"Dünyayı Kurtaran Adam"ın önemi çok saçma şeylerin çok ciddiye alınarak yapılmasıdır. Daha çok bir Nasreddin Hoca saçmalığı vardır. **CÜNEYT ARKIN**

Aytekin Akkaya: Söylediklerin doğru olabilir mi? Yalnızca kadınların yaşadığı bir gezegene düşmüş olabilir miyiz?
Cüneyt Arkın: Neden olmasın?
Aytekin Akkaya: Eee, bir de müziğimiz ve bir şişe de şampanyamız olsaydı.
Cüneyt Arkın: O hiçbir kadının dayanamadığı meşhur ıslığına başla bakalım.
("Dünyayı Kurtaran Adam" filminden)

Çocuk hakları için omuz omuza:
UNICEF, Mozart temalı tebrik kartları ve mektupluk seti hazırladı.
Kartlara UNICEF ürünlerini satan kırtasiye ve kitabevlerinin yanı sıra, http://qshop.tr.net/unicef.aspx adresindeki online mağazadan ulaşabilirsiniz.

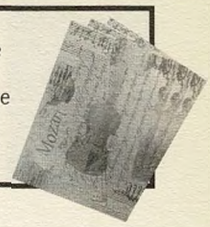

Nine Horses

Snow Borne Sorrow

(EMI)

David Sylvian beni her zaman şaşırtmıştır. Japan yıllarında Lady Diana görünümlü bir çocuk olarak "Communist China" şarkısını söylerken de (Japan'ın "Oil On Canvas"ının da bana göre gelmiş geçmiş en başarılı "live" albümlerden biri olduğunu belirtmeden geçmemeliyim), Can'in çılgın adamı Holger Czukay'la yaptığı alternatif ambient albümleriyle de. Dışladığım bu türe yeni bir gözle bakmamı sağlamıştır. İlgi alanlarıysa sonsuzdur. Gelir, Picasso'nun "Guernica"sı için şarkı yazar ("Brilliant Trees"deki "The Ink In The Well"). Edebiyatı çok sever, Cocteau'dan alıntı yapar, Sartre'dan cümleler aktarır. Gün gelir, King Crimson'ın beyni Robert Fripp'le şaman rüyalarına dalar. Diğer sanatlarla ilişkileri de besler müziklerini. Ayrıca onları icra da eder: Fotoğraf, sinema, resim, enstalasyon bizzat el attığı alanlar arasında.

David Sylvian basında yer almaktan hoşlanmaz, hatta sahneye çıkmaktan hiç hazzetmez. Ama teşhirci bir yanı da vardır. En beklenmeyen yerlerde ona rastlamamızdan özel bir zevk aldığını düşünürüm. Ryuichi Sakamoto ile 1980'lerden bu yana süren kan kardeşliklerine alıştık artık. Hector Zazou'nun başta Rimbaud'yla ilgili albümü olmak üzere birçok çalışmasında sesine rastlarız. Adını duymadığımız İtalyan müzisyenler Marko Polo'yla ilgili bir albüm yaparken ilk Sylvian'ın kapısını çalarlar. Bu liste uzar gider.

Nedir benim David Sylvian'da bulduğum? Beni ona çeken şeyler nedir? Birincisi sesinin, müziğinin verdiği huzur. Ruhanî bir şeyler var bunda. Belki Sylvian'ın ruhanî arayışlarıyla ilgili. Doğunun Zen Budizm'inde, Kabala'nın labirentlerinde gizli bazı özsuları taşıyor şarkılarına. El aldığı gurulardan nefesler saklar sessizlikle ses arasındaki yerlere. İkincisi, arayışlara açık olması, aidiyet taşımaması. Sylvian'ın müziklerini hemen tanırız, ama aynı zamanda o denli farklıdırlar ki... Üçüncüsü samimiyeti, ki belki de en önemlisi bu. Ne zaman bir müziğe sığınmak istesem, gider bir Sylvian plağı seçerim.

David Sylvian, geçen yıl kendi plak şirketinden çıkardığı ilk albüm olan "Blemish"le de bizi şaşırtmıştı. Derek Bailey'in (o da 2005'in aralık ayında rahmetli oldu) gitar doğaçlamaları eşliğinde, bugüne kadar dinlediğim en depresif albümlerden biriydi. Sonradan anladık, karısından, Ingrid Chavez'den ayrılmasının acısıymış sebeb-i hikmeti...

Sonunda geldik Nine Horses'a. Yeni bir proje mi, yoksa yeni bir topluluk mu? Albümde dokuz şarkı olmasından kinaye mi? Yıllarca bir yere ait olmamayı seçmiş olan Sylvian'ın kalıcı bir grup kuracağını sanmam. Dokuz at, aslında bir triumvira. Sylvian'ın Japan'dan beri ilişkisini koruduğu kardeşi davulcu Steve Jansen (iki kardeşin asıl soyadları Batt) ve şu aralar elektronik gurusu olarak omuzbaşında taşıdığı Burnt Friedman'la yaptığı bir işbirliği. Yine kendi şirketinden çıkan, enfes bir artwork'le sunduğu (çizimler Wes Mills'e ait) bu yeni albümün adı: "Snow Borne Sorrow". Acılarını buzdolabına mı taşımaya çalışıyor diye düşünmeden edemiyor insan... Ama aslında kendinden çok, dış dünyaya yönelen bir albüm. Çalışarak ve dışa açılarak onarma çabası belki de...

Albümün mimarları olarak bu üç isim gözükse de, "Snow Borne Sorrow" geniş bir işbirliği içermekte. Norveçli Arve Henriksen trompette, Theo Travis saksofonda, İsveçli Stina Nordenstam vokalde. Basta Seattle'dan Keith Lowe ve Sydney'den Neal Sutherland; gitarda Philadelphia'dan Tim Motzer. Piyanoda tabii ki Ryuichi Sakamoto.

Açılışı yapan "Wonderful World"le David Sylvian 11 Eylül sonrası Amerika'sına gönderme yapıyor. Bu tür bir şarkıyı ilk kez 2004 yılında Ryuichi Sakamoto'yla birlikte doldurmuştu: "World Citizien". "Wonderful World", kırık hayallerden ve yıkılan yapılardan söz ediliyor. Stina Nordenstam karşı ses olarak kullanılmış. Keith Lowe'un güçlü bas tınıları parçayı besliyor. İyi bir açılış. "Darkest Birds", aslında alışılagelmiş bir Sylvian stili pop şarkısı. Ama David'in bizzat çaldığı gitarın hışırtılı tınıları ve Arve Henrikson'un hemen içe doluveren trompet soloları sayesinde caz severlerin de ilgisiz kalamayacağı türden.

"The Banality of Evil" aslında tek bir bir müzik cümlesi etrafında dolanıyor. Ama David'in sesi, nefeslilerin katkıları ve elektronik dokunuşlarla ayakta kalmayı başarıyor. Ardından gelen "Atom and Cell" ise yine son dönemin Amerika'sını ele alıyor. Sakamoto'nun piyano vuruşları ve nefesliler zaman zaman "cazi" bir noktaya taşıyor bizi.

Bir sonraki parça, Burnt Friedman imzalı "A History of Holes"da ise Theo Davis'in flüt ve saksofon soloları atmosferi zenginleştiriyor.

Albüme adını veren "Snow Borne Sorrow" başlığının esin kaynağı ise, Sylvian'ın yaşamının uzun bir dönemini geçirdiği Amerika'nın güçlü kışları olmuş. Parçanın yazarı Steve Jansen'ın sample programlarıyla başlayan elektronik atmosfer, Arve'nin trompeti ve Sakamoto'nun piyanosuyla dağıtılıyor. Albümün güçlü şarkılarından. Finalde ise en öne çıkan parça olarak "The Librarian"ı buluyoruz. Aslında bu parça Can davulcusu Jaki Liebezeit ve Burnt Friedman'ın daha önce çıkmış bir albümlerinde (yine Sylvian'ın vokaliyle) yer almıştı. Buradaki yeni miksi.

Sonuçta çok başarılı bir albümle karşı karşıyayız. Bazılarınca Sylvian'ın en iyi albümü. Ama onun daha deneysel işlerini sevenler belki bu görüşe katılmayacaktır. Şu kesin ki, onu yeri tanıyacak olanların Sylvian'la çok kolay ilişki kuracakları, beğenecekleri bir albüm. Bu durumun, albümün değerini azaltmadığının altını özellikle çizmek istiyorum. Sylvian her zaman olduğu gibi derimizin altına sızmasını beceriyor. *Gökhan Akçura*

Jack Johnson

Sing-A-Longs & Lullabies For The Film Curious George

(Motown Records)

Jack Johnson on parmağında on marifet bir insan. İlkgençliğini Quicksilver'ın sponsorluğunu yaptığı bir sörfçü olarak geçiriyor –doğma büyüme Hawaiili olarak sudan çıktığı yok zaten, dalga bulamazsa yüzüyor, dalıyor. Ancak bir kaza geçirip burnu ve ağzına yüzlerce dikiş atılınca, profesyonel sörften uzaklaşıyor. Sinema okumuş, 2000'de "Thicker Than Water" adlı 45 dakikalık sörf belgeselini çekmiş...

Kaza sonrası, 14 yaşında Metallica'nın "One"ını, Cat Stevens'ın "Father and Son"ını tıngırdatarak başladığı gitarı da ciddi ciddi eline alacak vakit buluyor. Philadelphialı rock grubu G. Love & Special Sauce ondaki ışığı fark ediyor ve 1999 tarihli "Philadelphonic" albümünde bulunan "Rodeo Clowns"da Johnson'ı da misafir ediyorlar. Müzik işine iyice ısınan müzisyenin dört parçalık bir demosu Ben Harper'ın "sağ kolu", blues'cu J.P. Plunier'in kulağına çalınınca, Johnson da resmen keşfedilmiş oluyor. İlk albümü, Harper'ın da el verdiği, "Brushfire Fairytales"den (2001) bu yana yüzünüze çarpan meltem kadar hafif, suyun üzerinde sırtüstü yatmak kadar rahat, mojito içmek kadar ferah folk şarkıları yapıyor Jack Johnson.

Geçen senenin martında çıkardığı "In Between Dreams" hâlâ setimizde dönüp dururken, bize sürpriz yaptı. İçinde sekiz yepyeni şarkının, White Stripes'ın "We're Going To Be Friends"inin muhteşem bir cover'ının, Ben Harper ("With My Own Two Hands"i seçmişler yorumlamak için), G. Love ve Matt Costa ile düetlerin olduğu, "Sing-A-Longs & Lullabies for the Film Curious George"la çıkıverdi karşımıza. Bu albüm çocuklar için hazırlanan bir animasyon soundtrack'i, Margaret Rey ve H.A. Rey tarafından yaratılan çevreci maymun "Meraklı George"un sinemaya uyarlanan son macerasının müzikleri. 2004'te okullarda ve kamusal mekânlarda çevre bilinci aşılamak için yapılanan Kokua Hawaii Vakfı'nın kurucularından biri olarak Jack Johnson bu konulara zaten duyarlı bir sanatçıydı –onu okullarda öğrencilerle konuşup şarkı söylerken görmek neredeyse günlük bir olaydı. Şimdi cephe genişletmiş gibi görünüyor. "Sing-A-Longs..." tüm Johnson albümleri gibi dinleyeni iyi duygularla dolduruyor, çocuklar kadar büyüklere de hitap ediyor. Böyle molalar hepimize lâzım, sakın kaçırmayın. *İlker Aksoy*

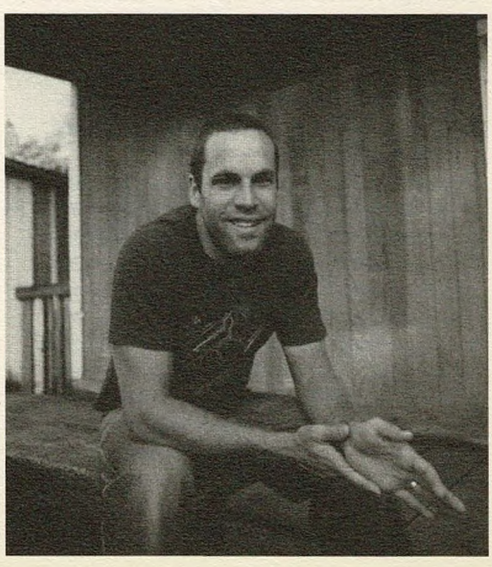

10.mart.cuma.electro-nix

Legowelt

2 vol.

den haag-hollanda / globaldarkness.com

canlı perfor mans

+speculator=smackulator

newyork

dj marflow aka diskokaine

viyana / diskokaine.com

bootleg partileri

14.03 cuma

Cilt Bir

18.mart.cmtesi

mas 2008 ve interfunk dj

duseldorf / electronic-corporation.org

25.mart.cmtesi.ankara münih hattı

dr.mooner

2 vol.

münih / erkrankung.net

PZT: **TOTAL RET** (nucaz, ambient, funk, soul, downbeat, lounge, jazzy house)
SA: **DİSKÖTEK** (elektropop, minimal house, minimal techno, poker flat, jigolo, kompakt, diskob)
ÇRŞ: **CORTO & KÖFTE 25 SOUND DECODER** (reggae, roots, dub, ska, rocksteady, skapunk)
PRŞ: **ŞIK MEHME(T)D** (diskopunk, laser disko, elektropop, elektropunk, neopop, synthpop, neoglam)
CUM: **GÖKHAN** (funky house, chicago house, elektro, elektroclash)
CTS: **BURAQUE** (italodisko, disko-nu-disko, miami bass, oldschool elektro, street jams, breakbeat elektro)
PAZ: **MÖSYÖ TATİ** (worldbeat, caz, brasilero, latin, bossanova, idm)

15-04-2006 • Richard Davis
22-04-2006 • ankara münih hattı-3
13-05-2006 • Freezepop

Acid Boy Chair

Israrla bekleyin :
Alexander Robotnick,
Putsch 79, In Flagranti,
Hong Kong Counterfeit,

www.locussoluszone.com
Bestekar Sok No: 60 Kavaklıdere - Ankara Tel: 0312 468 67 88

LOCUS SOLUS

candesign (can akyurek // can.deviantart.com)

ONŞARKI

Adriano Celentano Salutation
Doktor Zoil Habibi Twist
Esengül Taht Kurmuşsun Kalbime
Kaiser Chiefs I Predict A Riot
Kan'Nal Gypsy
KT Tunstall Other Side of the World
Les Négresses Vertes Marguerita
Nizlopi JCB Song
Vico Torriani Café Oriental
Yakup & Kaan Tangöze Karanlıkta

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

Anima Animasal
Babyshambles Down In Albion
Beth Orton Comfort Of Strangers
Bruce Springsteen Born To Run
Broken Social Scene Broken Social Scene
Çamur Bu Aşkın Izdırabını
Jens Lekman Oh, You're So Silent Jens
Kanye West Late Registration
Kate Bush Aerial
Ladytron Witching Hour
Th' Legendary Shack Shakers Pandelirium
Lila Downs La Cantina
Merz Loveheart
M.I.A. Arular
Paul Weller As Is Now
Renaud Mistral Gagnant
Rosanne Cash Black Cadillac
The Strokes First Impressions Of Earth
Sun Kill Moon Tiny Cities
Turgut Berkes Kara Kutu

AĞAÇLI ŞARKILAR

Ağaçlardaki Düş Sevdalarım - **Murat Yılmazyıldırım** • Apple Tree - **Wolfmother** • Ayva Çiçek Açmış - **Mavi Işıklar** • Badem Ağacı - **Badem** • Bozkırdaki Ağaç - **Kıraç** • Cactus - **Jacques Dutronc** • Cactus Tree - **Joni Mitchell** • Ceviz Ağacı - **Cem Karaca** • Comme un arbre - **Maxime Le Forestier** • Cypress Tree - **Black Crowes** • Çamdan Sakız Akıyor - **Ezginin Günlüğü** • Dallar Kiraz - **Kayahan** • Dut Ağacı - **Barış Manço** • Evergreen Tree - **Cliff Richard** • Evlerinin Önü Zeytin Ağacı - **Erol Pekcan 5** • Fake Plastic Trees - **Radiohead** • Fruit Tree - **Nick Drake** • Hangman's Tree - **Helix** • Hastane Önünde İncir Ağacı - **Fatih Kısaparmak** • Hey Gidi Kavak Hey - **Selda** • If A Tree Falls - **Bruce Cockburn** • Iğde Ağaçları - **Kader** • Karaağaç - **Levent Yüksel** • Karlı Kayın Ormanı - **Zülfü Livaneli** • Kavak Ağacı - **İlkay Akkaya** • Lemon Tree - **Bob Marley** • Lemon Tree - **Peter, Paul and Mary** • Lemon Tree - **Fool's Garden** • Lilac Tree - **Doris Day** • Mango Tree - **The Ethiopians** • Memory Of Trees - **Enya** • My Christmas Tree - **Temptations** • O Ağacın Altını Bilmem Anıyor musun? - **Yaşar Özel** • O Ağacın Altını Anmaz Olur muyum Hiç - **Mediha Şen Sancakoğlu** • Old Oak - **Mercyful Fate** • Olive Tree - **Dr. John** • Palm Tree - **John Adams** • Pine Tree - **Johnny Cash** • Pine Trees - **Chet Delcampo** • Poplar Tree - **Garrett List** • Redwood Tree - **Van Morrison** • Sakız Ağacı - **Hüsnü Arkan** • Shade Tree - **Merle Haggard** • Shaking The Tree - **Peter Gabriel** • Sıra Sıra Selviler - **Direc-t** • Singing Tree - **Elvis Presley** • Stop Beatin' Around The Mulberry Bush - **Fats Waller** • Sycamore Leaves - **A-Ha** • Sycamore Trees - **Little Jimmy Scott** • The Trees - **Rush** • This Rotten Tree - **Walkabouts** • Tie A Yellow Ribbon 'Round The Old Oak Tree - **Dean Martin** • Tree - **Sebadoh** • Trees - **Pulp** • Under The Sycamore Tree - **Sarah Hickman** • Walnut Tree - **Keane** • Water Tree - **James Blood Ulmer** • Weeping Willow - **Lee "Scratch" Perry** • Weeping Willow - **The Verve** • Whispering Pines - **The Band** • Willow Tree - **Ivy League** • Withering Tree - **Traffic**

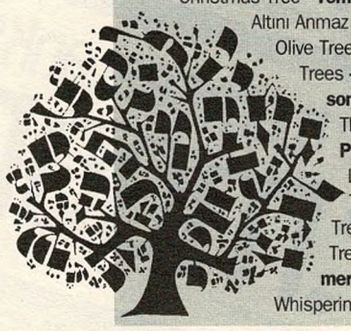

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Arctic Monkeys** Whatever People Say...
2. **Kaiser Chiefs** Employment
3. **James Blunt** Back To Bedlam
4. **KT Tunstall** Eye To The Telescope
5. **Will Young** Keep On
6. **Jack Johnson** In Between Dreams
7. **Gorillaz** Demon Days
8. **Coldplay** X&Y
9. **Kelly Clarkson** Breakaway
10. **Jam** Snap

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Meck ft. Leo Sayer** Thunder In My Heart...
2. **Notorious BIG / Diddy / Nelly** Nasty Girl
3. **Ordinary Boys** Boys Will Be Boys
4. **Chris Brown ft. Juelz Santana** Run It
5. **Liç McClarnon** Woman In Love...
6. **Beyonce ft. Slim Thug** Check On It
7. **Will Young** All Time Love
8. **Dead Or Alive** You Spin Me Round
9. **Source ft. Candi Station** You Got The Love
10. **Fall Out Boy** Sugar We're Goin' Down

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Jack Johnson** Curious George
2. **Mary J. Blige** The Breakthrough
3. **Barry Manilow** The Greatest Songs Of The 50's
4. **Andrea Bocelli** Amore
5. **Dem Franchize Boyz** On Top Of Our Game
6. **Il Divo** Ancora
7. **Mariah Carey** The Emancipation Of Mimi
8. **Kelly Clarkson** Breakaway
9. **Eminem** Curtain Call: The Hits
10. **Jamie Foxx** Unpredictable

=16

Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?

KÖSTEBEK / Beyoğlu Pasajı
1. **Soulfly** Dark Ages
2. **Roadrunner United** All Star Sessions
3. **Porcupine Tree** Lava
4. **Mercury Rev** The Secret Migration

ZİHNİ / Kadıköy
1. **Anouar Brahem** Le voyage de Sahar
2. **Terje Rypdal** Vossabrygg
3. **Toll** Lateralus
4. **Bad Plus** Suspicious Activity

MELEK / Beyoğlu
1. **Badly Drawn Boy** Another Devil Dies
2. **Cinerama** Lollobrigida
3. **Youngblood Brass Band** Bloodshot
4. **Paul Anka** Smells Like Teen Spirit

CRIMSON / Kadıköy
1. **Kaiser Chiefs** Predict A Riot
2. **Arctic Monkeys** Bet You Look Good On The Dance Floor
3. **The Strokes** On The Other Side
4. **Maximo Park** I Want You To Stay

ZERO / Kadıköy
1. **Richard Ashcrot** Keys To The World
2. **The Strokes** First Impressions Of Earth
3. **Dredg** Catch Without Arms
4. **Madrugada** Live At Tralfamadore

KARGA / Atlas Pasajı
1. **Mattafix** Signs Of A Struggle
2. **Beck** Guera
3. **Jay Jay Johansson** Rush
4. **Hüsnü Şenlendirici** Hüsn-ü klarnet

CAFE DE PERA / Beyoğlu
1. **Çamur** Halim Öyle
2. **Vega** Serzenişte
3. **Teoman** İki Yabancı
4. **Ahmet Kaya** Ağladıkça

BOHEM / Beyoğlu
1. **Çamur** Sergüzeşt
2. **Cem Karaca** Oğluma
3. **Erkin Koray** Seni Her Gördüğümde
4. **Hariçten Gazelciler** Bluesy

Foto: Şahan Nuhoğlu

Nar ağacı narsız olur mu? 93. sayımızdaki "Ah ile vah ile 80'ler" dosyası Ümit Besen'siz düşünülebilir miydi? Zihnimizde masum, komik, kırık dökük hatıralar, "Nikah Masası"nın, "Tahta Masa"nın, "Okul Yolunda"nın unutulmaz şarkıcısıyla önce efendice sohbet ettik; sıra onu görev başında fotoğraflamaya geldiğinde, ortama adapte olup hafiften dağıttık. Mercan Restoran'dan insan manzaraları eşliğinde huzurlarınızda Ümit Besen.

MASA DA MASAYMIŞ HA

Adanalısınız, öyle değil mi?

Ümit Besen: Evet, Adana Osmaniyeliyim. Babam Osmaniyeli, dolayısıyla ben de Osmaniye doğumluyum.

Önemli bir ayrım mıdır Adana ile Osmaniye?

Osmaniye eskiden Adana'ya bağlıydı, şimdi vilayet oldu. Arası 86 kilometredir. Bayramlarda büyükbabamın elini öpmeye gittiğimiz zaman, Adana'nın insanı bizi kabasaba bulurdu. Biz çünkü biraz daha kasabayız. Çekimser, karakteristik olarak daha tutucu, ailevî bağları daha sağlam... Adana'da serbest yetişirdi insanlar. Biz öyle yetişmedik. Dokuz yaşımdayken babamdan izin alamazdım, anneme söylerdim: "Babama desene, sinemaya gidebilir miyim?"

Çok gider miydiniz sinemaya?

Giderdim. Duygusal, romantik filmleri severdim. O müzikleri çalmaya çalışırdım.

Eviniz nasıldı?

Bahçe içinde, tek kat üzerinde çift daire. O bahçenin biraz ilerisinde amcam, biraz daha ilerisinde öbür amcam otururdu... Çiftlik evi havasındaydı. Yemyeşil, güzel bir yerdi. Halam tarih hocamdı, beyi edebiyat hocamdı. Lisede orkestram vardı. Bayrak törenlerinde İstiklal Marşı'nı ben okurdum. Lise 2'den ayrıldım, askere gittim. 1976 yılında Zonguldak Orduevi'nde askerlik yaptım, jandarma olarak. Acemiliğim Kütahya'daydı, paşa beni dinledi çok beğendi, Zonguldak Orduevi'ne aldırdı.

Askerliği sahnede yaptınız yani...

Orduevindeki orkestrada bazen gitar, bazen org çalıp okuyordum. Vali Nevzat Ayaz'dı o zaman. Onlara akşamları müzik ziyafeti çekerdim. O yıllara kadar da Osmaniye ve çevresinde çağrılan düğünlere, davetlere orkestramla katılırdım.

Müziğe nasıl başladınız?

Dedem, rahmetli, iyi bir öğretmendi. Çok güzel ud, flüt çalardı. Biz onun nağmeleriyle, sesiyle, çaldığı marşlarla büyüdük.

Marş derken?

Milli marşlar. Çok güzel marşlar çalıp söylerdi. Cumhuriyet marşlarını... Millî duyguları bize aşıladı küçükten. Biz orkestrayla çıktığımız zaman da marş çalardık. Mehter marşları çalardık mesela.

Kırık bir melodika hikâyesi var galiba amcanızın...

13 yaşındaydım, amcam da üniversitede okuyordu. Şimdi doktor. Tavan arasında onun kırık bir melodikası vardı, ben onu aldım, çalmaya çalıştım, ama bir yerinden hava çıkıyor, bir yerinden ses... O haldeyken "Samanyolu"nu çaldım. Babam gördü, "bu çocukta iş var" dedi ve iyi bir melodika aldı bana. Sonra beni kursa da gönderdi. Akordeona başladığımda, babam baktı akordeon ağır, omuzlarım falan düşüyor, dedi ki "oğlum, org alayım sana"... O zaman org bir Anadol arabayla aynı fiyatta. "Hangisini istersin" diye sordu babam, "org isterim" dedim. İstanbul'a geldik, 19 bin liraya org aldık. Babam otomobil tamircisiydi. Okul tatile girdiği zaman ortada gezmeyeyim diye yanına alırdı beni. Tamirhanede çok çalıştım. O yüzden arabalarım arıza yapınca teşhisini koyar, hemen tamir ederim.

Rahmetli Barış Manço, "ya Ümit, senin masan var, benim eşeğim var" derdi, "benim eşeği senin masaya bağlayalım da bir resim çektirelim..."

"Şikayetim Var": İlk 33'lük

Araba merakı oradan geliyor herhalde.

En iyi arabalara bindim. Allaha şükür, o zevki aldım. Hanlar, hamamlar yaptıracağıma, arabalara bindim.

Eski dergilerden birinde şöyle bir şey yazıyordu: Herhangi bir model arabayı iki buçuk saatte söküp yeniden takabiliyormuşsunuz.

Yok ya, abartmışlar. Bazen yazacak şey bulamıyorlar, bunları yazıyorlar.

Nereden aldınız orgu?

Grunberg diye bir yer vardı, Karaköy taraflarında. Dükkânda o orgu Nino Varon tavsiye etti bize. Tesadüf işte. O orgu alanın ben olduğumu hâlâ bilmez aslında. "Nilüfer 'Dünya Dönüyor'da bu sesleri kullandı" demişti.

sevdiğine diyemediğin

Namık Ereren, 44, tekstilci
Gönül Ereren, 35, kafeterya sahibi

Ümit Besen'i dinlemeye her zaman gelir misiniz?
Gönül: Bu ikinci gelişimiz. Ama kasetlerini dinleriz.
Namık: Gönül hanım için öyle olabilir, ama bizim gençlik yıllarımızın sanatçısı. Yıllar sonra ben ilk defa geliyorum. Bu gece biraz da nostalji gibi oldu.
Gönül: Ümit Besen'in bütün müziği romantiktir.
Romantik müzik nedir?
Gönül: Duygu işte. Sevdiğine söyleyemediğin sözleri bu şarkılarla anlatıyorsun karşındakine.
Kaç yıldır evlisiniz?
Gönül: 16 yıl oldu.
"Bizim şarkımız" diyebileceğiniz bir şarkınız var mı?
Namık: Şarkı, türkü diye adlandırmamak lâzım. Türkü dinlerken başka bir âleme dalıyorsunuz, şarkı dinlerken başka bir âleme.
Türkülere de düşkünlüğünüz var mı?
Namık: Oldukça düşkünüz, özellikle de ben.
Hangi türküler?
Namık: Türk halk müziği işte. İçinde Türk varsa çok önemli. Bizim müziğimiz çünkü.
Her müziğin önünde bir Türk koyunca mı önemli oluyor?
Namık: Tabii. Fransız halk türküsü diye bir şey var mı? Yok öyle bir şey.
Türkçe müzik dışında bir şey dinlemez misiniz?
Namık: Dinlemem. Bizim duygularımızı anlatan şarkıları dinlerim.
Sık dışarı çıkar mısınız?
Namık: Evet, türkü barlara gideriz genelde.
Gönül: Şu sıralar müptelâsı olduğumuz bir sanatçı var, sık sık onu dinlemeye gidiyoruz.
Kim?
Gönül: Erensoy Akkaya.
En sevdiğiniz Ümit Besen şarkısı nedir?
Namık: "Tahta Masa".
Ümit Besen az önce "Tahta Masa"yı söylediğinde siz ne hissettiniz?
Namık: 44 yaşındayım ve 18 yaşımda "Tahta Masa"yı dinlemişim. O günkü duygularım farklı. Şimdi eşim yanımda ama, o gün sevgilim vardı. Bir yerde çay içip onu dinlemişim...

"Dünya Dönüyor"u dinlemiş miydiniz? Ne dinlerdiniz o yıllarda?
Ben o plakları satardım zaten. Amcamın kırtasiyesi vardı, 45'lik plaklar satardı, orada çalışırdım. Adana'dan minibüs gelirdi, halamın oğluyla oradan seçerdik. Ajda Pekkan, Neşe Karaböcek, Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur... Bunları alır, tezgâha dizer, çalardık. Lise talebeleri geçerdi dükkânın önünden, sesi açardık. O zaman televizyon falan yaygın değil. Ben sahnede orkestrayla hangi şarkıyı lanse ediyorsam, millet onu severdi. İlk bestelerimi de lise çağlarında yapmıştım. Mesela "Okul Yolunda" şarkısı o zamanlardan kalma.

Para kazanabiliyor muydunuz bu işten?
Tabii. Tayfunlar Orkestrası'nda çalışıyordum. Önce Bıçkınlar Orkestrası'nda çalıştım, sonra kendi orkestramı kurdum. Bıçkınlar, Osmaniye'nin ilk orkestrasıydı. Arkadaşlar benden büyüktü. Birlikte çalar, söylerdik. Zaten benim ilk on kasetim canlı kayıttır. Beş kişi giderdik: Ben piyanonun başında, önümde mikrofon, davulda Veysel Çakır, tumbada Cezmi Başeğmez, bas gitarda Zafer Çotal, gitarda da Metin Alkanlı. Aranjeleri de o yapardı. Selami Şahin müzik yönetmenimizdi. 12'de başlardık çalmaya, akşam 6'da biterdi kaset. İlk şarkıların sıcaklığı biraz da bu yüzden...

Adana'da kendi orkestranızla yolunuza devam ederken, İstanbul'dan ilk teklifi nasıl aldınız?
Çukurova Kulübü'nde bir programa gitmiştik orkestramla. Söylerken, içerde rahmetli Metin Oktay beni dinlemiş, İstanbul'a lanse etmiş. Tarabya'daki Köşem Bistro'nun sahibi arkadaşıymış. Rahmetli Ergun Özer çalışırmış orada, o ayrılınca dükkânda işler yavaşlamış ve sıkıntı yaşamaya başlamışlar. Metin Oktay, "Adana'da bir çocuk var, onu getirirsen kendini kurtarırsın" demiş ve benim ismimi söylemiş. Ne yalan söyleyeyim, böyle bir şey pek aklımdan geçmiyordu. Bir hırsım yoktu. Olaylar kendiliğinden gelişti.

Osmaniye'de kalsanız müziği bırakır mıydınız? Babanızın işini mi devam ettirmeye niyetliydiniz yoksa?
Osmaniye'de kalsaydım oto parça atölyesi açarım diyordum. Ama hırsın gelmediği zamanlar olmadı değil. Osmaniye'den ayrılırken dedim ki, "kalbim buruk gidiyorum, ama bir gün en lüks arabayla döneceğim ve herkese bahşiş dağıtacağım"... Bazı olaylara kızmıştım. "Nikâh Masası"nı da o duygularla yaptım zaten.

"Davetsiz Misafir" dizisinin finali için telefon açtılar, "nikâhı siz kıyar mısınız" dediler. "Ya" dedim, "ne alâkası var? Şarkıyı yaptım diye nikâh memuru mu oldum?"

Şarkılarınızdaki "fakir genç" vurgusu buradan mı?
Evet. O zaman bir hakir görülme olayım olmuştu. Sevmiştim, olmadı. Hakir gördüler beni.

Müzisyensiniz diye mi?
Okumamışım diye. O zaman otobüs duraklarında şarkı bestelemeye başladım. "Doğuştan Garip mi Doğdum", Mecidiyeköy otobüs durağında yazıldı. Öyle bir hırs geldi ve beste yapmaya başladım. Bestelerim insanlarda iz bırakmaya başladı. "Bir Gelin Gidiyor" mesela...

Peki Osmaniye'ye arabayla geri döndünüz mü?
Döndüm ama, o tavırda bir insan olarak dönmedim. Ailemi görmeye döndüm... O zaman bir müdür maaşı 5 bin lirayken, İstanbul'a ilk geldiğim zaman ayda 30 bin lira geçiyordu elime. İlk plak çıktıktan sonra, 1980'de, 60 bin lira yevmiyeyle İzmir Kordon'a geçtim. Ama karakter değişmiyor. Yine sevecen, yine alçakgönüllüydüm... Arkadaşımın taksi durağı vardı mesela, duvarın üstünde otururdum orda. Gittiğimde yine duvarın üstünde oturdum, yine sohbet ettim onlarla. Değişime uğramadan bu yaşa kadar geldim. Kimseye hava yapmadım. Sevilen bir insandım zaten. O hakir görüldüğüm tabloya başka türlü baktım ve cevap vermedim. Onlara saygımı da kaybetmedim. Hatta gittim, konser verdim orada hastane yararına. Geliriyle diyaliz makineleri satın alındı. İki sene önce de beş yüz gelin ve damadı resmî nikâha geçirmek için Osmaniye valisinin önerisiyle stadyumda bir konser yaptık. Çocukları olmuş, ama nikâhları yok. Onları topladık ve evlendirdik. Geçen nisanda da kırk bin kişiye konser verdim Osmaniye'de.

İstanbul'a geldiğinizde Tarabya'da yalnız mı çıkıyordunuz?
Evet. Tek piyanom vardı, önümde de mikrofon. Babamla aldığımız orgu da piyanonun sol tarafına koymuştum. Çalışmaya ilk geldiğimde babamla birlikteydim. Babam geldi baktı, nasıl bir yerde çalışacağım, normal aile yeri mi, aman pavyon falan olmasın diye... Ben başta biraz çekimser kaldım, İstanbul deyince, Batı müziğine yönelik, daha değişik bir repertuardan hoşlanır sandım insanlar, ama yaptığım tarz çok beğenildi, çalıştığım yer dolup taşmaya başladı.

Ne çalıyordunuz?
Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur ya da Ajda Pekkan şarkılarını piyanoyla yalın halde söylüyordum. Bu değişik geldi insanlara. Bir şarkıyı sadece piyanoyla çalıp söylediğin zaman dinlendirici bir sound çıkıyor ortaya. Sorarlardı "bu şarkı kimin" diye, "Ferdi Tayfur söylüyor" derdim, "allah allah" derlerdi, "değişik geldi kulağımıza"...

İlk plak teklifi almanız nasıl oldu?
1978'de İstanbul'a geldim, '80'de plak çıktı. Ferdi Özbeğen ilk plağını o yıllarda yapmıştı. İnsanlar da böyle bir tarzı benimseyince, Hüseyin Emre'nin aklına ben geldim. "Sana mutlaka plak yapmamız lâzım" dedi. Benim bestelerim Selami Şahin'in besteleriyle birleşince, "Şikayetim Var"ı yaptık. O zamanlar 10 bin satan long-play altın plak alıyordu. Benimkisi 98 bin sattı.

Ama bu tarzda plaklar patladı sonradan...
O dönem Ferdi Özbeğen ve ben vardım. Arkadaşlar sağolsunlar, bizden sonra geldiler. Benden dört-beş sene sonra Cengiz (Kurdoğlu), yedi sene sonra Arif Susam çıktı. Nejat Alp, Atilla Kaya hep bizden sonradır... Benim sahnemde piyano sesi eksik olmaz, piyanoya hep sadık kaldım diyebilirim. Kasetlerimde de piyano eksik olmaz. Diğerleriyle tarzımız değişiktir. Biraz Ferdi Özbeğen'le

benzer.

İzmir Fuarı'nda karşılıklı gazinolarda çıkardınız. Diğer gazinolarda Zeki Müren'li, Emel Sayın'lı büyük kadrolar varken, siz hep tektiniz: Golf'te Ferdi Özbeğen, Kübana'da Ümit Besen...

Ben Ekici Över'de de kadronun lokomotifi olarak çıkardım ama. Barış Manço falan vardı kadromuzda. Rahmetlinin bir sözü vardı, "ya Ümit, senin masan var, benim eşeğim var" derdi, "benim eşeği senin masaya bağlayalım da bir resim çektirelim"... O zamanlar çok tutuyordu şarkılarım. Sonra "Islak Mendil" albümü ve diğerleri çıktı, bugüne kadar 29 albüm oldu. Otuzuncu da yolda.

Coşkun Sabah'ın bestesi "Tahta Masa"yı nereden biliyordunuz, okumaya nasıl karar verdiniz?

Plakta benim bestelerim haricindeki şarkıları plak şirketi buldu. Hüseyin Emre'yle Selami Şahin aynı evi paylaşıyorlardı, ikisi de bekârdı. "Coşkun Sabah'ın bir şarkısı var" dediler, "Ahmet Selçuk İlkan sözlerini yazmış"... O da hemşerimdir. Böyle koordine halde oturur, çalışır ve seçerdik şarkıları.

"Nikâh Masası"nı ne zaman bestelediniz?

Albümden sonraydı, '81 sonu filan... Bir gece rüyadan kalktım, yirmi dakika içinde yazdım, besteledim ve geri yattım. Şarkı yirmi küsur senedir hayatta, artık klasikleşti. Her albümümde dört-beş tane bestem mutlaka vardır. Toplam 140-150 bestem piyasada şu anda. Bir de özeliğim var benim: Türkiye'de, belki de dünyada, aynı firmaya 29 albüm yapmış tek sanatçıyım. Gelen tekliflerin hiçbirini kabul etmedim. Arkadaşlığı, dostluğu hiçbir şeye değişmedim. Ama işte vefa bulamadık, ayrıldık firmadan.

Birçok filmde de oynadınız o dönemde.

O zamanlar bir tek TRT vardı ve biz TRT'ye çıkamıyorduk. Şarkılarımız duygu sömürüsü olarak görüldüğü için denetimden geçemiyordu bir türlü. Bir tek yılbaşı programı için gelip çekmişlerdi beni Lalezar'da çalışırken, o da makasa kurban gitti. Görüntümüzü, sesimizi Türkiye'nin ücra köşelerine kadar duyurmak için de film yaptık. Selim Soydan'ın teklifiyle sinema filmlerine başladım. "Islak Mendil" ilk filmim. Rahmetli Osman Seden çekmişti. Canan Perver ve Münir Özkul'la oynadık... Sonra Banu Alkan'la "Nikâh Masası"nı, Serpil Çakmaklı'yla "Yıkılan Gurur"u yaptık. Böyle böyle 14 filme ulaştık. Filmler şarkı ağırlıklıydı tabii. Şarkılarım olmasaydı, olmazdı. Çünkü aktör değilim, bir şey değilim, ne işim var benim filmde? Ama sinema heyecan vericiydi. Çünkü seyrettiğim ve beğendiğim büyük isimlerle birlikteydim, Yıldırım Gencer'le, Neriman Köksal'la, Nubar Terziyan'la...

Bugün size nasıl geliyor Banu Alkan'la film çevirmiş olmak?

Valla bilmiyorum. Yani Banu Alkan'ı ben bulmadım, film şirketi buldu. Benim ismime yapılmış bir filmdi, ama seçme olayım yoktu. Biliyorsunuz, benim herhangi bir filmimde ne öpüşme sahnesi vardır, ne de açık bir sahne. Hepsi aile filmidir.

Sahnede pek konuşkan değilim. Sadece şarkımı söylerim. Selam verenlere de tabii ki gülümserim. Pek öyle yağ çekmeyi sevmem, kimseyle fazla konuşmam...

O filmlerde hakir görülen genç adam sonra zengin ve meşhur olur. Düğmesi göğse kadar açık gömlekler, altın zincir... Ümit Besen stili olarak hafızalara kazınan bir görüntü vardır, mesela gömlek üzerine kazak bağlama...

Var mı? Bilmiyorum ben. Normal hayatımda hiç gömlek üzerine kazak bağlamadım. Belki Erol Atar mizansen olarak öyle çekti stüdyosunda. Kazağı ya giymişimdir ya da giymem yani. Menajerim vardı, şu vardı bu vardı, onlar ne önerirse çekilirken "tamam" diyordum. Zaten kaç yaşındaydım ki? 23-24 işte...

Ünlü olmak nasıl geldi size?

Ben hâlâ ünlü olduğumun farkında değilim ki! İnsanlar benimle resim çektirmek isterler ve ben hiç yorulmam bundan. Çünkü onlar benden resim, imza istedikçe hatırlıyorum sanatçı olduğumu. Kaprisim olmadı hiç. İnsanları seviyorum. Şarkıyı, müziği seven insanları seviyorum.

BİZİMKİSİ BOĞAZ GERÇEĞİ

Fahri Ateş, 56, tekstilci

İyi akşamlar.

TRT 1'den mi geliyorsunuz?

Hayır. Neden Ümit Besen'i dinlediğinizi öğrenmek istiyorduk.

Gençliğimin sanatçısı. Bir de Arif Susam. Biz onlarla bütünleştik. Sen gerçekleri bize soracaksın.

Nedir o gerçekler?

Bizim gerçekler Boğaz gerçekleri. O zaman tavernalar farklıydı.

Tarabya'yı mı kastediyorsunuz? Tarabya'ya da sık gider miydiniz?

Ne demek sık gider miydiniz? O zaman alkol muayenesi de yoktu. Oba Restoran, Köşem Restoran bizim mekânımızdı. Ben bu akşam neden buradayım biliyor musun, gençlere öğreteyim diye bu müziği.

Ümit Besen sahneye çıktı, siz de soluğu dans pistinde aldınız...

Eski keleklerden mi demek istiyorsunuz yani?

Estağfurullah!

Eski keleklerden de değildik yani. Biz delikanlıydık.

En sevdiğiniz Ümit Besen şarkısını sorsak?

Hangi şarkısını sevmiyorsun diye sorsan?

Var mı öyle bir ihtimal?

Var var. Bu akşam bir-iki tanesini söyledi, onları sevmiyorum. Yeni şarkıları onlar. Yenilemeye çalışmasın, biz onun eskisinden istiyoruz.

Genel olarak müzikle aranız nasıl?

Biz köyde türkü severdik. Mesela, "Diyarbakır etrafında bağlar var" *(şarkıyı söylemeye başlıyor)* Ya da Karadeniz'in "Eminem Eminem"i. Anlıyor musun? Bunlarla büyüdük. Sonra İstanbul'a geldik, disko, ça ça yaptık. Bak şimdi benim karı beni merak edecek, seni dövecek. *(gülüyor)*

Sonra n'oldu?

Devre değişti, Ümit Besen hayatımıza girdi. Sanat müziği dinlemeye başladık. Şimdi de kayınbiraderimle, otuz sene sonra türküye geri döndük. Beş senedir bağlamayla yaşar olduk. Müzik zevki değişir insanların. Musa Eroğlu da önemlidir, Tarkan da önemlidir bizim için.

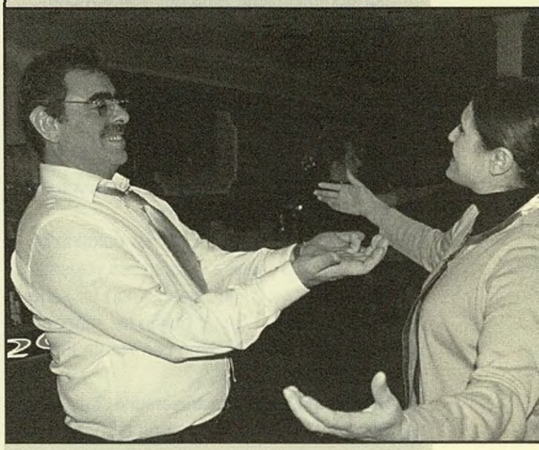

BAYAN MUSTAFA KESER

Funda Kınalı, 27, ses sanatçısı

Hep Ümit Besen'le mi çalışıyorsunuz?
Solist kim olursa, ben hep alt kadrodayım.
Sahnede kaç şarkı söylüyorsunuz?
Onu hesaplamak zor... Mustafa, kaç şarkı söylüyoruzdur?
Mustafa: Yirmi şarkı.
Ne zamandan beri şarkı söylüyorsunuz?
Profesyonel olarak 12 yıldır, ama yedi yaşımdayken de düğünlerde söylerdim. Benim eğitim klasik Türk müziği. Mustafa Keser'den ders aldım. Aslına bakarsanız, kazayla çıkmış bir kasetim bile var. Fantezi pop okuyordum. Biliyorsunuz ki reklam çok önemli. Klibim oldu, televizyonda sabah programlarının hepsinde yer aldım. Ama

sansasyon gerekiyor. Ben mütevazı bir hayat yaşayarak ne kadar hayatta durabilirsem, o kadar durmaya çalışıyorum.
Buraya, sizi dinlemeye kimler geliyor?
Aile. Asla çizmeyi aşacak bir hareketle karşılaşmıyoruz, herkes seviyeli.
Bir ara sahnede Ahmet Kaya'nın birkaç şarkısını arka arkaya söylediniz.
Evet, Iraklı bir müşteri vardı, onun için okudum. Ahmet Kaya, Ebru Gündeş, İbrahim Tatlıses, Sibel Can, herkesi okuyorum. Repertuarım geniştir. Ama her şeyi söylerim, star kaprisi de yapmam.
Mustafa: Biz ona "Bayan Mustafa Keser" diyoruz.
Söylemekten nefret ettiğiniz şarkı yok mu?
Türkü evi tarzı yerlerde söylenen şarkılar, deyişler falan. Okumaktan hoşlanmıyorum. Okuyamadığımdan değil ama.
Sonuna kadar şarkı mı söyleyeceksiniz?
Yaşlanmasam keşke. Yaşlanınca yakışmıyoruz sahneye çünkü. Ben isimsiz bir şarkıcıyım. Müzeyyen Senar bugün de sahneye çıksa, aynı ilgiyi alır. Ama ben Funda Kınalı'yım maalesef.
Gecede ne kadar kazanıyorsunuz?
Çok komik, gecede 50 milyon alıyorum.

Köşem'de çalmaya başladığınızda, '80'lerin başında Tarabya nasıldı? Taverna kültürü var mıydı, yoksa sonradan mı şekillendi bu müzik?
Aslında tutan şey şarkıdır. Şarkı güzelse, insanlar benimserse gerisi gelir. Ben yaptığım müziğe taverna müziği demedim hiç, öyle bakmadım. Çalıştığımız platforma, mekânın ismine taverna deniyor. Orada tek piyanoyla ve her telden şarkı okuyunca taverna oluyor. Piyanist şantör diyorlardı o zaman bize. Ama bu hiçbir zaman benim plağıma yansımadı. Ben hep kendi müziğimi yaptım. Plaktaki olay taverna olayı değil.
Şarkılarınızı arkada büyük bir orkestrayla söylemek gibi bir hayaliniz olmadı mı hiç?
Tam Egemen Bostancı'yla öyle bir şey yapacakken Şan sineması yandı.
Sizin türünüzde, tavernalarda şarkı söyleyen kadın var mı?
Hiç olmadı galiba...
'80'lerde taverna müziği olarak çıkan kasetlerde "oo, Mehmet bey hoş geldiniz, sevgili plakçım Hasan bey, şeref verdiniz, sizi ve zarif eşinizi dansa davet ediyorum" gibi konuşmalar vardı. Sizinkilerse farklıydı...
Ben hiç yapmadım öyle bir şey. Onu Arif Susam yaptı.
Taverna ortamı böyle midir gerçekten?
Benim yaradılışım, karakterim tamamen başka. Sahnede pek konuşkan değilim. Sadece şarkımı söylerim. Bana selam verenlere de tabii ki gülümserim. Ama önüme bir anons gelmedikçe konuşmam sahnede. Mesela birinin doğumgünü vardır, onu yazarlar, ben de kutlarım sahneden. Normal müşteri ve sanatçı diyaloğu olabilir, ama pek öyle yağ çekmeyi sevmem, kimseyle fazla konuşmam... Tavernada her şeyi okudum ben. Fantezi de okudum, sanat müziği de... Kasetlerimde sadece kendi müziğimi okudum.
Ne demek gerekiyor sizin müziğinize?
Romantik müzik, slow.
Romantiksiniz yani?
Ben çok duygusalım, çok romantiğim. Erkan Özerman beni dışarıda takdim ederken "Türkiye'nin Julio Iglesias'ı" derdi. Yumuşak sesliyim, romantiğim ya... Benim şarkılarımda çok aşk var. Çocuğunun ismini Ümit koyana çok rastladım. Bu

Baba takımım Fenerbahçe. Galatasaray'ı da severim. İkisine de vefa borcum var. Metin Oktay gelmiş beni lanse etmiş, Selim Soydan ilk filmimi yapmış.

da benim için şereftir. En büyük zenginliğim zaten bu duygular: İnsanların sevgisi, bu şarkıların gönüllerde köprü olarak dolaşması...
Babanız sizin adınızı nasıl koymuş?
Gece rüyasında ben doğmadan bir gün önce Hz. Ali'yi görmüş ve "Ali'den Ümit" demiş. Benim göbek adım Ali zaten, Ali Ümit.
Alevi misiniz?
Hayır.
Besen soyadı nerden?
Adıyaman Besne'den geliyor. Dedelerimiz oradan gelmişler. Büyükbabam kardeşlerine kızmış, Besen yapmış. Sülalenin yarısı Besnek oysa.
"I Love You"dan söz edelim mi? '80'lerin simge şarkılarından biriydi...

Ümit Besen "Dostlar Sağolsun" 33'lüğünün arka kapağında

"I Love You" istemeyerek okuduğum tek şarkıdır. Ticarî olarak düşünülmüştü. Plak şirketi arzu etti, ben de söyledim. Hatta baştan "İngilizceleri ben okumam" dedim. Halis Bütünley ve Arzu Ece okudu oraları. Stüdyoda benim sesleri sonradan üstüne kaydettik. Kaset çok sattı. Şarkı çocukların diline düştü.

"Abi Deme Bana"nın hikâyesi nedir?

Çocukluk arkadaşım Serdar Sezgin'le –ki iki sene öncesine kadar Meclis hastanesinin başhekimiydi, ama o zaman asistandı– Ankara'da program yapmaya gittiğim zaman akşamları birlikte olurduk. O bana bir hikâye anlattı, şarkı onun üzerine çıktı: "Yeni asistanlardan bir kızla tanıştım. Kıza her gün sevgim büyüdü. Ben bu sevgiyi nasıl anlatsam diye düşünürken kız bana bir gün 'Serdar abi, yarın ders var mı' diye sorunca kalakaldım..." Ben bu hikâyeyi dinleyince şarkıyı yazdım. Böyle şeyler yaşanan şeylerdi. Erkeğin yaşı her zaman büyük olur, biliyorsunuz. Mesela benim anne-babamın arasında da yedi yaş var. Aynı mahallede büyümüş olsalardı, annem de babama "abi" diyecekti.

Peki berberlerle münasebetiniz ne? Berberlerde en çok dinlenen şarkıcı seçmişler sizi...

Allah allah, hiç duymadım böyle bir şey.

Türkiye Berberler Federasyonu bu yüzden size onur üyeliği vermedi mi?

Bilmiyorum ki. Sağolsunlar... Benim şarkılarım her yerde dinleniyor sonuçta. Derlerdi ki, "sizin kasetiniz Bebek'teki en lüks evde de var, gecekonduda da var". Demek ki ortak duygulara hitap ettiğin zaman oturduğun yerin hiçbir önemi kalmıyor. İnsanlar aynı duyguları yaşayabiliyor. Bir gün Beyoğlu'nda yürüyorum, metalci gençler geldi, imza istediler benden. Şaşırdım. "Biz hep yabancı müzik dinliyoruz, Türkçe olarak bir tek sizi biliyoruz, 'Nikâh Masası'nın hayranıyız" dediler... Bir gün Almanya'da bir piyano galerisinde piyano bakıyorum. Oturdum birinin başına, "Okul Yolunda"yı çalmaya başladım. Şarkıya öyle bir kaptırmışım ki kendimi, bitirdiğimde bir baktım, bütün Almanlar etrafıma toplanmış beni alkışlıyor. Sözünü anlamaları önemli değil, kulağa hoş geldiği zaman insanlar seviyor.

"Okul Yolunda" şarkısı da bir çığır açtı. Bir dönem liseli şarkıları moda olmuştu...

Evet. Okulda başlıyor aşklar genelde. İnsanlar sevdiklerini okul önünde bekler, beraber yürürler. Benim yazdığım şarkılar hayal mahsulü değil, hepsi yaşanmış olaylar.

"Posta Kutusu" mesela: "Postacı kapıyı çalmıyor artık / Posta kutusunu çöpe attım..."

Sözleri Ahmet Selçuk İlkan'ındır, bestesi benim. O zamanlar mektup bir aşk simgesiydi. Ne telefon vardı ne mesaj.

Siz yıllarca Tarabya'da çalıştınız, sonra bir gün baktık ki Yenikapı'dasınız...

Tarabya'da benim çalıştığım zamanlar her mekânda piyano vardı. Sonradan değişti. Gazinolar da kapanınca, türler birbirine karıştı orada. Halkın her yerde bana ihtiyacı var. Eski mekânın şef garsonu Yenikapı'da bir mekân açtı ve "bize yardımcı olur musun" dedi. Ben de onlara yardımcı olmak için oraya gittim ve orayı benimsedim. Çünkü insanlar Kavak'ta iki duble içtikten sonra, yoldan geçerken bana geleceklerine, özel olarak gelmeye başladılar. O zamanki Tarabya yok şimdi. Yer pek önemli değildir. Önemli olan beni sevenlerin gelmesidir. Ben çalıştığım mekânlarda fiyatları yüksek tutturmamaya gayret ederim. Tarabya'da şu anda fiks menü 75 milyonsa, benim mekânımda 45 milyonu geçmez. Çünkü aile gelebilsin, herkes oradaki hesabı ödeyebilsin diye esnek davranırım.

Tavernalar kendi adlarıyla değil de, orada çıkan isimlerle anılıyor. Ümit Besen ismi kocaman yazıyor, mekânın adı altta daha küçük.

"Şuradayım, buradayım" demek yerine, "ben bu gece Ümit Besen'deyim" demek ayrıcalıktır.

Çalıştığınız yerlerde en çok "Nikâh Masası" mı isteniyor?

Mutlaka her akşam istenir. Bazen "nerden yaptım bu şarkıyı" diyorum. Bu şarkının üstüne çıkacak şarkı olmadı çünkü. Zor bir şey... Geçenlerde Atv'den "Davetsiz Misafir" dizisinin finali için telefon açtılar, "Ümit Bey, nikâhı siz kıyar mısınız" dediler. "Ya" dedim, "ne alâkası var? Şarkıyı yaptım diye nikâh memuru mu oldum?"

İnternette bir hayranınız sizin için bir site yapmış. Orada şöyle bir bilgi var: Sol eliyle piyano çalar, sağ eliyle yemek yer.

Sağ elimle yazı yazarım. Ama solağım ben. Tam solaklar gibi değilim, çünkü sağ elimi kullanabiliyorum. Sağ elimi kullanmadığım zamanlarda da sağ elimle yapamadığımı sol elimle yapabiliyorum. Avantaj bu. Ama topa hep sol ayağımla vururum, sağla vuramam.

Futbolla aranız nasıl?

Pek yoktur. Küçükken oynardık, ama ben hep kaleci olurdum. İlk gittiğim maç Fenerbahçe maçıydı. Babam sabah erkenden götürmüştü, stadyuma oturup beklemiştik.

Fenerli misiniz?

Fanatikliğim yoktur, baba takımım Fenerbahçe. Ama Galatasaray'ı da severim. İkisine de vefa borcum var. Galatasaraylı Metin Oktay gelmiş beni lanse etmiş, Fenerbahçeli Selim Soydan ilk filmimi yapmış.

Bir arkadaşımız 12 Eylül sonrası politik kaçak olarak yaşıyormuş Ankara'da. Haftanın altı günü evde, bir gün sokağa çıkıyormuş. Sokağa çıkmadığı bir yıl boyunca sadece sizin "Tahta Masa" şarkınızı dinlemiş. Siz böyle hikâyelere denk geldiniz mi?

Bülent Ersoy'a bir gün sahnede çiçek göndermişim, beni anons ederken yarım saat konuştu, "yasaklı günlerimin tek tesellisiydi o şarkı" dedi, ben de çok duygulandım.

Yalnız kalan insan Ümit Besen şarkılarına sarılıyor sanki.

Kıbrıs'ta röportaj yaparlarken "Ümit Besen kadınları" diye bir şeyden söz ettiler, "nasıl yani" dedim, şaşırdım. Yalnız kalan, sevdiğinden ayrılmış kadınları öyle yorumlamışlar.

İnsanlar aynı duyguları yaşayabiliyor. Beyoğlu'nda yürüyorum, metalci gençler geldi, imza istediler benden. Şaşırdım. "Türkçe olarak bir tek sizi biliyoruz" dediler...

AÇIK BÜFE GİBİYİM

Çağdaş Paşagönlüm, 29, ses sanatçısı

Ne zamandan beri şarkı söylüyorsunuz?

Çocuk yaşlardan beri tırnaklarımla kazıyarak bir yere geldim. Şu anda cep telefonumda *(gösteriyor)* kırka yakın ünlünün telefonu var, ama hiçbirinin bana yararı yok. Ben Şahin Özer Müzik Prodüksiyon'da ya da Ulus Müzik'te olsaydım, şu anda dördüncü, beşinci sıradaki erkek solist olurdum Türkiye'de. Sahnede beni izlemenizi isterim: Talk şov, stand up, komedi, türkü, şarkı... Açık büfe gibiyim.

İlk kez nerede sahneye çıktınız?

Doğruları konuşmak lâzım; Rize'de bir düğün salonunda solist olarak başladım. Yaşım da kaçtı biliyor musun, 11 yaşındaydım.

Sahnede kimlerin şarkılarını söylüyorsunuz?

Ümit abinin şarkılarını söylemem, o kendi söylüyor zaten. Ben kendi şarkılarımı da söylüyorum, başka starlardan da. "Mesajını Yolla Bana" diye albümüm çıkıyor yakında.

Neden "Mesajını Yolla Bana"?

Herkesin cep telefonu merakı olduğu için, ismim de Çağdaş olduğu için.

Bu şarkı size mi ait?

Söz, müzik benim. "Uzun zaman oldu aramıyorsun / Öldüm mü kaldım mı sormuyorsun / Neler oldu aşkım, neden ayrıldık / Bu ölümsüz aşkı bitiriyorsun / Mesajını yolla bana, yazış benimle / Çaldırıp kapatma, konuş benimle / Bu gece son gecemiz olsun istersen / Son kez ölümüne seviş benimle" diyor Çağdaş.

Kendi şarkılarınız dışında kimlerin şarkılarını söylüyorsunuz?

Rock, pop ,hepsi. Kıraç, Edip Akbayram, Cem Karaca, Barış Manço ve Şebnem Ferah'ın şarkılarını okumayı çok seviyorum. Bak bak, tavernadan çıkan bir tipteki çizelgeyi görüyor musun!? Rock müziği hayranıyım ben. Rock okuyanları hakikaten seviyorum. Türkülerimizi de seviyorum, Selda Bağcan, Sabahat Akkiraz, Arif (Sağ) baba...

Rock müzikte ne çekiyor sizi?

Kıraç'ı seviyorum, sesime o gidiyor. *(söylemeye başlıyor)* "Endamın yeter, gözlerin yeteeer..." Bakar mısın sese? Sahneden yeni inmişim, üç saat sahne yapmışım.

Saat kaçla kaç arası sahnede oluyorsunuz?

Koptun, değil mi? Sesim iyi, değil mi? "Kopar bizi Çağdaş, kopar bizi Çağdaş!"

Seyirci böyle tezahüratta mı bulunuyor?

Evet evet. Ben müşterilerimle arkadaşım. Sahnede de duramıyorum zaten. Mesela burada bizim Funda (Kınalı) var, o benim kardeşim, saygı duyuyorum. Ama onun sahneden inmesi bile yasak. Bana kimse o yasağı koyamaz. Sanatta sınır yok. Yoksa işi bırakırım. Beni burada 600 - 700 kişi soruyor.

Söyleşi: **Murat Meriç - Ayşegül Oğuz**

ansiklopedi

a→

ART BRUT

Gaipten duyduğu seslere kulak vererek –bu seslerden birinin de Leonardo da Vinci olduğunu söylüyordu– oryantalist içerikli devasa panolar üretmeye başlayan maden işçisi Augustin Lesage... Kendisini, önceleri cezalandırılıp işkence görürken, sonraları da tanrılar ve tanrıçalar katında bir süper kahraman olarak resmeden, çamaşırcı bir anneyle, duvar ustası bir babanın oğlu, şizofren Adolph Wölfli... Sıradan bir postacıyken, rüyalarına giren devasa şatoyu, 33 sene boyunca süren türlü aşağılama ve alaya rağmen, tek tek topladığı taşlarla inşa

Postacı Ferdinand Cheval ve "İdeal Şato"su

eden Ferdinand Cheval... Transa girerek Mars'a seyahatler yapan ve izlenimleri Théodore Flournoy'un "Hindistan'dan Mars'a" adlı kitabında ayrıntılarıyla anlatılan medyum Hélène Smith... Müziğe ve klarnet çalmaya meraklı bir tesisatçıyken kâğıttan kestiği kalplerle şifa dağıtmaya başlayan, İkinci Dünya Savaşı'nın başladığı günlerde esrarengiz bir sesin üçyüz tane tabloyu bitirdiğinde savaşın da biteceğini fısıldamasıyla resim yapmaya koyulan Joseph Crépin...

Tüm bu isimler, başta sürrealistler olmak üzere, geçen yüzyıl boyunca modern sanatçılara ilham kaynağı oldular. Onları bir araya getirip bir şemsiye altında toplama işiyse ressam Jean Dubuffet'ye düştü. Resim okumak için Paris'e gelen, ama akademiye ancak altı ay katlanabilen, bir ara sanattan ümidini kesip babasının şarap işine dönen Dubuffet, Hans Prinzhorn'un "Hasta Zihinlerin Sanatı" adlı kitabını okumasıyla, sanat dünyası dışındaki insanların –özellikle de kanunsuzların, akıl hastalarının, medyumların, çocukların– yaptığı işlere ilgi duymaya başladı. André Breton, Jean Paulhan, Charles Ratton, Henri-Pierre Roché, Michel Tapié gibi isimlerle de merakını paylaşan Dubuffet, 1945'den itibaren bu türden marjinal eserleri toplamaya ciddi mesai harcamaya başladı ve bu işlerin tümüne Art Brut, yani Ham Sanat adını verdi.

Art Brut eserlerinin başlıca özelliği, sanatçının içinden geldiği gibi, hiçbir dış etkene, genelgeçer kurala dayanmadan yaratılmalarıydı. Geleneksel anlatım tekniklerinden habersiz, çoğu zaman çevrelerinde rastladıkları taş, ağaç kütüğü, deniz kabuğu gibi gereçleri kullanan, karşılarına çıkan ilk yüzeyi boyamaktan çekinmeyen sanatçılar, aynı konuyu takıntılı bir halde tekrar ediyor, zaman zaman biçimsel bozukluğa uğratılmış yazılar gibi yöntemler kullansalar da, genellikle figüratif işler üretiyorlardı. Yapıtların, dış etkenlere en kapalı olunan geç yaşlarda verilmiş olması, imzalanmamış ya da takma isimle imzalanmış olmaları da Art Brut işlerinin diğer ortak paydalarıydı. Dubuffet'nin topladığı Art Brut koleksiyonu, 1951'den 1962'ye kadar ressam Alfonso Ossorio'nın gözetiminde ABD'de kaldı, Dubuffet'in bugün Art Brut Vakfı'nın ofislerinin bulunduğu binayı satın almasıyla tekrar Fransa'ya getirildi. Bu yapıtların oluşturduğu ilk sergiyse 1967'de Paris'te Dekoratif Sanatlar Müzesi'nde açıldı. Onu 1972 ve 1976'da İsviçre'de düzenlenen iki dev sergi izledi. Debuffet 1985'deki ölümüne kadar eser toplamaya devam ettiği için koleksiyonu da devamlı büyüdü. Bugün Art Brut koleksiyonu Fransa'da ve İsviçre'de bulunmakta, otuz bin kadar parça içermektedir.

Joseph Crépin'e tekrar dönecek olursak, üçyüzüncü resmini bitirdiğinde tarihler 7 Mayıs 1945'ı gösteriyordu –sahiden de dünya savaşı 8 Mayıs'ta sona erdi. 1947'de aynı ses kendine bir daha seslendi. Dünyaya kalıcı barışın gelmesi için "45 harika tablo" bitirmesi yeterli olacaktı. Crépin, 1948'de vefat ettiğinde ne yazık ki 42. tablosu üzerinde çalışıyordu.

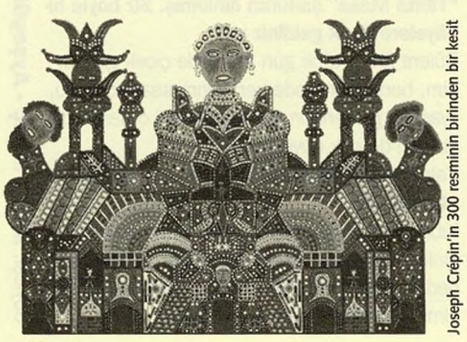

Joseph Crépin'in 300 resminin birinden bir kesit

f→

FOLSOM PRISON BLUES

Binlerce yıllık bir kültür, hücre kapısının kapanmasıyla parçalanıyor. Dışarıdaki hayat, derhal gerçek dışı hale geliyor. Onun varolduğunu umarsamamaya başlıyorsun. Hücrende sahip olduğun yegâne şey hayvanî güdülerin. Kısmen tecrübeyle konuşuyorum. Parmaklıklar arkasında olmuşluğum var birkaç kez. Bazıları istemeden oldu, bazıları bilerek ve isteyerek. Ama her seferinde mahkûm kardeşlerimle aynı kanbağını hissettim.

Parmaklıklar arkasında, "toplum"dan yalıtılarak ıslah ediliyorsun, hayat hakkında yeniden eğitiliyorsun, ama yaşamıyorsun. Yalıtılmayı, cezalandırılmayı, eğitilmeyi içeren bir programın nesnesisin artık. Bu, hatalarından ötürü pişmanlık duyman ve dışarıda yapman ve yapmaman gereken şeyler hakkında aydınlanman için tasarlanmış bir program. Serbest bırakıldığında, eğer öyle bir şey olacaksa tabii, seni affeden ve bağrına basan bir topluma temizlenmiş olarak katılman gerekiyor. Bu mümkün mü? "Asla" diyorsunuz, öyle değil mi? Bu eziyet nasıl olur da herhangi bir insana herhangi bir iyilik getirebilir? O zaman kilit altında tutulmanın mânâsı ne?

Soğuk, çelikten ve döşeksiz yatağına oturup kirpas içindeki komodinin altından çıkan hamamböceğini seyrediyorsun. Onu öldürmüyorsun. Hücrenin kapısının altından dışarı çıkışını seyrederken ona imreniyorsun.

Koridorda bir hücre kapısının açıldığını ve kapandığını duyuyorsun. O sesi duyan her mahkûm gibi, ilk bilindışı reaksiyonun seni serbest bırakmak için geldiklerini ummak oluyor. Fakat öyle olmadığını biliyorsun.

Kapıdaki çelik çubukları o kadar çok sayıyorsun ki, bundan ötürü kendinden nefret ediyorsun. Gün boyunca en büyük başarın, bir çıkarma işlemi yapmış olmak. Tek bir şeyden eminsin: Kapıda dokuz dikey, onaltı yatay çubuk var.

Hücrenin dışı duvar. O duvarın dışında bir duvar daha, altı metre yüksekliğinde granit bir kütle. Gidilebilecek bir yer yok, bunu biliyorsun. Ve her nedense hayatta kalmak istiyorsun. Çürümek istemiyorsun.

Folsom Cezaevi'ndeki dördüncü konserim bu. Mahkûmlar, bir sanatçı için bulunmaz bir seyirci kitlesi. Bir güneş ışığı götürüyoruz onlara, onlar da takdir duygularını ifade etmekte hiç çekingen davranmıyorlar.

Altı yıldır nefes tüketiyorum ve nihayet kulak veren

Johnny Cash: 1968'de, June Carter'la birlikte Folsom hapishanesinde, konser öncesi

biri çıktı Columbia Records'da. Konser albümü kaydetmek için cezaevinin ideal bir yer olduğunu söylediğimde Bob Johnston inandı bana. Ve işte kanıt. Bu albümü dikkatle dinlediğinizde, arka planda kapanan kapıların seslerini, düdükleri, insanların bağırışlarını işiteceksiniz. Hatta kahkahaları, gülmeyi unutmuş insanların kahkahalarını... Ama daha çok o elektriği hissedeceksiniz, iki bin kalbin tek bir nabız olarak atışını, yüreği sökülmüş insanların nabzını. Ama sadece nabızları değil, o insanların zihinlerini, sinir sistemlerini ve ruhlarını hissedeceksiniz.

O insanların, o mahkûmların –onlar benim kardeşlerim– seslerini dinleyin, "Folsom Prison Blues"a eşlik eden o sesleri...

Johnny Cash

("At The Folsom Prison" albüm kapağı notlarından)

i→

İNTİHAR

"Öykü yazma tutkusu, hayatının en bariz yüküydü. Profesyonel olarak büyük bir başarı kazanmak, zor bir mesleğin erbabı olmak ve gerçek bir dünyayı ciddi bir şekilde araştırmak istiyordu..." der Ted Hughes, Plath'ın şiiri asıl ciddi iş olan düzyazıdan bir kaçış olarak gördüğü için düzyazı yazabilmeyi şiddetle arzulaması hakkında.

(...) "Dilek Kutusu"nda Agnes, eşi Harold'a kendisinin karanlık ve sıkıcı geceler geçirdiğinden, kocasınınsa güçlü bir hayal gücünden kaynaklanan renkli düşler gördüğünden yakınır. Agnes, daha

"John Doe", Ed Kienholz, 1959

sonra, güzel düşler göremeyeceği korkusu yüzünden uyuyayamaz olur. Sonunda intihar eder.
Plath'ın öyküyü aşağıdaki sözcüklerle bitirmesi, bize onun yaratma yetersizliğini ve bir sanat eseri kadar kusursuz bir ölüme kavuşma arzusunu anımsatır: "...Agnes'in oturma odasındaki kanepede yattığını gördü. Kadının üstünde en sevdiği, prenses tarzı, zümrüt yeşili bir tafta gecelik vardı. Rüzgârla savrulmuş bir zambak gibi solgun ve hoş görünüyordu. Gözleri kapalıydı. Yanında, halının üstünde boş bir hap kutusuyla devrilmiş bir su bardağı duruyordu. Dingin çehresinde hafif, gizli, muzafferce bir gülümseyiş vardı. Sanki ölümlü insanların gidemeyeceği çok uzak bir diyarda, eski düşlerindeki esmer, kırmızı pelerinli prensle birlikte vals yapmaktaydı nihayet." Bu dizeler, Plath'ın erkeklerin dünyasındaki yaratma yetisine, özellikle kocasınınkine kıyasla kendisinin yetersizliğinin ipucunu verirler ve bu yetersizliği karşı kazanılabilecek tek eşsiz ve fantastik zafer intihar olacaktır sadece.
(...) T. Hughes'a göre Sylvia'nın acılı öznelliği onun asıl temasıydı ve şiirsel stratejileri onun kendi dehasına ansızın kavuşabilmesinin tek gerçek yoluydu. Bir şiir ustasıydı o, şiire gerekli bir uzaklıktan bakarak onunla başa çıkabiliyordu. Ama nesri bir tür idol olarak görüyordu, çünkü doğasındaki kendi zihinsel işleyişi tarafından yasaklanmış bir tabuydu. Hughes'un dediği gibi: "...Şiirlerine karşı çok daha sabırlıydı. Hummalı gibi, bir kumar bağımlısı gibi oturup şiir yazardı. Ama sonrasında yazdıkları üstünde düşünüp taşınır, onu hayal kırıklığına uğratan sonuçları düzeltirdi... kabullenmiş, kederli, ama sadık, hatta anaç bir şekilde."
Plath, romanla şiiri karşılaştırırken şöyle demekte yerden göğe kadar haklıdır: "...Romanın kapısı da şiirin kapısı gibi kapanır. Ama onun kadar hızlı değil; o kadar manikçe, itiraz edilemez bir kesinlikle değil."
Plath sıkıcı bir hayat sürse belki yaşam sürecini uzatabilirdi, ama bunu yapamadı, çünkü hayatının kapısını şiirininki gibi kapamayı yeğledi, hızlı ve manikçe, itiraz edilemez bir kesinlikle."
Nilgün Marmara, Sylvia Plath'ın Şairliğinin İntiharı Bağlamında Analizi

k→

KAZU

Küçük bir üflemeli alet. Esas olarak nefes açmak, prova yapmak için ya da amatörce heveslerle kullanılıyor, profesyonel gruplarda, orkestralarda kullanımına rastlamak zor. ABD'de icat edilen çok az sayıda müzik aletinden biri. Kökleri yüzyıllarca öncesine, Afrika'da törenlerde hayvanları taklit etmek için kullanılan borulara yaslanan kazu (kazoo), yine bir Afro-Amerikalı olan Alabama Vest tarafından 19. yüzyılda tasarlandı, ilk defa 1852'de halka arzedildi. New York'ta yapılmaya başlanan metal kazular, bugün hâlâ orijinal fabrikasında üretiliyor, ama kazuyu evde tarak, kâğıt gibi nesneler kullanarak bizzat üretmek de mümkün. 1920'lerde jug gruplarında görülen kazu Original Dixieland Jass Band'in "Crazy Blues"unda, Mound City Blue Blowers plaklarında da duyuldu. Rock'ta Uriah Heep, Queen birkaç parçasında bu aleti kullandı. İtalyan şarkıcı Paolo Conte, şarkılarında kazuyu en çok kullanan isimlerden biri.

m→

MASA DA MASAYMIŞ HA

Adam yaşama sevinci içinde
Masaya anahtarlarını koydu
Bakır kâseye çiçekleri koydu
Sütünü yumurtasını koydu
Pencereden gelen ışığı koydu
Bisiklet sesini çıkrık sesini
Ekmeğin havanın yumuşaklığını koydu
Adam masaya
Aklında olup bitenleri koydu
Ne yapmak istiyordu hayatta
İşte onu koydu
Kimi seviyordu kimi sevmiyordu
Adam masaya onları da koydu
Üç kere üç dokuz ederdi
Adam koydu masaya dokuzu
Pencere yanındaydı gökyüzü yanında
Uzandı masaya sonsuzu koydu
Bir bira içmek istiyordu kaç gündür
Masaya biranın dökülüşünü koydu
Uykusunu koydu uyanıklığını koydu
Tokluğunu açlığını koydu.

Masa da masaymış ha
Bana mısın demedi bu kadar yüke
Bir iki sallandı durdu
Adam ha babam koyuyordu.
Edip Cansever

p→

PHILLIPS, SAM

John Lennon istediği kadar "Elvis'ten öncesi bir hiçti" desin, herkes biliyor ki, Sam Phillips olmasa Elvis de bir hiçti!.. Rock tanrısı kendine ilk havari olarak, güneyli, sekiz çocuklu Phillips ailesinin bu en küçük oğlunu tayin etti. Elinden kimler geçmedi ki: Howlin' Wolf, BB King, Johnny Cash, Jerry Lee Lewis, Roy Orbison...
Sam Phillips, 5 Ocak 1923'te, Alabama - Florence'da doğdu. Ailesi yoksuldu, Buhran döneminde her şeylerini yitirmişlerdi, o da pamuk tarlalarında çalıştı: "Tarlalarda siyahlar şarkı söylemediği zaman gün geçmiyordu. Beyaz adamı memnun etmek için pek çok şeyden fedakârlık yapıyorlardı. Ama o zor zamanlardan son derece basit, ama kompleks bir müzik çıktı ortaya. Cahil addettiğimiz, pamuk toplamaktan, öküz doyurmaktan başka işi olmayan bu insanlar, yüz sene sonra bakanlar görecekler ki, büyük birer sanatçıydılar. Bir kitap yazamazlar belki ama, şarkı yazabilirler, üç kıtada hayatınızda duyduğunuz en büyük hikâyeyi ortaya çıkarabilirler..."
Sam Phillips okulunda başarılıydı, hukuk tahsili görmek istiyordu, ama radyoculuk tutkusu baskın çıktı ve kendini ses teknisyeni yetiştiren bir enstitüde buldu. Önce, Alabama'da efsanevî Muscle Shoals stüdyosuna bağlı WLAY istasyonunda çalıştı, birkaç radyo değiştirdikten sonra, 1945'te, Memphis'deki WREC'e geçtiğinde, artık istim üstündeydi. Bu istasyon için her gün "Songs Of The West" ve haftada bir "Saturday Afternoon Tea Dance" programlarını hazırlıyor, blues, caz, country ve popu birbirine karıştırıyordu: "Blues, siyahları da, beyazları da ele geçiriyordu. Bu şarkılarla insanlar hayat hakkında düşünüyordu, ne kadar zor olduğunu, ama ne kadar güzel de olabileceğini." 1949'da Memphis'teki Union Bulvarı'nda, 706 numarada küçük bir stüdyo aldı ve "ne, nerede, ne zaman olursa olsun kaydederiz" sloganıyla 1950'nin hemen başında hizmete soktu: Önce düğünler, cenazeler, vaazlar, politik propaganda konuşmaları, reklamlar, sonra da müzik için. İlk profesyonel kayıt, tek kişilik orkestra Joe Hill Louis'in "Boogie In The Park" şarkısıydı. Sam Phillips'in keşfettiği Howlin' Wolf, 706 numaraya en çok girip çıkanlardandı. O dönemde Chess ve RPM gibi iki rakip şirketin bazı kayıt işleri (mesela BB King plakları) o küçük stüdyoda halledildiyordu.
Chess sanatçıları Ike Turner ve Jackie Brenston'un Sam Phillips tarafından yapılan "Rocket 88" plağı (Nisan 1951), dünyanın ilk rock'n'roll kaydı olarak tarihe geçti.
1952-53 yıllarında, güneş ışınlarının arasından bakan horozlu amblemiyle Sun plak şirketi dünyaya geldi. Öncelikle siyah sanatçıların meskeniydi Sun Records... Ta ki siyahlar gibi şarkı söyleyen bebek yüzlü bir kamyon şoförü kapıdan içeri girene dek: Elvis Presley, ilk olarak Ağustos 1953'te uğradığı bu stüdyoda, 5 Temmuz 1954'te, Big Boy Crudup'ın blues'u "That's All Right Mama"yı prova edince, bir anda tarihin gidişatı değişiverdi: "Genç beyazları işin içine sokmak gerektiğini, yoksa batacağımızı biliyordum. Bir gün kapıdan içeri Elvis girdi. Bir balad okudu, çok iyiydi. Ama 'bunu yapmamalısın Sam' dedim içimden. Eğer bir balad yayınlasaydım, herhalde bugün Elvis'in adını duymazdınız."

Sam Phillips ve Jerry Lee Lewis (büyük resim), Elvis Presley, Bill Black ve Scotty Moore'la (küçük resim)

Majör şirket RCA'le kontrat imzalayana kadar Elvis ilk 45'liklerini Sam Phillips'in Sun'ından yayınlandı. Kuraldışı müzik yapan beyazların da uğrak yeriydi artık Sun stüdyosu: Jerry Lee Lewis, Johnny Cash, Carl Perkins, Roy Orbison, (tek kadın şarkıcı) Barbara Pitman, Slim Rhodes gibi isimler rockabilly'den rock'n'roll'a yeni seslerin peşine Sam Phillips'in öğütleri doğrultusunda düştüler. Presley, Cash, Perkins ve Lewis'in, adına Million Dollar Quartet denilen bu dört ismin ilk kayıtları da bu stüdyoda gerçekleşti. "I Walk The Line" (Cash), "Blue Suede Shoes" (Perkins), "Great Balls Of Fire" (Lewis) gibi klasikler o stüdyoda dünyaya geldi.
On yıllık mabet ihtiyacı karşılamaz olunca, Sam Phillips 1960 ve '61 yıllarında Memphis ve Nashville'de iki yeni stüdyo kurdu. İki oğlu Knox ve Jerry de prodüksiyon asistanlarıydı. 1969'da isim hakkıyla birlikte mal varlığını Shelby Singleton'a sattığında, Sun artık küçük bir imparatorluktu.
Sam Phillips, 1986 yılında, Rock and Roll Hall Of Fame'e ilk girenlerden biri oldu. 1991'de "ömür boyu başarı" dalında bir Grammy aldı. Son senelerinde, yaşına rağmen nasıl genç göründüğü sorulunca, "her gün kadın peşinden koşuyorum, ama tavlayınca onlarla ne yapacağımı bilemiyorum" diyordu. 2003'te, solunum yolları enfeksiyonundan Memphis'te hayatını kaybetti.

Raskolnikov: Ne dersin, binlerce hayırlı iş küçücük bir cinayeti bağışlatmaz mı? Binlerce yaşamın yok olmaktan, çürümüşlükten kurtulmasına karşılık bir yaşam... Bir ölüme karşılık yüz yeniden doğuş... Hesap var burada! Ayrıca, toplumsal dengede bu veremli, aptal, acımasız kocakarının yaşamının ne anlamı olabilir ki? Bir bitin ya da hamam böceğinin yaşamından fazlası olamaz.

Raskolnikov: Ben yalnızca bir biti öldürdüm Sonya... Kimseye bir yararı olmayan iğrenç, zararlı bir biti...
Sonya: Ama insan olan bir biti!

Raskolnikov: O zamanlar şeytan istediği yana sürüklüyordu beni... Ama daha sonra bir şeyi, oraya gitmeye hakkımın olmadığını, çünkü benim de herkes gibi bir bit olduğumu anlattı bana... Alay etti benimle. Ben de kalkıp sana geldim! Kabul et konuğunu! Bir bit olmasaydım gelir miydim sana hiç? Beni dinle: O gün yaşlı kadının evine kendimi denemek için gidiyordum... Bunu bilmeni isterim!
Sonya: Ama öldürdünüz onu! Öldürdünüz!
Raskolnikov: Peki ama nasıl öldürdüm? İnsanı öyle mi öldürürler? Öldürmek için giden biri öyle mi giderdi oraya? O yaşlı kadını öldürdüm mü ben yani? Hayır, kendimi öldürdüm, o yaşlı kadını değil! Bir anda kıydım canıma... O yaşlı kadını öldüren ise şeytandı, ben değil...

Dostoyevski, Suç ve Ceza
Fotoğraf: "Walk The Line" filminden